

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ Ι.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΒΕΡΑΤΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Γενικοί Κανονισμοὶ τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου.
Ἀποσπάσματα Κανονισμῶν τοῦ
Μικτοῦ Συμβουλίου.

Ἰδὲ Κώδικα Κληρονομικοῦ δικαίου ἐν σελίδι 136
καὶ 137 ἄρθ. Γ', ΙΔ' καὶ ΙΔ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Βεράτια.

Ι. Ἀποσπάσματα Βερατίου Πατριαρχικοῦ
ἐκ τοῦ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Πατριάρχου κ. κ.

Κωνσταντίνου τοῦ Ε' ἀπὸ 6 Ἰουνίου 1897 (4 Σεφερ 1315).

§. 10. Μηδεὶς ἄλλος ἐκτὸς τοῦ Πατριάρχου ἢ τῶν νομίμων αὐτοῦ Ἐπιτρόπων ἀναμιγνύεσθω εἰς τὰς συμφώνως τοῖς θρησκευτικοῖς αὐτῶν ἐθίμῃς συζητήσεις καὶ διαζητήσεις τῶν ρωμαίων.

§. 11. Μηδεὶς ἐπεμβαίνειτω, ὅταν ὁ Πατριάρχης ἐπιβάλλῃ τὴν ἀπαιτουμένην κατὰ τοὺς θρησκευτικούς αὐτῶν νόμους ποινὴν εἰς τοὺς ἱερεῖς ἢ τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ, τοὺς ἄνευ ἀδείας αὐτοῦ τελέσαντας παράνομα συνοικέσια.

§. 12. Τὰς μεταξὺ Χριστιανῶν περὶ συζητήσεως καὶ διαζητήσεως καὶ ἄλλης θρησκευτικῆς ὑποθέσεως διαφορὰς θεωρεῖτω ὁ Πατριάρχης ἢ ὑπ' οἱ αὐτοῦ δι' ὑψηλοῦ Μου βερατίου διοριζόμενοι Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι, Ἐπίσκοποι καὶ οἱ Ἐπίτροποι αὐτῶν· μηδεὶς δὲ τῶν καδῆδων, τῶν ναίπηδων ἢ καὶ ἄλλος παρὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος ἐπεμβαίνειτω καὶ παρενοχλεῖτω καὶ ὑποβαλλέτω εἰς πρόστιμον, ὅταν οὗτοι συμβιβάζωσι τοὺς διαφερομένους καὶ ὅταν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ πράγματος ἐπιβάλλωσιν ὄρκον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ παιδεύωσι δι' ἀφορισμοῦ.

§. 13. Οἱ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Ἐπιτρόπων αὐτῶν

ἱερεῖς, ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτῶν, μὴ τελείτωσαν παρὰ νόμους γάμους.

§. 14. Ἐπειδὴ ἀπάδει τοῖς θρησκευτικοῖς αὐτῶν κανόσι τὸ διαζευγνῆναι γυναῖκα, τὸ λαμβάνειν καὶ δευτέραν ἔχοντα μίαν, τὸ τετράκις συζεύγνυσθαι, καθότι τρεῖς μόνον ἐπιτρέπεται ὁ γάμος μετὰ θάνατον τῆς γυναικὸς καὶ τὸ συζῆν παρὰ νόμους μετὰ γυναικός, μὴ διδόνθω ἄδεια τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ παιδεύεσθωσαν καὶ σωφρονιζέσθωσαν.

§. 30. Τοὺς θέλοντας παρὰ νόμον γάμον μὴ συζευγνύτωσαν ἀπερχομένους ἀλλαχόσε.

II. Ἀποσπάσματα Βερατίου Μητροπολιτικοῦ καὶ Ἐπισκοπικοῦ ἐκ τοῦ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Κυζίκου κ. Κωνσταντίνου κατὰ Μάρτιον τοῦ 1900.

§. 3. Ὅταν τις τῶν Χριστιανῶν πρόκηται νὰ συζευχθῇ ἢ διαζευχθῇ, μηδεὶς ἄλλος ἀναμιγνύεσθω καὶ ἐπεμβαίνειτω ἐκτὸς τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διωρισμένων Ἐπιτρόπων αὐτοῦ.

§. 15. Οἱ καδῆδες καὶ οἱ ναίπηδες μὴ ἐπεμβαίνειτωσαν καὶ μὴ ἀπαιτεῖτωσαν πρόστιμον, προκειμένου περὶ συζητήσεων καὶ διαζητήσεων, περὶ συμβιβασμοῦ γινόμενου μεταξὺ δύο φιλονεικούντων χριστιανῶν, τῇ συγκαταθέσει αὐτῶν, διὰ τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν

Ἐπιτρόπων αὐτῶν, ὡς καὶ ὅταν ἐν ἀνάγκῃ ἐπιβάλ-
λωσι θρησκευτικῶς ὅρκον καὶ τιμωρῶσι διὰ τῆς ποι-
νῆς τῆς καλουμένης «ἀφορισμός».

§. 16. Οἱ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Μητροπολι-
τῶν ἱερεῖς μὴ τελείτωσαν ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ ἀ-
δείας τῶν Μητροπολιτῶν συνοικέσια ἀπηγορευμένα
κατὰ τὴν θρησκειάν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ χριστι-
ανοὶ κατὰ τοὺς θρησκευτικοὺς αὐτῶν κανόνας τρεῖς μόνον
δύνανται νὰ συζευχθῶσιν, ἀπάδει δὲ τοῖς θρησκευ-
τικοῖς αὐτῶν κανόσι τὸ ἔχειν περισσοτέρας συζύγους,
τὸ διαζεύγυσθαι, τὸ λαμβάνειν ἑτέραν συνεζευγμέ-
νον ὄντα, τὸ συζῆν ἄνευ γάμου μετὰ γυναικός, διὰ
ταῦτα τοῖς τοιούτοις μὴ διδόσθω ἄδεια, ἀλλὰ τιμω-
ρεῖσθωσαν καὶ σωφρονιζέσθωσαν.

§. 19. Ὅταν τινὲς τῶν χριστιανῶν ζητοῦντες
γάμον παράνομον μεταβῶσι πρὸς τοῦτο ἀλλαχοῦ, μὴ
συζευγνύσθωσαν.

ΤΜΗΜΑ ΙΙ.

ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Βασιλικά.

Σχετικαὶ διατάξεις ληφθεῖσαι ἐκ τῶν Βασι-

λικῶν καὶ ἀνταποκρινόμεναι ταῖς ἐν τῷ κει-
μένῳ παραπομπαῖς.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

Βιβλίον Δεύτερον

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ . . . νόμου καὶ μακρᾶς συνηθείας.

(1) 13. Νόμος ἐστὶ κοινὸν παράγγελμα. Π.
(1. 3) 1.

(2) 19. Οὐ περὶ τοῦ καθ' ἕκαστον, ἀλλὰ κοινῶς
οἱ νόμοι τίθενται. Αὐτ. 8.

(3) 21. Οὐ πάντα τὰ θέματα περιλαμβάνει ὁ νό-
μος, ἀλλὰ τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαίνοντα. Αὐ-
τόθι 10.

(4) 22. Τὰ ἐν πρώτοις νομοθετούμενα τὸν βασι-
λέα δεῖ ἐρμηνεύειν, εἰ ἀμφίβολόν τι ἔχει. Αὐτ. 11.

(5) 23. Ἐκ τῶν ὁμοίων τέμνεσθαι δεῖ τὰ περὶ
ὧν οὐ κεῖται νόμος. Αὐτ. 12.

(6) 24. Τὸ δὲ παρὰ κανόνας εἰσδεχθὲν οὐχ ἔλκε-
ται πρὸς ὑπόδειγμα. Αὐτ. 14.

(7) 26. Ἰδικὸς νόμος ἐστὶν ὁ διὰ τι χρήσιμον
παρὰ κανόνας εἰσαγόμενος αὐθεντικῶς τοῦ νομοθετοῦν-
τος. Αὐτ. 16.

(8) 28. Φιλαγάθως δεῖ τοὺς νόμους ἐρμηνεύειν.
Αὐτ. 18.

(9) 36. Οἱ προγενέστεροι νόμοι καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἔλκονται. Αὐτ. 26.

(10) 38. Καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἔλκονται πρὸς τοὺς προγενεστέρους, εἰ μὴ ἐναντίοι εἰσίν.

(11) 41. Ἡ παλαιὰ συνθήκη ἀντὶ νόμου κρατεῖ. Αὐτ. 32.

(12) 43. Τότε κεχρήμεθα τῇ συνηθείᾳ τινὸς πόλεως ἢ ἐπαρχίας, ὅτε ἀμφισβητηθεῖσα ἐν δικαστηρίῳ ἐβεβαιώθη. Αὐτ. 34

(13) 47. Τὸ μὴ μετὰ λογισμοῦ εἰσενεχθέν, ἀλλὰ κατὰ πλάνην καὶ συνηθειαν κρατῖσαν οὐ δεῖ κρατεῖν ἐν τοῖς ὁμοίοις. Αὐτ. 39.

(14) 48. Πᾶς νόμος ἢ ἀπὸ συναινέσεως ἐτέθη ἢ ἀνάγκης καὶ ἀπὸ συνηθείας ἐβεβαιώθη. Αὐτ. 40.

(15) 51. Τῆς συνηθείας καὶ τῆς χρήσεως ἡ αὐθεντία οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ἰσχύει, ὥς καὶ τὸν λογισμὸν καὶ τὸν νόμον ὑπερνικᾷν.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ ῥημάτων σημασίας.

(1) 1. Τὸ τίς ῥῆμα ἄρρενας καὶ θηλείας δηλοῖ. Π. (50. 16) 1.

(2) 41. Τῷ τῆς τροφῆς ὀνόματι καὶ τὰ βρώσιμα καὶ τὰ πόσιμα περιέχεται καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν τὸν ἄνθρωπον ἀναγκαῖα καὶ τὰ πρὸς φυ-

λακίην ἢ φροντίδα τοῦ σώματος ἐπιτήδεια. Αὐτ. 45.

(3) 42. Τῷ ὀνόματι τῆς στρωμνῆς πᾶσα ἐσθῆς περιέχεται καὶ τὰ στραγλία καὶ τὰ πάλλια καὶ πᾶν ὃ περιβαλλόμεθα· τῷ ὀνόματι δὲ τῆς τροφῆς ἡ ἐσθῆς, οὐ μὴν τὰ στραγλία περιέχεται.

(4) 47. Τῷ ὀνόματι τῆς νύμφης καὶ ἡ προνύμφη καὶ ἡ πορρωτέρα δηλοῦται.

(5) 48. Τῇ τοῦ γονέως προσηγορίᾳ πάντες οἱ ἀνιόντες ἄρρενες καὶ θήλειαι δηλοῦνται.

(6) 69. Τῇ ὀνομασίᾳ τοῦ πράγματος καὶ τὸ μέρος δηλοῦται.

(7) 71. Ὁ σφραγιστήριος δακτύλιος οὐκ ἔστι τῶν κοσμίων.

(8) 74. Τὸν καρπὸν ἀντὶ προσόδου καλεῖσθαι ἤρεσε.

(9) 76. Δαπάναι ἀναγκαῖαί εἰσιν, αἵπερ εἰ μὴ γένοιτο, τὸ πρᾶγμα ἢ ἀπολλύσθαι μέλλει ἢ χειρόν γίνεσθαι . . . Αὐτ. 79.

Χρησίμους δὲ δαπάνας ἤρεσεν εἶναι τὰς βελτίω ποιησάσας τὴν προῖκα, οὐ μὴν οὐ συγχωρούσας, μὴ εἶναι αὐτὴν χεῖρω, ἐξ ᾧν πρόσδος τῇ γυναικὶ προσπορίζεται, οἷον ἐπὶ τῆς τοῦ ἄλλους φιλοκαλίας, περὶ οὗ ἐπάναγκες οὐκ ἔν. Ὀμοίως καὶ ἐπὶ τῆς διδασχῆς τῶν παιδίων, ᾧν ἔνεκα βαρύνεσθαι τὴν γυναῖκα ἄγνοοῦσαν ἢ ἄκουσαν οὐ

χρή, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ τοῦ ἀγροῦ ἢ τῶν ἀνδραπόδων στερεῖσθαι· ἐν ταύταις δὲ ταῖς δαπάναις καὶ τὸ ὀρτοκοπεῖον καὶ τὸ ὠρεῖον τὸ τῇ προικῶν οἰκίᾳ προστεθέν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λέξομεν. Αὐτ. § 1.

Ἐπιτερεῖς δὲ δαπάναις εἰσὶν αἱ τὰ εἶδος μόνον κοσμοῦσαι, οὐ μὴν καὶ καρπὸν αὔξουσαι· ὡς ἐστὶ τὰ χλοηφόρα γήδια καὶ τὰ ἀνάβρυτα ὕδατα καὶ αἱ μαρμαρώσεις καὶ αἱ λωρικατίονες καὶ ζωγραφίαι. Αὐτ. § 4.

(10) 81. Τῇ τοῦ υἱοῦ προσηγορίᾳ πάντας τοὺς παῖδας νοοῦμεν.

(11) 89. Ἐγγύτερος συγγενής ἐστίν, ὃν οὐδεὶς προλαμβάνει καὶ ἔσχατος, μεθ' ὃν ἄλλος οὐκ ἔστι. Αὐτ. 92.

(12) 96. Δικαιώματά ἐστὶ καὶ τὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δίκης συμβαλλόμενα πρόσωπα, οἱ μάρτυρες.

(13) 97. Ἡ τῶν τέκνων προσηγορία καὶ εἰς ἐγγόνους ἐκτείνεται.

(14) 98. Τῇ τοῦ υἱοῦ προσηγορία καὶ ἡ θυγάτηρ περιέχεται.

(15) 123. Τῷ ὀνόματι τῆς ἐσθλότητος καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ γυναικεία καὶ ἡ σκηνικὴ καὶ ἡ δραστικὴ καὶ ἡ κιθαριστικὴ περιέχεται.

(16) 124. Ὁ τεχθεὶς νεκρὸς οὔτε γεννᾶσθαι δοκεῖ, οὔτε παῖς λέγεται.

(17) 129. Ἐνιαύσιός ἐστίν ὁ ἀψάμενος τῆς τριακοσιοστῆς ἐξηκοστῆς πέμπτῃς ἡμέρας.

(18) 141. Ἡ τοῦ πενθεροῦ προσηγορία καὶ τὸν πάππον δηλοῖ.

(19) 146. Τῇ τοῦ ἀνθρώπου προσηγορίᾳ καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ δηλοῦται.

(20) 154. Τῇ προσηγορίᾳ τῶν λοιπῶν καὶ τῶν ὑπολοίπων καὶ οἱ πάντες δηλοῦνται.

(21) 172. Τὸ ὄνομα τῶν χρημάτων οὐ μόνον τὰ ἀργύρια παραλαμβάνει, ἀλλὰ πάντα τὰ σώματα. Αὐτ. 178.

(22) 190. Ἀστικά κτήματα τὰ οἰκήματα δεχόμεθα οὐ μόνον τὰ ἐν πόλεσιν ὄντα, ἀλλ' εἰ καὶ τυχὸν σταθμοὶ εἴεν ἢ ἄλλα ἐργαστήρια ἐν ταῖς χώραις καὶ ἐν ταῖς κώμας ἢ ἐὰν ἐπαύλια τέρψιν μόνον δουλεύοντα· ἐπειδὴ τὸ ἀστικὸν κτῆμα οὐχ ὁ τόπος ποιεῖ, ἀλλ' ἡ ὕλη· ἀμέλει καὶ τοὺς κήπους, εἰ τινὲς εἰσιν ἐν οἰκήμασι καταστάντες, λεκτέον τῇ τῶν ἀστικῶν προσηγορίᾳ περιέχεσθαι, δηλαδὴ δὲ εἰ τὸ πλεον οἱ κῆποι ἐν προσόδῳ εἰσὶν ἀμπελικοὶ τυχὸν ἢ καὶ λαχανικοὶ ὄντες, μᾶλλον οὐκ εἰσιν ἀστικοί. Αὐτ. 198.

(23) 212. Τῇ τῶν παίδων προσηγορίᾳ καὶ τῇ τῶν ὑπεξουσίων ἑγγόνοι καὶ ἀπέγγονοι καὶ πάντες οἱ ἐξ αὐτῶν δηλοῦνται.

(24) 214. Τῷ ὀνόματι τῶν χρημάτων οὐ μόνον τὰ

χρήματα, ἀλλὰ πάντα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα καὶ τὰ σωματικὰ καὶ τὰ δίκαια δηλοῦνται.

(25) 218. Ἡ μεγάλη ἀμελεία ραθυμία ἐστίν ἡ δὲ μεγάλη ραθυμία δόλος ἐστι.

(26) 231. Ὁ συμφωνῶν ἀποδοθῆναι τὴν προκλυομένου τοῦ γάμου οὐ μόνον περὶ διαζυγίου λέγει, ἀλλὰ καὶ περὶ θανάτου.

(27) 233. Χήρα λέγεται οὐ μόνον ἡ διαζευχθεῖσα, ἀλλὰ καὶ ἡ μὴ ὅλως ἄνδρα ἐσχηκυῖα.

(28) 236. Αἱ στῆλαι καὶ αἱ εἰκόνες αἱ τοῖς οἰκίαις ἐμπεπηγυῖαι μέρος αὐτῶν εἰσι καὶ τὸ πρόθυρον, οὐ μὴν οἱ λεγόμενοι λύχνοι.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Περὶ διαφόρων κανόνων.

(1) 9. Ἐπὶ τῶν ἀσαφῶν τὸ ἥττον ἐπιλεγόμεθα.

(2) 27. Ἀπὸ ἰδιωτικοῦ συμφώνου τὸ κοινὸν νόμιμον οὐκ ἐναλλάσσεται, εἰ καὶ τὰ μάλιστα κατ' ἀρχὰς αἱ ἀγωγαὶ ἀπὸ συμφώνου ἐναλλάσσονται τῷ αὐτῷ δικαίῳ ἢ διὰ παραγραφῆς.

(3) 29. Τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀνυπόστατον οὐ βεβαιούται τῇ χρονίᾳ παραγραφῇ.

(4) 30. Τὸν γάμον οὐ τὸ συγκαθευδῆσαι, ἀλλ' ἡ συναίνεσις ἀποτελεῖ.

(5) 47. Ἡ ἄδολος συμβουλή οὐκ ἐνοχοποιεῖ· ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ δόλον ἀρμόζει ἡ περὶ δόλου.

(6) 53. Ὁ μὲν ἀγνοία ἢ κατὰ πλάνην διδοὺς ἀπαιτεῖται· ὁ δ' ἐν γνώσει διδόμενος τὸ μὴ χρεωστούμενον δωρεῖται.

(7) 54. Οὐδεὶς πλέον δίκαιον εἰς ἕτερον μεταφέρειν δύναται παρ' ὃ αὐτὸς ἔχει.

(8) 55. Οὐδεὶς δοκεῖ δόλον ποιεῖν τῷ ἰδίῳ δικαίῳ χρώμενος.

(9) 110. Τῷ πλείονι καὶ τὸ ἔλαττον περιέχεται.

(10) 412. Ὅμοιον ἐστὶ τὸ μὴ ἔχειν ἀγωγὴν καὶ τὸ διὰ παραγραφῆς ἐκβάλλεσθαι.

(11) 113. Τῷ παντὶ καὶ τὸ μέρος περιέχεται.

(12) 116. Ὁ πλανώμενος οὐ δοκεῖ συναινεῖν.

(13) 126. Τοῦ πρωτοτύπου μὴ ἐρρωμένου, οὐδὲ τὰ παρακολουθήματα ἔρρωται.

(14) 132. Ἡ ἀπειρίχ τῇ ἀμελείᾳ συναριθμεῖται.

(15) 134. Οὐδεὶς ἐκ τοῦ ἰδίου δόλου κρείττονα ποιεῖ τὴν οἰκείαν αἵρεσιν.

(16) 134. Τὰ μὴ δυνάμενα δοθῆναι ἢ μὴ ὄντα ἐν φύσει ἀντὶ μὴ προστεθέντων εἰσίν.

(17) 141. Τὰ παρὰ κανόνας νόμου δεχθέντα οὐχ ἔλκεται εἰς ὅμοια.

(18) 155. Ἐκαστον ἀδικεῖ τὸ ἴδιον φάκτον, οὐ μὴν τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ.

- (19) 169. Τὸ ἔτι ἡρτημένον οὐ δοκεῖ εἶναι.
 (20) 170. Τὸ ἔξω τῆς δικαιοδοσίας ἐκ τοῦ δικαστοῦ γινόμενον οὐκ ἔρρωται.
 (21) 176. Ἀδιατίμητός ἐστιν ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ συγγένεια.
 (22) 178. Τῆς πρωτοτύπου αἰτίας μὴ ἐρρωμένης, οὐδὲ τὰ παρακολουθήματα ὡς ἐπίπαν ἔρρωται.
 (23) 184. Ὁ ἄλογος καὶ μάταιος φόβος οὐ συμβάλλεται.
 (24) 185. Περὶ τῶν ἀδυνάτων οὐδεμία ἐστὶν ἐνοχή.
 (25) 207. Τὸ κριθέν ἀντὶ ἀληθοῦς παραλαμβάνεται.

Βιβλίον Ἑκτον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ ἀρχόντων καὶ τάξεως ἀξιωματῶν
καὶ προνομίων αὐτῶν.

- (1) 8. Αἱ γαμεταὶ τῶν λαμπροτάτων λαμπρόταται εἰσιν· οὐ μὴν αἱ τῶν συγχλητικῶν θυγατέρες· τῇ τοῦ πατρὸς ἀξίᾳ κέχρηται ἡ θυγάτηρ, ἕως οὗ γαμηθῇ ἰδιώτῃ· καὶ αἱ διαζευχθεῖσαι γυναῖκες τούτων (λαμπροτάτων), εἰ μὴ γαμηθῶσιν ἑτέροις ἥττονος οὓσιν ἀξίας. Π. (1. 9) 10.
 (2) 30. Αἱ γυναῖκες ἐχέτωσαν τὰς τῶν πατέρων

ἀξίας ἦτοι τὰς τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν κατοικίαν κεκτήσθωσαν, ἔνθα οἱ ἄνδρες αὐτῶν κέκτηνται· ἐὰν δὲ διαλύσασαι τὸν γάμον τὸν πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἴδιον γαμηθῶσιν ἑτέρῳ τινὶ εὐτελεστέρας ἀξίας ὄντι, ἀπολλύουσι τὸ ἴδιον ἀξίωμα. Κ. (12. 1) 13.

Βιβλίον Ἑβδουμον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ δικαστῶν κλπ.

(1) 64. 1 2. Μηδεὶς ἅμα καὶ συνηγορεῖτω καὶ ἑτέροις συνεδρευέτω ἢ δυσὶ κατὰ ταῦτόν ἄρχουσι συμπονεῖτω, μηδὲ εἰ μετὰ τινος αὐτὸς τὸ πρᾶγμα μετέρχεται μηχανῆς ἕνεκεν εἰς τὸ περιγράψαι τὸν νόμον· ἀλλ' ἐκβαλλέσθω τῶν συνηγόρων, προσέτι καὶ τοῖς θησαυροῖς δέκα λίτρας καταβάλλων χρυσοῦ . . . τοῖς αὐτοῖς δὲ ὑποκείσθω καὶ αὐτὸς ὁ ἄρχων ὁ τοῦτο ἀνασχόμενος γενέσθαι καὶ εἰδῶς καὶ συγχωρήσας ἄνευ βασιλικῆς προσταξέως. Κ. (1. 51) τελ.

(2) 16. Πᾶς δὲ δικαστὴς εἴτε ἄρχων εἴτε ἄλλως δικάζων τηρεῖτω τοὺς νόμους καὶ κατὰ τούτους φερέτω τὰς ψήφους· καὶ κἂν εἰ συμβαίῃ κέλευσιν ἡμετέραν ἐν μέσῳ, κἂν εἰ θεὸς τύπος, κἂν εἰ πραγματικὸς εἴη φοιτήσας τύπος λέγων, τοιῶς δε χρῆναι τὴν δίκην τεμεῖν, ἀκολουθεῖτω τῷ νόμῳ· ἡμεῖς γὰρ

ἐκεῖνο βουλόμεθα κρατεῖν, ὅπερ οἱ ἡμέτεροι βού-
λονται νόμοι. Νε. 82 κεφ. 15.

(3) 18. Κελεύομεν μηδένα τῶν δικαστῶν καθ' οἷονδῆποτε χρόνον ἢ τρόπον ἐπὶ ταῖς παρ' αὐτοῖς προτιθεμέναις δίκαις μηνύειν πρὸς τὴν ἡμετέραν γενναιότητα, ἀλλ' ἐξετάζειν τελείως τὸ πρᾶγμα καὶ ὅπερ αὐτοῖς δίκαιον καὶ νόμιμον φανείη κρίνειν.

ΤΙΤΛΟΣ Ε.

καὶ ὅπου ἕκαστος ἐνάγειν καὶ ἐνάγεσθαι ὀφείλει

(1) 64. Ἡ γυνὴ τῇ κατοικήσει τοῦ ἀνδρὸς ἐπι-
ται, κακεῖ αὐτὸν ἀπαιτεῖ τὴν προῖκα· οὐ μὴν ἔνθα
συνετάγη τὸ συμβόλαιον· οὐ γάρ ἐστι συνάλλαγμα.

(19). Ἐνθα ὁ τελευτήσας ἐχρεώσθησεν, ἐκεῖ ὁ
κληρονόμος ὀφείλει διεκδικεῖσθαι· καὶ μὴ κεχρήσθω
οἰκείῳ μηδενὶ προνομίῳ. Π. (5. 1) 19.

(20) Ὅπου δῆποτε τις εἰ γένηται ἔνοχος, ἐκεῖ
δοκεῖ συναλλάξαι.

(84) Πᾶς ἀπὸ διοικήσεως ἐναγόμενος, ἐν οἷς διώ-
χησε τόποις ἐνάγεται.

Βιβλίον Ἑβδομον.

ΤΙΤΛΟΣ Η.

Περὶ τῶν οἵτινες εἰς τὸ δικαστήριον
ὀφείλουσιν ἐλθεῖν.

(1) 5. Ὁ μέντοι πατὴρ ἀπὸ τῶν γάμων δεί-
κνυται.

Βιβλίον Ὀγδοον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ τοῦ συνηγορεῖν.

(1) 40. Ὅσα περὶ τῶν συνηγορουμένων οἱ συνή-
γοροι λέγουσιν αὐτοὶ νομιζέσθωσαν οἱ δικαζόμενοι
λέγειν.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ προκουρατόρων.

(1) 31. Ὁ δὺς διδούς διαφόροις καιροῖς ἐντολεῖς
διὰ τοῦ δευτέρου δοκεῖ κωλύειν τὸν πρῶτον.

(2) 32. Πολλῶν εἰς ὁλόκληρον ἄμα δοθέντων ἐν-
τολέων ὁ προλαμβάνων κρείττων ἐστί· καὶ οὐ δύναν-
ται οἱ ἄλλοι ἐντολεῖς εἶναι ἐν αὐτῷ, ὅπερ ὁ πρῶτος
ἀπήτησε.

Βιβλίον Ἐννατον.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ.

Τίνων ἐξ αἰτιῶν εἰς διακατοχὴν πέμπονται.

(1) 17. § 2. Εἰ μνηστὴ δοῦσα προῖκα μὴ γαμη-
θῇ, ἔχει τὸ τῆς προικὸς προνόμιον· τὸ αὐτό, καὶ
ἥττων τῶν δώδεκα ἐτῶν ἀχθῇ ὡς γυνή.

(2) 18. Κοινῇ γὰρ συμφέρει ταύτην ὁλόκληρον
ἀπαιτεῖν, ἵνα εὐκαίρως δυνηθῇ γαμηθῆναι.

Βιβλίον Δέκατον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ ἐκκλητῶν.

(1) 79. Ἡ διάταξις κελεύει μηκέτι τὸν δικαστὴν ἀκολουθεῖν ἐτέρῳ ψήφῳ γεγεννημένῃ, ἀλλὰ σκοπεῖν τί κατὰ νόμους ἀκόλουθον καὶ οὕτως ἀποφύνασθαι.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Ὅπερ φόβου χάριν πραττόμενον εἶν.

(1) 1. Τὸ κατὰ φόβον γεγόμενον οὐκ ἔρρωται ἔνεστι δὲ τῷ φόβῳ καὶ ἡ βία.

(2) 2. Βία δὲ ἐστὶ μεγάλου πράγματος ἐπέλευσις, ἣν οὐ δυνατὸν ἀπωθεῖσθαι.

(3) 9. Παρεῖναι δεῖ τὸν φόβον, οὐ μὴν ἐλπίζεσθαι.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Περὶ πράγματος κεκριμένου.

(1) 1. Κεκριμένον λέγεται τὸ ψήφῳ τμηθέν, δι' ἧς καταδικάζεται τις ἢ ἀπολύεται.

ΤΙΤΛΟΣ Δ.

Περὶ ἀγνοίας . . . νόμου.

(1) 21. Μηδεὶς ἢ ἀγνοεῖτω ἢ ἀποπροποιεῖσθω διατάξεις βασιλικάς. Κ. (1. 18) 12.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ.

Περὶ . . . διατάξεων καὶ ἀντιγραφῶν αὐτῶν.

(1) 6. Αἱ μεταγενέστεραι διατάξεις ἰσχυρότεραι τῶν πρὸ αὐτῶν εἰσι. Π. (1. 4) 4.

(2) 10. Μηδὲν παρὰ τὴν τῶν νόμων ἔννοιαν πραχθὲν ἔρρωσθω, κἄν μὴ τοῦτο ἰδικῶς ὁ νομοθέτης ἐπήγαγεν, ἀλλ' οὔτε ὄρκον ἐξενεχθέντα ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας βουλόμεθα ἔχειν κῦρος.

(3) 12. Πᾶς νόμος ἢ διάταξις εἰς τοὺς ἐφεξῆς κρατεῖτω, εἰ μὴ ἰδικῶς περὶ τῶν προλαβόντων πραγμάτων ἔτι ἡρτημένων τι διηγόρευται. Κ. (1.14) 7.

Βιβλίον Δέκατον Πέμπτον.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ τῆς πουβλικιανῆς κατὰ πραγμάτων ἀγωγῆς.

(1) 12. Ἐὰν μνηστήρ μνηστῇ δωρήσῃται δοῦλον καὶ πρὸ τοῦ κυριευθῆναι διὰ χρήσεως ὑποδείξῃται αὐτὸν ἐν προικί καὶ λυθῇ ὁ γάμος, ἀποκαθίστησιν αὐτόν· ἔρρωται γὰρ ἡ μνηστήρων δωρεά.

Βιβλίον Εἰκοστὸν Πρῶτον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ μαρτύρων εὐὑπολήπτων καὶ ἀτίμων.

(1) 1. Ἀξιοπίστους εἶναι δεῖ τοὺς μάρτυρας. Π. (22. 5) 1. πρ.

(2) 2. Ἐπὶ τῶν μαρτύρων ζητεῖται ἡ ἀξία καὶ ἡ πίστις, καὶ τὰ ἥθη καὶ ἡ στερεότης· διόπερ οὐκ ἀκούονται οἱ ἐναντιούμενοι τοῖς ἐν ἐκμαρτυρίῳ αὐτῶν εἰρημένοις. Π. (22. 5) 2.

Οἱ ἐναντιούμενοι. Διότι οὐκ ἔχουσι στερεότητα, ἀλλ' ὑπόκεινται καὶ τῷ περὶ πλαστογραφίας ὡς βιβλ. 60. τίτλ. 41. κεφ. 27. μάρτυς γὰρ παλίμβολος ὡς μὴ ὢν ἀξιόπιστος οὐκ ἀκουσθήσεται· οὕτως ὁ Γαριδὰς ζήτει κεφ. 25 καὶ βιβλ. 22. τίτλ. 1. κεφ. 80.

Τοῖς ἐν ἐκμαρτυρίῳ αὐτῶν εἰρημένοις. Περὶ ἐκμαρτυρίας ἀνάγνωθι Π. (22. 1) 30. ἡ (22. 1) 30.

(3) 3. Ἐπὶ ἐκάστου μάρτυρος ζητεῖσθαι ὀφείλει, πότερον ἄρχων ἢ ἰδιώτης ἐστί, τίμιος καὶ ἄμεμπτος, ἢ ἄτιμος καὶ ἐπίφογος, φίλος τοῦ παράγοντος, ἢ ἐχθρὸς τοῦ καθ' οὗ παράγεται, εὐπορος ἢ ἐνδεής, ὥστε διὰ κέρδος τι πλημμελῆσαι· ὅταν γὰρ ὑποψίας ἐστέρηται, μαρτυρεῖ· τὰ δὲ περὶ τούτου διακρίνει ὁ δικαστής, καὶ εἰ ἀπλῶς μαρτυροῦσιν, εἰ μίαν μεμελετημένην ὁμιλίαν προσφέρουσι καὶ εἰ πρὸς τὰς πεύσεις πιθανῶς ἀποκρίνονται. Αὐτ. 3πρ §. 1.

Καὶ ποῖα τεκμήρια ὀφείλει προσδέχεσθαι, καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀποδείξεως ἐκάστου πράγματος· εἰ καὶ μὴ πάντοτε, ἀλλ' οὖν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ χωρὶς δημοσίων ὑπομνημάτων ἢ ἀλήθεια δείκνυται, ποτὲ μὲν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαρτύρων, ποτὲ δὲ διὰ τῆς

ἀξίας καὶ αὐθεντίας, ἄλλοτε διὰ τῆς συμφώνου φήμης καὶ ἀπλῶς, τῆς τοῦ δικαστοῦ γνώμης ἤρτηται πιστεῦσαι καὶ μὴ. Αὐτ. §. 3.

Τοῖς μάρτυσι καὶ οὐ τοῖς ἐκμαρτυρίοις πιστευτέον αὐτοπροσώπως γὰρ ἐρωτῶνται παρὰ τῶν δικαστῶν ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων, καὶ ὁ μὴ δεικνὺς τὸ παρ' αὐτοῦ προτεθὲν ἐξορίζεται. Αὐτ. §. 3.

"Ἄλλη οὖν ἐστὶν αὐθεντία τῶν παρόντων μαρτύρων καὶ ἄλλη ἡ τῶν ἀναγινωσκομένων ἐκμαρτυρίων· ὁ οὖν θέλων ἐπισχεῖν τοὺς μάρτυρας δαπάνας αὐτοῖς παρεχέτω. Αὐτ. §. 4.

Οὐ μαρτυρεῖ ἄνηθος, οὔτε ὁ ἐν δημοσίῳ δικαστηρίῳ καταδικασθεὶς καὶ μὴ ἀποκαταστάς, ἢ ἐν δεσμοῖς ἢ δημοσίᾳ φρουρᾷ βληθεὶς· οὔτε ὁ πρὸς τὸ θηριομαχῆσαι μισθώσας ἑαυτόν· οὔτε ἡ φανερῶς πόρον ποιησαμένη ἢ ποιουμένη ἐκ τοῦ σώματος· οὔτε ὁ ἐλεγχθεὶς ἢ καταδικασθεὶς λαβεῖν χρήματα ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι ἢ μὴ μαρτυρῆσαι. Αὐτ. § 5.

Προπετῶς οὐ δεῖ πρὸς μαρτυρίαν μετακαλεῖσθαι μακρόθεν, εἰ ἂν ἄπεισιν οἱ μάρτυρες.

(4) 4. "Ακων οὐδεὶς μαρτυρεῖ ἐπὶ ἐγκληματικῷ δικαστηρίου κατὰ τοῦ ιδίου πενθεροῦ ἢ γαμβροῦ ἢ προγόνου ἢ πατρωοῦ ἢ ἀνεψιοῦ ἢ ἀνεψιάς ἢ τῶν ἐξ αὐτῶν τεχθέντων ἢ τῶν ἐγγυτέρου βαθμοῦ ὄντων. Π. αὐτ. 5.

(4) 5. Γαμβρός λέγεται καὶ ὁ τὴν θυγατέρα μνηστευσάμενος καὶ πενθερός ὁ τῆς μνηστῆς πατήρ.

(5) 6. Οὐκ ἐστὶν ἀξιόπιστος μάρτυς ὁ κελεύεσθαι δυνάμενος παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι.

(6) 8. Υἱὸς πατρὶ ἢ πατὴρ υἱῷ οὐ μαρτυρεῖ Αὐτ. 9

(7) 9. Οὐτε οἷοςδὴποτε ἐν ἰδίῳ πράγματι Αὐτ. 10.

(8) 10. Εἰς ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος καὶ ὁ μὴ προσκεκλημένος μαρτυρεῖ. Αὐτ. 11.

(9) 11. Ἐνθα μὴ προστίθεται μαρτύρων ἀριθμός, ἀρκοῦσι δύο. Αὐτ. 12.

(10) 13. Ὁ καταδικασθεὶς τῷ περὶ μοιχείας ἐγκλήματι οὐ μαρτυρεῖ. Αὐτ. 14.

(11) 14 Ὁ τῷ ἐγκλήματι τῷ ἐπὶ δωροδοκίας ἀρχόντων ἢ δικαστῶν καταδικασθεὶς οὐ μαρτυρεῖ. Αὐτ. 15 πρ.

(12) 15. Οἱ πλαστῶς ἢ ἐναντίως ἑαυτοῖς ἢ ὑπὲρ τῶν ἰδίων μερῶν μαρτυρήσαντες ὑπὸ τῶν προσφώρων ἀρχόντων τιμωροῦνται. Αὐτ. 16.

(13) 17. Γυνή . . . μαρτυρίαν νέμει, ἐν οἷς ἄνδρες οὐ παρακαλοῦνται. Αὐτ. 18.

(14) 20. Ἀπόβλητος εἰς μαρτυρίαν γίνεται καὶ ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ τῷ ποιῆσαι ταραχὴν φλυαρίαν. Αὐτ. 21. πρ.

Τοῦ πράγματος ἀπαιτοῦντος καὶ ἄρχοντες μαρτυροῦσιν, εἰ πάρεσιν. Αὐτ. §. 1.

Ἐὰν τοιοῦτό ἐστι τὸ πρᾶγμα, ὥστε δεῖσθαι μαρτυροῦντα κυνηγὸν ἢ τοὺς ὁμοίους, χωρὶς βασάνων, οὐ πιστεύονται. Αὐτ. §. 2.

Ἐὰν πάντες οἱ μάρτυρες τῆς αὐτῆς τιμῆς καὶ ὑπολήψεως ὥσι καὶ ἐναντιωθῶσιν ἀλλήλοις, οὐ πάντως τὸ μείζον μέρος πιστεύεται, ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον τῇ φύσει τοῦ πράγματος καὶ ὑπονοίας ἔχθρας ἢ φιλίας ἐστερημένον καὶ βεβαιούμενον ἀπὸ τῆς ψυχῆς τοῦ δικαστοῦ καὶ τεκμηρίοις· οὔτε γὰρ τῷ πλήθει δεῖ προσέχειν, ἀλλὰ τῇ πίστει καὶ τῇ ἀκεραιότητι τῶν μαρτύρων. Αὐτ. § 3.

(15) 22. Ὁ κατὰ τινος ἤδη μαρτυρήσας οὐ μαρτυρεῖ πάλιν κατ' αὐτοῦ. Αὐτ. 23.

(16) 24. Ὁ συνηγορήσας ἢ ἐκβιδάσας ἐν ὑποθέσει οὐ μαρτυρεῖ ἐν αὐτῇ. Αὐτ. 25.

(17) Κατ' ἐγγράφων δικαιωμάτων ἄγραφοι οὐ προσφέρονται μαρτυρίαι.

(18) 29. Οἱ μάρτυρες οἱ κατὰ χάριν ἢ διὰ δυναστείαν τινὲς μαρτυροῦντες οὐ πιστεύονται. Κ. (4. 20) 4.

(19) 30. Οἱ ἀνιόντες καὶ οἱ κατιόντες κατ' ἀλλήλων οὔτε βουλόμενοι δύνανται μαρτυρῆσαι. Αὐτ. 6.

(20) 31. Οὐδεὶς ἀπαιτεῖται καθ' ἑαυτοῦ μάρτυρας προσπαγεῖν, ἀλλὰ χρὴ τὸν ἐνάγοντα, ὡς βούλεται, συστῆσαι τὰς ἰδίας δικαιολογίας. Αὐτ. 7.

(21) 33. Δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὁμῶναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσουσι· δεῖ δὲ τοὺς τιμιωτέρους μᾶλλον πιστεύειν· ἐνὸς δὲ μαρτυρία οὐκ ἔστι δεκτὴ ἐν οἰαδῇ ποτε δίκῃ, καὶ συγχλητικὸς εἴη. Αὐτ. 9.

(22) 37. Ὁ τὰ ψευδῇ μαρτυρήσας πρότερον μὲν ἐπιорκεῖ, δεύτερον δὲ καὶ ὡς πλαστογράφος ἐνάγεται. Αὐτ. 43.

(23) 40. Ἡ διάταξις κελεύει . . . ἐν ταῖς δίκαις ἕκαστον ἀναγκάζεσθαι μαρτυρεῖν μεθ' ὅρκου δόσεως ἅπερ ἐπίσταται, ὑπεξηρημένων τῶν προσώπων τῶν ἀπὸ νόμου κωλυομένων μαρτυρεῖν καὶ τῶν ἰλλουστρίων καὶ τῶν ὑπερβεβηκότων αὐτούς· καὶ εἰ μὲν ἐνδημοῦσιν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, δι' οἰκείας φωνῆς μαρτυρεῖν· εἰ δὲ ἀπολιμπάνονται, στέλλεσθαι τοὺς τῶν μερῶν ἐντολέας, ἐφ' ᾧ καταθέσθαι, ἅπερ ἐπίστανται, ἢ ἀπομύσασθαι ἅπερ ἀγνοοῦσι. Αὐτ. 16.

(24) 41. Ὁ προάγων μάρτυρας ἐν τινὶ δίκῃ, ἐάν ὕστερον ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ κατ' αὐτοῦ προφέρωιντο, μὴ ἔχῃ τω ἐξουσίαν παραιτήσασθαι αὐτούς, τυχὸν ὡς εὐτελεῖς ἢ τι τοιοῦτο· εἰ μὲντοι γε δείκνυσιν ἐν τῷ μεταξὺ ἢ ἔχθραν γενομένην αὐτῷ δεκτὴν τοῖς νόμοις καὶ ποιοῦσαν ὑπόπτους τοὺς μάρτυρας ἢ πολ- λάκις ἐλεγχθεῖν φανερώς ἐπὶ λήμματι γρημάτων ἢ ὑποσχέσει γενομένην τὴν μαρτυρίαν, ἐξέστω αὐτῷ παραιτεῖσθαι τοὺς μάρτυρας· εἰ δὲ καὶ δύναται ψευ-

δῇ τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα δεῖξαι καὶ τοῦτο ποιεί- τω· τοῦτο γὰρ μόνον εἶπεν ἡ διάταξις μὴ δύνασθαι αὐτοὺς παραιτήσασθαι, οὐ μὴν ἔνθα καὶ πάντως πι- στεύσωσι τῇ τούτων φωνῇ. Αὐτ. 17.

(25) 42. Οἱ ἐγγράφως ὁμολογήσαντες χρεωστέον οὐκ εὐχερῶς ἀκούονται λέγοντες ἢ ὅλον τὸ χρέος ἢ μέρος αὐτοῦ καταβεβληκέναι ἀγράφως ἐπὶ μαρτύ- ρων, εἰ μὴ πέντε μάρτυρες ἀξιόπιστοι καὶ μὴ εὐτε- λεῖς πάρεσι· τῇ καταβολῇ ἢ τῇ καταθέσει· εἰ δὲ γέγονε μὲν αὐτοῖς ἀποδείξις ἐγγράφος, κατὰ δὲ τυ- χηρὰν περίστασιν ἢ ἐμπρησμῷ τυχόν, ἢ νυαγίῳ ἢ ἄλλως πῶς ἀπώλετο, ἐξέστω τότε τοῖς καταβεβλη- κόσιν ἀποδεικνύειν ὡς ἀπώλετο ἢ γενομένη αὐτοῖς ἐπὶ τῇ καταβολῇ ἀσφάλεια, καὶ μηδὲν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας ζημιούσθωσαν. Αὐτ. 18.

(26) 45. Τῶν αἰρετικῶν οἱ μὲν Μανυχαῖοι, καὶ οἱ Βορβορίται ἢ Ἕλληνες, ἢ Σαμαρεῖται, ἢ Μου- τανισταί, ἢ Τασκοδρουγῖται, ἢ Ὀφῖται, καὶ οἱ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν σέβοντες ἐν μηδενὶ μαρτυρεῖ- τωσαν, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐν δικαστηρίῳ ὀρθόδοξον ἔχοντι ἀντίδικον μὴ δεχέσθωσαν. Κ. (1. 5) 21.

(27) 46. Ἰδὲ καὶ Νεαράν 90 κεφ. 1—9.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ τούτων, οἵτινες σπιλοῦνται ἀτιμία.

(1) 8. Ὁ πένθιμος χρόνος συνηπτός ἐστι καὶ τρέ-

χει τοῖς ἀγνοοῦσιν· ὅθεν ἡ μετὰ τὴν αὐτοῦ συμπλήρωσιν ἐγνωκυῖα τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός, ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ καὶ λαμβάνει καὶ ἀποτίθεται τὰ πένθιμα.

(2) 9. Ὁ ἀνὴρ οὐ πενθεῖ τὴν γαμετήν, οὔτε ἡ μνηστὴ τὸν μνηστῆρα.

(3) 11. Τὸ πένθος τῶν γονέων καὶ τῶν παίδων οὐκ ἐμποδίζει τῷ γάμῳ . . . ὅμως διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς ἡ πρὸ τοῦ πενθίμου γαμοῦσα ἀτιμouται.

Βιβλίον Εἰκοστὸν Δεύτερον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ ἀποδείξεων.

(1) 1. Ὅσακις ζητεῖται ποῖον ἔχει τις γένος, αὐτὸς ἀποδεικνύει. Π. (22. 3) 1.

(2) Ὁ λέγων οὐ μὴν ὁ ἀρνούμενος ἀποδεικνύει. Αὐτ. 2.

(3) 3. Ὁ λέγων τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ ὑπὸ νόμου κωλύεσθαι τινος δικαίου, δεικνύει. Αὐτ. 5.

(4) 10. Ὁ κῆνος καὶ τὰ δημόσια ὑπομνήματα ἐπικρατέστερα τῶν μαρτύρων εἰσίν. Αὐτ. 10.

(5) 19. Ὁ ἐναγόμενος ἐν ταῖς παραγραφαῖς ἐνάγων ἔστι καὶ ὑπόκειται ταῖς ἀποδείξεσιν. Αὐτ. 19. πρ.

(6) 24. Ἐὰν χιωθῇ τὸ γραμματεῖον, ὁ χρεώ-

στης ἡλευθέρωται κατὰ πρόληψιν, εἰ μὴ δείξη δανειστῆς ἔτι κεχρεωστῆσθαι. Αὐτ. 24.

(7) 29. Ὅτε περὶ παίδων ζητεῖται, οὐ μόνον μάρτυρες παρέχονται, ἀλλὰ καὶ αἱ πεμφθεῖσαι ταῖς μητράσιν αὐτῶν ἐπιστολαὶ πιστούμεναι τάξιν ἐπέχουσιν ἀποδείξεων. Αὐτ. 29. πρ.

Ἐγκυος γυνὴ διαζυγεῖσα καὶ ἐν ὑπομνήμασι καταθευένη τὸ τεχθὲν πορνογενῆ εἶναι, ἀδιάθετος ἐτελεύτησε· τὴν κληρονομίαν αὐτῆς ὁ παῖς δύναται κελεύσει τοῦ πατρὸς ὑπείσέρχεσθαι· ἡ γὰρ δι' ὀργὴν παρ' αὐτῆς γενομένη κατάθεσις οὐκ ἐναντιοῦται. Αὐτ. 30. 31.

(8) 30. Τῷ ὀνόματι τῶν δικαιωμάτων δηλοῦται πάντα τὰ τὴν ὑπόθεσιν δεικνύοντα· διὸ καὶ τὰ ἐκμαρτύρια καὶ οἱ μάρτυρες τάξιν δικαιωμάτων ἐπέχουσι. Π. (22. 4) 1.

(9) 25. Ὁ χρεώστης ὁ λέγων καταβεβληκέναι τὴν τῆς καταβολῆς ἀπόδειξιν παρέχειν ὀφείλει. Κ. (4. 19) 1.

(10) 39. Οὐδεὶς ἀπὸ τῶν οἰκείων συμβολαίων ἢ τῆς ἑαυτοῦ ὑποσημειώσεως, εἰ μὴ καὶ ἄλλαις προσθήκαις βοηθεῖται, ἀξιόπιστον κατασκευάζει τοῦ χρέους τὴν μαρτυρίαν.

(11) 40. Οἱ λόγοι τοῦ τελευτήσαντος, ἐν οἷς κατέγραψεν ἑαυτὸν χρεωστεῖσθαι, πρὸς ἀπόδειξιν οὐκ

ἀρχοῦσιν· ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐν διαθήκαις εἰπεῖν αὐτόν τινα περὶ χρεῶν ἰδίων ἱκανὸν ἐστὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἀληθείας. Ἐὰν δὲ ἐσημειώσατό τινα καθ' ἑαυτοῦ ἢ ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ἔγραψεν ἑαυτὸν χρεωστεῖν, πιστεύομεν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ τοῦ τελευτήσαντος. Αὐτ. 6.

(12) 42. Ὁ ἐναγόμενος ἀποδείξεσιν οὐ βαρεῖται. Αὐτ. 8.

(13) 45. Ὁ τὸν κληρονόμον λέγων μὴ δύνασθαι κληρονομεῖν ἢ διὰ τὸ τῆς διαθήκης ἐλάττωμα ἢ διὰ τὸ ἴδιον πρόσωπον, αὐτὸς βαρεῖται τῇ ἐπὶ τούτου ἀποδείξει. Αὐτ. 11.

(14) 47. Δι' ἐπιστολῆς ἢ συγγένεια οὐκ ἀποδείκνυται, ἀλλ' ἢ διὰ γεννήσεως ἢ καὶ θέσεως. Αὐτ. 13

(15) 48. Οὐ συνίστησι τὴν συγγένειαν ψιλὴ βεβαίωσις, οὐδὲ ἡ ἐψευσμένη ἀπογραφὴ, κἂν ἑκάτερος συναινέσωσιν, ἀλλ' ἢ νόμιμος γάμος ἢ θέσις. Αὐτ. 14

(16) 53. Τὰς παραγραφὰς χρὴ μὲν ἀντιτίθεσθαι ἐν προοιμίῳ τῆς δίκης, ἐξετάζεσθαι δὲ μετὰ τὰς τοῦ ἐνάγοντος ἀποδείξεις. Αὐτ. 19.

(17) 55. Οἱ ἀλλότρια συμβόλαια κλέπτοντες τοῖς οὐ δύνανται κεχρῆσθαι εἰς ἀπόδειξιν δεσποτείας. Αὐτ. 21.

(18) 57. Τὸ τὸν ἐνάγοντα λέγειν οὐ δύναμαι ἀπο-

δεῖξαι, οὐχ ὑποβάλλει τὸν ἐναγόμενον ταῖς ἀποδείξεσι. Αὐτ. 23.

(19) 58. Ἐὰν τις προφέρῃ τινὰ γραφὴν, ὀφείλει αὐτὸς ταύτην δεικνύειν ἀληθῆ· ἐπεὶ, εἰ μὴ τοῦτο δεῖξῃ, πλαστογραφίας δίκην ὑφέξει. Αὐτ. 24.

(20) 60. Ἡ τῶν συμβολαίων ἀπώλεια οὐκ ἀναιρεῖ τὰς ἀγωγὰς, ἐν ᾧ δυνατόν ἐστιν ἐτέρωθεν ἀποδειχθῆναι τὸ ἀληθές. Κ. (4. 21) 1.

(21). 61. Ἐὰν δύο δανεισάντων καὶ ἐν λαβόντων γραμματεῖον ὁ ἕτερος ἐναχθῇ ὡς πλαστογράφος καὶ ἡττηθῇ, οὐδὲν κωλύει τοῦτο τὸν ἕτερον κινῆσαι. Αὐτ. 2.

(22) 62. Ὁ ἐν ὑπομνήμασιν ὁμολογήσας μὴ κεχρῆσθαι συμβολαίῳ, οὐκέτι αὐτῷ κέχρηται. Αὐτ. 3.

(33) 72. Ἐὰν τις διαμαρτύρηταί τινας ὡς ἀπολέσας συμβόλαια, ἀγνοοῦσι δ' ἐκεῖνοι τὴν περὶ τούτων τῶν συμβολαίων ἀλήθειαν, οὐ δύναται αὐτῷ τούτω χρήσασθαι εἰς μαρτυρίαν, τῷ ὅτι διεμαρτύρατο τῶν συμβολαίων ἀπολομένων. Αὐτ. 13.

(24) 73. Εἴ τις διάφορα ὑπὲρ ἑαυτοῦ προφέρει δικαιώματα, μάχωνται δὲ ἀλλήλοις ταῦτα, ἀνίσχυρα αὐτῷ ἔστω καὶ ἀνωφελῆ. Αὐτ. 14.

(25) 74. Ἐν ταῖς γυμναζομέναις δίκαις τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν ἢ τε πίστις τῶν συμβολαίων καὶ αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων, εἰ δὲ δημόσια εἰσιν ὑ-

πομνήματα, προτιμῶνται τῆς τῶν μαρτύρων φωνῆς. Αὐτ. 15.

(26) 75. Ἐὰν ἐναγόμενός τις ἀρνήσῃται χεῖρα ἰδίαν προφερομένην ἐν γραμματείῳ ἢ ἐν πυκτῇ ἢ εὐρυτέρῳ χάρτῃ, εἰ ἀπὸ συγκρίσεως ἐλεγχθεῖ, τοῦτέστιν ἐτέρας αὐτοῦ προφερομένης χειρὸς καὶ αὐτεξεταζομένης πρὸς τὴν ἐν τῷ γραμματείῳ κειμένην ἢ καὶ διαμαρτυρίας ἄλλων οὐ παρρησίαν δύνασθαι ἔχειν πρὸς τὸ ἀντιτιθέναι τὴν τῆς ἀναγυρίας παραγραφὴν λέγοντα, ὅτι καὶ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο, οὐκ ἐδόθησαν τὰ ἐν αὐτῷ γεγραμμένα, ἀλλὰ πάντως καταδικάζεσθαι, καὶ εἰ μὴδὲν αὐτῷ ταῖς ἀληθείαις καταβλήθῃ· εἰ δὲ ἐπίτροπος ἢ κουράτωρ ἐστίν, ὁ ἐπιτροπεύόμενος ἢ κουρχτορευόμενος δύναται ἀντιτιθέναι τῇ ἀποδείξει τὴν ἀναγυρίαν. 16.

(27) 77. Ἐν ἐτέρᾳ διατάξει νομοθετήσας, τοὺς δικαστάς, εἴτε συνίδωσι, προφάσει τῶν ἀπολιμπανομένων μαρτύρων ἢ αὐτοὺς τοὺς πρωτοτύπους καταναγκάζειν, ἢ τοὺς ἐντολεῖς αὐτῶν ἀποστεῖλαι, ἐφ' ᾧ κατὰ θεσιν γενέσθαι τῶν μαρτύρων ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις, ἐν οἷς διάγωσι, καὶ τηνικαῦτα τῆς καταθέσεως ἔρρωμένης τὴν ὑπόθεσιν κριθῆναι· ἐν τῇ παρόσῃ διατάξει βούλεται τὸ αὐτὸ κρατεῖν, καὶ ἡνίκα περὶ πίστεως συμβολαίου γένηται ζήτησις, καὶ ἕτερος τῶν δικαζομένων φήσει ἐν ἐτέροις τόποις

ἔχειν τοὺς τοῦ συμβολαίου μάρτυρας· ἵνα εἰ ὁ δικαστὴς συνίδῃ, πεμρθῶσιν οἱ πρωτότυποι ἢ οἱ ἐντολεῖς αὐτῶν ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς οἱ μάρτυρες διάγουσιν· καὶ ἢ βεβαιουμένου τοῦ συμβολαίου διὰ τῆς τῶν μαρτύρων καταθέσεως ἐπὶ παρουσίᾳ ἑκατέρου μέρους, ἢ μὴ βεβαιουμένου, ὑποστρέψωσιν, καὶ τότε γένηται ἢ ἀπόφασις ἢ περὶ τοῦ γράμματος. Αὐτόθι 18.

(28) 81. Ἐν τοῖς συναλλάγμασιν ἢ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια σκοπεῖσθω μᾶλλον ἢ περὶ τὸ ἔγγραφον. Κ. (4. 22) 1.

(29) 82. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ βουλόμενος δωρήσασθαι τῇ γυναικί, τοιαύτην εὔρε μέθοδον, ἵνα ἀγοράσῃ πρᾶγμα, καὶ γένηται τὸ ἔγγραφον, ὥς δῆθεν τῆς γυναικὸς ἀγορασάσης, οὐ πιστεύομεν τῷ ἐγγράφῳ, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ· καὶ δύναται ὁ ἀνὴρ ὥς ἀπὸ δωρεᾶς ἀνυποστάτου τὸν ἀγρὸν ἐκδικῆσαι παρὰ τῇ γυναικί. Αὐτ. 2.

Βιβλίον εἰκοστὸν ὀγδοον.

TITΛΟΣ Α.

Περὶ μνηστείας.

(1) 1. Μνηστεία ἐστὶ μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γάμων. Π. (23. 1) 1.

(2) 2. Καὶ φιλητὴ συναινέσει γίνεται μνηστεία καὶ μεταξὺ ἀπόντων· αὐτόθι 4.

(3). 3. Ἐὰν μέντοι γινώσκουσιν οἱ ἀπόντες ἢ δεκτοὶ ἡγήσονται. Αὐτ. 5.

(4) 4. Παρὰ γνώμην τῆς ἀνέχου ὁ ἐπίτροπος οὐ συνίστησιν αὐτῇ μνηστείαν, οὔτε διαλύει τὴν γενομένην στέλλων διαζύγιον. Αὐτ. 6.

(5) 5. Καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως μνηστεία γίνεται· οἱ συναινοῦντες τῷ γάμῳ καὶ τῇ μνηστείᾳ συναινοῦσιν· ἀεὶ δὲ συναινεῖν ὁ πατήρ δοκεῖ τῇ θυγατρὶ, εἰ μὴ ρητῶς ἐναντιοῦται ὁ πατήρ. Π. (23. 1) 7. πρ. §. 1.

(6) 6. Ἡ μανία ἐμποδίζει τῇ μνηστείᾳ· ἐπιγενομένη δὲ οὐ λύει τὴν συσταῖσαν. Αὐτ. 8.

(7) 7. Ὁ κόρην ἥττονα τῶν δώδεκα ἐτῶν ἀγαγόμενος πρὸς γάμον οὐ συνίστησι γάμον, ἀλλ' εἰ μὲν προηγῆσατο μνηστεία, μένει φυλαττομένη, κἄν μάλιστα τὴν μνηστευθεῖσαν ἐν τάξει γαμετῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀνήνεγκεν· εἰ δὲ μὴ προηγῆσατο μνηστεία, μηδὲ τοιαύτην ἐξ ἀρχῆς εἶχε διάθεσιν, οὐ διὰ τοῦτο ἡ μνηστεία νῦν γενέσθαι δοκεῖ. Αὐτ. 9.

(8) 8. Ὁ πατήρ τῆς ὑπεξουσίας δύναται καὶ λύειν τὴν μνηστείαν, οὐ μὴν καὶ τῆς αὐτεξουσίας ὅθεν κἄν τινα λόγῳ προικὸς ἐπιδέδωκεν ἐν τῇ τοιαύτῃ μνηστείᾳ, οὐδὲ ταῦτα ἀναλαμβάνεσθαι δύναται, αὐτεξουσίας, ὡς εἴρηται, γενομένης τῆς κόρης· μετὰ γὰρ τὴν αὐτεξουσιότητα καὶ τε-

λειότητα ἡ κόρη κατ' οἰκείαν πράττουσα γνώμην καὶ τῷ μνηστευσαμένῳ συναπτομένη πρὸς γάμον προίκα τὰ ἐπιδοθέντα ποιεῖ καὶ ἀποπαύει τὸν πατέρα ταῦτα ἀναλαμβάνεσθαι· τότε δὲ ὁ πατήρ ταῦτα ἀναλαμβάνεσθαι δύναται, ἡνίκα παρασχεθέντα λόγῳ προικὸς ὑπὲρ τῆς νῦν γενομένης αὐτεξουσίας ἐπιδου συνέφωνησεν εἰπών· ταῦτα δίδωμι λόγῳ προικὸς· εἰ δὲ μὴ συναινέσω τοῖς γάμοις, ἔξεστί μοι πάλιν ταῦτα ἀναλαμβάνειν, καὶ προβαινόντων καὶ μὴ προβαινόντων τῶν γάμων. Π. (23. 1) 10.

(9) 9. Ὡς ἐπὶ τῶν γάμων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς μνηστείας οἱ συναπτόμενοι συναινεῖν ὀφείλουσι· δεῖ οὖν καὶ τὴν ὑπεξουσίαν συναινεῖν. Π (23. 1) 11.

(10) 10. Δοκεῖ δὲ τῷ πατρὶ συναινεῖν ἢ μὴ ἀντιλέγουσα· τότε δὲ μόνον ἀντιλέγειν δύναται, ὅτε τοῖς τρόποις ἀνάζιον καὶ αἰσχροὺς αὐτῇ μνηστεύεται. Αὐτ. 12.

(11) 11. Διχονοοῦντος τοῦ ὑπεξουσίου, οὐ γίνεται μνηστεία ὀνόματι αὐτοῦ. Αὐτ. 13.

(12) 12. Ὁ τὸ γινόμενον νοῶν καλῶς μνηστεύεται τοὔτεστιν ὁ μὴ ὧν ἥττων τῶν ἐπτὰ ἐτῶν. Αὐτόθι 14.

(13) 13. Ὁ γενομένος ἐπίτροπος οὐ δύναται γαμεῖν τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτροπευθεῖσαν ὀρφανήν, οὔτε

παιδὶ αὐτοῦ ζευγνῦναι· τὸ αὐτὸ καὶ περὶ μνηστείας.
Αὐτ. 15.

(14) 14. Μνηστεύεται τις καὶ παρὼν καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ διὰ μέσου καὶ δι' ἐπιστολῆς. Αὐτ. 18.

(15) 15. Ἡ ἄλλῃ μνηστευθεῖσα ἀπαγορεῦσαι τὴν μνηστείαν καὶ ἄλλῃ γαμηθῆναι οὐ κεκώλυται. Κ. (5. 1) 11.

(16) 16. Ὁ μνηστευσάμενος κόρην καὶ μὴ συμφωνήσας χρόνον ἐν μνηστείᾳ ὀφείλει ταύτην, εἰ μὲν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ διάγει, εἴσω διετίας γαμεῖν· εἰ δὲ ἐν ἀπουσίᾳ, εἴσω τριετίας· εἰ δὲ ὑπέρθηται, δύναται ἡ κόρη ἐτέρῳ συνάπτεσθαι. Αὐτ. 2.

(17) 17. Ἐξ εὐλόγου δὲ αἰτίας καὶ περαιτέρω τετραετίας ὑπερτίθεται ἡ μνηστεία· τυχὸν διὰ νόσον τοῦ μνηστῆρος ἢ τῆς μνηστῆς ἢ θάνατον τῶν γονέων ἢ διὰ κεφαλικά ἐγκλήματα ἢ μακρᾶς ἀποδημίας ἐξ ἀνάγκης γενομένης. Π. (23. 1) 17.

(18) 18. Ἐὰν πατὴρ ὑπὲρ τῆς ἰδίας θυγατρὸς δεξάμενος ἄρραβῶνας τελευτήσῃ, μηδέπω γινομένων τῶν γάμων, . . . οὐ χρὴ τὰ ἐν τῇ ζωῇ τοῦ πατρὸς δοκιμασθέντα καὶ συναρέσαντα παραχαράττεσθαι. Κ. (5. 1) 4.

(19) 19. Ὁ παῖς τοῦ μαινομένου νόμιμον ἑαυτῷ λαμβάνει γυναῖκα, τὴν τοῦ πατρὸς οὐκ ἀναμένων συναίνεσιν, ὥσπερ καὶ ἡ θυγάτηρ.

(20) 20. Οὐ χρὴ τοὺς ἄρχοντας ἐξ ἐκείνης τῆς ἐπαρχίας, ἧς ἄρχουσι, μνηστεύσασθαι· εἰ δὲ τοῦτο ποιήσωσιν, ἔξεστι τῇ κόρῃ καὶ τοῖς γονεῦσιν ἢ ἐπιτρόποις ἢ κουράτορσι παραιτεῖσθαι τὸν γάμον καὶ κερδαίνειν τοὺς ἄρραβῶνας· τοῦ αὐτοῦ κρατοῦντος καὶ ἐπὶ υἱῶν καὶ ἐπὶ ἐγγόνων καὶ συγγενῶν καὶ δομεστίκων καὶ συγκαθέδρων καὶ ἐπὶ πάντων τῶν οἰκείων αὐτοῦ, ἐὰν κατὰ σπουδὴν τοῦ ἄρχοντος γίνωνται αἱ μνηστεῖαι. Κ. (5. 2) 1.

Ἄρμ. (4. 1) 25. Λύεται ἡ μνηστεία καὶ διὰ καινοτάτην θρησκείαν ἀγνοηθεῖσαν καὶ δογματῶν διαφοράν.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ ἀρραβῶνων μνηστείας.

(1). 1. Ὁ ἀρραβῶν φύσιν ἔχει τοιαύτην, ἵνα, εἰ μὲν ὁ λαβὼν τὸν ἀρραβῶνα παραιτήσεται, διπλάσιον οὐπὲρ ἔλαβεν ἀποδῶ· εἰ δὲ ὁ δεδωκώς ἵνα ἐκπέσῃ τῶν ἀρραβῶνων.

(2) 2. Ἀρραβῶνων δνόματι μνηστείας δοθέντων, ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ὁ μνηστὴρ ἢ ἡ μνηστὴ τελευτήσῃ, τὰ δοθέντα κελεύομεν ἀποκαταστῆναι, εἰ μὴ ἄρα αἰτίαν εἰς τὸ μὴ ἀποτελεσθῆναι τοὺς γάμους τὸ τελευτήσας πρόσωπον ἤδη παρέσχεν. Κ. (5. 1) 3.

(3) 3. Ἐὰν γυνὴ αὐτεξουσία τελείαν ἄγουσα τὴν ἡλικίαν ἀρραβῶνας δεξαμένη παραιτήσεται τὸν γά-

μον, διπλοῦς ἀναδιδότω τοὺς ἄρραβῶνας· εἰ δὲ καὶ ἐλάττων οὖσα συγγνώμην ἡλικίας ᾗτησε καὶ ἄρραβῶνας ἔλαβε, πάλιν τὸ διπλάσιον ἀναδιδότω· ἐὰν δὲ καὶ ἀφ᾽ ἡλίας ἐστὶ καὶ αὕτη συγγνώμην ἡλικίας οὐκ ᾗτησεν, αὐτὸ τὸ ἄπλοῦν, ὅπερ ἔλαβεν ἀποκαταστήσει· εἰ δὲ καὶ πατὴρ κόρης ἢ μήτηρ ἄρραβῶνας ἔλαβον ὑπὲρ θυγατρὸς τελείας ὄντες ἡλικίας ἢ πάππος ὑπὲρ ἐκγόνης, καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ διπλάσιον κατεχέσθωσαν, εἴπερ, δυναμένων προβῆναι τῶν γάμων παραιτοῦνται ποιῆσαι· εἰ δὲ καὶ ἀνυπόστατος μέλλει ὁ γάμος εἶναι, αὐτοὶ οἱ ἄρραβῶνες ἀναδιδόσθωσαν ἄπλοῦ· εἰ δὲ μὴ ᾗν ἀνυπόστατος ὁ γάμος, δι' εὐλογον δὲ αἰτίαν παραιτοῦνται, εἰ μὲν ᾗδειςαν καὶ πρὸ τῆς μνηστείας τὴν αἰτίαν, ἑαυτοῖς ἐγκαλείτωσαν, διατὶ τὸν ταιούτον ἐμνηστεύσαντο· εἰ δὲ ᾗγνόουν ἢ πολλάκις μετὰ τὴν μνηστείαν ἢ αἰτία συνέβη, τότε ἄπλοῦν ἀποδιδόσθω· τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μνηστῆρος λέγομεν τοῦ τὴν μνηστείαν παραιτησαμένου· τὸ δὲ τετραπλασιάζεσθαι τοὺς ἄρραβῶνας, ὅτε ὁ μνηστὴρ ἢ ἡ μνηστὴ παραιτεῖται τὸν γάμον, νῦν οὐ κρατεῖ, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς αὐτὸ τοῦτο συμφωνήσουσι· πᾶσα δὲ ἀσφάλεια παρὰ τὴν διάταξιν ταύτην γινομένη ἀνυπόστατος ἔστω. Αὐτ. 5.

(4) 5. Μνηστείας μεταξὺ τινῶν κατὰ νόμον γινομένης, εἴτε ὁ μνηστὴρ εἰς μοναστήριον εἰσέλθῃ,

ἀναλαμβάνετω τὰ ὑπὲρ τῆς μνηστείας ὀνόματι ἄρραβῶνων δεδομένα, εἴτε ἡ μνηστὴ τὸν μοναχικὸν βίον ἐπιλέξῃται, ἐκεῖνα μόνον ἀποδιδότω, ἅπερ ὁμοίως ὀνόματι ἄρραβῶνων ἔλαβε, τῆς ποινῆς ἑκατέρω μέρει συγχωρουμένης. Νε. 123. κεφ. 39.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Περὶ δωρεῶν μνηστείας.

(1) 1. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ μὴ ὑποδεξάμενος προῖκα βούληται, τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ γενόμενον, προῖκα ποιῆσαι, τῇ ἰδίᾳ μνηστῇ μελλούσῃ αὐτῷ γαμεῖσθαι· εἰ μὲν δωρήσῃται αὐτῇ πράγματα καὶ μετὰ ταῦτα δεῖξῃται αὐτὰ παρ' αὐτῆς εἰς προῖκα καὶ ἡ δωρεὰ τελεία ἐστὶν ὡς πρὸ τοῦ γάμου γινομένη καὶ ἡ προῖξ συνίσταται, ὡς ἐπιδόσεως προσελθούσης· ἐὰν δὲ γράψῃ μόνον ὅτι ὑπεδέξατο προῖκα μὴδὲν ὑποδεξάμενος, οὐδεμία ἐστὶν αὐτῷ ἀπαίτησις τῶν μὴ ἐπιδοθέντων αὐτῷ πραγμάτων· εἰ γὰρ γαμετῇ τις ἐχαρίσατο, καὶ παρὲδωκεν αὐτῇ τὰ δωρηθέντα, εἰ μὴ ἐπιμείνῃ τῇ αὐτῇ βουλήσῃ μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ, ἐκ μεταμελείας ἀνατρέπεται ἡ δωρεὰ. Κ. (5. 3) 1.

(2). 2. Ὅσα ὁ ἀνὴρ δωρεῖται τοῖς γονεῦσι τῆς μνηστῆς ἐπὶ τῷ γενέσθαι τοὺς γάμους, ταῦτα μὴ γενομένων τῶν γάμων, ἀναδίδονται αὐτῷ. Αὐτ. 2.

(3) 3. Γυνή τις μέλλουσα γήμασθαι δόλον ἐποίησε

τῷ ἀνδρὶ περὶ τὴν προίκα, μηδὲν μὲν ρητῶς ἐπαγγελλομένη, ἀπατήσασα δ' αὐτὸν ἐλπίδι μεγάλης προίκος· καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀνὴρ ψιλῶς ἐπηγγείλατο, ἢ καὶ ἐπερωτήθη λόγῳ μνηστρων δωρεῖσθαι τῇ γυναικὶ ποσότητα φανεράν νομισμάτων· ἐπὶ τούτοις συνέστη ὁ γάμος καὶ ἐτελεύτησε μετὰ ταῦτα ὁ ἀνὴρ ἐπὶ ἀδελφῷ κληρονόμῳ· ἡ γυνὴ τοίνυν ἐκίνει κατὰ τοῦ κληρονόμου τοῦ καὶ ἀδελφοῦ τοῦ ἀνδρός ἀπαίτουσα αὐτὰ τὰ ἐκ τῆς ἐπαγγελίας ἥτοι ἐπερωτήσεως· λέγει τοίνυν ἡ διάταξις πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀνδρός. Τῆς ἐπαγγελίας ἀπὸ τοῦ ποτὲ σοῦ ἀδελφοῦ μνηστρων ἕνεκα γενομένης, εἰ καὶ εἰς ἐπερώτησιν κατενεχθῇ, διὰ τοῦτο οὐκ ὀφείλει παρασχεθῆναι, ἐπειδὴ ἐν τῇ προικὶ ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα ἠπάτησεν. Κ. (5. 3) 3.

(4) 4. Ἐάν τις δωρήσεται τῇ μνηστῇ πράγματα ἐπὶ τοιούτῳ ὄρω, ἵνα, ὅτε προβῇ ὁ γάμος, τότε γένηται αὐτῶν δέσποινα, ἄχρηστος ἐστὶν ἡ δωρεά· καὶ εἰκότως· συνισταμένου γὰρ τοῦ γάμου οὐ δύναται ὁ ἀνὴρ δεσπότης γενέσθαι πράγματος τῇ γυναικὶ διαφέροντος, ἢ ἡ γυνὴ δεσπόσαι πράγματος ἀνήκοντος τῷ ἀνδρὶ· ἐνταῦθα γὰρ ἡ δωρεὰ τοῦτο βούλεται, ἵνα μετὰ τὸ συστῆσαι τὸν γάμον τότε γένηται δέσποινα τῶν πραγμάτων ἡ γυνή· ἄχρηστος οὖν ἐστὶν ἡ ταύτη δωρεά. Αὐτ. 4.

(5) 5. Ἐάν τις γαμετὴν ἔχων ἀπαιτήσῃ γυναῖκα ἑτέραν ὥς δ' ἔθεν οὐκ ἔχων γαμετὴν, καὶ μνηστεύσῃται αὐτήν, καὶ τινα λόγῳ μνηστρων ἐπαγγείληται αὐτῇ δίδόναι, καὶ δῶ μὴ παρηκολουθηκότων τῶν γάμων, οὐ δύναται ταῦτα ἐπαναλαβεῖν· εἰ μὲν γὰρ μνηστεία συνέστη, ὁ δὲ γάμος οὐκ ἐγένετο, χώραν ἐλάβανεν ἡ τῆς ἀπαιτήσεως ἀγωγή· νῦν δὲ ἡ τοῦ πράγματος αἰσχροτής οὐ συνεχώρησε τὴν μνηστείαν συστῆναι, καὶ ὥς αἰσχροῦς οὐσης τῆς τοῦ δεδοκότος αἰτίας (δεδόκε γὰρ ἐπὶ παρανόμῳ γάμῳ) οὐ τρακταίζεται ἀπαίτησις. Αὐτ. 5.

(6) 6. Ἐὰν γένηται δωρεὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῶν γάμων· εἰ μὲν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἰδίῳ ἦν ἡ γυνή, δοκεῖ πρὸς μνηστὴν ἡ δωρεὰ γεγονέναι· εἰ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρός, πρὸς γαμετὴν· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔρρωται. Αὐτ. 6.

(7) 7. Ἐάν τις πρὸ γάμου δωρεὰν διδοὺς συνεφώνησεν, ἵνα, εἰ ἀνὰ γνώμην αὐτοῦ λυθῇ ὁ γάμος, ἀποδοθῶσιν αὐτῷ, ἅπερ ἐδωρήσατο, δύναται θανάτῳ αὐτοῦ λυθέντων τῶν γάμων ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ὥς ἀπὸ τοῦ συμφώνου λαβεῖν τὴν δωρεάν. Κ. (5. 3) 7.

(8) 8. Ὁ δωρησάμενος τῇ μνηστῇ πρὸ τῆς μνηστείας τέλειος ὢν, καὶ παραδοὺς τὴν σχολάζουσιν

νομήν, οὐκ ἔτι δύναται ἢ περιὼν ἐκποιεῖν, ἢ τελευτῶν καταλιμπάνειν τινὲ τὸ πρᾶγμα. Αὐτ. 8.

(9) 9. Ἡ γενομένη παρὰ τοῦ πενθεροῦ πρὸς τὴν μνηστὴν τοῦ παιδὸς δωρεὰ οὐδὲ ἀπὸ θείας ἀντιγραφῆς ἀναιρεῖται. Αὐτ. 9.

(10) 10. Ἐὰν ὁ μνηστὴρ δωρήσῃται τινα τῇ ἰδίᾳ μνηστῇ καὶ ὁ πενθερὸς ἀντιδωρήσῃται αὐτῷ τινα, μὴ γενομένων δὲ τῶν γάμων ὁ μνηστὴρ ἀφέλῃται, ἅπερ ἐδωρήσατο, οὐ καλῶς ὁ πενθερὸς τὴν ἰδίαν δωρεὰν ἀνατρέπει, ἀλλὰ μᾶλλον ὀφείλει τὰ ἀπαγέντα παρὰ τοῦ μνηστῆρος ἐπιζητεῖν. Αὐτ. 10.

(11) 11. Ἡ παρὰ τοῦ μνηστῆρος γενομένη δωρεὰ οὐκ ἀναιρεῖται προφάσει τοῦ παρὰ πολεμίους αὐτὸν ἀναιρεθῆναι. Αὐτ. 11.

(12) 12. Ἡ πενθερὰ δύναται δωρήσασθαι τῷ ἰδίῳ γαμβρῷ ἢ τῷ μνηστῆρι τῆς ἰδίας θυγατρὸς· κἂν διαλυθῇ ὁ γάμος, οὐκ ἀνατρέπεται ἡ δωρεὰ. Αὐτ. 12.

(13) 13. Οἱ προγενέστεροι δανεισταὶ τοῦ ἀνδρός, εἰ μὴ ὑποθήκας ἔχουσιν, οὐ δύνανται τὰ τῇ μνηστῇ δωρηθέντα παρ' αὐτοῦ πράγματα ἀποσπᾶν. Αὐτ. 13.

(14) 14. Ἐὰν συναινούσης τῆς ἰδίας μητρὸς ὁ μνηστὴρ τῆς θυγατρὸς σου μητρῷα ἀνδράποδα ἐδωρήσατο καὶ τούτων ληφθέντων εἰς προῖκα ἀδιατιμήτων, ἐν τῷ γάμῳ μετὰ ταῦτα αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἢ μήτηρ ἢ καὶ κληρονόμος αὐτοῦ τὸ τίμημα ἀντ'

αὐτῷ μάτην προσφέρουσα τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν ἀνχιδῶς παραιτεῖται ποιῆσαι πρὸς τὸν γαμβρόν. Αὐτ. 14.

(15) 15. Εἴτε αὐτεξούσιοι ὄντες ἅφ' ἑαυτῶν δωρήσονται, εἴτε ὑπεξούσιοι συναινέσει τῶν ἐχόντων αὐτοὺς ὑπεξουσίου δωρήσονται ὁ ἀνὴρ τῇ γυναικί, ἢ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί· εἰ μὲν ὁ λαβὼν τὴν δωρεὰν ἐνέποδισε γενέσθαι τὸν γάμον, πᾶσι τρόποις ἡ δωρεὰ ἀνχιδίδοται τῷ μνηστῆρι· ἐὰν δὲ ὁ δωρησάμενος ἐνέποδισε, πᾶσι τρόποις ἡ δωρεὰ μένει παρὰ τῷ ταύτην δεξαμένῳ προσώπῳ· εἰ δὲ μὴ δεδωκεν ὁ μνηστὴρ, ἐπερωτηθεὶς δὲ ἐπηγγείλατο, ἀπαιτεῖσθω αὐτήν. Κ. (5. 3) 15.

(16) 16. Ἐὰν ἐφίλησε τὴν μνηστὴν ὁ μνηστὴρ ἐν τῷ τῆς μνηστείας καιρῷ, καὶ μετὰ τοῦτο ἓνα τῶν ἀμφοτέρων τελευτήσῃ συνέβη, τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς ἀνατρέπεται καὶ τὸ ἥμισυ ἔχει ὁ ζῶν· εἴτε γὰρ ὁ μνηστὴρ ἀπέθανε, κατέχει τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς ἡ μνηστευθεῖσα καὶ τὸ ἥμισυ δίδωσι τοῖς ἐκείνου κληρονόμοις· εἴτε αὕτη ἡ μνηστὴ ἀποθάνῃ, τὸ ἥμισυ δίδοται τῷ μνηστῆρι· τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ μένει παρὰ τοῖς κληρονόμοις τῆς γυναικὸς· φιλήματος δὲ μὴ γενομένου, εἴτε ὁ μνηστὴρ τελευτήσῃ, εἴτε ἡ μνηστὴ, πᾶσι τρόποις ἀναδίδοται ἡ δωρεὰ, ἢ τῆς μνηστῆς τελευτησάσης τῷ μνηστῆρι, ἢ τοῦ μνηστῆρος τελευ-

τήσαντος τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ· ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐκ τοῦ μνηστῆρος τῇ μνηστῇ δωρηθέντων· ἐὰν δὲ ἡ μνηστὴ ἐδωρήσατο τῷ μνηστῆρι καὶ συνέβη ἓνα τούτων τελευτῆσαι, ἀναδίδονται πάντως ἡ δωρεὰ τούτῃ, μὴ ζητούντων ἡμῶν, εἴτε γέγονεν, εἴτε μὴ γέγονε φίλημα. Αὐτ. 16.

ΤΙΤΛΟΣ Δ.

Περὶ γάμων καὶ διαθέσεως γάμων.

(1) 1. Γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάφεια καὶ συμπλήρωσις τοῦ βίου παντός, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία. Π. (23. 2) 1.

(2) 2. Οὐ γίνεται γάμος, εἰ μὴ συναινέσουσιν οἱ συναπτόμενοι καὶ οἱ ἔχοντες αὐτοὺς ὑπεξουσίου. Π. (23. 2) 2.

(3) 3. Ἡ ἥττων τῶν δώδεκα ἐτῶν γαμηθεῖσα τότε γίνεται νόμιμος γαμετή, ὅτε παρὰ τῷ ἀνδρὶ πληρώσει τὰ δώδεκα ἔτη. Αὐτ. 4.

(4) 4. Ἐάν τις ἀπὼν δι' ἐπιστολῆς οἰκειᾶς ἢ δι' ἀγγέλου προτρέψεται τὴν γυναῖκα εἰς τὸν διαφέροντα αὐτῷ κατελθεῖν οἶκον, συνίσταται γάμος, ἐὰν εἰς τὸν οἶκον τούτου κατέλθῃ πεισθεῖσα τοῖς γράμμασι ἢ τῷ ἀγγέλῳ. Αὐτ. 5.

(5) 5. Καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ, πρὶν ἢ ἐπανελθεῖν, πενθεῖται παρὰ τῆς γυναικὸς. Αὐτ. 6.

(6) 6. Καὶ συμβαίνει πάρθενον ἔχειν προῖκα καὶ περὶ προικὸς ἀγωγὴν· ἕτερόν ἐστιν, ἔνθα τοῦναντίον ἡ γυνὴ δι' ἐπιστολῆς ἢ δι' ἀγγέλου τὸν ἄνδρα προτρέπεται· τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ συστῆναι γάμον ἀδύνατον· πρὸς γὰρ τὸ τὸν γάμον κατὰ τοῦτον συστῆναι τὸν τρόπον δεῖ τὴν γυναῖκα κατελθεῖν εἰς τὸν τοῦ ἀνδρὸς οἶκον, οὐ μὴν εἰς τὸν τῆς γυναικὸς οἶκον τὸν ἄνδρα· ἅμα γὰρ εἰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρὸς πεισθεῖσα τοῖς γράμμασιν, ὡς εἶπον, ἢ τῷ ἀγγέλῳ ἢ γυνή, συνίσταται γάμος, καὶ μήπω τῆς τοῦ ἔργου συναφείας ἐπακολουθησάσης. Αὐτ. 7.

(7) 7. Ἐὰν τριετὴς παραδράμῃ χρόνος, μεθ' ὃ φανερώτατα γένηται ἄγνωστος ὁ πατήρ, ὅπου τε ἐστὶ, καὶ εἰ περίεστιν, οὐδὲν τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἄρρενάς τε καὶ θηλείας κωλύσει γαμεῖν. Αὐτ. 10.

(8) 8. Ἐὰν ὁ τοῦ αἰχμαλώτου ἢ ὁ τοῦ ἀπολιμπανομένου παῖς πρὸ τοῦ τριετοῦς χρόνου τῆς αἰχμαλωσίας ἢ τῆς ἀπουσίας τοῦ πατρὸς ἀγάγῃται γαμετήν, ἢ ἐν ᾧ θυγάτηρ ἐστὶν ἀνδρὶ συναφθεῖσα· τότε ὁ τοιοῦτος ὁρθῶς συναλλάσσεται γάμος, ὅταν ἢ ὁ υἱὸς τοιαύτην ἡγάγετο γαμετήν, ἢ ἡ θυγάτηρ τοιούτῳ συνήφθη πρὸς γάμον ἀνδρὶ, ὃν οὐκ ἂν ἀποδοκιμάσειεν ὁ πατήρ. Αὐτ. 11.

(9) 9. Ἐὰν υἱοθετήσωμαι τὸν ἥδη λαβόντα τὴν

παρ' ἐμοῦ διαζευχθεῖσαν, οὐκ ἔστιν ὁ γάμος ἀθέμιτος. Αὐτ. 12.

(10) 11. Ὁ δίχα τινὸς εὐλόγου αἰτίας τοὺς ὑπεξουσίους αὐτοῦ παῖδας κωλύων τοὺς μὲν υἱοὺς λαμβάνειν γαμετὰς ἢ τὰς θυγατέρας ἀνδράσι συνάπτεσθαι, ἢ καὶ μὴ βουλόμενος προῖκα διδόναι, διὰ τῶν ἀρχόντων ἀναγκάζεται ἐκγαμίζειν καὶ προικίζειν, κωλύειν δὲ δοκεῖ ὁ μὴ ζητῶν μνηστεῖαν. Αὐτ. 19-

Οἰκεία γνώμη γαμεῖν ἀφ᾽ ἧλιξ δύναται· ἡ γὰρ τῶν πραγμάτων διοίκησις πρὸς τὸ ὀφρῖχιον τοῦ κουράτορος φέρεται, οὐ μὴν ὁ γάμος αὐτῆς. Αὐτ. 20.

(12) 14. Ὁ αὐτεξούσιος καὶ χωρὶς τῆς τοῦ πατρὸς συναινέσεως γαμεῖ· καὶ τοσοῦτον νόμιμός ἐστιν ὁ γάμος, ὅτι καὶ ὁ ἐκ τοῦ τοιούτου συνοικεσίου τικτόμενος νόμιμός ἐστι τῷ πατρὶ παῖς καὶ κληρονόμος. Αὐτ. 25.

(13) 15. Ἐάν τις τὸν πρὸς τὴν αὐτοῦ γαμετὴν διαλύει γάμον, εἴτα τοῦτον αὖθις ἀνανεώσεται, εἴς καὶ αὐτὸς νομίζεται γάμος, μόνον εἰ ὀλίγου παραδραμόντος χρόνου τὸν γάμον ἀνανεωθῆναι συνέβη, καὶ μήτε ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ μεταξύ, μήτε ἡ γυνὴ πρὸς τινα ἕτερον συνήλλαξε γάμον, εἴς τοίνυν καὶ ὁ αὐτὸς ἐστι γάμος κατὰ τὴν εἰρημένην διάστιξιν, εἰ μάλιστα μήτε τὴν προῖκα τοῦ γάμου λυθέντος ἀναδέδωκεν ὁ ἀνὴρ. Αὐτ. 33.

(14) 18. Οὔτε ὁ ἐπίτροπος οὔτε ὁ κουράτωρ δύναται τὴν ἐπιτροπευθεῖσάν ποτε ἢ τὴν κουρατευομένην πρὸς γάμον λαβεῖν· πλὴν εἰ μὴ ἄρα ταύτην αὐτῷ περιῶν ἐμνήστευσεν ὁ πατήρ, ἢ καὶ ἄλλως ἀφώρισεν, ἢ κατὰ τὴν οἰκείαν διαθήκην ἐμνημόνευσεν, ὥστε τυχὸν γαμηθῆναι ταύτην τῷ Πέτρῳ καὶ συνέβη τὸν Πέτρον ἐπίτροπον ἢ κουράτωρα γενέσθαι τῆς κόρης, ὅτινι τὴν βούλησιν φυλάττουσα τοῦ πατρὸς συνήφθη πρὸς γάμον ἢ κόρη. Αὐτ. 36.

(15) 22. Ἐπὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων οὔτε προῖξ εἶναι τὰ ἐπιδοθέντα δοκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο πᾶν, ὅπερ ἐκ τῶν ἐπιδοθέντων λόγῳ προικὸς ἔλαβεν ὁ δῖθεν ἀνὴρ, ἀφαιρεῖται παρ' αὐτοῦ, κἄν τὰ μάλιστα καρπὸς ἔτυχεν εἰληφώς. Αὐτ. 52.

(16) 26. Ἐὰν ἐν τοῖς γάμοις συνήνεσεν ὁ πατήρ, οὐδὲν ἐναντιοῦται τῷ γάμῳ τὸ μὴ ὑποσημῆνασθαι αὐτὸν ἐν τῷ προικῷ συμβολαίῳ. Κ (5. 4) 2.

(17) 27. Ὁ πατήρ μὴ ἐναντιούμενος τοῖς γάμοις τοῦ παιδὸς συναινεῖν δοκεῖ καὶ τὸν ἐκ τούτου τικτόμενον ἔγγονον ἀναγκάζεται τρέφειν. Αὐτ. 5.

(18) 29. Κόρης γαμουμένης οὐ δεόμεθα τῆς συναινέσεως τοῦ κουράτορος ἢ τῶν συγγενῶν, ἀλλὰ μόνης τῆς βουλήσεως αὐτῆς. Αὐτ. 8.

(19) 30. Ἐὰν ὁ πατήρ μὴ βουλομένην τὴν θυγατέρα τοῦ ἀνδρὸς ἀποστῆναι αὐτὸς κατέχη, δ-

φείλει ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας ἀναγκάζειν τὸν πατέρα παραγαγεῖν τῷ ἀνδρὶ Αὐτ. 11.

(20) 31. Οὐδὲ χωρὶς γάμου γεγόμενα τὰ τοῦ γάμου συμβολαία εἰς ἀπόδειξιν ἄρχουσι, τὸ ἐναντίον ἐχούσης τῆς ἀληθείας· οὐδὲ μὴ γενομένων συμβολαίων ὁ νομίμως συστάς γάμος ἄκυρός ἐστιν· ἐπειδὴ καὶ ἀπολλυμένου τοῦ συμβολαίου τὰ λοιπὰ τῶν γάμων σημεῖα οὐκ ἐστὶν ἄκυρα. Αὐτ. 13.

(21) 32. Οὐδεὶς ἄκων ἀναγκάζεται γῆμαι, ἢ, ὃν ἔλυσεν ἤδη γάμον, ἀνακαινίσαι· καὶ γὰρ ὁ ὑπεξούσιος σωφρονῶν ἄκων οὐκ ἀναγκάζεται γῆμαι, ἀλλὰ καὶ ἢν βούλεται λαμβάνει γαμετήν· ἵνα μέντοι συναινῇ τοῖς γάμοις ὁ πατήρ. Κ. (5. 4) 14.

(22) 33. Ἐὰν ὁ πατήρ ἐξέθετο τὴν θυγατέρα, ὁ δὲ ἀνελόμενος αὐτὴν καὶ θρέψας βούλεται ἀρμόσαι τῷ ἰδίῳ παιδί, ὀφείλει ὁ πατήρ συναινέσειν τῷ γάμῳ ἢ ἐὰν ἀντιλέγῃ, παρασχεῖν τὰ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ γεγόμενα δαπανήματα. Αὐτ. 16.

(23) 34. Ἡ ἐλάττων τῶν εἴκοσι πέντε ἐτῶν αὐτεξουσία, μέλλουσα δευτερογαμεῖν γνώμη τοῦ πατρὸς γαμείσθω· εἰ δὲ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, γνώμη τῶν συγγενῶν· εἰ δὲ ἐναντιοῦνται ἑαυτοῖς, ὁ ἄρχων κρίνεται τὴν βελτίονα γνώμην· ἵνα, ἐὰν ὦσιν ἴσοι οἱ δύο μνηστῆρες, ὃν οἱ συγγενεῖς βούλονται, καὶ ὃν ἡ γυνὴ ἐπιλέγεται, προτιμᾶται ἡ τῆς γυναικὸς κρίσις.

εἰ δ' ὑπόνοιά ἐστι κατὰ τῶν συγγενῶν ὡς ἐπιτηδεύοντων μὴ γῆμαι τὴν κόρην, ἵνα αὐτοὶ μᾶλλον ὡς μὴ ὄντων παίδων κληρονομήσωσι, τότε τὴν κρίσιν ἐκείνων τῶν συγγενῶν προσδέχεσθαι χρή, πρὸς οὓς ἐξ ἀδιαθέτου οὐκ ἐλπίζεται διαβαίνειν ὁ κλῆρος, ἀγάμου τῆς κόρης τελευτώσης. Αὐτ. 18.

(24) 35. Ἐὰν αὐτεξουσία ἐστὶν ἡ ἀφ᾽ ἑλπίξ, οὐ μόνον τῇ βουλήσει τοῦ πατρὸς πιστεύομεν, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτῆς τῆς κόρης ἐπιζητοῦμεν προαίρεσιν· εἰ δὲ ὁ πατήρ οὐ περίεστι, τὴν τῆς μητρὸς καὶ τῶν συγγενῶν καὶ τῆς κόρης· εἰ δὲ καὶ μητρὸς ἐστέρηται καὶ κουρατορεύεται καὶ ἀμφισβήτησις ἐστὶ, τίνι μᾶλλον ὥφειλεν ἡ κόρη ζευχθῆναι καὶ ἡ κόρη ἐρυθριῶσα μὴ λέγει, τίνα βούλεται ἐπιλέξασθαι· τότε τῶν συγγενῶν παρόντων ὁ ἄρχων κρίνεται. Αὐτ. 20.

(25) 37. Ἡ διάταξις κελεύει καὶ ἄφρονος καὶ μαινομένου παιδὸς καὶ ἄρρενας καὶ θηλείας γαμεῖν, καὶ μὴ συναινούντων τῶν πατέρων· ἀναγκαζομένων τῶν τοῦ πατρὸς κουρατόρων ἐπιδιδόναι προῖκας καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς. Αὐτ. 25.

(26) 39. Ἡ διάταξις ἐπιτρέπει τὸν μείζονα τῶν ἐξήκοντα ἐνιαυτῶν συνάπτεσθαι τῇ ἐλάττονι τῶν πεντήκοντα ἐνιαυτῶν. Αὐτ. 27.

(27) 41. Ἡ μήτηρ τῆς ἐπιτροπευθείσης δύναται

τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς ἰδίας θυγατρὸς γαμηθῆναι Κ.
(5. 6) 2.

(28) 43. Ἐὰν ἡ ἐπιτροπευθεῖσα παρά τινος καὶ λόγους λάβῃ τῆς διοικήσεως καὶ ὑπερβῇ τὸν εἰκοστὸν πέμπτον ἐνιαυτὸν καὶ παραδράμῃ καὶ ὁ ὠρισμένος ἐνιαυτός, δύναται αὐτὴν ὁ τοῦ ἐπιτροπεύσαντος υἱὸς ἀγαγέσθαι· εἰ δὲ καὶ ὁ πατήρ τῆς κόρης τελευτῶν τοῦτο ᾗτησεν, ὥστε συναφθῆναι τὴν κόρην τῷ τοῦ ἐπιτρόπου παιδί, καὶ οὕτως ὁ γάμος ἔρρωται. Κ. (5. 6) 6.

(29) 46. Ἐννόμους γάμους μεταξὺ ἀλλήλων συνιστῶσι Ρωμαῖοι, ἥνίκα τὰ περὶ γάμων τοῖς νόμοις διηγορευμένα φυλάττουσι· δεῖ δὲ τοὺς μὲν ἄρρενας ἐφήβους εἶναι, τὰς δὲ θηλείας ἀνδρὸς δεκτικὰς· τοῦτέστι τοὺς μὲν ὑπερβεβηκέναι τὸ τεσσαρεσκαίδεκατον ἔτος, τὰς δὲ μείζονας εἶναι τῶν δώδεκα ἐνιαυτῶν· ταῦτα δὲ λέγομεν εἴτε αὐτεξούσιοι εἴτε ὑπεξούσιοι εἰσιν οἱ πρὸς γάμον συνιόντες· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὑπεξουσίων καὶ ἕτερόν τι ζητοῦμεν, συναίνεσιν εἶναι τῶν γονέων, ὧν ὑπεξούσιοι εἰσιν οἱ συναπτόμενοι· τοῦτο γὰρ χρῆναι γενέσθαι καὶ ὁ πολιτικὸς καὶ ὁ φυσικὸς ἀπαιτεῖ λογισμὸς. Εἰς. Ιουστ. (1. 10) πρ.

ΤΙΤΛΟΣ Ε.

Περὶ κεκωλυμένων γάμων.

(1) 1. Ἡ συγγένεια ὀνομά ἐστι γενικόν· διαιρεῖ-

ται δὲ εἰς τρία, εἰς ἀνιόντας, κατιόντας καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου· καὶ ἀνιόντες μὲν εἰσιν οἱ ἡμᾶς γεγεννηχότες, οἷον πατήρ, μήτηρ, πάππος, μᾶμμη, πρόπαππος, προμᾶμμη καὶ οἱ ἔτι τούτων κατωτέρω· κατιόντες δὲ οἱ ἐξ ἡμῶν γενόμενοι, οἷον, θυγάτηρ, υἱός, ἔγγονος, ἐγγόνη, καὶ οἱ ἔτι τούτων κατωτέρω· ἐκ πλαγίου δὲ οἱ μήτε ἡμᾶς γεγεννηχότες, μήτε ἐξ ἡμῶν γενόμενοι, τῆς αὐτῆς δὲ γοντῆς καὶ ρίζης ἡμῖν κεκοινωνηχότες, οἷον, ἀδελφός, ἀδελφή, θεῖος, θεία, ἀνεψιός, ἀνεψιά, ἐξαδελφος, ἐξαδέλφη, καὶ οἱ ἐκ τούτων καταγόμενοι· ἡ δὲ ἐκ πλαγίου συγγένεια διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τοὺς κατὰ ἄρρενογονίαν καὶ θηλυγονίαν ἡμῖν συναπτομένους· ἐκάστη δὲ τάξις συγγενείας ποικίλους ἔχει καὶ διαφόρους βαθμούς· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἀπλουστέρα, τῆς καὶ εὐχερῆς ἢ κατάληψις τῶν βαθμῶν· ἕκαστον γὰρ τούτων τῶν προσώπων βαθμὸν ἀποτελεῖ· καὶ ἀπλῶς ὅσαι γεννήσεις, τοσοῦτοι καὶ βαθμοί· δυσχερεστέρα δὲ καὶ οὐκ εὐκατάληπτος ἐκ πλαγίου ἢ τῶν βαθμῶν εὗρεσις· δεῖ γὰρ ἡμᾶς οὐκ εὐθέως τρέχειν ἐπὶ τὸ ἐκ πλαγίου πρόσωπον, ἀλλὰ πρότερον ποιεῖσθαι τὴν ἀνάβασιν ἐπὶ τοὺς ἀνιόντας, μέχρις οὗ ἐπιστῶμεν ἐκεῖνῳ τῷ αἰτίῳ τῆς γεννήσεως τοῦ ἐκ πλαγίου· εἴτα τοῦτο εὐρόντας κατιέναι ἐπὶ τὸ ζητούμενον τὸ ἐκ πλαγίου, καὶ οὕτω πάσας ἀριθμεῖν τὰς γεννήσεις

τὰς συναγομένας, τοῦτο μὲν ἐπὶ τῆς ἀνόδου, τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς καθόδου· ἐκάστην γὰρ γέννησιν ἐν ἰδιάζοντι τάττων βαθμῷ ποιοῦ τὸν ἀριθμόν· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν κατιόντων εὐχερὲς τοῦτο· οἷον ὁ υἱός μου πόστου ἐστὶ βαθμοῦ ; ἐγὼ ἔτεκον· ἰδοὺ μία γέννησις ἓνα βαθμὸν ἀπετέλεσεν· οὐκοῦν πρώτου μοι ἐστὶ βαθμοῦ· ὁ ἔγγονος πόστου ; ἐγὼ ἐγέννησα τὸν υἱόν καὶ ὁ υἱὸς τὸν ἔγγονον· ἰδοὺ δύο γεννήσεις δύο βαθμούς ἀπετέλεσαν· οὐκοῦν ὁ ἔγγονός ἐστὶ δευτέρου βαθμοῦ· τὸ αὐτὸ ἐφεξῆς ἐπὶ προεγγόνου καὶ ἀπεγγόνου· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἀνιόντων· ὁ πατήρ πόστου ἐστὶ βαθμοῦ, ἐμὲ ἐγέννησεν ὁ πατήρ· ἰδοὺ μία γέννησις ἓνα βαθμὸν ἀπετέλεσεν· ὥστε οὖν πρώτου μοι ἐστὶ βαθμοῦ· ὁ πάππος πόστου ; ἐμὲ ὁ πατήρ ἐγέννησεν, τὸν πατέρα ὁ πάππος· ἰδοὺ δύο γεννήσεις δύο βαθμούς ἀπετέλεσαν· ἔστιν οὖν ὁ πάππος δευτέρου βαθμοῦ· τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μητρὸς καὶ μάμμης, καὶ πάντων τῶν ἀνιόντων ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ πλαγίου, ὡς εἴρηται, δεῖ ἀνιέναι ἐπὶ τὸ τῆς συγγενείας αἷτιον πρόσωπον τὰς γεννήσεις ἀριθμοῦντα· καὶ πάλιν κατιέναι ψηφίζοντα τὰς γεννήσεις, ἕως οὗ ἔλθωμεν εἰς τὸ πρόσωπον, περὶ οὗ ἡ ζήτησις· εἰ γὰρ τις ἐρωτήσει· ὁ ἀδελφὸς πόστου ἐστὶ βαθμοῦ ; λέγε δευτέρου· διατί ; ἀνέρχου πρὸς τὸν πατέρα· ἰδοὺ μία γέννησις ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς σὲ ἓνα βαθμὸν

ἀπετέλεσεν· εἴτα ἐπειδὴ εὔρες τὸ αἷτιον τῆς γεννήσεως πρόσωπον, κάτελθε πρὸς τὸν ἀδελφόν· προστιθεὶς ἐνταῦθα ἑτέραν γέννησιν· ἰδοὺ δύο γεννήσεις δύο βαθμούς ἀπετέλεσαν· οὐκοῦν καλῶς εἴρηται, ὅτι ὁ ἀδελφὸς δευτέρου ἐστὶ βαθμοῦ· πάλιν εἰάν τις ἐρωτᾷ· ὁ θεὸς πόστου ἐστὶ βαθμοῦ ; λέγε ὅτι τρίτου, ἀνάγκη γάρ, σὲ ἀνιέναι ἐπὶ τὸν σὸν πατέρα, καὶ λέγειν· ἐμὲ ἐγέννησεν ὁ πατήρ, τὸν πατέρα ὁ πάππος· ἰδοὺ δύο γεννήσεις· ὁ αὐτὸς πάππος τὸν ἐμὸν θεῖον· ἰδοὺ τρεῖς γεννήσεις τρεῖς ἀπετέλεσαν βαθμούς· ὥστε οὖν τρίτου μοι ἐστὶ βαθμοῦ ὁ θεός· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐξῆς τῷ αὐτῷ προσέχων κανόνι δύνασαι καταλαβεῖν τοὺς βαθμούς. Εἰς. Θεοφ. (3. 2) πρ

Οἱ κεκωλυμένοι γάμοι γινώσκονται οὕτως· ἐπὶ τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων εἰς ἀπέραντον ὁ γάμος κωλύεται, κἂν μὴ ἐξ ἐννόμων ὦσι γάμων· οὐ δύναται γὰρ τις λαμβάνειν τὴν ἰδίαν μητέρα, ἢ μάμμην, ἢ θυγατέρα, ἢ ἐγγόνην, εἴτε φυσικαί, εἴτε θεταί, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἡ θέσις ἐλύθη τῷ τρόπῳ τῆς ὑπεξουσιότητος· αἰσχυνέσθω γὰρ τὴν νῦν ἡ πάλαι τοῦ πατρὸς ἢ πάππου προσηγορία. Εἰσηγ Θεοφ (1.10) § 1

Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν ἐκ πλαγίων προσώπων ἐστὶ τις κώλυσις Αὐτ. § 2.

Τὴν γὰρ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἢ τὴν τῆς ἀδελφῆς μου θυγατέρα λαμβάνειν πρὸς γάμον οὐ θέμις. . Αὐτ. § 3.

Ὁμοίως οὐδὲ τὴν θυγατέρα τοῦ θεοῦ ἢ τῆς θείας τοῦτ' ἔστι τὴν ἐξαδελφὴν μου· ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου τὴν ἐγγόνην αὐτῶν, οἵτινες λέγονται δισεξάδελφοι. Αὐτ. § 4.

Ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρὸς ἢ μητρὸς θείαν, εἰ καὶ εἰσι θεαί, ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἐπέχουσι· καὶ πῶς συμβαίνει εἶναι θετὴν θείαν; οἷον ὁ πάππος μου ὁ πρὸς πατρὸς ἔχων υἱὸν τὸν ἐμὸν πατέρα ἔλαβε κόρην τινα εἰς θέσιν· καὶ ὁ μὲν ἐμὸς πατὴρ ἐκάλει αὐτὴν ἀδελφὴν θετὴν, ἐγὼ δὲ θείαν· ὡσαύτως οὐδὲ τὴν μεγάλην θείαν δύναμαι λαβεῖν, τοῦτ' ἔστι τοῦ πάππου μου ἀδελφὴν, εἰ καὶ θετὴ ἔστιν, ἐπειδὴ μάμμης τάξιν ἐπέχει. Αὐτ. § 5.

Εἰσι δὲ καὶ ἕτεροι οὐ διὰ θεσμὸν συγγενείας, διὰ δὲ ἀγχιστείαν μὴ προβαίνοντες· ἀγχιστεία δὲ ἐστὶν οἰκειότης προσώπων ἐκ γάμων ἡμῖν συνημμένη συγγενείας ἐκτός· οἷον οὐ δύναμαι λαμβάνειν τὴν ἐμὴν προγονὴν ἢ νύμφην· καὶ προγονὴ μὲν ἐστὶν ἡ ἐξ ἄλλου θυγάτηρ καὶ ἐγγόνη, καὶ προεγγόνη τῆς γαμετῆς μου· νύμφη δὲ ἡ τοῦ υἱοῦ καὶ ἐγγόνου καὶ προεγγόνου γαμετῆ· δεῖ δὲ προστιθέναι τὸ ποτέ, καὶ λέγειν· οὐ δύναμαι λαμβάνειν πρὸς γάμον τὴν ποτέ μου νύμφην ἢ τὴν ποτέ μου προγονὴν· προστιθέντες γὰρ τὸ ποτέ, δείκνυμεν μὴ ὑπόντα πρόσωπα τὰ τῆς ἀγχιστείας αἵτια γεγονότα· καὶ αἰδοῖ τῆς ἀγχιστείας

τὴν συνάφειαν ἐπέχομεν· ἐὰν γὰρ εἴπω τὴν ποτέ μου νύμφην, ἔδειξα, ὅτι ἐτελεύτησεν ὁ ἐμὸς υἱός, αὐτῆς δὲ ἀνὴρ· εἰ δὲ εἴπω τὴν ποτέ προγονὴν, ἔδειξα ὅτι ἐτελεύτησεν ἡ αὐτῆς μὲν μήτηρ, ἐμὴ δὲ γαμετῆ· εἰ γὰρ ἔτι ἡ μὲν ἐστὶ νύμφη, ἡ δὲ προγονή, μείζονι κεύκωλυμαι λόγῳ ταύτην ἀγαγέσθαι· εὐρίσκεται γὰρ ἡ ὁ ἀνὴρ δύο ἔχων γαμετάς, ἢ ἡ γυνὴ δύο ἔχουσα ἄνδρας. Αὐτ. § 6.

Οὐδὲ τὴν πενθεράν μου ἢ τὴν μητρειάν μου· ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἐπέχουσιν. Αὐτ. § 7.

Οὐδὲ τὴν θυγατέρα τῆς ἀποzeugθείσης μου γυναικός, τὴν μετὰ τὴν ἀπόzeugσιν τεχθεῖσαν ἐξ ἑτέρου ἀνδρός· τὴν τοῦ πατρὸς μου ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μου μνηστήν οὐ δύναμαι λαμβάνειν, καὶ γαμεταὶ αὐτῶν οὐ γεγόνασιν· ἡ μὲν γὰρ μητρειᾶς, ἡ δὲ νύμφης τάξιν ἐπέχει. § 9.

(2) 2. Ὁ θετὸς υἱὸς καὶ αὐτεξούσιος γενόμενος οὐ δύναται τὴν γενομένην τοῦ θετοῦ πατρὸς γαμετὴν λαμβάνειν πρὸς γάμον· ὥσπερ οὐδὲ τὴν αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ γαμετὴν ὁ αὐτεξούσιος αὐτὸν ποιήσας θετὸς πατήρ, καὶ ἡ θέσις λυθῇ, εἰ καὶ μὴ ἄπτεται τοῦ γένους αὐτῶν· ἡ μὲν γὰρ μητρειᾶς, ἡ δὲ νύμφης τάξιν ἐπέχει. II. (23. 2) 14 πρ. § 1.

Καὶ ὁ φυσικὸς πατήρ οὐ λαμβάνει τὴν πορνογενῆ αὐτοῦ θυγατέρα· τὸ φύσει γὰρ δίκαιον καὶ τὸ εὐπρε-

πὲς ἐν τοῖς γάμοις σκοπεῖται· τὰ αὐτὰ καὶ περὶ δουλικῆς συγγενείας καὶ ἀγχιστείας φυλάττεσθαι χρή· οὐ μόνον ἡ τοῦ πατρός μου, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ πάππου καὶ προπάππου γαμετὴ μητρυιὰ λέγεται καὶ κωλύομαι λαβεῖν αὐτάς, ἅν πολλὰς ἔσχεν ὁ πατήρ μου, οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω· καὶ ὁ θετὸς οὔτε τὴν τοῦ θετοῦ, οὔτε τὴν τοῦ φυσικοῦ λαμβάνει. Αὐτ. §. 3.

Πενθερὰ ἐστὶν ἡ μήτηρ καὶ ἡ μάμη, καὶ ἡ προσμάμη τῆς γαμετῆς μου, καὶ οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω· καὶ νύμφη λέγεται ἡ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἐγγόνου, καὶ τοῦ προεγγόνου γαμετὴ· καὶ προγονὴ λέγεται ἡ ἐξ ἄλλου θυγάτηρ καὶ ἐγγόνη, καὶ προεγγόνη τῆς γαμετῆς μου, καὶ οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω· οὐδὲ τὴν μητέρα τῆς ποτέ μου μνηστῆς· γέγονε γὰρ πενθερά. Αὐτ. §. 4.

(3) 3. Οὐδὲ τὴν ποτέ γυναῖκα τοῦ προγονοῦ μου· οὔτε ἡ μητρυιὰ λαμβάνει τὸν γενόμενον ἄνδρα τῆς προγονῆς αὐτῆς. Π. (23. 2) 15.

(4) 4. Τὴν προεγγόνην τῆς ἀδελφῆς γαμεῖν οὐ δύναμαι· γονέων γὰρ ἔχω πρὸς αὐτὴν τάξιν. Αὐτ. 39. πρ.

(5) 5. Οὔτε τὴν θυγατέρα τῆς προγονῆς μου λαμβάνω. Αὐτ. 40.

(6) 6. Ἐν τοῖς γάμοις οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμέ-

νον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς καὶ σεμνὸν καὶ φύσει δίκαιον ζητοῦμεν. Αὐτ. 42. πρ.

(7) 7. Τὴν ἐκ πορνείας ἀδελφὴν οὐδεὶς λαμβάνει. Αὐτ. 54.

(8) 8. Οὔτε ὁ θετὸς πατὴρ τὴν τοῦ θετοῦ υἱοῦ θυγατέρα ἢ τὴν ἐγγόνην. Αὐτ. 55. πρ. οὔτε ὁ θετὸς υἱὸς τὴν τοῦ θετοῦ πατρός μητέρα ἢ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς ἢ τὴν ἀπὸ τὸν υἱὸν ἐγγόνην. Αὐτ. §. 1.

(9) 9. Κἂν ἀποδοῖ τοὺς λόγους ὁ ἐπίτροπος τῷ κουράτορι, τὴν ἐπιτροπευθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ οὐ δύναται λαβεῖν ἕως οὔ γένηται 25 ἐτῶν. Αὐτ. 62. §. 2.

(10) 10. Οὔτε ὁ πατὴρ τοῦ ἐπιτρόπου οὔτε ὁ συνυπεξούσιος αὐτοῦ ἀδελφὸς δύναται γαμεῖν τὴν ὀρφανήν. Καὶ ὁ κουράτωρ τῆς γαστρὸς ἢ τῆς οὐσίας ὑπόκειται τῇ κωλύσει· χρεωστεῖ γὰρ ἀποδοῦναι τοὺς λόγους· καὶ ἀδιάφορον, εἴτε πολύν τινα διώκησε χρόνον εἴτε ὀλίγον. Αὐτ. 67 § 2 καὶ 4.

(11) 11. Ὁ ἐπὶ μοιχείᾳ γυναικὸς κατηγορηθεὶς οὐ δύναται ταύτην εἰς γαμετὴν ἀγαγεῖσθαι. Αὐτ. 26.

(12) 12. Ἡ τεκοῦσα ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ παραχρῆμα δύναται γαμεῖν. Αἱ τῶν πενθουμένων καὶ αἱ τῶν μὴ πενθουμένων ἀνδρῶν γαμεταὶ κωλύονται ἐν τῷ πενθίμῳ καιρῷ γαμεῖσθαι. (Π. (3. 2) 11. § 1. §. 2.

(13) 13. Ὁ παρθένον ἢ χήραν ἀρπάσας οὐ δύνα-

ται ταύτην γαμεῖν, οὐδὲ συναινοῦντος τοῦ ταύτης πατρὸς καὶ συγχωροῦντος τὸ ἔγκλημα. Κ. (9. 13) μον. §. 1.

(14) 14. Ὁ μέντοι γε ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τινὰ δεξάμενος οὐ δύναται αὐτὴν πρὸς γάμον ἀγαγέσθαι ὡς δῆθεν θυγατέρα γενομένην, οὐδὲ τὴν ταύτης μητέρα ἢ θυγατέρα· ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλο οὕτως δύναται εἰσαγαγεῖν πατρικὴν διάθεσιν καὶ δικαίαν γάμου κώλυσιν, ὡς τοιοῦτος δεσμός, δι' οὗ θεοῦ μεσάζοντος αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται. Κ. (5. 4) 26.

(15) 16. §. 1. Ἡ μανία ἐμποδίζει τῷ γάμῳ οὐ μὴν καὶ διαλύει τὸν ὀρθῶς συστάντα. Π. (23. 2). 16. §. 2.

(16). 21. Ἐὰν ἀπαξ διαλυθῇ ὁ γάμος, ὑπεξουσίας οὐσης τῆς κόρης, καὶ μετὰ ταῦτα συναφθῇ τῷ πρώτῳ ἀνδρὶ μὴ συναινοῦντος αὐτῇ τοῦ πατρὸς, οὐκ ἔρρωται ὁ γάμος, ἀλλὰ δύναται ὁ πατὴρ τὴν προῖκα ἀπαιτεῖν. Κ. (5. 4) 7.

(17). 22. Ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ κουράτωρ οὐ γαμεῖ τὴν νέαν, εἰ μὴ ὁ πατὴρ αὐτὴν ἐμνήστευσεν, ἢ ἐν διαθήκῃ παρεκελεύσατο. Π. (23. 2) 36.

(18). 27. Ὁ ἐπιτροπεύσας οὐ δύναται γαμεῖν τὴν ὀρφανήν, οὔτε τῷ υἱῷ οὔτε τῷ ἐγγόνῳ ἐκγαμίζειν. Κ. (5. 6) 7.

(19) 33. Οὔτε μετὰ θάνατον τοῦ ἐπιτρόπου καλῶς ὁ υἱὸς αὐτοῦ λαμβάνει τὴν ὀρφανήν, εἴτε γέγονεν αὐτοῦ κληρονόμος, εἴτε ἀπόκληρος, ἢ ἀμνημόνευτος αὐτεξούσιος ὧν γέγονεν· ἴσως γὰρ δεῖ τὰ εἰς βλάβην αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς δοθέντα ἀνατραπῆναι. Π. (23. 2) 67. πρ.

(20) 34. Ἀθέμιτος γάμος ἐστὶν ὁ μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων· ἐπὶ δὲ τῶν κεκωλυμένων ἐκ πλαγίου ἢ διὰ ἀγχιστεῖαν ὁ λάθρα πλημμελῶν πλέον τιμωρεῖται τοῦ φανερώς ἀμαρτάνοντος, ὁ μὲν γὰρ ἄγνοεῖν δοκεῖ· ὁ δὲ ποιῶν λάθρα, καταφρονεῖ. Αὐτ. 68.

(21) 35. Οὐδένα, ὅστις ὑπὸ τὴν πολιτείαν ἐστὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ ὀνόματος, δύο γαμετὰς δύνασθαι ἔχειν, φανερόν ἐστι. Κ. (5. 5) 2.

Ἀρμ. (4. 7) 30. Ἐὰν ἐπὶ μοιχείᾳ γυναικὸς καταδικασθεὶς ἀγάγῃ αὐτήν, εἰ καὶ μὴ αὕτη κατεδικάσθῃ, οὔτε ὁ γάμος ἔρρωται.

Αὐτ. 31. Αἱ τῶν πενθουμένων καὶ αἱ τῶν μὴ πενθουμένων ἀνδρῶν γαμεταὶ κωλύονται ἐπὶ τῷ πενθίμῳ ἔτει γαμεῖσθαι.

Αὐτ. 32. Ἡ ἐν τῷ πενθεῖν τὸν ἄνδρα γεννήσασα ἔτι κωλύεται γάμῳ προσελθεῖν· ἡ δὲ τεκοῦσα ἐν τῷ πενθίμῳ δύναται παραχρῆμα γαμεῖν.

Αὐτ. 34. Ὁ παρθένον ἢ χήραν ἀρπάσας, εἰ καὶ

μνηστήν, οὐ δύναται ταύτην γαμεῖν, οὐδὲ συναινοῦν-
τος τοῦ ταύτης πατρὸς καὶ συγχωροῦντος τὸ ἔγ-
κλημα.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ.

Περὶ ἀθεμιτογαμιῶν.

(1). 1. Ἰδὲ Νεαράν 12 κεφ. 1 καὶ Νεαράν 12
κεφ. 2, καὶ κεφ. 3 πρ. § 1.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ.

Περὶ λύσεως γάμων.

(1) 1. Ἰδὲ Νεαράν 118. κεφ. 8. πρ. §. 1. 2,
Νεαράν 134 κεφ. 10, Νεαράν 117. κεφ. 8. § 3—7,
κεφ. 9.

(2) 2. Ἰδὲ Νεαράν 22 κεφ. 15. § τελ.

(3) 3. Ἰδὲ Νεαράν 117 κεφ. 11.

(4) 4. Ἰδὲ Νεαράν 22. κεφ. 5 καὶ 6, Νεαράν
22 κεφ. 7.

(5) 5. Ἰδὲ Νεαράν 117 κεφ. 12 ἐν τέλει.

(6) 6. Ἰδὲ Νεαράν 134 κεφ. 11.

(7) 7. Ἰδὲ Νεαράν 117 κεφ. 13 ἐν τέλει, κεφ.
15. πρ., Νεαράν 117. κεφ. 15. §. 1.

(8) 8. Διαλύεται τὸ συνοικέσιον διαζυγίῳ ἢ θανά-
τῳ. Π. (24. 2) 1.

(9) 12. Ἐὰν αὐτεξουσία διαζυγῇ, ὥστε τὸν ἄνδρα
κερδᾶναι καὶ τὸν πατέρα ζημιωθῆναι, οὕτως, ἐν τῷ
γάμῳ τελευτώσης αὐτῆς, ἡδύνατο τὴν παρ' αὐτῆς

δοθεῖσαν προῖκα ἀναλαβεῖν, βοηθεῖται ὁ πατὴρ καὶ
οὕτως ἀπαιτεῖ τὴν προῖκα, ὥσπερ ἐν τῷ γάμῳ ἡ
παῖς ἐτελεύτησεν. Π. (24. 2) 5.

ΤΙΤΛΟΣ Η.

Διαλυομένου συνοικεσίου ἢ προῖξ κατὰ ποῖον
τρόπον ἀπαιτεῖται.

(1). 2. Λυομένου τοῦ γάμου ἡ προῖξ τῇ αὐτεξου-
σίᾳ γαμετῇ ἀποδίδεται· οὔτε γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀνὴρ
ἐτέρῳ προσομολογεῖν αὐτὴν ἀνγκάζεται, εἰ μὴ ἄρα
μηδὲν ἐκ τούτου βλάπτεται· εἰ δὲ ὑπεξουσία ἐστὶ
καὶ ἡ προῖξ ἐκ τοῦ πατρὸς δεδομένη, κοινὴ αὐτῆς καὶ
τοῦ πατρός ἐστι, καὶ οὐ δύναται παρὰ γνώμην αὐτῆς
ἀπαιτεῖν ὁ πατὴρ δι' ἑαυτοῦ, ἢ δι' ἄλλου τινος, κά-
κείνῳ προσομολογεῖν ὁ ἀνὴρ ὀφείλει, ὅτινι ἐκάτερος
ἐπιτρέψαι. Εἰ γὰρ μόνος ὁ πατὴρ ἐπέτρεψεν, ἐνάγε-
ται τῷ ἀνδρὶ ἡ θυγάτηρ, ὅτε δὴποτε αὐτεξουσία γε-
νομένη· εἰ δὲ μόνον ἐπέτρεψεν ἡ θυγάτηρ, σώζεται
τῷ πατρὶ ἡ ἀγωγή· εἰ δὲ γένηται αὐτεξουσία, βλά-
πτεται ἐκ τῆς πρὸς ἕτερον κατὰ γνώμην αὐτῆς γε-
νομένης ἐπερωτήσεως. Π. (24. 3) 2. πρ. §. 1.

Δοκεῖ τῷ πατρὶ συναινεῖν ἀπαιτοῦντι ἡ γινώ-
σκουσα καὶ μὴ ρητῶς ἀντιλέγουσα· ὅθεν καὶ ἡ μαι-
νομένη καὶ ἡ ἄφρων, ὥς μὴ δυναμένη ἀντιλέγειν,
συναινεῖν δοκεῖ, οὐ μὴν ἡ ἀποῦσα· ἔνθα γὰρ φρονεῖ,

ζητοῦμεν, αὐτὴν εἰδέναι καὶ μὴ ἀντιλέγειν· ἐπὶ τῆς ἀπολιμπανομένης οὖν δίδωσιν ὁ πατὴρ τὴν ἱκανοδοσίαν. Αὐτ. §. 2.

(2) 3. Ἐνθα κοινῇ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς θυγατρὸς ἐστὶν ἡ προίξ, χρεῖα τῆς ἑκατέρου γνώμης, οὐ μόνον ἐν τῇ ἀπαιτήσῃ ἀλλὰ καὶ τῇ καταβολῇ· εἰ δὲ λάβῃ μὲν ἡ θυγάτηρ, περιέλθῃ δὲ τὰ χρήματα εἰς τὸν πατέρα, ἑκατέρω ἀναιρεῖται ἡ περὶ τῆς προικὸς ἀγωγή. II. (24. 3) 3.

(3) 5. Τοῦ τελευταίου ἐνιαυτοῦ, ἐν ᾧ τὸ διαζύγιον οἰωδῆποτε τρόπῳ γέγονεν, οἱ καρποὶ διαιροῦνται· ὁ δὲ χρόνος ἀριθμεῖται οὐκ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ γάμου, οὔτε ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς προικὸς, ἀλλ' ἀφ' οὗ παρεδόθη τῷ ἀνδρὶ ὁ ἀγρός. Αὐτ. 5

(4) 6. Εἰ δὲ πρὸ τοῦ γάμου παραδοθῇ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν γάμων ἕως τῆς αὐτῆς ἡμέρας τοῦ ἐξῆς ἐνιαυτοῦ ψηφίζεται ὁ ἐνιαυτός, καὶ οὕτως ἐφεξῆς· οἱ δὲ πρὸ τοῦ γάμου ληφθέντες καρποὶ ὡς τῆς προικὸς γενόμενοι μετὰ λύσιν τοῦ γάμου ἀποδίδονται· αὐξοῦσι γὰρ τὴν προίκα. Αὐτ. 6.

(5) 7. Καρπὸς ἐστὶν ὁ μετὰ τὴν δαπάνην περιτεύων· εἴτε γὰρ ὁ ἀνὴρ, εἴτε γυνή, ἢ ἑκάτερος δαπανήσῃ, πληροῦται. Αὐτ. 7. πρ.

Διαζυγίου γενομένου οἱ καρποὶ μερίζονται, οἱ πρὸ τῆς μισθώσεως καὶ οἱ μετὰ τὴν μίσθωσιν, ἀναλόγως

τῷ χρόνῳ τοῦ γάμου· ἐὰν γὰρ ἐπὶ τέσσαρας μῆνας ὁ γάμος συνέστη, τὸ τρίτον ὁ ἀνὴρ λαμβάνει. Αὐτόθι §. 1.

Εἰ δὲ καὶ τρυγήσασα τὸν ἀγρὸν ἡ γυνὴ ἐπιδῷ αὐτὸν ἐν προίκῃ, παραχρῆμα καὶ μισθώσει αὐτὸν ὁ ἀνὴρ τῇ ἀρχῇ τοῦ Μαρτίου καὶ λυθῇ ὁ γάμος τῇ ἀρχῇ τοῦ Ἀπριλίου, οὐ μόνον τὸ δωδέκατον τοῦ μισθοῦ λαμβάνει, ἀλλὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ παντὸς χρόνου, ἐν ᾧ προικιμαῖος ἦν ὁ ἀγρός, παρακρατεῖ ἐκ τοῦ μισθοῦ. Αὐτ. §. 2.

Εἰ δὲ καὶ ὑπολιμπάνονται τῇ μισθώσει μῆνες, τυχὼν μετὰ θερισμὸν τοῦ γάμου πρὸ τῆς τρύγης λυθέντος, καὶ αὐτῶν τὸ μίσθωμα συλλογίζεται μετὰ τῆς ἐλπίδος τῆς τρύγης· οἱ δὲ πρὸ τοῦ γάμου ληφέντες παρὰ τῆς γυναικὸς καρποὶ οὐ μερίζονται. Αὐτ. §. 3 καὶ 4.

Δύναται ὁ ἀνὴρ ἐκ τῶν καρπῶν, οὓς μετὰ τὸ διαζύγιον ἔλαβε, παρακρατεῖν, ἅπερ ἐδωρήσατο τῇ γυναικί, ἢ ἅπερ αὐτῇ ὑφείλετο. Αὐτ. §. 5.

Τὸ λεχθὲν περὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ εἰς ἑξ μῆνας δύνανται λέγεσθαι, ἔνθα δεύτερον τοῦ ἔτους οἱ καρποὶ λαμβάνονται, τυχὼν ἐκ τῶν ἀρδευσίμων τόπων· καὶ εἰς πολλοὺς ἐνιαυτούς, ὡς ἐπὶ τῆς τεμνομένης ὕλης ἐπὶ τριετίαν· εἰ δὲ καὶ ὁ μισθωσάμενος συνεφώνησεν ὑπὲρ πενταετίαν διδόναι τι πρὸς τῷ μισθώματι, καὶ

τὸ τοιοῦτο ποσὸν πρὸς ἀναλογίαν τῆς πενταετίας με-
ρίζομεν. Αὐτ. § 6. 7. 8.

Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ περὶ καρποῦ προικιμαίας ἀ-
γέλης, καὶ ἐπὶ ὑπηρεσιῶν· αἱ γὰρ πρὸ τοῦ διαζυγίου
τῷ ἀνδρὶ ἀρμύζουσι, αἱ δὲ μετὰ ταῦτα τῇ γυναικί.
Αὐτ. §. 9. 10.

Ὅσα περὶ καρπῶν ἀγρῶν εἴρηται, κρατεῖ καὶ ἐπὶ
ἐνοικίῳν.

Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐκ τοῦ προικιμαίου ἀγροῦ δένδρα κό-
ψη, εἰ μὲν ἐξ ὕλης τεμνομένης, ἢ τὰ ἐν ἀγκάλαις
φερόμενα, καρπὸς ἐστί, καὶ ἀναλόγως μερίζεται· εἰ
δὲ μὴ τοιαῦτα ἦσαν, ἐνέχεται ὁ ἀνὴρ ὡς βλάβας τὸν
ἀγρόν· εἰ δὲ καὶ ἀπὸ βίας ἀνέμων καταβληθῶσιν, ἀ-
ποδίδοται ἡ διατίμησις αὐτῶν· οὐ γὰρ εἰς καρπὸν λο-
γίζεται· ὥσπερ οὐτε ὁ εὐρισκόμενος ἐν τῷ προικι-
μαίῳ ἀγρῷ θησαυρός· τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ θησαυροῦ ἀπο-
δίδωσιν, ὡς ἐν ἀλλοτρίῳ εὐρηκώς. Αὐτ. §. 12.

Ἐὰν ὁ ἀνὴρ εὐρὴ λιθοτομίαν καὶ τὸν ἀγρὸν εὐπρο-
σόδευτον ποιήσῃ, ὁ μὲν τμηθεὶς λίθος καὶ μὴ ληφθεὶς
αὐτοῦ ἐστὶν ὡς καρπός· τὴν δὲ δαπάνην οὐ λαμβά-
νει, εἰ μὴ τῶν αὐξάνοντων ἦν τὸ μάρμαρον, ὥσπερ
ἐστὶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ· εἰ δὲ χριταρίου ἢ ἀρ-
γύρου ἢ ἐτέρας ὕλης ἢ ψάμμου μέταλλον εὗρεν,
εἰς καρπὸν λογίζεται. Αὐτ. §. 13. 14.

Ἐσθ' ὅτε μὴδὲν ὁ ἀνὴρ παρακρατῶν ἀσφάλειαν

λαμβάνει παρὰ τῆς γυναικός· τί γάρ, ὅτι τῶν καρ-
πῶν ἐστώτων ἀποδίδωσι τὸν ἀγρόν ; ἐσθ' ὅτε παρα-
κρατεῖ καὶ οὐκ ἀποδίδωσιν· ἴσως γὰρ οὐκ ἔλαβε πλέ-
ον τοῦ ἀναλογοῦντος αὐτῷ· ἐσθ' ὅτε ἀποδίδωσιν, ἐὰν
πλέον ἔλαβε· ταῦτα λέγομεν, καὶ ὅτε μεταξὺ πενθε-
ροῦ ἢ κληρονόμου τοῦ ἀνδρός ἢ τοῦ πενθεροῦ περὶ
προικὸς κινεῖται. Αὐτ. §. 15.

Δαπάνη ἐστὶν ἡ εἰς λῆψιν τῶν καρπῶν γενομένη
περὶ τὴν ἀροτρίασιν καὶ τὸν σπόρον, καὶ εἰς ἐπιμέ-
λειαν τῶν κτισμάτων καὶ ἀσθένειαν τῶν δούλων, ἐ-
ὰν καρπὸς ἐκ τούτων λαμβάνηται. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ὅλον
τὸν ἐνιαυτὸν καρπίζηται, οὐ λαμβάνει τὰς δαπάνας·
πρότερον γὰρ τὸ ἱκανὸν ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῷ γίνεται·
εἰ μὴ νέον ἔκτισεν ἐποίκιον, ἢ τὸ παλαιὸν τελείως
πεσὸν ὤρθωσεν, ἢ νεόφυτα ἐποίησεν· ἡ γὰρ τοιαύτη
δαπάνη ὡς εἰς ἀνγκυαῖα ἢ ἐπωφελῆ γενομένη ἀπαι-
τεῖται. Αὐτ. §. 16.

(6) 8. Τὸ κέρδος τῶν λιθοτομιῶν τῷ ἀνδρὶ διαφέ-
ρει, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον ἐν τῇ ἐπιδόσει τῆς προικὸς συ-
νεφωνήθῃ.

Ἐὰν ὁ σπόρος μὴ εὐπορήσῃ, ἡ δαπάνη αὐτοῦ ἐκ
τῆς τρύγης ὑπεξαίρεται· εἴς γὰρ ὁ καρπὸς ὅλου τοῦ
ἐνιαυτοῦ. Αὐτ. 8. §. 1.

(7) 9. Ἐὰν ἡ γυνὴ ὑπέρθεσιν ποιήσῃ εἰς τὸ λα-
βεῖν τὸν ἀγρόν, ἀπὸ μόνου δόλου, οὐ μὲν καὶ ἀμελεί-

ας ὁ ἀνὴρ ἐνέχεται· ἀποδίδουσι δὲ τοὺς εἰς αὐτὸν ἐλθόντας καρπούς. Αὐτ. 9.

(8) 11. Εἰ καὶ ἀλλότριον ἐπιδῶ ἡ γυνὴ ἐν εἰδήσει, ἀποδίδεται αὐτῇ μετὰ τὸ διαζύγιον σὺν τῇ ἀναλογίᾳ τῶν καρπῶν. Αὐτ. 11.

(9) 12. Μέχρις εὐπορίας ὁ ἀνὴρ, οὐ μὴν καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ, καταδικάζεται. Αὐτ. 12.

Εἰ δὲ καὶ συμφωνήσῃ ὁ ἀνὴρ εἰς ὁλόκληρον καταδικάζεσθαι, οὐκ ἔρρωται τὸ σύμφωνον. Αὐτ. 14. §. 1.

(10) 15. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ψήφου σκοπεῖται ἡ εὐπορία τοῦ ἀνδρός. Αὐτ. 15. πρ.

Εἰ καὶ εἰς ὁλόκληρον ὁ κληρονόμος καταδικάζεται, ὅμως κέχρηται ταῖς εἰς χρηματικὴν αἰτίαν φερομέναις κατὰ τῆς γυναικὸς ἀντισταγωγαῖς, καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐνέχεται, ὅσον διὰ τὰ δωρηθέντα ἢ ὑποκλοπέντα, ἢ διὰ τὰς δαπάνας· ἐπεξιέναι δὲ περὶ κακοτροπίας οὐ δύναται. Αὐτ. §. 1.

Καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ἀνδρός μέχρις εὐπορίας τῇ νύμφῃ καταδικάζεται. Αὐτ. 15. §. 2.

(11) 17. Καὶ ὁ πατὴρ τῆς γυναικὸς ἐναγόμενος παρὰ τοῦ γαμβροῦ. Αὐτ. 17. πρ.

(12) 18. Καὶ οἱ παῖδες τῆς γαμετῆς κληρονομοῦντες τοῦ πατρὸς μέχρις εὐπορίας καταδικάζονται.

Ἐπὶ μὲν τῇ προικὶ χρεωστεῖ ὁ ἀνὴρ δόλον καὶ βί-

θυμίαν· ὅταν δὲ ζητῶμεν, εἰ δύναται ποιῆσαι τὸ ἱκανόν. ἀπὸ δόλου λέγομεν αὐτὸν ἐνέχεσθαι, οὐ μὴν καὶ βίθυμίας· ἐπὶ γὰρ τοῖς ἰδίοις πράγμασιν οὐκ ἀπαιτεῖται βίθυμیان· δόλον δὲ ζητοῦμεν, ἔνθα διὰ τὸ ζημιῶσαι τὴν γυναῖκα, καὶ οὐχ ἕτερον γέγονεν ἄπορος· εἰ δὲ κατὰ δόλον φθείρῃ πρᾶγμα προικιμαῖον, καὶ ἄπορος ἔστι, καταδικάζεται, ἔνθα μέντοι χωρὶς δόλου καὶ βίθυμίας αὐτοῦ φθαρῇ, τὰς ἀγωγὰς ἐκχωρεῖ τῇ γυναικί, ὅσον τὴν περὶ κλοπῆς καὶ τὴν περὶ ζημίας ἀγωγήν.

(13) 20. Ἡ προῖξ τῇ γυναικί καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου καλῶς καταβάλλεται ἐπὶ τῷ καταβαλεῖν δανεισταῖς αὐτῆς, ἢ ἀγροῦς εὐπορωτέρους ἀγοράσαι, ἢ ἐπὶ τῷ προνοήσασθαι παίδων ἐξ ἑτέρου γάμου, ἢ ἀδελφῶν ἢ γονέων πενομένων, ἢ ἐπὶ τῷ ἀναρρῶσθαι τούτους ἀπὸ αἰχμαλωσίας· τὸ αὐτὸ καὶ περὶ ὑπερρυσίας.

(14) 21. Εἰ δὲ καὶ συγγενεῖς τῆς γυναικὸς ὁ ἀνὴρ ἀναρρῶσθαι ἢ παράσχῃ τῇ γυναικί ἐπὶ τῷ δεσμῶν ἢ ληστῶν ἀπολῦσαι συγγενῇ, καταλογίζεται, εἴτε πᾶσαν τὴν προῖκα, εἴτε μέρος ἔδωκε· καὶ πλεόν ὁ πενθερὸς ἐνάγων λογίζεται τὰ εἰς αὐτὸν δαπανηθέντα παρὰ τοῦ ἀνδρός ἢ τῆς θυγατρὸς, τοῦ ἀνδρός δεδωκότος· ὥσπερ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς ἡ θυγάτηρ ἐνάγει· ἡ γὰρ τοῦ δόλου παραγραφή ἔνεστι

τῇ ἀγωγῇ τῆς προικός, ὥσπερ καὶ τοῖς λοιποῖς καλῇ πίστει δικαστηρίοις.

(15) 22. Εἴτε πατὴρ εἴτε τις ἄλλος ἐπιδιδούς προῖκα συμφωνήσῃ, ἀπὸ μόνης τελευτῆς, ἢ μόνου διαζυγίου, ἀπὸ τοῦ μὴ συμφωνηθέντος ἀποτελέσματος τῇ γυναικὶ ἢ προῖξ ἀρμόζει. Αὐτ. 22.

Ἐὰν μετὰ διαζύγιον ἡ ὑπεξουσία παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς λαβοῦσα τὴν προῖκα δαπανήσῃ αὐτὴν, ἐνάγει τῷ ἀνδρὶ ὁ πατήρ, καὶ ζώσης καὶ τελευτώσης αὐτῆς· εἰ μὴ ἄρα μὴ οὖσῃ ἀσώτῳ ἐκ δικαίας αἰτίας κατέβηκε· τότε γὰρ ἀπόλλυται ἡ ἀγωγή, καὶ οὔτε οἱ κληρονόμοι τοῦ πατρὸς κινουσιν, οὔτε ἡ γυνή. Αὐτ. §. 1.

Ἐὰν ἀπατηθεῖσα δέξηται κατὰ μετὰθεσιν χρεώστην ἄπορον ὑπὲρ τῆς προικός, σώζεται αὐτῇ ἡ τῆς προικός ἀγωγή. Αὐτ. §. 2.

Ἐὰν ἀπολιμπανομένης τῆς θυγατρὸς ὁ πατὴρ ἀπαιτήσῃ τὴν προῖκα, μὴ δεδωκώς τὴν ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς ἀσφάλειαν, ἀγωγήν ἢ θυγάτηρ οὐκ ἔχει, εἴγε διὰ κληρονομίας ἢ ληγάτου τοσοῦτον ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκέρδανεν. Αὐτ. §. 3.

Ἐὰν καταδικασθεὶς ὁ πατὴρ οὐ δύναται ἐπιβῆναι τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἡ προῖξ ἀπαιτεῖται, γίνεται τὸ ἱκανὸν τῇ θυγατρὶ διδούσῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀσφάλειαν. Αὐτ. §. 4.

Εἰ ὁ πατὴρ οὕτως ἐστὶν αἰσχυρός, ὥστε δέος εἶναι μήποτε λαβὼν τὴν προῖκα δαπανήσῃ, ἀρνεῖται αὐτῷ ἡ ἀγωγή, καὶ ὁ δικαστὴς προνοεῖ αὐτοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς· Ἐὰν λανθάνῃ ἡ θυγάτηρ διὰ τὸ μὴ συναίνεσαι τῷ πατρί, δίδεται αὐτῷ ἀγωγή, τῆς αἰτίας μέντοι διαγινωσκομένης· τί γάρ, εἰ σεμνῶς διὰ τῆς ἀπουσίας ἀντιλέγει; εἰ δὲ τοιοῦτός ἐστιν, ὥστε ὀφείλῃν αὐτῷ συναίνεσαι, προσδέχεται αὐτὸν ὡς πράκτωρ· ἴσως γὰρ σεμνὸς ᾔην, καὶ ἡ θυγάτηρ κούφη ἢ πάνυ νεωτέρη ἢ συγκειμένη τῷ ἀνδρὶ ἀναξίῳ ὄντι. Αὐτ. §. 6.

Ἐὰν εἷς τῶν συνοικούντων μανῇ, αὐτὸς μὲν διαζύγιον οὐ δύναται στέλλειν· εἰ δὲ καὶ φορητὴ ἐστὶν ἡ μανία, εἴτε διηνεκῆς, εἴτε ἐκ διαλειμμάτων, οὐκ ὀφείλει ὁ νήφων στέλλειν τῷ μαινομένῳ διαζύγιον, εἰ δὲ στέλλει, δοκεῖ προπετεῖα αὐτοῦ ὁ γάμος διαλύεσθαι. Αὐτ. §. 7.

Εἰ δὲ ἀνέλπιστός ἐστιν ἡ μανία καὶ οὐκ ἐστὶν ἐλπίς ἀνανήψεως, ἔξεστι διὰ τὸν ἐντεῦθεν φόβον καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ παιδοποιῆσαι στέλλειν ρεπούδιον· καὶ λύεται ὁ γάμος, μηδετέρου ζημιουμένου· εἰ μέντοι μὴ λύει τὸν γάμον, ἀλλὰ περιφρονεῖ τῆς γυναικὸς, μηδεμίαν αὐτῆς φροντίδα ποιούμενος, καὶ τῇ προικὶ κατακέχρηται, ἅδειαν ἔχει ὁ κουράτωρ καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς προσιέναι τῷ ἀρμοδίῳ ἄρχοντι

καὶ ἀναγκάζειν τὸν ἄνδρα τρέφειν αὐτὴν καὶ φροντίζειν τῆς ἰατρείας αὐτῆς καὶ μηδὲν παραλείπειν τῶν τῷ ἄνδρὶ πρεπόντων πρὸς τὸ ποσὸν τῆς προικός, εἰ δὲ σκορπίζει τὴν προίκα, μεσεγγυᾶται, ἐφ' ᾧ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν φαμίλιαν αὐτῆς ἐντεῦθεν ἀξίαν σχεῖν παραμυθίαν, φυλαττομένων τῶν ἐξ ἀρχῆς συμφώνων. Αὐτ. §. 8.

Ὁ ἄνθρωπος ἐνάγεται περὶ τῆς προικός, εἴτε αὐτὸς ὑποδέξεται, εἴτε κατὰ γνώμην αὐτοῦ ἕτερος ὑπεζούσιος αὐτοῦ ἢ μή· εἰ δὲ ὑπεζούσιός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑποδέξεται, ἢ κατὰ κέλευσιν αὐτοῦ ὁ υἱός, ὁ πενθερὸς καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος ἐνάγεται, εἰ μὴ κληρονομήσει τοῦ πατρός· εἰ δὲ υἱὸς ὑποδέξεται μὴ κατὰ κέλευσιν τοῦ πατρός, ἐνάγεται ὁ πατὴρ τῇ περὶ πεκουλίου ἀγωγῇ ἢ τῇ περὶ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι γενομένων δαπανῶν. Αὐτ. §. 12.

(16) 24. Καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου κινεῖ περὶ τῆς προικός ἢ γυνή, ἂν οὗ ἄρξεται μὴ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ποσὸν αὐτῆς ἢ οὐσία τοῦ ἀνδρός. Π. (24. 3) 24.

Ἐὰν χρὴ δοθῆναι τῇ γυναικὶ ἐγγύας περὶ τῆς ἐμπροθέσμου καταβολῆς τῆς προικός καὶ οὐ δύναται ἐγγύας παρασχεῖν ὁ ἄνθρωπος, γίνεται ἢ καταδίκη παραχρῆμα παρεχομένου αὐτῷ τοῦ κέρδους τοῦ μέσου χρόνου, μὴ δυναμένης τῆς γυναικὸς τοῦτο παραιτεῖσθαι.

εἰ δὲ δυνάμενος παράσχη τὰς ἐγγύας, οὐ παρακρατεῖ τὸ κέρδος τοῦ μέσου χρόνου. Αὐτ. §. 2.

Ἐὰν κωλύοντός μου ἢ γυνή μου χρήσῃ πράγματά μου καὶ ἀπόληται, παραχρῆμα τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἀντιλογίζομαι· εἰ δὲ μὴ ἐκώλυσεν, δίδωσιν αὐτῇ μέτριον χρόνον ὁ δικαστὴς ἀσφαλιζομένην. Αὐτ. §. 6.

(17) 25. Ἐὰν παρὰ κέλευσιν τοῦ πατρὸς ὁ ὑπεζούσιος υἱὸς ὑποδέξηται προίκα, χώρα κατὰ τοῦ πατρὸς τῇ περὶ πεκουλίου ἀγωγῇ, καὶ εὐπορώτερον εἶναι δοκεῖ τὸ πεκούλιον διὰ τὰ γεγνημένα παρὰ τοῦ υἱοῦ δαπανήματα, ἢ ὠρηθέντα, ἢ παρὰ τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ πεκουλίου κλαπέντα. Αὐτ. 25. πρ.

Ἐὰν ὑπέρθεσιν μετὰ τὸ διαζύγιον ὁ ἄνθρωπος ποιήσῃ, ὑπόκειται τῇ μειώσει τῆς προικός. Αὐτ. 25. §. 2.

Ἐὰν ἐπὶ πενταετίαν ὁ ἄνθρωπος μισθώσῃ τὸν ἀγρόν, καὶ μετὰ τὸν πρῶτον ἐνιαυτὸν ὁ γάμος λυθῇ, οὐκ ἀποκαθίστησιν ὁ ἄνθρωπος τὸν ἀγρόν, εἰ μὴ λάβῃ τῆς γυναικὸς ἀσφάλειαν, ὡς τὸ ἱκανὸν αὐτῷ γίνεται, ἐφ' οἷς, ὡς εἰκός, καταδικασθῇ χάριν τῶν ὑστέρων τεσσάρων ἐνιαυτῶν, καὶ αὐτὸς δὲ ἀσφαλίζεται, ὡς, εἴ τι λάβῃ ἔξωθεν τοῦ πρώτου ἐνιαυτοῦ, δίδωσιν αὐτῇ. Αὐτ. §. 4.

(18). 27. Ὅσα τῆς γυναικὸς κινούσης ἐπὶ τῇ προικὶ παραφυλάττεται, τὰ αὐτὰ γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ κληρονόμου αὐτῆς. Αὐτ. 27.

(19) 29. Εἰ μὲν πρὸ τοῦ γάμου δίδωσιν ὁ πατήρ τὴν προῖκα, δύνανται καὶ μετὰ χρόνον μέχρι τοῦ γάμου παρὰ γνώμην τῆς θυγατρὸς ἐπερωτᾶν, εἰ δὲ μὴ δίδωσι πρὸ τοῦ γάμου παρ' αὐτῆς ἐπερωτᾶ· μετὰ ταῦτα γὰρ μὴ συναινοῦσαν οὐ βλάπτει τὴν θυγατέρα, καὶ ἐστὶν αὐτοῦ ὑπεξουσία. . . Αὐτ. 29.

Ἐὰν ἐπιδούς προῖκα ὑπὲρ γυναικὸς συμφωνήσω ὁπωσοῦν λυομένου τοῦ γάμου ἐμοὶ ἀναδοθῆναι, καὶ καταβάλλῃ ὁ ἀνὴρ τῇ γαμετῇ, οὐδὲν ἥττον ἐνέχεταιί μοι. Αὐτ. §. 1.

(20) 30. Ἡ γαμουμένη οὐ κωλύεται τὸν πρῶτον ἄνδρα τὴν προῖκα μεθοδεύειν Αὐτ. 30. πρ.

(21) 31. Ἐὰν ὑποδεξάμενος ὁ πατήρ με τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς μου μερικόν με γράφῃ κληρονόμον ὑπὸ αἵρεσιν, καὶ παράσχωσιν οἱ συγκληρονόμοι μου τὴν προῖκα τῇ γυναικὶ πρὸς τὰ μέρη αὐτῶν, παρὰ τοσοῦτον δίδωμι· οὔτε γὰρ ἔχω περὶ τούτου κατὰ τῶν συγκληρονόμων ἀγωγὴν. Αὐτ. 31. §. 3.

Ἐὰν χωρὶς τῆς ἀναλογίας τοῦ τελευταίου χρόνου τῶν καρπῶν ἢ γυνὴ λάβῃ τὸν ἀγρόν, κινεῖ πάλιν περὶ τῆς προικὸς, ὡς ὅτε μὴ λάβῃ τὸν τοκετὸν τῶν δούλων, ἢ τὰς κληρονομίας, ἢ τὰ ληγὰτα τὰ μετὰ τὸ διαζύγιον τῷ ἀνδρὶ πορισθέντα διὰ τῶν προικιμαίων δούλων. Αὐτ. §. 4.

(22) 36. Κατὰ γνώμην τῆς θυγατρὸς δοκεῖ τὴν

προῖκα λαμβάνειν ὁ πατήρ, εἰ μὴ εὐλογονεῖεν ἀντίρρησιν· μάλιστα εἰ μετὰ ταῦτα πλέον αὐτὴν ἐπροίκισεν. Αὐτ. 37.

(23) 37. Ἐὰν ἐψηφίσθῃ, ἐκάτερον τῶν συνοικούντων τὴν αἰτίαν σχεῖν τοῦ διαζυγίου, οὐκ ἔχουσι κατ' ἀλλήλων ἀγωγὴν· τὰ γὰρ ἴσα πλημμελήματα ἀντισυλλογίζονται. Αὐτ. 39.

(24) 38. Ἐὰν ὁ πατήρ μετὰ τὴν ἐπίδοσιν καὶ τὸν γάμον παρὰ γνώμην τῆς θυγατρὸς συμφωνήσῃ τὴν προῖκα λαβεῖν ἀπὸ διαζυγίου, καὶ ἐξέλθῃ ἢ αἵρεσις, ζώσης μὲν αὐτῆς οὐ καλῶς κινεῖ· εἰ δὲ τελευτήσῃ χωρὶς παιδίου, οὐ κωλύεται κινεῖν. Αὐτ. 40.

(25) 39. Ἐὰν ἀγ. οὖν ὁ πατήρ διαζευχθῇ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα καταβάλλῃ τὴν προῖκα, ἣν ὡμολόγησεν, οὐ διὰ τοῦ ἐπὶ τοῖς μὴ χρεωστούμενοις λόγου, ἀλλὰ διὰ τῆς περὶ προικὸς ἀπαιτεῖ τὸ δοθέν. Αὐτ. 41.

Ἀπαιτούμενος ὁ γαμβρὸς τόκους τῆς προικὸς, συλλογίζεται τοὺς χρεωσθηέντας αὐτῷ παρὰ τοῦ πενθεροῦ, εἰ μὴ ἄρα οὐκ αὐτός, ἀλλ' ὁ πενθερὸς τὴν γαμετὴν ἀπέθρεψεν. Αὐτ. 42. §. 2.

Ἐὰν ἐξωτικὸς ἐπιδούς προῖκα ἐπερωτήσῃ τὴν ἀνδρὸς καὶ μετὰ διαζύγιον ἢ γυνὴ ὑποστρέψῃ πρὸς τὸν ἄνδρα, οὐ λύεται ἢ τῆς ἐπερωτήσεως ἀγωγὴ, οὔτε διὰ τοῦ δικαστοῦ ὁ ἀνὴρ ἐλευθεροῦται. Αὐτ. §. 3.

Αὐτ. §. 4.

(26) 41. Μέχρις εὐπορίας ὁ ἀνὴρ καταδικαζόμενος καὶ χρεώστας ἔχων ἀναγκάζεται μέχρι τοῦ ποσοῦ τὰς κατ' αὐτῶν ἐκχωρεῖν ἀγωγὰς. Αὐτ. 43.

(27) 42. Ἐὰν ὁμολογήσας ὑπὲρ θυγατρὸς μου προῖκα συμφωνήσω μὴ ἀπαιτηθῆναι ζῶν, καὶ παρ' αἰτίαν τοῦ ἀνδρὸς λυθῇ ὁ γάμος, καὶ ἑτέρους ἐνστήσωμαι κληρονόμους, ἀπόκληρον ποιήσας τὴν θυγατέρα, ἀναγκάζεται ὁ γαμβρὸς μου τοὺς κληρονόμους ἀπαιτῆσαι τὴν προῖκα καὶ παρασχεῖν τῇ θυγατρὶ, ἢ τὰς ἀγωγὰς αὐτῇ ἐκχωρεῖν· εἰ δὲ καὶ μερικὴν αὐτὴν ποιήσω κληρονόμον, τὰ αὐτὰ λέγομεν ἐπὶ τοῖς ἀρμόζουσι τοῖς ἄλλοις μέρεσι. Αὐτ. 44. § 1.

(28) 43. Πάππος πρὸς μητρὸς ἐπιδουὺς ὑπὲρ ἐγγόνης οὔσης ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς προῖκα συνεφώνησεν ἀπὸ διαζυγίου τὴν προῖκα τῇ ἐγγόνῃ ἢ ἑαυτῷ ἀποδοθῆναι· καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ διελύθη ὁ γάμος· καλῶς μὲν τῇ ἐγγόνῃ καταβάλλεται· ὥσπερ ὅτε τις ἑαυτῷ ἢ Πέτρῳ ἐπερωτᾷ δοθῆναι· ἀγωγὴν δὲ κατὰ τὸ ἀκριβὲς ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ κατὰ μητέρα πάππου οὐκ ἔχει· διὰ δὲ τὴν θάλψιν τῶν γάμων καὶ τὴν σχέσιν τῶν προσώπων οὐτιλίαν ἔχει. Αὐτ. 45.

(29) 45. Ἐὰν τοῦ ἀνδρὸς προχορευσάντος ἡ γυνὴ μοιχευθῇ, οὐδὲν ἐκ τῆς προικὸς παρακρατεῖ· πῶς γὰρ ἀποδοκιμάζει τοὺς τρόπους, οὓς ἔφθειρεν ἡ

φθαρέντας ἀπεδέξατο; καλῶς δέ τις λέγει, τὸν προαγωγὸν μὴ δύνασθαι κατηγορεῖν τῆς γυναικός. Αὐτ. 47

(30) 46. Ἐὰν συμφωνηθῇ τὴν προῖκα ὀνόματι τῶν παίδων μεῖναι παρὰ τῷ ἀνδρὶ, παρακρατεῖται καὶ ὀνόματι τῶν ἐγγόνων. Αὐτ. 48.

(31) 47. Ἐὰν ὁμολογήσῃς γυναικί, παρέχειν αὐτῇ γαμουμένην δέκα νομίσματα, καὶ ἐπιδῶ μοι τὸ τοιοῦτον γραμματεῖον ἐν προικί, καὶ χωρὶς δόλου καὶ ῥαθυμίας μηδὲν σε δυνηθῶ ἀπαιτῆσαι, οὔτε περὶ προικὸς, οὔτε περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ ἐνέχομαι. Αὐτ. 49 πρ.

Ἐὰν τὸν διατετιμημένον ἀγρὸν τῆς προικὸς χωρὶς δόλου καὶ ῥαθυμίας τοῦ ἀνδρὸς προγενέστερος ἐκδικήσῃ ὀνειστῆς, οὗ δίδωσιν ὁ ἀνὴρ τὴν διατίμησιν, κἄν ὁ πενθερὸς ἐποιήσατο τὴν ἐπίδοσιν καὶ μὴ κληρονομῇ αὐτοῦ ἢ θυγάτηρ. Αὐτ. §. 1.

(32) 48. Συνεφώνηθη τὰ διατετιμημένα τῆς προικὸς ἀποδοθῆναι, λόγου γινομένου τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς μειώσεως αὐτῶν· τῶν δὲ μὴ φαινομένων δοθῆναι τὴν ὑποτίμησιν, εἴαν τινα πέπρακεν ὁ ἀνὴρ παρὰ γνώμην γυναικός, καὶ οὔτε ἀπεδέξατο τὴν πρᾶσιν, καὶ φαίνονται, χρεωστεῖ ὁ ἀνὴρ αὐτὰ παρασχεῖν, ὥσανεὶ μὴ διετιμήθησαν. Αὐτ. 50.

(33) 49. Κἄν τῆς γυναικὸς χρωμένης ἐλαττωθῶσι τὰ διατετιμημένα, ὁ ἀνὴρ ζημιοῦται. Αὐτ. 51.

(34) 50. Ὁ ἀνὴρ μὴ λαβὼν τὴν προῖκα κατὰ πλάνην ἀπέδωκε, μετὰ διαζύγιον ἀναλαμβάνει. Αὐτ. 52.

(35) 51. Ἐὰν ὁ υἱὸς ὑποδέξῃται προῖκα, μέχρι εὐπορίας ἐνέχεται, μὴ ὑπεξαίρουμένου χρέους ἑτέρου· δοκεῖ δὲ εὐπορεῖν μέχρι τοῦ ποσοῦ τοῦ πεκυλίου, εἴτε ἔχει τὰ προικιμαῖα, εἴτε μὴ· ἐνέχεται δὲ καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ τῇ περὶ πεκυλίου ἀγωγῇ, καὶ ὑπεξαίρει τὰ κεχρεωστημένα αὐτῷ καὶ τοῖς ὑπεξουσίοις αὐτοῦ· καὶ τοι δὲ ὁ υἱὸς ἐνήγετο, ταῦτα οὐχ' ὑπεξηρῶντο. Αὐτ. 58.

(36) 55. Ἐὰν τοῦ ἰδίου ἀγροῦ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἐπιδῷ μοι γυνή, λυομένου τοῦ γάμου ἀποκαθίστημι τὴν χρῆσιν αὐτῇ μετὰ τῆς δεσποτείας, ἢ τῷ κληρονόμῳ αὐτῆς· εἰ δὲ ἐμὴ ἦν ἡ δεσποτεία, ζώσῃ μὲν αὐτῇ μόνῃ τὴν χρῆσιν ἀποκχιστῶ, οὐκέτι δὲ καὶ τῷ κληρονόμῳ αὐτῆς, εἰ δὲ ἄλλοτρία ἐστὶν ἡ δεσποτεία, ἀσφαλίζομαι συγχωρεῖν αὐτῇ κεχρῆσθαι, ἢ τοῦ δεσπότου συναινοῦντος συνίσταται εἰς αὐτὴν ἡ χρῆσις· εἰκὸς δὲ δύναται πωλῆσαι τῷ δεσπότῃ τὴν χρῆσιν· ἐν ᾧ θέματι ὑπέρθεσιν ὁ ἀνὴρ ποιήσας καὶ τῷ κληρονόμῳ τῆς γυναικὸς ἐνέχεται· εἰ γὰρ μὴ ἐποίησε τὴν ὑπέρθεσιν, κατελίμπανεν ἡ γυνὴ τῷ κληρονόμῳ τὸ τίμημα. Αὐτ. 57.

(37) 57. Ἐὰν ὁ πατήρ θάψῃ τὴν γυναῖκα παραχρῆμα λαμβάνει παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τὴν δαπάνην· τὸ

δὲ λοιπὸν τῆς προικὸς τῇ ὠρισμένῃ προθεσμίᾳ. Αὐτ. 60.

(38) 63. Ἐπὶ τοῖς μὴ οὖσιν ἐν νομίσμασι προικιμαίοις δόλον καὶ βραθυμίαν ὁ ἀνὴρ χρεωστεῖ· τί γάρ, ὅτι παρ' αἰτίαν αὐτοῦ στάσις γέγονε καὶ ἐν τῇ στάσει ἀπώλονται, Αὐτ. 66.

Γενομένου διαζυγίου ἐπέτρεψεν ἡ ὑπεξουσία δοθῆναι τὴν προῖκα τῷ πατρὶ αὐτῆς, καὶ μέρους καταβληθέντος ἀπέθανεν ὁ πατήρ, τὸ λοιπὸν τῇ θυγατρὶ δίδεται, εἰ μὴτε μεταφορά, μὴτε μετάθεσις εἰς τὸν πατέρα γέγονεν. Αὐτ. §. 2.

Συνεφωνήθη τὰ διατετιμημένα τῆς προικὸς ἀνδράποδα τῆς αὐτῆς τιμῆς ἀποδοθῆναι τῇ γυναικί, καὶ περὶ τοῦ τοκετοῦ οὐδὲν ἐλέχθη· μένει ὁ τοκετὸς παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἀντὶ τοῦ κινδύνου τῶν ἀνδραπόδων. Αὐτ. §. 3.

Ἐὰν ἀποροῦντι τῷ πενθερῷ μού ποιήσω παρὰ γνώμην τῆς γυναικὸς μου ἀποχὴν, ἐμοὶ κινδυνεύεται. Αὐτ. §. 6.

(39) 65. Εἰ καὶ διατιμηθῶσι τὰ πράγματα τῆς προικὸς, γένηται δὲ σύμφωνον ἥτοι ἐπερώτησις, ὥστε λυομένου τοῦ γάμου, εἰ σώζονται, αὐτὰ τὰ πράγματα ἀναδοθῆναι, καὶ αἱ δοῦλαι μετὰ τῶν τοκετῶν ἀναδίδονται. Κ. (5. 18). 1.

(40) 70. Ὅσάκις διαβάζεται ἡ διατίμησις τῆς

προικός, ὡς κατὰ περιγραφὴν τοῦ ἀνδρὸς εὐτελέστερον γενομένη, συμβῇ δὲ τὸ τῆς γυναικὸς μέρος νέμεσθαι τὰ διατιμηθέντα πράγματα· κινουντος τοῦ ἀνδρὸς ἀντίκειται αὐτῷ παρὰ τῶν παίδων καὶ κληρονόμων αὐτῆς δόλου παραγραφὴ· εἰ δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ μέμφεται τῇ διατιμῇσει, τῆς ἀληθείας κινουμένης τὴν δικαίαν διατίμησιν ἀναγκάζεται παρασχεῖν μόνον· ταῦτα μὲν, εἰ σώζονται τὰ πράγματα· εἰ δὲ ἀπώλοντο, τὸ ἐγκείμενον τῷ προικῶφι τίμημα μόνον καταβάλλεται. Αὐτ. 6.

(41) 71. Ὁ πατήρ τὴν ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς ἐπιδοθεῖσαν προῖκα οὐ δύνχται ἀπαιτεῖν, συνισταμένων τῶν γάμων, οὐδὲ συναινούσης τῆς θυγατρὸς· διαλυθέντων δὲ τῶν γάμων παρὰ γνώμην αὐτῆς οὐ δύναται ἀπαιτεῖν. Αὐτ. 7.

(42) 73. Ἡ γυνὴ κατὰ τῶν τοῦ ἀνδρὸς κληρονόμων ὀφείλει κινεῖν τὴν περὶ προικὸς ἀγωγὴν. Αὐτ. 9.

(43) 74. Ἐὰν ὁ πατήρ τοῦ ἀνδρὸς ὑποδέξηται τὴν προῖκα, οὔτε περὶ πεκουλίου ἐνάγεται ἀγωγῇ, ἀλλ' εἰς ὀλόκληρον. Αὐτ. 10.

ΤΙΤΛΟΣ Θ.

Ἐὰν ἡ προῖξ συνισταμένου τοῦ γάμου ἀποδοθῇ καὶ περὶ τοῦ μὴ ἐγγυητᾶς ἢ μανδάτορας προικῶν διδόναι.

(1) 1. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ, ἣν ὀφείλει κερδῆναι προῖκα

τελευτώσης τῆς γυναικὸς, συνισταμένων ἔτι τῶν γάμων χωρὶς νομίμου αἰτίας αὐτῇ ἀποδώσει, συμβῇ δὲ τελευτῆσαι τὴν γυναῖκα ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ, κινεῖ κατὰ τῶν κληρονόμων αὐτῆς, ἀπαιτῶν ἀποδοθῆναι αὐτῷ τὴν προῖκα, καὶ μετὰ τῶν καρπῶν ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς ἀποδόσεως γενομένης. Κ. (5. 19) μον.

(2) 2. Μὴ παρεχέτω ὁ ἀνὴρ ἐγγυητὴν ἐπὶ τῷ φυλάξει τὴν προῖκα, κἂν τὰ μάλιστα νόμος ἢ συνθήθεια τοῦτο ἐπιτρέπει γίνεσθαι. Κ. (5. 20) 1.

(3) 3. Ἡ διάταξις μελεῦει, μήτε ἐγγυητὴν, μήτε μανδάτωρα δίδεσθαι παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἥτοι τοῦ μέρους τοῦ ἀνδρὸς ὑπὲρ τῆς προικὸς. Αὐτ. 2.

ΤΙΤΛΟΣ Ι.

Περὶ δαπάνης ἐν πράγματι προικιμαίῳ γενομένης.

(1) 1. Τῶν δαπανημάτων τὰ μὲν δι' ἀνάγκην γίνονται, τὰ δὲ διὰ κέρδος, τὰ δὲ διὰ τέρψιν· δι' ἀνάγκην ἐστὶ τὰ ἀναγκαιῶς γεγόμενα· καὶ τότε μειοῦσι τὴν προῖκα, ὅτε περὶ αὐτὴν γίνονται· τὰ γὰρ εἰς ἄλλο τι γεγόμενα οὐ λογίζονται τῇ προικί, ἀναγκαῖά εἰσιν οἱ γινόμενοι μόλοι ἐν θαλάσῃ. ἢ ποταμῷ καὶ τὸ γενέσθαι κατὰ ἀναγκαῖον ἀρτοκοπεῖον, ἢ ὥρεϊον, ἢ οἶχημα καταπίπτον κατὰ ἀναγκαῖον ἀνανεῶσαι, ἢ ἐλαιῶνα, καὶ τὸ δοῦναί τι, διὰ τὸ μὴ βεβαιωθῆναι

τὴν περὶ μελλούσης συμπτώσεως ἀσφάλειαν. . . Π.
(25. 1) 1. πρ. §. 1—3.

(2) 3. Καὶ τὰ νεόφυτα ποιῆσαι ἀμπέλων, ἢ φροντίσαι τῶν δένδρων, ἢ σπερματοθήκας ἐπὶ χρησιμότητι φέρεται τὸ δαπανηθέν, καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀντιλογίζεται τοῖς καρποῖς ἢ δαπάνῃ εἰ δὲ μὴ πρὸς τὴν παρόντα ἐνιαυτόν, ἀλλὰ πρὸς διηνεκῇ χρησιμότητα, φέρεται ἡ δαπάνη, ἀναγκαῖα ἐστὶ καὶ μειοῦ τὴν προῖκα. . . Αὐτ. 3 πρ.

(3) 4. Ἀναγκαῖον ἐστίν, ὅπερ εἰ μὴ ἐποίησεν ὁ ἀνὴρ, κατεδικάζετο τῇ γαμετῇ, εἰς ὅσον αὐτῇ διαφέρει γενέσθαι τὴν δαπάνην· καὶ τὰ μὲν γεγόμενα λογίζονται, καὶ ὁ οἶκος μετὰ τὸ ἀνορθωθῆναι καυθῇ· ἐπὶ δὲ τοῖς μὴ γενομένοις τότε καταδικάζεται ὁ ἀνὴρ, ὅτε διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τὴν δαπάνην ἢ ζημία συνέβη· ἐὰν γὰρ αὐτοῦ μὴ ἀνορθώσαντος ὁ οἶκος καυθῇ, οὐδὲν δίδωσιν. Αὐτ. 4.

(4) 5. Τὸ λεγόμενον, ὅτι τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα ἰδίῳ δικαίῳ μειοῦσι τὴν προῖκα, οὕτω δεῖ νοεῖν, ὥστε μὴ αὐτὰ τὰ σωματικὰ μειοῦσθαι, τυχόν, ἀγρόν ἢ ἕτερον πρᾶγμα· κατέχει δὲ αὐτὰ ὁ ἀνὴρ, ἕως οὗ λάβῃ τὰς δαπάνης, εἰ δὲ χρήματα ἦσαν ἐν τῇ προικί, μειοῦνται· εἰ δὲ καὶ πράγματα διατετιμημένα ἦν ἐν τῇ προικί, ἰδίῳ δικαίῳ γίνεται ἡ μείωσις διὰ τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν, καὶ τῆς γυναικὸς ποιούσης τὸ

ἱκανὸν ἢ προῖξ αὔξει· τότε δὲ μειοῦται ἢ προῖξ, ὅτε περὶ αὐτήν, καὶ οὐκ εἰς ἄλλο τι γένηται τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα. Αὐτ. 5. πρ. §. 1. 2. 3.

(5) 6. Οἶον τὸ νεόφυτα ποιῆσαι, ἢ ἀρτοκοπεῖον, ἢ ἐργαστήριον, ἢ τέχνας διδάξαι τοὺς δούλους, καὶ οὐ μειοῦσι μὲν τὴν προῖκα, ἀπαιτοῦνται δέ. Αὐτ. 6.

(6) 7. Περιττὰ δὲ εἰσι τὰ πρὸς τέρψιν τοῦ ἀνδρὸς καὶ κόσμον τοῦ πράγματος γινόμενα. Αὐτ. 7.

(7) 8. Τότε ὑπεξαίρουνται τὰ ἐπωφελῇ, ὅτε κατὰ γνώμην γίνονται τῆς γυναικὸς· ἄδικον γάρ ἐστι, μὴ ἔχουσιν ἐτέρωθεν δοῦναι καταναγκασθῆναι πωλῆσαι τὸ πρᾶγμα, περὶ δὲ γέγονεν ἡ δαπάνη Αὐτ. 8.

(8) 9. Ἐπιλογὴν ἔχει ἡ γυνή, ἢ δοῦναι τὴν διὰ τέρψιν γενομένην δαπάνην, ἢ συγχωρῆσαι τῷ ἀνδρὶ περιελεῖν τὸ γεγονός, εἴγε δύναται περιαιρεθῆναι, καὶ μέλλει ἔχειν αὐτό· ἐπεὶ οὐ περιαιρεῖται αὐτό. Αὐτ. 9.

(9) 10. Εἰ δὲ τὸ πρᾶγμα, περὶ δὲ γέγονεν ἡ δαπάνη, πράσιμον ἦν, οὐκ ἔστι πρὸς τέρψιν, ἀλλ' ἐπωφελῇ. Αὐτ. 10.

(10) 11. Καὶ γνώμη τῆς γυναικὸς γεγόνασιν τὰ πρὸς τέρψιν δαπανήματα, οὐκ ἀπαιτοῦνται.

Καὶ ἡ τῆς δαπάνης δωρεὰ μεταξὺ τῶν συνοικούντων κεχώλутαι. Αὐτ. 11. πρ. §. 1.

(11) 12. Τὰ γινόμενα μέτρια ἀναγκαῖα δαπανή-

ματα περὶ οἰκοδομὴν, ἢ φυτεῖαν, ἢ ὑγείαν τῶν δούλων, οὐκ ἀπαιτεῖται. Αὐτ. 12.

(12) 13. Οὐτε τὰ δημόσια τοῦ προικιμαίου ἀγροῦ ὁ ἀνὴρ ἀπαιτεῖ τὴν γαμετήν· τοῖς γὰρ καρποῖς ἐπίκεινται.

(13) 14. Ἀναγκαῖα δαπανήματά ἐστιν, ὧν μὴ γενομένων ἢ προῖξ μειοῦται· οἷον παραχώματα ποιῆσαι, ποταμούς ἀποτρέφαι, οἶκον ὑπορθῶσαι καὶ ἀνανεῶσαι, ἀντὶ τῶν ἀποθανόντων δένδρων ὑποβαλεῖν ἕτερα· ἐπωφελῇ δέ, τὸ εἰσαγαγεῖν θρέμματα, πρὸς τὸ κοπρίσαι τὸν ἀγρόν· πρὸς τέρψιν δέ ἐστι, τὸ ποιῆσαι βαλανεῖα. Αὐτ. 4.

(14) 15. Τότε τὰ ἀναγκαῖα μέτρα μειοῦσι τὴν προῖκα, ὅτε ἔξωθεν τῆς ἀναγκαίας φυλακῆς τῆς προικὸς εἰς αὐτὴν δαπανηθῇ· φυλάττειν γὰρ ὁ ἀνὴρ ὀφείλει τὴν προῖκα δαπανήμασιν ἰδίοις, ὥσπερ καὶ τρέφειν τοὺς πραικιμαίους δούλους, καὶ μέτρια δαπανᾶν εἰς ἀνανέωσιν τῶν οἰκημάτων καὶ ἐπιμέλειαν τῶν ἀγρῶν· οὐχ ὥστε μέντοι περὶ ταῦτα δαπανῆσαι πᾶσαν τὴν πρόσδοδον· ἐκ τῆς ποιότητος οὖν καὶ ποσότητος ἐκάστη δαπάνη σκοπεῖται, καὶ ὀφείλει τῆς προικὸς ὑπεξαίρεθῆναι. Αὐτ. 15.

(15) 16. Ἐκ τῶν ἰδίων ποιεῖ ὁ ἀνὴρ τὴν δαπάνην τῆς τῶν καρπῶν συλλογῆς καὶ τῆς γεωργίας καὶ οὐχ ὑπεξαίρει αὐτὰ τῆς προικὸς. Αὐτ. 16.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ.

Περὶ ἀγωγῆς πραγμάτων ἀφαιρεθέντων.

(1) 1. Ἡ γυνὴ κλέψασά τι ἐκ τοῦ ἀνδρός τῇ περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων ἀγωγῇ ἐνάγεται μετὰ διαζύγιον . . . ὥσπερ καὶ ἡ θυγάτηρ κλέψασα τοῦ πατρός. Π. (25. 2) 1.

(2) 3. Ἀρμόζει ἡ περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων ἀγωγὴ καὶ ἐφ' οἷς ἡ γυνὴ τῷ καιρῷ τοῦ διαζυγίου κατέφαγεν ἢ πέπρακεν ἢ ἐδώρησατο ἢ ὅπως οὖν ἐδᾶπάνησε. Αὐτ. 3. §. 3.

(3) 6. Καὶ πενθερὸς κατὰ νόμφης καὶ κατὰ γαμβροῦ ἔχει τὴν περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων ἀγωγὴν. Αὐτ. 6. πρ.

(4) 7. Καὶ ἡ γυνὴ κατὰ τοῦ ἀνδρός ἔχει τὴν περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων καὶ ἐναγομένη παρ' αὐτοῦ περὶ ὑφαιρέσεως ἀντελλογίσεται. Αὐτ. 7.

(5) 31. Ὁ ἀνὴρ ἐναγόμενος τῇ περὶ προικὸς καλῶς ἀντιτίθῃσι συμψηφισμὸν τῇ γυναικὶ εἰς ἅπερ ἀπεσύλησε πράγματα. Κ. (5. 21) 1.

(6) 33. Ἡ περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων ἀγωγὴ κατὰ τῶν κληρονόμων τῆς γυναικὸς, εἰς ὅσον περιῆλθεν εἰς αὐτούς, κινεῖται· εἰ δὲ σῶζονται τὰ πράγματα, ἐστὶ κατ' αὐτῶν ἢ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ἀγωγὴ. Αὐτ. 3.

(7) 34. Οὐκ ὀφείλει προσκυροῦσθαι τῇ γυναικὶ ἡ

τοῦ ἀνδρὸς οὐσία ἀντὶ τῆς προικός, ἐὰν ἐπὶ κληρονομίαις ἐτελεύτησεν· εἰ δὲ ἀκληρονόμητος ἐτελεύτησεν, τότε κατὰ τοὺς νόμους γίνεται τὸ ἀζήμιον τῇ γυναικὶ πρὸς τὸ ἐγχωροῦν.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ.

Περὶ γαμικῶν κερδῶν.

(1). Νε. 22. κεφ. 20 §. 1. Λυθέντος τοίνυν τοῦ γάμου (πρώτου) κατὰ τὰς ἔμπροσθεν ἀπάσας διαξέσεις . . . ἔξουσι μὲν τὰ οἰκεῖα τοῦτέστι προῖκα μὲν ἡ γυνή, προγαμιαίαν δὲ δωρεὰν ὁ ἀνὴρ., οὐδὲν πολυπραγμονούντων ἡμῶν τοῦτο, ὅπερ ἐπὶ τῶν δευτέρων ἐστὶ γάμων· λήψονται δὲ τὰ κέρδη, ὁ μὲν ἀνὴρ τὰ ἐκ τῆς προικός, ἡ γαμετὴ δὲ τὰ ἐκ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς· ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 22. κεφ. 20. §. 1.

(2). Ὡς πρὸς τὰς χήρας γυναικας τὰς ἀπεχούσας δευτέρου γάμου «θεσπίζομεν . . . ἔχειν μὲν αὐτὴν τὴν χρῆσιν τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς . . . καὶ δεσποτείας τοσοῦτον ὅσον» ἡ ἐνὸς παιδὸς μοίρα· ταῦτα δὲ κρατεῖν οὐκ ἐπὶ μητέρων μόνον κελεύομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πατέρων καὶ τῶν ἄλλων ἀνιόντων βουλόμεθα τῶν εἰς δευτέρους γάμους οὐκ ἐρχομένων· ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 127 κεφ. 3.

(3). Ταῦτα δὲ δύνανται ἐλποιεῖν καὶ ληγατεύειν ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 22 κεφ. 20. §. 1. ἐν τέλει.

(4). Τὰ τοιαῦτα πράγματα μένουσιν ἀνεκποίητα καὶ μερίζονται τοῖς παισὶν ἐξ Ἰσου ἀναλόγως τῷ ἀριθμῷ αὐτῶν καὶ ἡ ἄνισος διὰ διαθήκης διανομὴ οὐκ ἰσχύει· ἰδὲ Νεαρὰν 22. κεφ. 20. §. 2.

(5). Ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ λόγος ἀχαριστίας, ὅτε τὸ ἀχάριστον τέκνον οὐδὲν λαμβάνει· ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 21 προοίμιον.

(6). Ἐν ὑπάρξει τέκνων καὶ ἐγγόνων, «τούτοις τὸ τοῦ τελευτήσαντος μέρος δίδομεν. εἰς κληρονομίαν τοῦ πατρός· ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 22 κεφ. 21. §. 1.

(7). Ἡ ἄπορος καὶ ἄπροικος χήρα «θεσπίζομεν, ἐν τῇ διαδοχῇ τοῦ τελευτήσαντος τετάρτην τῆς περιουσίας μοίραν ἵνα κομίζεται». ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 53 κεφ. 6. προίμ.

(8). Ἡ τετάρτη αὕτη δέον νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ «τῶν ἑκατὸν τοῦ χρυσοῦ λιτρῶν τὴν ποσότητα». θὰ ἦναι δὲ «εἰ μὲν ἄχρι τριῶν ἔχοι παίδων ὁ αὐτῆς ἀνὴρ εἴτε ἐξ αὐτῆς εἴτε καὶ ἐξ ἑτέρου σουνικεσίου τὸ τέταρτον μέρος τῆς οὐσίας τοῦ ἀνδρός», «εἰ δὲ πλείονες ἦναι οἱ παῖδες», ἡ μοῖρα ἐνὸς παιδός. Ἡ δὲ χήρα αὕτη θὰ ἔχῃ τὴν χρῆσιν τῆς ἑαυτῆς, τῆς δεσποτείας φυλαττομένης τοῖς ἑαυτῆς παισίν, ἐν δ' ἐλλείψει τοιούτου καὶ τὴν δεσποτείαν. ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 117. κεφ. 5. προοίμιον.

(9). Ἡ τοιαύτη χήρα ἀναλαμβάνει πάντα τὰ ἴδια αὐτῆς πράγματα ἀμείωτα. Ἰδὲ αὐτ. §. 1.

(10). Ἄν ὅμως ἡ τοιαύτη χήρα εἶναι εὖπορος ἀλλαχόθεν, οὐδὲν λαμβάνει. Αὐτ. §. 2. «τὸν δὲ ἄνδρα ἄπορον ὄντα καὶ μὴ ἐπιδίδοντα τὴν διὰ γάμον δωρεὰν λαμβάνειν τι ἐκ τῆς οὐσίας τῆς γυναικὸς πᾶσι τρόποις κωλύομεν, εἰ μὴ ἄρα καὶ αὐτῷ ἡ συνοικοῦσα δωρήσασθαι τι ἢ καταλεῖψαι βουληθεῖη».

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ.

«Ὡς τε ἀπαιτήσεως οὔσης τῆς προικὸς πρώτης τε καὶ δευτέρας, ὡς τοῦ ἀνδρὸς δευτερογαμήσαντος, προτιμᾶσθαι τὴν προτέραν γυναῖκα, ἢ τοὺς ἐκ τοῦ προτέρου γάμου παῖδας· καὶ ὥστε, εἰ βουληθεῖσης τῆς γυναικὸς ἦτοι τοῦ καταγράψαντος ὑπὲρ αὐτῆς τὴν προῖκα δοῦναι τῷ ἀνδρί, τὰ καταγραφέντα ἀναβάλλεται ὁ ἀνὴρ ὑποδέξασθαι, λυθέντος τοῦ γάμου ἀπαιτεῖσθαι αὐτὸν τὴν ὑπ' αὐτοῦ καταγραφείσαν προγαμιαίαν δωρεάν, μὴ ὑποδεξάμενον δὲ προῖκα μηδὲ προγαμιαίαν διδόναι δωρεάν».

(1). Νε. 91. Ἐάν τις λάβῃ γυναῖκα καὶ μετὰ τὸν θάνατον ταύτης ἑτέραν καὶ παρ' ἀμφοτέρων προῖκα καὶ ἀποκτήσῃ τέκνα παρ' ἀμφοτέρων ἢ παρὰ τῆς μιᾶς μόνον, προτιμᾶται εἰς τὴν λῆψιν τῆς προικὸς

ἢ πρώτη γυνὴ καὶ τὰ ἐκ ταύτης τέκνα· ἰδὲ Νεαρὰν 91 προοίμιον. καὶ κεφ. 1.

(2). Ἡ μὴ ἐπενεγκαμένη προῖκα ἢ μὴ παρασχομένη ταύτην δὲν δύναται νὰ λάβῃ προγαμιαίαν δωρεάν. Ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 91. κεφ. 2.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ.

Περὶ δευτερογαμούντων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

(1). Νε. 22 κεφ. 22. Ἡ δευτερογαμοῦσα γυνὴ ἄνευ τέκνων ἐκ τοῦ προτέρου γάμου «οὐ λήψεται τι τῶν παρὰ τοῦ προτέρου καταλελειμένων αὐτῇ συνοικεσίου, οὔτε ἀπολαύσει τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, οὐδὲ τῷ συνοικοῦντι κατὰ τὸν δεύτερον γάμον περαιτέρω τοῦ τρίτου τῆς περιουσίας καταλήψει, οὐδὲ λήψεται παρ' ἐξωτικοῦ κληρονομίαν ἢ κληροδότημα ἢ θανάτου αἰτίαν δωρεὰν πρὸς ὄφελος τῶν κληρονόμων αὐτοῦ ἢ τῶν συγκληρονόμων αὐτῆς. Οὕτω τὰ παρὰ τῶν ἐξωθεν αὐτῇ καταλελειμμένα πρὸς ἑτέρους χωρήσει, τὰ δὲ γε παρὰ τοῦ πρότερον συνοικήσαντος ἀφίξεται παρ' αὐτῆς ἀφαιρούμενα πρὸς ἀνιόντας καὶ κατιόντας καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου μέχρι δευτέρου βαθμοῦ. Ἰδὲ Νεαρὰν 22. κεφ. 22 προοίμιον.

(2). Ἐξ ἀδιαθέτου δὲ κληρονομεῖ τῶν οἰκείων αὐτῆς μέχρι μόνον τρίτου βαθμοῦ· ἂν ὅμως ἔχῃ παῖδας, τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας αὐτῆς ἀνήκει ἄνευ οὐ-

θενὲς ὅρου εἰς τούτους· ἰδὲ καὶ Νεαράν 22 κεφ. 22 § 1

(3) Ἐὰν ἡ δευτερογαμοῦσα τὸν δεύτερον συνάψῃ γάμον μετὰ τὴν πάροδον τοῦ πενθίμου ἔτους, οὐδεμίαν ὑφίσταται ποινὴν ἅπαις οὖσα· ἂν ὅμως ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ ἔχωσι παῖδας, οὐδὲν λαμβάνουσι δι' ἐνόμου τινος πράξεως τοῦ προτέρου θανόντος συζύγου, ἀλλ' ἅπαντα προσκυροῦνται εἰς τοὺς παῖδας· ἰδὲ καὶ Νεαράν 22. κεφ. 23—26 ἐν προοιμίῳ· καὶ § 1, καὶ κεφ. 27, 28, 29 ἐν προοιμίῳ, 29, § 1, 30—46. §. 1, 2, 3 καὶ 4, 47. § 1 καὶ 2. 48.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΕ.

Περὶ ἀποκαταστάσεως προικιμαίων καὶ περὶ τῆς τεκούσης τῷ ἐνδεκάτῳ μηνὶ μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τελευτήν.

(1) Νε. 39 πρ. Εἴ τις τὸ λοιπὸν ἀποκατάστασιν ποιοῖτο τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πρῶτον μὲν δέον νὰ φυλάττῃ διὰ τὰ τέκνα του τὸ τρίτον ἢ τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας κατὰ τὸν τῶν παιδῶν ἀριθμόν, ἔπειτα δύναιται νὰ διαθέτῃ τὸ ὑπόλοιπον. Ἰδὲ καὶ Νεαράν 39 κεφ. 1, προοίμιον καὶ §. 1.

(2) Ἐὰν ἡ γυνὴ χήρα κατὰ τὸν ἐνδέκατον μῆνα περαιούμενον ἔτεκε, θεσπίζομεν, εἴτι τοιοῦτο συμβαίῃ καὶ πρὸ τοῦ πενθίμου χρόνου τέκοι γυνὴ πρὸς τῷ πέρατι τοῦ ἔτους, ὥστε ἀναμωισθήτητον εἶνα

τὸ μὴ τὴν γονὴν ἐκ τοῦ προτέρου καθιστάναι συνοικεσίου, παντοίως αὐτὴν στερεῖσθαι τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς καὶ κατὰ δεσποτείαν καὶ κατὰ χρῆσιν. Ἰδὲ καὶ Νεαράν 39. κεφ. 2. προοίμιον. καὶ κεφ. 2. §. 1.

Βιβλίον εἰκοστὸν ἔννατον

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ δικαίου προικὸς καὶ προγάμου δωρεᾶς.

(1) 1. Ἡ προίξ ἢ ἀπὸ πατρὸς δίδεται ἢ ἀπὸ ἐξωτικοῦ· ἀπὸ πατρὸς προίξ ἐστὶν ἢ ἀπὸ ἀνιόντος τινὸς διδομένη ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἢ ἐξ ἐπερωτήσεως αὐτοῦ, εἴτε αὐτὸς παράσχῃ ἢ φροντιστῆς αὐτοῦ ἢ κελεύσει αὐτοῦ ἄλλος ἢ διοίκησιν πραγμάτων αὐτοῦ τις πράττων καὶ δεκτὸν αὐτὸ ἡγήσεται τις εἴτε ἄλλος δώσει ὡς τῷ πατρὶ δωρούμενος καὶ ἐὰν ὁ κουράτωρ τοῦ μαινομένου ἢ ἀσώτου ἢ τοῦ οἰουδήτινος παράσχῃ. Π. (23. 3) 5. §. 1—4.

Ἐὰν παραιτήσῃται κληρονομίαν ὁ πατὴρ ἐπὶ συστάσει προικὸς, οὐκ ἔστι παρὰ πατρὸς διδομένη· τὸ αὐτό, καὶ ληγᾶτον παραιτήσῃται. Αὐτ. §. 5.

Ἐὰν ἄλλου τὴν θυγατέρα μου προικίζοντος ἐγγυήσωμαι καὶ καταβάλω, οὐχ ὡς πατήρ, οὐκ ἐστὶν ὡς παρὰ πατρὸς διδομένη. Αὐτ. 6. 7.

Ἐὰν ὁ ὑπεξούσιος δανεισάμενος παράσχῃ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς ἢ τὸν δανειστὴν ἀντ' αὐτοῦ δέδωκε

τῷ γαμβρῷ, ἀπὸ τοῦ πάππου δοκεῖ ἐξελθεῖν μέχρι τοῦ ποσοῦ, ὃ ἔμελλεν ὁ πάππος ὑπὲρ αὐτῆς διδόναι. Αὐτ. § 8.

Ἐὰν συμφωνηθῇ τὰ διατετιμημένα μετὰ τὴν τοῦ γάμου λύσιν ἀποδοθῆναι, οὐκ ἔστι πρᾶσις· ὅθεν ἐκδικουμένων αὐτῶν, εἰ μὲν καλῇ πίστει ἐπέδωκεν ἡ γυνή, οὐκ ἐνέχεται τῷ ἀνδρὶ οἰαδῆποτε ἀγωγῇ· εἰ δὲ μή, περὶ δόλου ἀγωγή ἁρμόζει. Αὐτ. §. 7.

Τὰ διατετιμημένα τοῦ ἀνδρὸς γίνεται, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῖς κέχρηται. Αὐτ. §. 8.

Εἰ δὲ δωρήσηταί μοι ἡ γυνή μου ἢ ἑτεροῖς ὑπὲρ προικίσεως τῆς θυγατρὸς μου, ὥς παρὰ ἐξωτικοῦ δεδομένη ἐστὶ καὶ ἔρρωται ἡ τῆς γυναικὸς δωρεά. Αὐτ. §. 9.

Ἐὰν ἕτερος ὁμολογήσῃ προῖκα ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς μου καὶ κληρονομήσω αὐτοῦ καὶ παράσχω τὴν προῖκα, εἰ μὲν ἐκληρονόμησεν πρὸ τῶν γάμων, ὥς ἀπὸ πατρὸς δεδομένη ἐστὶ, εἰ δὲ μετὰ τὸν γάμον, ὥς ἀπὸ ἐξωτικοῦ. Αὐτ. §. 14.

(2). 2. Τελευτώσης τῆς θυγατρὸς, ἀποδίδονται τῷ πατρὶ ἢ παρ' αὐτοῦ δοθεῖσα προῖξ. Αὐτ. 6. πρ.

(3). 3. Ὁ ἀνὴρ τοὺς καρποὺς τῆς προικὸς λαμβάνει διὰ τὰ βάρη τοῦ γάμου. Αὐτ. 7. πρ.

Τῷ λόγῳ τῆς προικὸς καὶ οἱ πρὸ τοῦ γάμου ληφθέντες καρποὶ περιέχονται· οἱ μέντοι πρὸ τοῦ γά-

μου ληφθέντες τῆς προικὸς γίνονται, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συμφωνήθῃ· τότε γὰρ ὡς δωρεᾶς γινομένης οὐκ ἀποδίδονται. Αὐτ. §. 1.

Ἐὰν χρήσις καρπῶν δοθῇ ἐν προικί, αὐτὴ ἡ χρήσις δοκεῖ δεδοσθαι καὶ προῖξ εἶναι, οὐ μὴν οἱ ἐξ αὐτῆς λαμβανόμενοι καρποί, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συμφωνήθῃ. Αὐτ. §. 2.

Ἡ μὲν ἐπιδοδομένη προῖξ ἡγουν τὰ πράγματα ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ τοῦ ἀνδρὸς γίνονται καὶ προστίθεται αὐτῷ ὁ χρόνος τῆς γυναικὸς· εἰ δὲ πρὸ τοῦ γάμου ἐπεδόθησαν εἰ μὲν ἐφ' ᾧ παραχρῆμα γενέσθαι τοῦ ἀνδρὸς, αὐτοῦ γίνονται· καὶ μὴ γενομένου τοῦ γάμου, τυχὸν διαζυγίου πεμπομένου, διὰ τῆς ἀπαιτητικῆς ἀγωγῆς αὐτὰ λαμβάνει ἡ γυνή· εἰ δὲ δέδωκεν, ἐφ' ᾧ τοῦ γάμου παρακολουθοῦντος γενέσθαι αὐτὰ τοῦ ἀνδρὸς, οὐ γίνονται αὐτοῦ ἐν τῷ μεταξύ, καὶ πεμπομένου διαζυγίου ἐκδικεῖ αὐτά· πρὸ δὲ τοῦ διαζυγίου εἰς πειραθῇ αὐτὰ ἐκδικῆσαι, ἐκβάλλεται παραγραφῇ. Αὐτ. §. 3.

(4) 4. Εἰ δὲ μὴδὲν φανερώς λεχθῇ, παραχρῆμα γίνονται τοῦ μνηστῆρος· καὶ μὴ γενομένου τοῦ γάμου ἀποδίδονται. Αὐτ. 8.

(5) 5. Ἐὰν παράσχω σοι, ἵνα, ὅτε γένηται γάμος, γένωνται σά, καὶ ἀποθάνω πρὸ τῶν γάμων, ἡ δεσποτεία γίνεται τοῦ κληρονόμου μου, καὶ παρὰ γνώ-

μην αὐτοῦ καὶ ὁ γάμος γένηται, οὐ δεσπόζει αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ λόγῳ τῆς δόσεως ἀναγκάζεται ὁ κληρονόμος συναινέσαι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ γινομένοις· εἰ δὲ ὑπερτίθεται ἢ ἀπέστη, τῷ αὐτῷ δικαίῳ γίνονται σά, ἵνα μὴ εὐρεθῇ ἀπροικος ἡ γυνή. Αὐτ. 9. §. 1.

Τὰ ἐξώπροικα οὐ γίνονται τοῦ ἀνδρός, εἰ μὴ ἐπὶ τούτῳ δοθῶσιν αὐτῷ· καὶ λυομένου τοῦ γάμου κατὰ νόμους ἀπαιτοῦνται, καὶ οὐ διὰ τῆς ἐπὶ τῇ προικί ἀγωγῆς· εἰ δὲ περὶ αὐτῶν ἀσφαλίζεται δηλῶν, αὐτὰ εἰσυχθῆναι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἀδιάφορόν ἐστι τὸ θελοντος αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ τὸ παραδοθῆναι αὐτῷ, ὅμως οὐ γίνονται αὐτοῦ· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἀρνήσασθαι αὐτὸν ἀσφαλίζεται, καὶ ὡς ἐπίπαν μὲν ὁμολογεῖ τὴν φυλακὴν αὐτῶν· εἰ μὴ ἡ γυνὴ κατεῖχεν αὐτά· καὶ μὴ ἀποδιδούς ἐνάγεται τῇ περὶ παραθήκης ἀγωγῇ, καὶ τῇ περὶ ἐντολῆς, εἰ δὲ μὴ ἀνεδέξατο τὴν φυλακὴν, εἰ μὲν ἐπὶ τῷ ἀποκλέψαι παρεκράτησεν αὐτά, χωρὰ τῇ ἀγωγῇ τῇ περὶ ἀπαιτήσεως πραγμάτων, εἰ δὲ μὴ διὰ τὸ ἀποκλέψαι παρεκράτησεν, ἡ περὶ ἀποκρυβέντων πραγμάτων ἀγωγή κινεῖται, λέγεται δὲ παρὰ τοῖς Γάλλοις τὰ παράφερνα πεκούλιον. Αὐτ. §. 3.

(6). 6. Ἡ διατετιμημένη προῖξ τῷ ἀνδρὶ κινδυνεύεται· καὶ ἀποθάνωσι τὰ ζῶα, καὶ ἡ γυνὴ τὴν

ἐσθῆτα κατατρίψῃ, τὴν ἀποτίμησιν αὐτῶν δίδωσι. Αὐτ. 10. πρ.

Τῆς ἀδιατιμῆτου δὲ καὶ ἡ αὔξησις καὶ ἡ μείωσις τὴν γυναῖκα ὁρᾷ. Αὐτ. §. 1.

Καὶ αὐτὴ λαμβάνει τὸν τοκετὸν τῶν δούλων, τοὺς δὲ καρποὺς καὶ τὴν γονὴν τῶν θρεμμάτων τῶν προικιμαίων ὁ ἀνὴρ λαμβάνει, πρότερον μέντοι πληρῶν τὰ πρωτότυπα καὶ ὑποβάλλων ἀντὶ τῶν τελευτώντων ἐκ τῶν ἐπιγενομένων. Αὐτ. §. 4. 5.

Εἰ δὲ συμφωνηθῇ τὰ πράγματα ἢ τὴν διατίμησιν ἀποδοθῆναι, εἰ μὲν καὶ περὶ τοῦ ὀφείλοντος ἔχειν τὴν ὑπολογὴν ἐκφωνηθῇ, αὐτὸς ἔχει, εἰ δὲ μὴ λεχθῇ, ὁ ἀνὴρ ὁ βούλεται δίδωσιν· ἐπὶ γὰρ τῆς ἐτερογενοῦς ὁ ἐναγόμενος ἔχει τὴν ἐπιλογὴν· εἰ δὲ μὴ φαίνονται τὰ πράγματα, δίδωσι πάντως τὴν διατίμησιν. Αὐτ. §. 6.

(7). 7. Δύναται δὲ τὸ πρᾶγμα γενόμενον χεῖρον ἀποδοῦναι. Αὐτ. 11.

(8). 8. Εἴτε πρὸ τοῦ γάμου εἴτε μετὰ τὸν γάμον δωρεᾶς αἰτίᾳ διατίμησις γένηται, οὐκ ἔρρωται· πρᾶσις γὰρ δωρεᾶς αἰτίᾳ, μετὰξὺ ἀνδρός καὶ γυναικὸς οὐκ ἔρρωται· μένει οὖν τὸ πρᾶγμα ἐν προικί. Αὐτ. 12. πρ.

Ἐὰν εἰς αὐτὸ τὸ δοῦναι περιγραφῇ γυνή, ἀναλαμβάνει τὸ πρᾶγμα· εἰ δὲ περὶ τὴν διατίμησιν,

ἐπιλογὴν ἔχει ὁ ἀνὴρ ἢ τὸ πρᾶγμα ἀποδοῦναι ἢ τὴν δικαίαν ἀποτίμησιν. Αὐτ. 12. §. 1.

Ἐὰν γυνὴ μετὰ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς συμφωνήσῃ ἔχει αὐτὸν ἐν προικί, εἴ τι αὐτῇ ἐπορεύει, ἔχει τὴν περὶ προικὸς ἀγωγὴν· καὶ γὰρ τῷ αὐτῷ δικαίῳ ὁ ἀνὴρ τοῦ πρώτου χρέους οὐκ ἡλευθέρωται, ὅμως ἔχει παραγραφὴν. Αὐτ. §. 2.

(10) 10. Εἰ μὲν ὑπέρθεσιν ἡ γυνὴ ποιήσῃ περὶ τὴν παρὰδοσιν τοῦ διατετιμημένου πράγματος καὶ φθαρῇ, οὐκ ἔχει περὶ αὐτοῦ ἀγωγὴν. Αὐτ. 14.

(11) 11. Εἰ δὲ μὴ ἐνεπόδισε, λαμβάνει τὸ τίμημα ὡς παραδοῦσα· τὸ γὰρ ἐπισυμβαῖνον τῷ ἀνδρὶ ὡς ἀγοραστῇ κινδυνεύεται. Αὐτ. 15.

(12) 12. Ἐὰν τὸ διατετιμημένον πρᾶγμα ἐκνικηθῇ, κινεῖ ὁ ἀνὴρ κατὰ τῆς γυναικὸς τὴν περὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν πραγμάτων ἀγωγὴν, καὶ ἐὰν λάβῃ παρ' αὐτῆς τὸ διπλοῦν, ἀποδίδωσιν αὐτὸ τοῦ γάμου λυομένου διὰ τῆς ἐπὶ τῇ προικί ἀγωγῆς· οὔτε γὰρ ἐστὶν ἀπλήρῃ ἡ πρᾶσις, ἀλλὰ δόσεως αἰτίᾳ· καὶ ἀρκεῖ τὸν ἄνδρα μὴ ζημιωθῆναι, οὐ μὴν κερδᾶναι. Αὐτ. 16.

(13) 13. Ἐπὶ τοῖς προικιμαῖοις πράγμασι χρεωστεῖ ὁ ἀνὴρ δόλον καὶ ῥαθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν, οἷον ἐν τοῖς ἰδίοις πράγμασιν. Αὐτ. 17. πρ.

Τῶν γάμων μὴ γενομένων οὐ τὴν διατίμησιν τῶν

δοθέντων διατετιμημένων, ἀλλὰ τὰ πράγματα ἢ γυνὴ ἀπολαμβάνει. Αὐτ. §. 1.

(14) 14. Ἐὰν ἀνδράποδα διατετιμημένα λάβω, ἐφ' ᾧ λυομένου τοῦ γάμου ἀποδιδόναι ὑπὸ τὴν αὐτὴν διατίμησιν, ἐμοὶ ἐγκινδυνεύονται, καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῶν παρ' ἐμοὶ μένει. Αὐτ. 18.

(15) 15. Ἐνέχεται ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῇ προικί, καὶ κατὰ χελεύσιν αὐτοῦ ἐτέρῳ δοθῇ. Αὐτ. 15.

(16) 17. Ἡ τῆς προικὸς ἐπερώτησις σιωπηρὰν αἵρεσιν ἔχει τὴν, ἐὰν ὁ γάμος γένηται· ὅθεν διαζυγίου στελλομένου ἀτονεῖ. Αὐτ. 21.

(17) 18. Καὶ οὐκ ἀνανεοῦται, εἰ καὶ αὐτῷ μετὰ ταῦτα γαμηθῇ. Αὐτ. 22.

(18) 21. . . . πρᾶγμα γὰρ ἀντὶ πράγματος δύναται καταβάλλεσθαι καὶ ἀπὸ συμφώνου ἢ προῖξ καταλλάσσεται. Αὐτ. 25.

(19) 22. Καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἐὰν συμφέρῃ τῇ γυναικὶ καὶ ἀπὸ χρημάτων εἰς πρᾶγμα καὶ ἀπὸ πράγματος εἰς χρήματα. Αὐτ. 26.

(20) 23. Καὶ γίνεται προικιμαῖος ὁ ἀγρὸς ἢ τὸ πρᾶγμα. Αὐτ. 27.

(21) 24. Μετὰ τὸν γάμον οὐ δύναται χείρονα τὴν αἵρεσιν ὁ πατὴρ ποιῆσαι τῆς θυγατρὸς, ἐπειδὴ οὔτε καταβάλλεται αὐτῷ ἢ προῖξ ἀκούσης τῆς θυγατρὸς. Αὐτ. 28.

(22). 25. Ἐὰν ὁ πατὴρ ὁμολογήσας προῖκα ληγχεύσῃ προῖκα, εἰ μὲν τῷ γαμβρῷ, ἀνίσχυρον τὸ ληγάτον· οὐ γὰρ ἐρρωμένως ληγατεύει τῷ χρεώστῃ αὐτοῦ, ὅπερ αὐτῷ χρεωστεῖ· εἰ δὲ τῇ θυγατρὶ, ἔρρωται· ἡ μὲν γὰρ προῖξ τῷ ἀνδρὶ ἀπὸ τῆς ἐπερωτήσεως, τὸ δὲ ληγάτον τῇ θυγατρὶ κεχρεώσεται, καὶ λαμβάνει ἐκάτερον ἡ θυγάτηρ, ἐὰν δεῖξῃ βουληθῆναι τοῦτο τὸν πατέρα· εἰ δὲ τὸ ἐν ἡθέλησε δοθῆναι, εἰ μὲν ἡ θυγάτηρ ἀπαιτεῖ τὸ ληγάτον, οὐ λαμβάνει, εἰ μὴ ἀσφαλίσηται διεκδικεῖν τὸν κληρονόμον πρὸς τὸν ἄνδρα· εἰ δὲ ὁ ἀνὴρ κινεῖ, χωρὶς διεκδικήσεως λαμβάνει· καὶ μετ' αὐτὸν ἡ θυγάτηρ ἐνάγουσα ἐκβάλλεται παραγραφῇ. Αὐτ. 29.

(23). 26. Ἡ προῖξ τοῦ πρώτου γάμου στρέφεται εἰς τὸν δεύτερον, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συνεφωνήθῃ. Αὐτ. 30.

(24). 28. Ἐὰν ἀπὸ τοῦ προικιμαίου ἀγροῦ λίθους ἢ ἄκαρπα δένδρα ἢ τὸ ὑπερῶον τοῦ προικιμαίου οἰκήματος γνώμῃ τῆς γυναικὸς ὁ ἀνὴρ πωλήσῃ, τὰ τιμήματα γίνεται τῆς προικὸς. Αὐτ. 32.

(25). 29. Ἐὰν ἐξωτικὸς ἐπαγγειλάμενος προῖκα ἀπορήσῃ, ὁ ἀνὴρ ὡς μὴ ἀπαιτήσας ἐγκινδυνεύει, εἰ μὴ ἄρα κατὰ δωρεὰν ἐπηγγείλατο· τότε γὰρ τοῦ ἀνδρὸς φειδόμεθα μὴ κατακρημνίσαντος πρὸς καταβολὴν τὸν δωρησάμενον· ἐπειδὴ γὰρ καὶ οἱ δωρούμενοι,

μέχρις εὐπορίας καταδικάζονται· εἴτε οὖν τις δωρούμενος ἐπαγγείληται τὴν προῖκα, εἴτε ὁ πατὴρ τῆς κόρης ἐκ τῶν ιδίων, εἴτε αὐτὴ, ἡ ἀπορία αὐτὴν ὀρᾷ· εἰ δὲ χρεώστης ὁμολογήσῃ, ὁ ἀνὴρ κινδυνεύει. Αὐτ. 33.

(26). 30. Ἐὰν πράγμα τῆς γυναικὸς μου ἀγνούσης ἢ ἀκούσης αὐτῆς εἰς προῖκα τῆς θυγατρὸς ἡμῶν παράσχῃ δεδομένον παρ' αὐτῆς εἰς χρῆσιν τῇ κόρῃ, καλῶς ἐκδικοῦσιν αὐτὸ οἱ κληρονόμοι τῆς γυναικὸς· καὶ μειοῦται ἡ προῖξ, καὶ ἐνάγει μοι ὁ γαμβρὸς μου. Αὐτ. 34.

(27). 31. Ἐὰν τὴν ἐκ τοῦ πατρὸς ἢ ἐτέρου ἐπαγγελθεῖσαν προῖκα ὁ ἀνὴρ ἐπερωτήσῃ κατὰ ἀνακαί-
νισιν, ἄρχεται αὐτῷ ἐγκινδυνεύεσθαι· πρὸ δὲ τούτου τῆς γυναικὸς ὁ κίνδυνος ἦν. Αὐτ. 35.

(28). 32. Ἐὰν ὁ χρεώστης τῆς γυναικὸς ὑπὲρ αὐτῆς ὁμολογήσῃ προῖκα καὶ κατὰ κέλευσιν αὐτῆς ποιήσῃ αὐτῷ ὁ ἀνὴρ ἀποχίν, εἰ μὲν μετὰ τὸ συστῆναι τὸν γάμον, ὁ ἀνὴρ ἀπόλλει τὴν προῖκα· εἰ δὲ πρὸ τοῦ γάμου, οὐ δοκεῖ συστῆναι ἡ προῖξ. Αὐτ. 36.

(29). 36. Ἐὰν διαζευχθεῖσα γυνὴ καὶ μὴπω ἀνακαλεσαμένη τὰ προικῶα αὐτῆς ὑποστρέψῃ εἰς τὸν γάμον, ἀνανεοῦν δοκεῖ τὴν προῖκα. Αὐτ. 40.

(30). 37. Πάντες οἱ ἐπαγγειλάμενοι προῖκα ἐνέχονται οἷας ὅν εἶεν φύσεως ἢ αἰρέσεως, εἰ δὲ μὴ γέ-

νωνται οἱ γάμοι, οὐ κινεῖται ἡ περὶ τῆς ἀπαιτήσεως τῆς προικὸς ἀγωγή· οὐ γὰρ τοῖς ῥήμασιν, ἀλλὰ τῷ πράγματι δεῖ προσέχειν. Αὐτ. 41.

Ἐὰν ὁ χρεώστης τῆς γυναικὸς ὑπὸ αἴρεσιν ὁμολογήσῃ προῖκα καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἀπορήσῃ, ὁ κίνδυνος πρὸς τὴν γυναῖκα φέρεται· εἰ δὲ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸν ἀποροῦντα γινώσκων ὁ ἀνὴρ ἐδέξατο, αὐτὸς κινδυνεύει. Αὐτ. §. 3.

Ἐὰν ὁ τῆς γυναικὸς χρεώστης ὁμολογήσῃ προῖκα καὶ κληρονομήτῃ αὐτοῦ ἡ γυνή, οὕτως ἐστὶν ὡς ὁμολογήσασα· καὶ ὁ ἀνὴρ οὐ ζημιοῦται, ἀλλὰ ἀρκεῖ τὸ ποιῆσαι αὐτῇ ἀποχὴν. Αὐτ. §. 4.

(31). 38. Ἐὰν δοθῇ τὰ σταθμώμενα, ἀριθμούμενα, μετρούμενα ἐν προικί, τῷ ἀνδρὶ κινδυνεύονται· ἐπὶ τούτῳ γὰρ δίδονται, ἐφ' ᾧ παρὰ τοῦ ἀνδρός, ὡς θέλει, παραθεῖναι, καὶ λυομένου τοῦ γάμου τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ποιότητος τῆς αὐτῆς ἀποδοθῆναι ἕτερα. Αὐτ. 42.

(32). 40. Ἐὰν ὁ πατὴρ ὑπὲρ θυγατρὸς ἐπαγγείληται προῖκα καὶ πρὸ τῶν γάμων ἀποθάνῃ ἢ αὐτεξούσιον ποιήσῃ αὐτήν, οὐ λύεται ἡ ἐνοχή. Αὐτ. 44.

Ἐὰν γυνὴ γαμουμένη τῷ πατρὶ τοῦ χρεωστοῦντος αὐτῇ ὑπεξουσίῳ ἐπαγγείληται αὐτῷ προῖκα, ὅπερ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἢ ὁ υἱὸς χρεωστεῖ, οὐκ ἐνέχεται ἡ γυνή, ἀλλὰ τὸ δυνάμενον ἀπαιτηθῆναι παρὰ τοῦ

πατρός διὰ τῆς περὶ πεκουλίου ἀγωγῆς προῖξ γίνεται· καὶ εἴτε τῷ υἱῷ, εἴτε τῷ πατρὶ ἐνάγει ἡ γυνή, ἐκβάλλεται παραγραφῇ· διὰ δὲ τῆς ἐπὶ τῇ προικὶ ἀγωγῆς λαμβάνει, ὅσον ἦν ἐν πεκουλίῳ, ὅτε ἡ προῖξ συνίστατο· εἰ μὴ ἄρα πρὸ τῶν γάμων ἡ ἐπαγγελία γέγονε· τότε γὰρ ἐκείνου τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ γάμος ἐγένετο, σκοπεῖται τὸ πεκούλιον. Αὐτ. §. 1.

(33). 41. Ἐὰν ἡ μέλλουσα γαμεῖσθαι τῷ ὑπεξουσίῳ χρεώστῃ αὐτὴν τὴν περὶ πεκουλίου ἀγωγήν ἐπιδῷ, τὸ ἐντεῦθεν ἀπαιτηθῆναι δυνάμενον ἐν τῷ καιρῷ τῶν γάμων σκοπεῖται· εἰ δὲ ἄλλῳ γαμουμένη ἐπέτρειψε τῷ ὑπεξουσίῳ ὁμολογήσai, δοκεῖ ἐπιδεδοχέναι, ὅσον ἦν ἐν πεκουλίῳ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπαγγελίας. Αὐτ. 45.

(34) 42. Γυνὴ παρ' ἐμοῦ χρεωστομένη οὕτως ἐπαγγείλατο· ἔστω σοι ἐν προικί, εἴ τι χρεωστεῖς μοι, ἢ ὁ Κορνελιανὸς ἀγρός· αὕτη τὴν ἐπιλογὴν ἔχει, ποῖον ἐν προικί βούλεται εἶναι. Αὐτ. 46. §. 1.

Εἰ καὶ ψευδῶς ὁ πατὴρ ὑπολαβὼν τῇ θυγατρὶ χρεωστεῖν ἐπαγγείληται ὑπὲρ αὐτῆς προῖκα, ἐνέχεται. Αὐτ. §. 2.

(35) 44. Ἐὰν ὁμολογήσῃ πρὸ τῶν γάμων τις εἶσω ἐνιαυτοῦ διδόναι προῖκα, ὁ ἐνιαυτὸς οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπερωτήσεως, ἀλλὰ τῶν γάμων ἀριθμεῖται. Αὐτ. 48. πρ.

Ἐὰν ὁ πενθερός μου ληρατεύσῃ μοι ὀνόματι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἐγὼ τὸ ληγάτον ἀπαιτῶ καὶ τοῦ γάμου λυομένου τῇ γυναικί μου δίδωμι αὐτὸ διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς προικός· δύνανται, εἰ βούλεται, καὶ ἡ γυνὴ ἀπαιτεῖν τὸ ληγάτον. Αὐτ. §. 1

(36) 45. Εἰ μὲν ἀπορήσει ὁ κατὰ δωρεὰν ἐπερωτηθεὶς ὑπὲρ γυναικὸς προῖκα, ζητοῦμεν, εἰ κατὰ ἀμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἀπητήθη· εἰ δὲ ἀποχὴν αὐτῷ ποιῇται ὁ ἀνὴρ, αὐτὸς κινδυνεύει· οὕτως γὰρ ἔστιν, ὥσανεὶ τὰ χρήματα ἔλαβεν ἐδωρήσατό τε αὐτὰ τῷ ἐπερωτηθέντι. Αὐτ. 49.

(37) 47. Ἐὰν γνώμη τῆς αὐτεξουσίας μου θυγατρὸς ἐπιδῷ τὰ δωρηθέντα αὐτῇ παρ' ἐμοῦ, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' αὐτὴ δεδωκέναι δοκεῖ. Αὐτ. 51.

(38) 48. Ἐὰν ὑπὲρ τοῦ διατετιμημένου ἢ ὑπὲρ τοῦ ἀδιατιμήτου ἀγροῦ τὸ διπλοῦν ἢ γυνὴ καίτοι μὴ ἀναγκαζομένη προσομολογήσῃ, ἐπειδὴ ὁ ἀγρὸς ἐν προικί ἐστίν, ὅπερ ἂν ὁ ἀνὴρ ἐκ τούτου λάβῃ, ἀποδίδωσι τῇ γυναικί κινούσῃ περὶ προικός. Αὐτ. 52.

(39). 49. Ἐὰν ὡς δωρούμενος ἀνὴρ τῇ γυναικί δέξηται τὸν ἄπορον αὐτῆς χρεώστην ὁμολογοῦντα προῖκα, μόνον ἐφ' οἷς ἐν τῷ προσομολογεῖν ἠπόρει καὶ ἐφ' οἷς ἐκτήσατο, κινδυνεύει ὁ ἀνὴρ· κἂν ὕστερον μειώσῃ τι τούτων ὁ χρεώστης, μένει ὁ ἀνὴρ ἐνεχόμενος. Αὐτ. 53.

(40). 50. Τὰ ἐκ τῶν προικιμαίων χρημάτων ἀγορασθέντα προικιμαῖα εἰσι. Αὐτ. 54.

(41) 52. Ὅπου τὰ βάρη τοῦ γάμου, ἐκεῖ καὶ ἡ προῖξ ὀφείλει εἶναι· παραχρῆμα δὲ τοῦ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα τῷ υἱῷ ἔπονται, ὥσπερ καὶ οἱ παῖδες καὶ ἡ γυνὴ. Αὐτ. 56. §. 1. 2.

Τὸ λεγόμενον ὅτι τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα αὐτῷ τῷ δικαίῳ μειοῖ τὴν προῖκα, τοῦτο δηλοῖ ὥστε τὸν ἀνδρα παρακρατεῖν τὸν ἀγρὸν ἢ μέρος αὐτοῦ, ἕως οὗ λάβῃ τὴν δαπάνην· εἰ δὲ κατὰ μέρος εἰς τὸν ἀγρὸν ἐδαπανήθῃ, ὅσου ἦν ἄξιος, παύεται εἶναι προικιμαῖος, εἰ μὴ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ παράσχη δαπάνας· εἰ δὲ ἦσαν σὺν τῷ ἀγρῷ καὶ χρήματα ἐν προικί, τὰ χρήματα μειοῦται καταβαλοῦσης δὲ τῆς γυναικὸς τὰς δαπάνας, ὑποστρέφει ὁ ἀγρὸς εἰς τὴν προῖκα· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ κωλύεται ἡ ἐκποίησης αὐτοῦ. Αὐτ. 3.

(42) 53. Χρεωστούμενη γυνὴ παρὰ ὑπεξουσίου καὶ μέλλουσα γαμεῖσθαι αὐτῷ οὕτως ἐπηρωτήθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ· ὅπερ ὁ υἱός σου χρεωστεῖ μοι, ἔστω σοι ἐν προικί· εἰ μὲν τὴν ἐνοχλὴν τοῦ υἱοῦ ἐπέδωκεν, ὅλον τὸ ποσὸν ἐστίν ἐν προικί, εἰς δὲ ἡδύνατο κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπαγγελίας καταδικασθῆναι πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ πεκουλίου καὶ τοῦ δαπανήματος· εἰ δὲ μὴ ἔστι διπλόν, περὶ ποίας ἐνοχλῆς ἡ γυνὴ ἐνεθυμήθη, τὸ χρέος

τοῦ υἱοῦ δοκεῖ δεδωκέναι, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον δειχθῇ.
Αὐτ. 57.

(43) 54. Ἐὰν μὴ γενομένης μνηστείας ἐπερωτη-
θῇς προῖκα ὑπὲρ τῆς μὴ θελούσης μοι γαμηθῆναι, ὅ-
μως δὲ γαμηθείσης ὕστερον, ἐνέχῃ, εἰ μὴ γάμος ἔτε-
ρος ἐν τῷ μέσῳ γέγονεν. Αὐτ. 58. πρ.

(44) 58. Ἀφῆλιξ τὸ ἀρμόζον αὐτῇ τῆς κληρονο-
μίας μέρος παρεχώρησε τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῆς, ἀγρὸν
ἀντ' αὐτοῦ λαβοῦσα, ὥσανεὶ πράσεως μεταξὺ αὐτῶν
γενομένης, καὶ τὸν ἀγρὸν ἐπέδωκεν ἐν προικί· καὶ
ἀποκαταστάσα ἢ οἱ κληρονόμοι αὐτῆς ἐκ προσώπου
αὐτῆς ἔλαβον τὸ μέρος τῆς κληρονομίας καὶ τὸν
ἀγρὸν ἀποδεδώκασιν· ἐνέχεται τῷ ἀνδρὶ ἢ γυνὴ ἢ οἱ
κληρονόμοι αὐτῆς εἰς τὴν ἀληθῆ τοῦ ἀγροῦ διατί-
μησιν τὴν ἐν καιρῷ τῆς ἀποδόσεως τῆς προικός.

(45) 59. Ἐξωτικοῦ τὴν ἀνάδοσιν τῆς προικός
ἐπερωτήσαντος, εἰ ἂν γένηται διαζύγιον, παραχρῆμα
βεβαιοῦται· καὶ κἂν ὁ γάμος ἀνανεωθῇ, ἡ ἀπαίτησις
τῆς προικός οὐκ ἀπόλλυται· πάλιν δὲ συναινοῦντος
τοῦ ἀπαιτοῦντος αὐτὴν ἡ προῖξ συνίσταται, ἵνα μὴ
εὗρεθῇ ὁ δεύτερος γάμος ἄπροικος· τοῦτο, ἔνθα μὴ
αὐτῆς ἐπιδούσης, ἕτερος κατὰ κέλευσιν αὐτῆς ἐπηρώ-
τησε· τότε γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ ἐκείνου συναίνεσις ἀ-
ναγκαία.

(46) 62. Ἐὰν τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν τοῦ ἀγροῦ

μου ὑπὲρ προικός γυναικὸς συστήσωμαι καὶ γένηται
διαζύγιον, οὐ δύναται ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν ἀπο-
δοθῆναι τῇ γυναικί· ἡ γὰρ χρῆσις τῶν καρπῶν εἰ
ἐξωτικῶ παρὰ τὸν τὴν δεσποτείαν ἔχοντα παραχω-
ρηθῇ, οὐ πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν τὴν δεσποτείαν
ἔχοντα μετέρχεται· ὁ τοίνυν ἀνὴρ ἢ μισθοῦ, ἢ πι-
πράσκει τῇ γυναικὶ τὴν χρῆσιν ἐνὸς νούμμου· καὶ τὸ
μὲν δίκαιον μένει παρὰ τῷ ἀνδρὶ, ἡ δὲ γυνὴ καρπί-
ζεται. Αὐτ. 66.

(47) 64. Εἰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἡγνόησεν ὁ πατὴρ τὰ
περὶ τοῦ γάμου, μετὰ ταῦτα δὲ συναινέσει, ἔρρωται
ἡ ἐπιδοθεῖσα προῖξ· πᾶσα γὰρ ἐπαγγελία προικός
ἐπὶ μέλλοντι γάμῳ γίνεται· ὅθεν εἰ ἡττων τῶν δώ-
δεκα ἐτῶν γαμηθῇ, τότε ἀπαιτεῖται, ὅτε μείζων
παρὰ τῷ αὐτῷ γένηται· τότε γὰρ ἡ παρὰ γυναικὸς
ἐπαγγελθεῖσά μοι προῖξ ὑπὲρ γάμου οὐκ ἀπαιτεῖται
ἐτέρου γάμου μεταξὺ ἡμῶν γινομένου, ὅτε γάμος
ἕτερος παρενετέθη. Αὐτ. 68.

(48) 65. Ἐὰν μετὰ τὸ διαζύγιον εἰδότος τοῦ ἀν-
δρὸς ἐπὶ πολὺν χρόνον νεμηθῇ τὰ προικιμαῖα ἢ γυνή,
δοκεῖ σιωπηρῶς πρὸς αὐτὴν συμφωνεῖν εἰς τὸ μὴ
ἀπαιτῆσαι αὐτά. Αὐτ. 69. πρ.

Γυνὴ τὸ κεχρεωστημένον αὐτῇ μετὰ τῶν τόκων
ἐπέδωκεν ἐν προικί· καὶ οἱ μετὰ τὸν γάμον ἀρμόσαν-
τες μέρος εἰσὶ τῆς προικός. Αὐτ. §. 1.

Οἱ ἐπερωτηθέντες τῆς προικὸς τόκοι ἀπὸ μὲν τοῦ διαζυγίου ἕως τῶν δευτέρων γάμων δίδονται· οὐ μὴν καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ δευτέρου γάμου, ἐπειδὴ οὕτε ἡ προῖξ ἀπαιτεῖται. Αὐτ. 69. §. 2.

Οὐ καλῶς ὁ ἀνὴρ ἀπαιτεῖ τοὺς ὁμολογηθέντας τόκους, ἐάν, ἀπόντος αὐτοῦ, ἡ γυνὴ ἐκ τῶν αὐτοῦ οὐκ ἀπετράφη. Αὐτ. §. 3.

Ἐὰν δοκιμασίᾳ τοῦ πενθεροῦ μου ἐπερωτήσω αὐτὸν προῖκα μὴ δηλωθέντος πράγματος ἢ ποσοῦ, ἔρβωται· καὶ περιαιρουμένης τῆς δοκιμασίας ὀρίζεται ἡ προῖξ πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀξίαν μου· καίτοι μὴ δηλωθέντος τοῦ ἀγροῦ ἀνίσχυρόν ἐστι τὸ ληγάτον καὶ ἡ ἐπερώτησις. Αὐτ. §. 4.

Ἐὰν συμφωνηθῇ τὰ διατετιμημένα μετὰ τὴν τοῦ γάμου λύσιν ἀποδοθῆναι, οὐκ ἔστι πρᾶσις· ὅθεν ἐκδικουμένων αὐτῶν, εἰ μὲν καλῇ πίστει ἐπέδωκεν ἡ γυνή, οὐκ ἐνέχεται τῷ ἀνδρὶ οἰαδῆποτε ἀγωγῇ. Αὐτ. §. 7.

Τὰ διατετιμημένα τοῦ ἀνδρὸς γίνεται, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῖς κέχρηται.

(49) 66. Ἐν τοῖς ἀμφιβάλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀποκρινόμεθα. Αὐτ. 70.

(50) 67. Ἡ παρ' ἐξωτικοῦ ὁμολογηθεῖσα προῖξ τῇ γυναικὶ κινδυνεύεται· εἰ δὲ τόκον ὁ ἀνὴρ λάβῃ, λοιπὸν αὐτὸς κινδυνεύει. Αὐτ. 71.

(51) 68. Ἐὰν πάντα τὰ πράγματα αὐτῆς ἐπιδῶ γυνὴ ἐν προικί, οὐχ ὑπόκειται τοῖς δανεισταῖς ὁ ἀνὴρ ὡς κληρονόμος αὐτῆς· τῇ δὲ τῶν πραγμάτων ἐπαγγελίᾳ τὰ καθαρὰ μετὰ τὰ χρέη δηλοῦνται. Αὐτ. 72. πρ.

Καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ἀνδρὸς χρεωστεῖ δόλον καὶ βαθυμίαν ἐπὶ τῇ προικί. Αὐτ. §. 1.

(53) 69. Καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου τῇ μὴ ἀπολλούσῃ γαμετῇ δύνανται ἡ προῖξ ἐκ τούτων καταβάλλεσθαι τῶν αἰτιῶν· ὅσον ἵνα ἑαυτὴν καὶ τοὺς ἰδίους θρέψῃ, ἵνα ἀγρὸν ἐπιτῆδειον ἀγοράσῃ, ἵνα τὸν ἐξόριστον πατέρα θρέψῃ, ἢ τὸν ἄνδρα, ἢ τοὺς ἀδελφοὺς πενομένους. Αὐτ. 73. §. 1.

(54) 71. Εἰ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἐστὶν ἡ προῖξ, ὅμως τῆς γυναικὸς ἐστὶν· ὅθεν ἐκνικωμένου προικιμαίου ἀγροῦ ἡ γυνὴ κινεῖ περὶ τῆς ἐκνικήσεως· αὐτῇ γὰρ διαφέρει· παύεται γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἐν προικί· καὶ ἐν ὅσῳ δὲ παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἐστὶν ἡ γυνή, τὸ κέρδος αὐτοῦ ἔχει, δι' ὧν ὁ ἀνὴρ τὰ βάρη τοῦ γάμου ὑπέχει. Αὐτ. 75.

(55) 73. Ἐὰν ἔντοκον χρέος ἐποφειλομένη γυνὴ παρ' ἐμοῦ καὶ γαμουμένη μοι ἐπαγγείληται ἐν προικί, ὅπερ αὐτῇ χρεωστῶ, οὐ γίνονται τῆς προικὸς οἱ μετὰ τὸν γάμον τόκοι· λέγεται γὰρ ἡ πρώτη ἐνοχλή, ὥσανεὶ κατεβλήθησαν τὰ χρήματα. Αὐτ. 77.

(56) 74. Ἐὰν χρῆσιν καρπῶν ἔχουσα γυνή ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιδῷ αὐτὴν ἐν προικί, οὐχ ὥς χρῆσιν ἔχων αὐτὴν ὁ ἀνὴρ ἔχει, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ τῆς ἐνώσεως, καὶ οὐκ ἀπόλλυται τῇ ἀχρησίᾳ· καὶ εἰ μὲν διαζυγίῳ λυθῇ ὁ γάμος, ἀνανεοῖ· αὐτὴν τῇ γυναικί· εἰ δὲ ἀπὸ τελευτῆς τῆς γυναικὸς, οὐδὲν δοκεῖ κερδαίνειν ὁ ἀνὴρ ἀπὸ τῆς προικὸς, οὔτε συνεισάγει εἰς τὴν ταφὴν αὐτῆς· εἰ δὲ τοῦ πενθεροῦ ἦν ἡ χρῆσις, ἀναλαμβάνει αὐτὴν τῆς θυγατρὸς ἐν τῷ γάμῳ τελευτώσης· εἰ δὲ τοῦ ἰδίου ἀγροῦ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἐπέδωκεν ἡ γυνή, ὁ ἀνὴρ τὴν χρῆσιν ἔχει· καὶ ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτὴν τῇ ἀχρησίᾳ, εἰ μὲν ὁ ἀγρὸς ἔμεινε παρὰ τῇ γυναικί, οὐδὲν ἐστὶν ἐν προικί, οὔτε ἀπαιτεῖται ὁ ἀνὴρ· ἡ γὰρ χρῆσις εὐρίσκεται παρὰ τῇ γυναικί· εἰ δὲ προσεξεποίησεν ἡ γυνή τὸν ἀγρόν, καὶ χωρὶς κέρδους αὐτῆς ὑπέστρεψεν ἡ χρῆσις πρὸς τὸν τὴν δεσποτείαν ἔχοντα, σώζεται ἡ προίξ, καὶ ἐνέχεται ὁ ἀνὴρ· εἰ γὰρ μὴ ἀπώλετο, αὐτῇ μὲν οὐκ ἀποκαθίστατο· ἡ δὲ δύνατο δὲ πρᾶθῆναι ἢ δωρηθῆναι τῷ τὴν δεσποτείαν ἔχοντι· εἰ δὲ μὴ ἐφθάρῃ ἡ χρῆσις, μένει ἔχων αὐτὴν ὁ ἀνὴρ λυομένου τοῦ γάμου, καὶ πρὸς ἀναλογία τούτους καρποὺς τοῦ τελευταίου ἐνιαυτοῦ μερίζονται· καὶ εἰ μὲν ἔχει τὸν ἀγρόν ἡ γυνή, ἀποκαθίσταται αὐτῇ ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν· εἰ δὲ μὴ ἔχει τὸν ἀγρόν, καὶ οὕτως ἀναγκάζεται διὰ τῆς ἀγ-

γῆς τῆς προικὸς ὁ ἀνὴρ δοῦναι τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν· ἴσως γὰρ ἐπώλησεν αὐτὴν ἢ γυνή, ἢ ἐλπίζει πωλεῖν ἢ δωρεῖσθαι, ἢ περ τῷ ἐχθρῷ αὐτῆς καταλιπεῖν αὐτὴν.

Ἐὰν ἐπίκοινων ἀγρὸν ἐπιδῷ ἡ γυνή, καὶ κινήσῃ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ὁ κοινωνὸς αὐτῆς τῇ ἀγωγῇ τῇ διαιρούσῃ τὰ ἐπίκοινα πράγματα, εἴτε αὐτῷ, εἴτε καὶ ἑξωτικῷ προσκυρωθῇ ὁ ἀγρὸς, τὸ τίμημα, ὃ λάβῃ ὁ ἀνὴρ, ἐστὶν ἐν προικί, οὐχ ὥς ἀκίνητον· ὅθεν οὔτε παραχρῆμα τοῦ λυθῆναι τὸν γάμον ἀποδίδοται, ἀλλὰ τῇ ὀρισμένῃ προθεσμίᾳ· εἰ δὲ ὅλος τῷ ἀνδρὶ προσκυρωθῇ, μόνον μὲν τὸ ἥμισυ ἐστὶν ἐν προικί· λυομένου δὲ τοῦ γάμου καὶ τὸ ἄλλο ἥμισυ λαμβάνει ἡ γυνή· διδοῖσθαι τῷ ἀνδρὶ, εἴ τι παρέσχε τῷ κοινωνῷ αὐτῆς· καὶ οὔτε ὁ ἀνὴρ δύναται παρακρατεῖν αὐτό, οὔτε ἡ γυνή παρχειτεῖσθαι λαβεῖν αὐτό. Αὐτ. 78. §. 4.

(57) 75. Ἡ ἀπὸ τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου δεδομένη προίξ οὐκ ἐστὶν οὐκ ἀπὸ πατρὸς δοθεῖσα, καὶ οὐχ ὑποστρέφει πρὸς αὐτόν. Αὐτ. 79. πρ.

Ὁ πατὴρ ὁμολογῶν προῖκα, ὅτε λυσιτελεῖς ἐσται, τότε χρεωστεῖ ὅτε πρῶτον ἄνευ αἰσχροτήτος καὶ ἀτιμίας δυνήθῃ δοῦναι. Αὐτ. §. 1.

(58) 76. Ἐὰν ὁ χρεώστης τῆς γυναικὸς ὁμολογήσῃ ἐν τῇ μνηστείᾳ αὐτῆς προῖκα, οὐ δύναται ἡ

γυνή τῶν γάμων ἐλπιζομένων ἀπαιτεῖν τὸ χρέος. Αὐτ. 80.

(59). 78. Ὁ μὲν ἐξωτικὸς ἐπαγγειλάμενος προῖκα εἰς τέλειον καταδικάζεται· ὁ δὲ πενθερὸς συνεστῶτος μὲν τοῦ γάμου μέχρις εὐπορίας· μετὰ δὲ λύσιν ἐκ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ προσώπου τοῦτο τὸ δίκαιον ἔχει· τί γάρ, ὅτι γινώσκων, μὴ εὐπορεῖν, τὸν γαμβρὸν ἠπάτησεν. Αὐτ. 84.

(60). 80. Ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ καλῶς ὁ προικιμαῖος ἀγρὸς καταβάλλεται τῇ γυναικὶ ἐφ' ᾧ πραθῆναι καὶ δοθῆναι τὸ τίμημα τοῖς δανεισταῖς τοῦ πατρὸς τῆς γυναικὸς, καὶ ἄλλον εὐπορώτερον παρ' αὐτῆς κληρονομούσης τοῦ πατρὸς ἀντεισαχθῆναι τῇ γυναικί. Αὐτ. 85.

(61). 81. Ἐὰν ἐπηγγείλατο ἡ γυνὴ προῖκα διδόναι, μὴ εἴπη δὲ ποσότητα ἢ πρᾶγμα ρητόν, ἄχρηστός ἐστιν ἢ τῆς προικὸς ἐπαγγελία, ὡς δυναμένης τῆς γυναικὸς εὐτελέστατόν τι παρασχεῖν. Κ.(5.11)1.

(62). 82. Ἐὰν τις ἐπαγγειλάμενος προῖκα ἐπερωτηθῇ καὶ τόκους διδόναι, καλῶς αὐτοὺς ἀπαιτεῖται. Αὐτ. 2.

(63). 83. Προῖκά τις οὕτως ἐπηρεωτήθη διδόναι ὑπὲρ γυναικὸς γαμουμένης· ὁμολογῶ διδόναι σοὶ προῖκα, ὅσῃν ἂν δοκιμάσω· λέγει οὖν ἡ διάταξις, ἐρῶσθαι ταύτην τὴν ἐπερώτησιν· ὁ γὰρ εἰπών,

ὅσου ἂν δοκιμάσω, οὐ δοκεῖ λέγειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ κρίσεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ δοκιμασίας· ἔοικεν οὖν τῷ εἰπόντι, ὅσῃν ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς δοκιμασῇ· ὥστε, εἰ καὶ μὴ ἔγκειται ποσότης, ἐρρωται ἡ ἐπαγγελία τῆς προικὸς. Αὐτ. 3.

(64). 84. Ἐὰν τις ὑποδεξάμενος προῖκα περὶ πλεόνων ἔγομφεν ἐν τῷ προικῷ συμβολαίῳ ὡς δοθέντων αὐτῷ· εἰ μὲν μὴ κατὰ βούλησιν τοῦ προικίζοντος, οὐδὲν αὐτῷ πρόκριμα ποιεῖ· ἐὰν δὲ βουλομένου αὐτοῦ ἔδοξε σύμφωνον γενέσθαι καὶ περὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων, ὡς καὶ ταῦτα αὐτῷ δοθῆναι λόγῳ προικὸς· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ ψιλῆς ἐπαγγελίας ἀπαίτησιν αἱ προῖκες ἔχουσι, δύναται ταῦτα ἀπαιτεῖν. Αὐτ. 4.

(65). 85. Ἐὰν ὁ πενθερὸς τῷ γαμβρῷ προῖκα ἐπερωτηθῇ διδόναι, οὐ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ ἀρμόζει ἡ τῆς προικὸς ἀγωγή κατὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, ἀλλὰ τῷ γαμβρῷ. Αὐτ. 5.

(66) 86 Ἡ διάταξις κελεύει ἀπὸ πάσης ὁμολογίας ἀπαίτησιν ἔχειν τὴν προῖκα, καὶ μὴ προηγῆσατο ἐπερώτησις.

(67). 87. Εἰ μὲν ἀπλούστερον εἶπεν ὁ πατήρ, ὅτι δίδωσι προῖκα ἢ προγαμιάαν δωρεάν, πάντως οἰκοθεν δίδωσι, μὴ ἀπτόμενος παντελῶς τῶν τοῦ παιδὸς πραγμάτων. Ἐὰν δὲ εἶπεν ἐκ τῶν ἰδίων καὶ τῶν

τοῦ παιδός, εἰ μὲν ἄπορτός ἐστιν αὐτὸς παντελῶς, τὸ ὅλον ἐκ τῶν τοῦ παιδὸς παρεχέτω· εἰ δὲ ἔχει οὐσίαν ἀρκοῦσαν, τὸ ὅλον ἐκ τῶν ἰδίων διδότη· ἔδει γάρ αὐτόν, εἰ μὲν ἠθούλετο ἐκ τῶν δύο οὐσιῶν γενέσθαι τὴν τῆς προικὸς ἐπίδοσιν ἢ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, αὐτὸν μὲν ἄπερ ἠθούλετο οἰκοθεν ἐπιδόσθαι, συναινέσει δὲ τῷ υἱῷ ἢ τῇ θυγατρὶ παρεχομένης τῆς προικὸς ἢ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἐκ τῶν διαφερόντων αὐτοῖς πραγμάτων, ἥνικα βουληθῶσι μέρος ἢ τυχὸν πᾶσαν τὴν ἰδίαν οὐσίαν, ἣν ἔχουσι, τῇ πατρὶ φιλολιμίᾳ ὑπὲρ προικὸς ἢ προγαμιαίας δωρεᾶς συνάψαι, ἵνα τῇ ἀληθείᾳ δειχθῇ, τί αὐτὸς βούλεται δοῦναι, καὶ τί ἐκ τῆς ὑποστάσεως τῶν παίδων ἐξέρχεται.

(68) 88. Ἐὰν ἐξεδικήθῃ τὸ εἰς προῖκα ἐπιδόθην πρᾶγμα, εἰ μὲν ὁ τὸ πρᾶγμα δεδωκὼς ἤδη ἦν ἐπερωτηθεὶς ἢ καὶ ἐπαγγειλάμενος χωρὶς ἐπερωτήσεως, κχτέχεται ἢ τῇ περὶ προικὸς ἀπαιτήσῃ ἢ τῇ ἀπλῶς ἀπαιτήσῃ· ἐὰν δὲ μὴ γενομένης ἐπαγγελίας ἐδόθῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐξεδικήθῃ, εἰ μὲν διατετιμημένον ἐστιν, ἢ περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων ἀγωγὴ ἁρμόζει· εἰ δὲ ἀδιατίμητον εἰ μὲν καλῇ πίστει ἐδόθῃ, οὐκ ἔστιν οὐδεμία ἀγωγὴ, εἰ δὲ ἐν εἰδήσει, εἰ μὲν ὁ πενθερὸς δέδωκεν, ἔστι κατ' αὐτοῦ ἢ περὶ δόλου ἀγωγὴ· εἰ δὲ ἡ γυνὴ δέδωκεν, ἔστι κατ' αὐτῆς ἢ τοῦ πράγματος ἀπαίτησις, ἐπειδὴ ἀτιμοποιὸς ἀγωγὴ

κατὰ τῆς γυναικὸς οὐ κινεῖται. Κ. (5. 12) 1.

(69) 89. Ἐὰν ἡ γαμουμένη ἐπιτρέψῃ ἄλλῳ δωρουμένη ἐκ ψυχῆς ἐπερωτῆσαι τὴν παρ' αὐτῆς ἐπιδόθεισαν προῖκα, ἔχει ἐκεῖνος τὴν ἀπὸ τῆς ἐπερωτήσεως ἀγωγὴν· τελευτῶσα δὲ ἡ γυνὴ γράψῃ αὐτὸν κληρονόμον ἐπὶ τῷ μὴ ἀπαιτῆσαι αὐτόν τὴν προῖκα παρὰ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ἔχειν ἀντὶ τῆς προικὸς τὴν κληρονομίαν, ἀπαιτούμενος ὁ ἀνὴρ ἔχει δόλου παραγραφὴν· εἰ δὲ μὴ ἐπὶ τούτῳ ἰδικῶς ἔγραψεν αὐτὸν κληρονόμον, οὐκ ἔστιν ἱκανὸν εἰς πρόληψιν αὐτὸ τοῦτο μόνον τὸ γραφῆναι αὐτὸν κληρονόμον. Αὐτ. 2.

(70). 91. Οὐδεὶς νόμος κωλύει πᾶσαν ἅμα τὴν οὐσίαν τῆς γυναικὸς εἰς προῖκα ἐπιδεδόσθαι. Αὐτ. 4.

(71). 92. Ὁ ἀνὴρ διατετιμημένην προῖκα λαβὼν τὴν διατίμησιν πιστεύεται ἔχειν ἐν προικί, καὶ οὐχὶ τὰ πράγματα· ὅθεν διαλυομένου τοῦ γάμου δύναται μὴ τὰ πράγματα αὐτά, ἀλλὰ τὴν διατίμησιν αὐτῶν ἀποδιδοῦναι. Αὐτ. 5.

(72) 93. Ἐὰν προμάμμη προικίζουσα τὴν ἰδίαν προσγγόνην συμφωνήσῃ τὴν ἐπανάδοσιν τῆς προικὸς ἑαυτῇ καὶ κληρονόμοις αὐτῆς, εἰ καὶ μὴ γέννηται ἐπερωτήσις, ἀλλ' οὖν τὴν ἐκ συμφώνου ἀγωγὴν κτᾶται καὶ παραπέμπει αὐτὴν τοῖς ἰδίοις κληρονόμοις. Ἐὰν δὲ ὁ πατὴρ συμφωνήσῃ μόνος, οὐδὲν δύ-

ναιται ποιεῖν· τὸ γὰρ σύμφωνον τοῦ πατρὸς τὰ δίκαια τῆς μητρὸς ἐναλλάσσειν οὐ δύναται. Αὐτ. 3.

(73) 94. Ἐὰν ὁ πατὴρ προῖκα ἐπιδοὺς ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς μὴ ἐπερωτήσῃ τὴν ἐπανάδοσιν ἑαυτοῦ, ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐπιδόσεως, ὡς βούλεται, συμφωνεῖ· μετὰ ταῦτα δὲ συμφωνῶν οὐ δύναται τὴν αἴρεσιν τῆς θυγατρὸς κταθλάπτειν· εἰ μὴ τοῦτο κατὰ γνώμην αὐτῆς ἐποίησεν· ὅτε δὴποτε γὰρ κινουῖσα, τοῦτο τὸ σύμφωνον μὴ ὀφείλειν εἰς ζημίαν αὐτῆς ἰσχύειν ἐκ τοῦ νόμου δικαιολογεῖται. Αὐτ. 7.

(74) 95. Ἐὰν μήτηρ προικίσασα τὴν θυγατέρα τὴν ἐπανάδοσιν ἐπερωτήσῃ, εἰ καὶ μὴ οὕτως ἐπηρώτησεν, ἀναδίδως μοι τὴν προῖκα, ἀλλ' ἀναδίδως μοι τὰ εἰς προῖκα δοθέντα· ὅμως τελευτησάσης ἐν τῷ γάμῳ τῆς κόρης καλῶς ἀπαιτεῖν τὴν ἐπανάδοσιν δύναται, οὐ μόνον τῷ ἐν ἀρχῇ δεδομένῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ ταῦτα πραρασχεθέντων εἰς πρόσθεσιν τῆς ἐπιδοθείσης προικὸς. Αὐτ. 8.

(75) 97. Ἄνθρωπος διατετιμημένα πράγματα λαβὼν λόγῳ προικὸς, τινὰ συνεφώνησε πρὸς τὴν γυναῖκα, τυχὸν ἵνα αὐτὴ μισθώσῃται τὰ πράγματα παρ' αὐτοῦ, ἢ ἐνέγκῃ τὸν μισθούμενον· ἀντιγράφει τοῖνον ἢ διάταξις, ὅτι εἰς ἐκβίβασμὸν τοῦ τοιοῦτου συμφώνου ἢ περὶ ἀφαιρέσεως πραγμάτων ἀγωγὴ κινεῖσθαι δύναται· πρᾶσις γὰρ καὶ ἀγορασία πιστεύεται εἶναι,

καὶ ὡς ἐν πράσει γενόμενον τὸ σύμφωνον φυλάττεται, καὶ τοσοῦτον πρᾶσις ἐστίν, ὅτι πᾶσα βλάβη καὶ πᾶσα ὠφελεια τῷ ἀνδρὶ διαφέρει.

(76) 99. Τὸ ἀπὸ προικιμαίων νομισμάτων ἀγοραζόμενον οὐκ ἔστι τῆς δεσποτείας τῆς γυναικὸς, ἀλλ' ἔὰν μέρος μόνον τῆς προικὸς ἐπανελάβεν ἢ γυνὴ μὴ ὡς ἐπὶ διαλύσει, δύναται περὶ τοῦ ὑπολοίπου μέρους τῆς προικὸς ἐνάγειν· τὴν γὰρ δεσποτείαν τούτων τῶν πραγμάτων οὐκ ὀφείλει διεκδικῆσαι. Αὐτ. 12.

(77) 101. Ἡ μήτηρ ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς προῖκα ἐπιδιδόναι οὐκ ἀναγκάζεται, εἰ μὴ ἀπὸ μεγάλης καὶ δεδοκιμασμένης ἢ νόμῳ ἰδικῶς εἰρημένης αἰτίας· ὁ δὲ πατὴρ ἐκ τῶν τῆς γυναικὸς πραγμάτων μὴ βουλομένης αὐτῆς οὐδεμίαν ἔχει ἐξουσίαν τοῦ διδόναι προῖκα. Αὐτ. 14.

(78) 102. Καὶ ἀγράφως δυνατὸν ἐπιδοθῆναι προῖκα, καὶ ἐὰν ἐγγράφως ἐπεδόθη καὶ ἀπόλωνται τὰ συμβόλαια, οὐδὲν ἥττον ἀπαιτεῖται ἢ προῖξ, ἐὰν ἄλλως δείκνυται ὅτι παρεσχέθη. Αὐτ. 15.

(79) 104. Ὁ πενθερὸς ἅπαξ εἰς προῖκα ἐπιδοὺς τὰ πράγματα καὶ πραρακατασχὼν παρ' ἑαυτοῦ τὴν χρῆσιν, εἰ καὶ ὕστερον πωλήσῃ τὰ πράγματα, οὐ βλάπτει τὸ τοῦ γαμβροῦ δίκαια. Αὐτ. 17.

(80) 105. Ἐὰν ἡ σὴ πενθερὰ ὑπεξηρημένης τῆς χρήσεως τὸν ἀγρὸν τῇ γυναικὶ τῇ σῇ ἐδωρήσατο καὶ

σοὶ εἰς προῖκα, ἡ μὲν γυνὴ τὴν δεσποτείαν, ἡ δὲ πενθερὰ τὴν χρῆσιν δέδωκε, τῆς γυναικὸς σου ἐν τῷ γάμῳ τελευτησάσης· τὸν ἀγρόν παρὰ σοὶ μεῖναι κατὰ τὴν τοῦ συμφωνηθέντος μεταξὺ ὑμῶν πίστιν οὐκ ἀμφιβάλλεται· εἰ γὰρ ὡς ληφιομένη ρητόν τι ἐνιαυσιαῖον τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ τὴν χρῆσιν ἐμίσθωσε, τελευτησάσης τῆς μισθωσαμένης ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν οὐδαμῶς ἡδύνατο σβεσθῆναι. Αὐτ. 18.

(81) 106. Προῖκά τις ἐπιδέδωκεν ὑπὲρ τῆς ἰδίας θυγατρὸς καὶ συνεφώνησεν οὕτως, ἵνα, ἐὰν αὐτοῦ ἤδη τελευτήσαντος συμβῇ καὶ τὴν κόρην ἐν τῷ γάμῳ τελευτῆσαι, μέρος τῆς προικὸς ἀποδοθῇ Μαρίᾳ· καὶ διατιθέμενος τὴν Μαρίαν ταύτην ἔγραψεν εἰς μέρος κληρονόμον, κελεύσας ἐν τῇ ἰδίᾳ διαθήκῃ ὥστε μηδὲν αὐτὴν ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως ἀπαιτῆσαι· ἡ τοίνυν διάταξις φησιν, ὅτι, εἰ μὲν μὴ ἐπερώτησεν ἡ Μαρία, μετὰ τὸ σύμφωνον αὐτό, οὐδὲ ἔσχε τὴν ἀπαιτοῦσαν τὴν προῖκα ἀγωγὴν, ἐξ ὧν ὁ ἐπιδιδούς τὴν προῖκα συνεφώνησεν μέρος αὐτῇ ἀποδοθῆναι, ἐὰν δὲ ἐπηρώτησεν, ἀναγκάζεται τὴν κληρονομίαν καταδεξαμένη πληρῶσαι τὴν βούλησιν τοῦ διαθεμένου, ἐὰν ἔχῃ ἐκ τῆς διαθήκης, ὅσον ἔχει ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως, καὶ ἔξωθεν τὸν Φαλκίδιον· ἐπειδὴ γὰρ ἄπαξ ἐπηρώτησε καὶ ἐκτῆσατο τὴν ἀγωγὴν, λοιπὸν δοκεῖ ληγάτω βαρεῖσθαι εἰς τὸ μὴ ἀπαιτῆσαι τὰ ἐκ τῆς ἐπερωτή-

σεως· καὶ ὡς ἕκαστον ληγάτον, οὐκ ἄλλως ἑρῶται, εἰ μὴ γε ἔχει ὁ κληρονόμος πρὸς τῇ τοῦ ληγάτου ποσότητι καθαρὸν τὸν Φαλκίδιον. Αὐτ. 19.

(82) 107. Οἱ καρποὶ τῶν προικιμαίων πραγμάτων τῷ ἀνδρὶ διαφέρουσιν· ἐὰν δὲ ἐπιτρέψῃ τῇ γυναικὶ καρποῦσθαι, εἰς ὅσον ἐὰν γένηται πλουσιωτέρα, τοῦτο δύναται παρ' αὐτῆς λαμβάνειν. Αὐτ. 20.

(83) 108. Συνεφώνησεν ὁ ἀνὴρ ἵνα, ἐὰν εἴσω πενταετίας ὁ γάμος διαλυθῇ, αὐτὰ τὰ πράγματα τῆς αὐτῆς διατιμῆσεως ὄντα ἀποδοθῶσι τῇ γυναικὶ· ἐνταῦθα τὰ πράγματα δοκοῦσιν εἶναι προικιμαῖα καὶ αὐτὰ δεῖ ἀποδοθῆναι· ἡ γὰρ διατίμησις διὰ τοῦτο γέγονεν ἵνα, ἐὰν συμβῇ τινα τῶν πραγμάτων ἀπομειωθῆναι ἢ ἀπολέσθαι, ὁῦλον εἴῃ τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ὀφείλον καταβληθῆναι τίμημα. Αὐτ. 21.

(84). 109. Τὸ πρῶγμα, ὅπερ δέδωκεν ὁ πατὴρ τῆς κόρης τῷ ἰδίῳ γαμβρῷ, οὐ δύναται ἐκποιεῖν, εἰ μὴ ἄρα διαλυθέντος τοῦ γάμου ἐπανέλαβεν αὐτό. Αὐτ. 22.

(85). 110. Ἡ γυνὴ τὸν ἀγρόν, ὃν ἐπέδωκεν εἰς προῖκα οὐ δύναται πιπράσκειν· ὁ γὰρ ἀνὴρ ἐστὶ δεσπότης. Αὐτ. 23.

(86). 112. Γυνὴ τις προῖκα ἐπιδέδωκε καὶ συνεφώνησεν ἀναλαβεῖν αὐτὴν λυομένου τοῦ γάμου ἐπὶ τῷ διαθέσθαι εἰς αὐτήν· λέγει τοίνυν ἡ διάταξις,

ὅτι ἡ ταῦτα εἰποῦσα οὐκ ἔδοξε λέγειν, ἐπὶ τῷ πάντως διαθέσθαι, δός μοι τὴν προῖκα, οὔτε δοκεῖ ὑπὸ αἵρεσιν ἐπερωτᾶν τὴν ἀνάληψιν τῆς προικὸς τήν, ἐὰν δι᾿ ἄθῃται, ἀλλὰ πιστεύεται μᾶλλον εἰς καιρὸν τελευτήης ἐπερωτῆσαι, διὰ τοῦτο, καὶ ἀδιαθέτος τελευτήσῃ, παραπέμπει πρὸς τοὺς ἰδίους κληρονόμους τὴν ἀπαίτησιν. Αὐτ. 25.

(87). 113. Ἐάν τις προικίζων τὴν ἰδίαν θυγατέρα ἐπερωτήσῃ τῷ παιδὶ τῷ αὐτεξουσίῳ τὴν προῖκα ἀναδοθῆναι, οὐδὲ αὐτὸς ἔχει τὴν ἀπαιτοῦσαν τὴν προῖκα ἀγωγὴν, ἐπειδὴ μὴ ἑαυτῷ ἐπηρώτησεν· οὐδὲ ὁ παῖς, ἐπειδὴ δι' ἐλευθέρου προσώπου ἀγωγὴ οὐ προσπορίζεται. Αὐτ. 26.

(88). 114. Καὶ ὁ ἀνὴρ ἀποκερδάνῃ τὴν προῖκα τῆς γυναικός, ὅμως ὑπὲρ τῶν ἄλλων αὐτῆς πραγμάτων τῶν ἐναπομεινάντων ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτῆς οὐχ ὁ ἀνὴρ ὀφείλει ποιέσθαι τὰς εἰθυίας καταβολάς, ἀλλ' οἱ νεμόμενοι. Αὐτ. 27.

(89). 116. Γυνὴ καὶ συνισταμένων ἔτι τῶν γάμων, ἐὰν ἄπορον ὁρᾷ τὸν ἄνδρα, δύναται ὑπὲρ προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς καὶ ἐξωπροίκων διακρατῆσαι τὴν αὐτοῦ οὐσίαν ὡς ἀπὸ ὑποθήκης, καὶ εἴτε ἐνάγεται, ἔχει παραγραφὴν, εἴτε ἐνάγει, νικᾷ· οὐδὲ γὰρ ἀντίκειται αὐτῇ τὸ μηδέπω διαλυθῆναι τὸν γάμον, ἀλλὰ τέως μὲν λαμβάνει τὰ πράγματα οὕτως,

ὥσανεὶ διελύθη ὁ γάμος, καὶ ἤρμωσεν αὐτῇ ἡ τῆς προικὸς ἀπαίτησις· λοιπὸν δὲ οἱ δανεισταί, ἐξ τινὰς νομίζουσιν ἔχειν ἀγωγάς, ταύτας ὀφείλουσι κινεῖν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἥτοι τῶν αὐτοῦ πραγμάτων, ὅσα ἂν ἐπικτήσῃται· ἡ δὲ γυνὴ οὐδὲν δύναται ἐκποιεῖν ἐν τῷ μεταξὺ ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλ' ἀναμένομεν, ἵνα λυομένου τοῦ γάμου ἀγωνίσωνται πρὸς ἀλλήλους ὅτε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ περὶ τῆς προικὸς· δι' οὐδὲν γὰρ ἕτερον λαμβάνει τὰ πράγματα ἡ γυνή, εἰ μὴ μόνον ἵνα καρπῶται καὶ ἀποτρέφῃ ἑαυτὴν καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς κοινούς αὐτῶν, εἰ ἔχοιεν, παῖδας. Αὐτ. 29.

(90). 117. Ἡ γυνὴ διαλυομένου τοῦ γάμου δύναται ἐκδικεῖν τὰ εἰς προῖκα ἐκδοθέντα παρ' αὐτῆς πράγματα καὶ ἔτι σωζόμενα διὰ τῆς in rem ἀγωγῆς, ὥς ἔτι δέσποινα αὐτῶν εἶναι νομιζομένη· καὶ γὰρ καὶ αὐτῆς ὑπῆρχον ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα, καὶ νῦν ἡ τοῦ νόμου ἀκρίβεια μετήγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐπεὶ τοίγε ἔτι αὐτῆς δοκοῦσιν εἶναι· ἐχέτω δὲ ἡ γυνὴ μὴ μόνον περὶ τῆς δεσποτείας ἀγωγὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποθηκαρίαν, προτιμωτέρα ὑπάρχουσα πάντων τῶν τοῦ ἀνδρὸς δανειστῶν, τῶν τε μεταγενεστέρων καὶ τῶν προγενεστέρων· πᾶσα δὲ χρόνου παραγραφὴ ἀντικειμένη τῇ γυναικί, εἴτε ἀπὸ τῆς διὰ τοῦ χρᾶσθαι δεσποτείας, εἴτε ὡς ἀπὸ δέκα ἢ εἰ-

χосιν, ἢ τριάκοντα, ἢ τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν, ἐξ ἐκείνου τοῦ καιροῦ ψηφίζεσθω αὐτῇ, ἐξ οὗ ἡδύνατο κινῆσαι· τοῦτ' ἔστιν, εἰ μὲν εὐπορός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ἐκ τῆς τοῦ γάμου διαλύσεως, εἰ δὲ ἄπορός ἐστιν, ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς ἀπορίας· ἐπειδὴ ἡδύνατο ἡ γυνὴ καὶ συνισταμένων ἔτι τῶν γάμων κινῆσαι κατὰ τοῦ ἀνδρὸς περὶ τῆς προικός. Αὐτ. 30.

(91) 118. Ἡ διάταξις αὕτη κελεύει, ἵνα, εἴ τις προῖκα ἐπιδέδωκεν ὑπὲρ γυναικός, χωρὶς πράξεως ὑπομνημάτων, δόξῃ δωρεῖσθαι τῇ γυναικὶ τὴν ποσότητα τὴν εἰς προῖκα ὑπὲρ αὐτῆς ἐπιδοθεῖσαν· ὥστε δύνασθαι αὐτὴν καὶ ἄνευ τῆς τῶν ὑπομνημάτων πράξεως διαλυομένου τοῦ γάμου ἀπαιτεῖν τὴν ἐπιδοθεῖσαν προῖκα. Αὐτ. 31.

Ὁμοίως δὲ εἰ καί τις ὑπὲρ ἀνδρὸς διδοὺς προγαμιαίαν δωρεὰν ἐποίησεν ὑπομνήματα πρὸς τὴν γυναῖκα, ἵνα δόξῃ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνδρα τὰ ὑπομνήματα ποιεῖν, ὥστε δύνασθαι αὐτὸν τοῦ γάμου διαλυομένου κατὰ τὸν συμφωνηθέντα τρόπον ἐπαναλαμβάνειν· ἐπὶ ἐκατέρων δὲ τότε κρατεῖν κελεύει τὸ νόμιμον τοῦτο, ἡνίκα ὁ δεδωκὼς τὴν προῖκα ἢ τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν μὴ ἐπηρώτησεν εἰς πρόσωπον ἴδιον τὴν τούτων ἐπανάδοσιν.

Νομοθετεῖ ἡ διάταξις, ἵνα, εἰ μὲν ἀγρούς, ἢ οἰκήματα, ἢ ἀνδράποδα, ἢ ἄρτους πολιτικούς ἐπαγ-

γελλόμενός τις εἰς προῖκα παρέχειν ἐπὶ διετίαν ἀναβάλλεται ταῦτα διδόναι, τοὺς τούτων τῶν πραγμάτων καρποὺς ἀναγκάζεται καταβάλλειν· εἰ δὲ νομίσματά εἰσι, τόκους ἄχρι τρίτου ἑκατοστῆς· εἰ δὲ ἕτερα πράγματά εἰσι διατετιμημένα, τῆς διατιμήσεως τόκον ἕως τρίτου ἑκατοστῆς· εἰ δὲ ἀδιαιμήτητα, ἐκεῖνα κρατεῖν μετὰ τὴν διετίαν, ὅσα ἐπὶ τῶν ἡναγκασμένων ἀπὸ προῖκα τάξεως ἀπαιτοῦνται, δηλονότι μὴ ἀναγκαζομένου τοῦ ἀνδρός, μήτε τὴν διετίαν ἀναμένειν, μήτε μετὰ τὴν διετίαν ἀρκεῖσθαι τοῖς λόγῳ καρπῶν ἢ τόκων αὐτῷ παρεχομένοις, ἀλλ' ἔχοντος ἐξουσίαν, εἰ βουληθῇ, κινῆσαι καὶ πρὸ τῆς διετίας, καὶ μετὰ τὴν διετίαν, καὶ ἀπαιτῆσαι τὴν ἐπαγγελθεῖσαν αὐτῷ προῖκα. Αὐτ. §. 2.

(92) 119. Ἀργεῖτω δὲ καὶ ἡ διὰ τοὺς παῖδας παρακατάσχεσις τῆς προικός· οὐδὲ γὰρ χρὴ ἐκ τῆς προικὸς τοὺς παῖδας ἀποτρέφεσθαι, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων πατέρων· μηδὲ γὰρ ζητεῖτωσαν οἱ ἄνδρες αἰτίας λέγειν κατὰ τῶν γυναικῶν εἰς τὸ παρακρατῆσαι μέρος τῆς προικὸς διὰ τοὺς παῖδας, ὅπου γε εἰ παρέσχεν αἰτίαν ἡ γυνή, πάσης ἐκπίπτει τῆς προικός· ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ δαπανήματα μηκέτι ἔστω παρακατάσχεσις, εἰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα εἰσίν, αὐτῷ τῷ νόμῳ μειοῦται ἡ προίξ, εἰ δὲ βελτίονα ποιοῦντα τὴν προῖκα, εἰ μὲν γνώμῃ τῆς γυναικὸς ἐδαπανήθησαν, ἐντολή ἐστίν·

εἰ δὲ παρὰ γνώμην αὐτῆς, εἰ μὲν χρησίμως, ἔστιν ἡ διὰ τὸ κατὰ γνώμην αὐτῆς διοικηθῆναι τὰ πράγματα αὐτῆς ἀγωγή, εἰ δὲ τὰ εἰς τέρψιν εἰσίν, εἴτε χρησίμως, εἴτε παρὰ γνώμην αὐτῆς, μόνον περιαιρεῖται τὰ προστεθέντα ὁ ἀνὴρ δίχα τοῦ βλάψαι τὴν προτέραν τοῦ πράγματος ὄψιν. Κ. (5.13) μον. §. 5.

Ἐπειδὴ ἡ μὲν τὴν προῖκα ἀπαιτούσα ἀγωγή παραχρῆμα ἀπαιτεῖ πᾶσαν τὴν προῖκα, ἡ δὲ περὶ τῆς ἀναλήψεως τῆς προικὸς ἀγωγή τὰ σταθμώμενα καὶ ἀριθμούμενα ἢ μετρούμενα διὰ τριῶν ἐνιαυτῶν ἀπαιτεῖ, καὶ οὐδὲ εἰς ὁλόκληρον ἐκινεῖτο, ἀλλ' εἰς ὅσον ἡπόρει, καὶ ἡ τὴν προῖκα ἀπαιτούσα ἀγωγή σήμερον εἰς τοσοῦτον κινεῖσθω, εἰς ὅσον ὁ ἀνὴρ εὐπορεῖ, ἐκτιθέσθω δὲ ἀσφάλειαν τῇ γυναικί, ὥς, ἐὰν ἐπικτήσῃται, καταβαλεῖ αὐτῇ· ἡ δὲ ἀπαίτησις μήτε διὰ τριῶν ἐνιαυτῶν γινέσθω, ὥς ἐπὶ τῆς ἀναλήψεως τῆς προικὸς, μήτε παραχρῆμα, ἀλλὰ δι' ἐνιαυτοῦ καταβαλλέσθω, τὰ σταθμώμενα ἢ ἀριθμούμενα ἢ μετρούμενα· τὰ μέντοι γε λοιπὰ πράγματα παραχρῆμα καταβαλλέσθωσαν· εἰ δὲ ἀναβάλλεται ὁ ἀνὴρ καταβαλεῖν παραχρῆμα ἢ μετὰ ἐνιαυτοῦ παρδρομὴν τὰ ὀφείλοντα καταβληθῆναι, καὶ ὑπὲρ τῶν κινήτων τόκους ἀπαιτεῖται καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἀκινήτων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς λύσεως τοῦ γάμου καὶ

τὰ ἐνοίκια, καὶ τὰ ναῦλα, καὶ πάντα ἕτερον καρπὸν. Αὐτ. §. 7.

Αἱ γυναῖκες τῶν ἀλόγων καὶ οἱ καρποὶ τῶν ἀγρῶν τῷ ἀνδρί, ἕως ὅτε συνίσταται ὁ γάμος, μετὰ δὲ τὴν λύσιν τῇ γυναικί, τῶν δὲ διατετιμημένων καὶ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου τοὺς καρποὺς λαμβάνει ὁ ἀνὴρ ὡς ἀγοραστής. Αὐτ. §. 9.

Πάλιν ἐὰν ὁ πατὴρ προῖκα ὑποδεξάμενος ὑπὲρ ἰδίου παιδὸς ἐτελεύτησεν ἐπὶ τε τῷ παιδί καὶ ἑτέροις κληρονόμοις, ὁ παῖς ἐξαίρετον λαμβάνει τὴν προῖκα· ἢ ἐὰν ὑπὲρ ἐγγόνου προῖκα ὑποδέξῃται πάππος, ὁ τοῦ ἐγγόνου πατὴρ ἐξαίρετον λαμβάνει τὴν προῖκα τῆς ἰδίας νύμφης, ἀσφάλειαν παρέχων, ὅτι διεκδικεῖ τοὺς κληρονόμους· ταῦτα κοινὰ ἦσαν τῆς ἀναλήψεως τῆς προικὸς, καὶ τῆς τὴν προῖκα ἀπαιτούσης ἀγωγῆς· τὰ δὲ ἐφεξῆς ἰδικὰ τῆς ἀναλήψεως τῆς προικὸς. Αὐτ. §. 10 11.

Πατρὸς ἢ πάππου προικισάντων θυγατέρα ἢ ἐγγόνην, ἡ θυγάτηρ ἔχει τὴν ἀπαίτησιν· καὶ ψηφίζεται αὐτῇ εἰς τὸ τρίτον τῆς περὶ διαθήκης μέμφεως, καὶ συνεισφέρεται παρ' αὐτῆς ἐν τῇ διαιρέσει τῶν πατρῶων πραγμάτων, εἴτε ἀδιάθετος ἐτελεύτησεν εἴτε διαθέμενος οὐκ ἐκέλευσε ρητῶς μὴ γενέσθαι συνεισφορὰν. Αὐτ. 12.

Ὅμοίως ἐὰν ἐξωτικὸς προικίσῃ καὶ μὴ ἐπερω-

τήσῃ, ἢ μὴ συμφωνήσῃ ἐπαναλαβεῖν τὴν προῖκα, ἢ γυνὴ ἔχει τὴν ἀπαίτησιν τῆς προικὸς· ἐκείνου γὰρ μὴ ἐπερωτῶντος ἢ συμφωνοῦντος, ἢ γυνὴ δοκεῖ ἐπερωτᾶν· οὐδὲ γὰρ δοκεῖ ἐξωτικὸς σιωπηρῶς ἐπερωτᾶν· ἐξωτικὸν δὲ νόει μοι πᾶν πρόσωπον χωρὶς τῶν ἐξ ἄρρενογονίας ἀνιόντων καὶ ἐχόντων ὑπεξουσίαν τὴν προικιζομένην· οὗτοι γὰρ σιωπηρῶς δοκοῦσιν ἐπερωτᾶν, ἐπειδὴ καὶ τὸ παλαιὸν σιωπηρῶς εἶχον τὴν ἀνάληψιν τῆς προικὸς. Αὐτ. §. 13.

Πάλιν ἐὰν ζωσῇ τῆς γυναικὸς ὁ γάμος διαλυθῇ, αὐτὴ ἔχει τὴν περὶ τῆς ἀπαιτήσεως τῆς προικὸς ἀγωγὴν. Αὐτ. §. 14.

Πάντα τὰ σύμφωνα τὰ ἐπὶ τῇ προικὶ γεγόμενα μὴ παρὰ τοὺς νόμους ἰσχυέτωσαν, εἰ μὴ ἄρα διαζυγίῳ διελύθῃ ὁ γάμος· εἰ γὰρ διαζύγιον γένηται, [ἀνάγκη κατὰ τὰς διατάξεις, ἢ τὸν ἄνδρα κερδαίνειν τὴν προῖκα, ἢ τὴν γυναῖκα τὴν προγαμιαίαν δωρεάν· εἰ μὴ ἄρα κατὰ κοινὴν συναίνεσιν τὸν γάμον διέλυσαν· τότε γὰρ κρατεῖ τὰ σύμφωνα, πάντα δὲ ὅσα προνόμια εἶχεν ἡ προῖξ, εἴτε ἀπὸ νόμων, εἴτε ἀπὸ διατάξεων, ταῦτα ἐχέτω ἢ τὴν προῖκα ἀπαιτοῦσα ἀγωγὴν. Αὐτ. §. 16.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ ἐπανξήσεως προικὸς καὶ πρὸ γάμου
δωρεᾶς καὶ προνομίων αὐτῶν.

Ἰδὲ Νεαράν 97. κεφ. 2, 3, 4, 5 καὶ 7.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐπὶ τῇ προικὶ ἀναγωγῆς.

Ἰδὲ Νεαράν 101 κεφ. 1. πρ, §. 1, κεφ. 2. πρ. 1.

1. §. 2. Εἰ δὲ μὴ τῶν δέκα ἐνιαυτῶν εἰσω μέμψεται; τῇ σιωπῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀναιροῦμεν τὴν μέμψιν, οὐδὲ αὐτῷ μετὰ τὴν δεκαετίαν τοῦτο πράττειν συγχωροῦντες, οὐδὲ τὸν ἐνιαυτὸν δίδοντες ἔτι τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις· καὶ ἔστω τοῦτο οὐχ ἡμετέρα κατὰ τούτων ποινὴ, ἀλλ' ἀπραγμοσύνης τῶν ὑπηκόων ἐπιμέλεια.

ΤΙΤΛΟΣ Δ.

Ὡστε τὴν διὰ τοὺς γάμους δωρεὰν
ιδικὸν συνάλλαγμα εἶναι.

Ἰδὲ Νεαράν 119 κεφ. 1. καὶ 127 κεφ. 2.

1. Τὴν διὰ γάμους δωρεὰν συνάλλαγμα ιδικὸν εἶναι τε καὶ κρίνεσθαι καὶ μῆταῖς ἄλλαις δωρεαῖς αὐτὴν συναριθμεῖσθαι διὰ τοῦ παρόντος νόμου θεσπίζομεν, ἐπειδὴ ἀντ' αὐτῆς ἰσότης προικὸς ἐπιδίδοται. Εἴτε τοίνυν γένηται ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων ἐμφανῆς, εἴτε καὶ μὴ, κελεύομεν αὐτὴν διὰ πάντων τὴν ιδίαν ἔχειν ἰσχὺν ὅσον πρὸς τὴν γυναῖκα, εἴτε παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς, εἴτε παρ' ἐτέρου τινὸς τῇ γυναικὶ ἐπιδίδοται ἢ τοι καταγράφεται, ἢ γουν εἰς τὸ τοῦ ἀνδρὸς πρόσωπον ἢ δωρεὰ γίνεται, ἐφ' ᾧ τὰ αὐ-

τὰ πράγματα εἰς γαμετὴν καταγράψαι δωρεάν. §. 3. Εἰσηγήσεις Ἰουστινιανού.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ταῦτα μὲν ἡθούλετο ἡ διάταξις, τὸ δὲ τῆς προγάμου δωρεᾶς ὄνομα ἦν τοῖς γινομένοις ἀσύμφωνον καὶ ἐλέγετο πρὸ γάμου ἢ μετὰ γάμον γενομένη, ὁ εὐσεβέστατος ἡμῶν βασιλεὺς ἀνελλιπεῖς εἶναι τὰς νομοθεσίας βουλόμενος καὶ πρόσφορα τὰ δυνάματα τοῖς πράγμασι σπουδάζων εἶναι διετύπωσε τὰς τοιαύτας δωρεάς μὴ μόνον αὔξεσθαι συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἀλλὰ καὶ λαμβάνειν ἀρχὴν· εἰ γὰρ συνήφθην ἐγὼ γυναικὶ πρὸς γάμον, οὐ ποιησάμενος πρὸς αὐτὴν πρὸ γάμου δωρεάν, διὰ πενίαν τυχὼν ἢ καὶ ἑτέραν αἰτίαν, νῦν δὲ συστήσασθαι βούλομαι, ἀκωλυτόν μοι τὸ πρᾶγμα εἶναι, οὐκέτι πρὸ γάμου δωρεάν, ἀλλὰ διὰ γάμους δωρεάν καλεῖσθαι θεσπίσας. Ἐξισοῦται τοίνυν ἡ πρὸ γάμου δωρεὰ τῇ προικὶ διὰ τούτων· καὶ ὥσπερ οὐ μόνον αὔξειν, ἀλλὰ καὶ ἐπιδόναι προῖκα μετὰ σύστασιν γάμου δυνατόν, οὔτω καὶ αἱ διὰ γάμους γενόμεναι δωρεαὶ μὴ μόνον προηγήσθωσαν τῶν γάμων, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν σύστασιν αὐτῶν καὶ ἐκ μέρους γενέσθωσαν καὶ ἀρχὴν δεχέσθωσαν.

ΤΙΤΛΟΣ Ε.

Περὶ πάκτων προικός.

(1). 2. Ἐὰν συμφωνηθῇ παίδων ὑπόντων ἐκ προτελευταίας τοῦ ἀνδρὸς λυομένου τοῦ γάμου μεῖναι τὴν

προῖκα παρὰ τῷ ἀνδρί, οὐκ ἐβρώται τὸ σύμφωνον· τὸ αὐτό, καὶ συμφωνηθῇ τοῦτο γενέσθαι ὅπως οὖν τοῦ γάμου λυομένου καὶ τελευταίῃ τοῦ ἀνδρὸς λυθῇ τὸ συνοικέσιον. Π. (23. 4) 2.

(2). 5. Οὐκ ἐβρώμένως συμφωνοῦσι. . . ἢ πλέον ἢ ἥττον ἀπαιτῆσαι ἢ μὴ κινῆσαι περὶ τῶν δωρηθέντων ἢ τῶν ἐξ ἀνάγκης γενομένων δαπανημάτων· ταῦτα γὰρ ἰδίῳ δικαίῳ μείοι τὴν προῖκα. Π. (23. 4) 5. πρ. §. 1. 2.

(3). 6. Οὐτε ἵνα μόνον δόλον ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῇ προικὶ χρεωστῇ.

(4) 7. Ἐν μὲν τῷ ἐπιδιδόναι τὴν προῖκα δύναται ὁ πατὴρ τῆς γυναικὸς συμφωνεῖν ὅσα βούλεται· μετὰ δὲ τὸ ἐπιδοθῆναι δεῖ καὶ τὴν θυγατέρα τοῖς συμφωνοῖς συναίνειν· εὐθέως γὰρ αὐτῇ προσπορίζεται ἢ προῖξ· καὶ μόνος συμφωνῶν ὁ πατὴρ οὐ βλάπτει, οὔτε ὠφελεῖ τὴν θυγατέρα, εἴτε μόνος, εἴτε σὺν αὐτῇ κινεῖ· εἰ δὲ μόνῃ ἢ θυγάτῃ συμφωνήσῃ ἐπὶ λυσιτελείᾳ, ὠφελεῖ τὸν πατέρα· εἰ γὰρ ἐπὶ βλάβῃ, αὐτὴ μόνῃ βλάπτεται, οὐ μὴν ὁ πατήρ, εἰ μὴ συγκινεῖ αὐτῷ· ἐνθα οὖν ἀποθανούσης αὐτῆς ἐν τῷ γάμῳ ἢ προῖξ ὑποστρέφει πρὸς τὸν πατέρα, οὐ βλάπτεται ἐκ τοῦ συμφώνου τῆς θυγατρὸς. Αὐτ. 7.

(5) 9. Καλῶς συμφωνῶ, ἵνα ἐμοῦ ζώντος ἐὰν ἀποθάνῃ ἢ θυγάτῃ μου, ἢ προῖξ ἀποδοθῇ μοι· εἰ δὲ

προαποθάνω, δοθῇ τῷ υἱῷ μου, ἢ κακείνου προτε-
λευτῶντος ἀποδοθῇ τῷ κληρονόμῳ μου. Αὐτ. 9.

(6) 11. Ἐπαγγεिलाμένος πατήρ προῖκα συνεφώ-
νησε μὴ ἀπαιτηθῆναι αὐτὴν ζῶντος αὐτοῦ, μήτε
τοῦ γάμου συνεστῶτος· κατὰ κοινοῦ ἔλκομεν τὸ ἐμὸν
ζῶντος· καὶ εἰ μὲν ζῶντος τοῦ πατρὸς ἀποθάνῃ ἡ
θυγάτηρ ἢ χωρὶς βραθυμίας διαζύγιον ποιήσῃ, οὐκ
ἀπαιτεῖται ἡ προίξ· εἰ δὲ συνεστῶτος τοῦ γάμου
τελευτήσῃ ὁ πατήρ, ἀπαιτεῖται ὁ κληρονόμος αὐτοῦ.
Αὐτ. 11.

(7) 12. Καλῶς ὁ πατήρ συμφωνεῖ μείναι τὴν
προῖκα παρὰ τῷ γαμβρῷ τελευτώσης τῆς θυγατρὸς,
κἂν παῖδες οὐχ ὕπαισιν. Αὐτ. 12.

Τῶν προικιμαίων συμφώνων τὰ μὲν εἰσιν οὐκ ἀ-
ναγκαῖα, ὥς τὸ τρέφειν ἑαυτὴν τὴν γυναῖκα, ἢ δι-
λον ποσὸν ὑπὲρ ἀποτροφῆς διδόναι τῷ ἀνδρί, καὶ μὴ
ἀπαιτηθῆναι αὐτὴν τὴν προῖκα καὶ τὰ ὅμοια· τὰ
δὲ πρὸς νόμον φέρεται ὅσον τὸ πότε δεῖ ἀπαιτηθῆναι
τὴν προῖκα, ἢ πῶς ἀποδοθῆναι, ἐν οἷς οὐ πάντως
ἀκολουθοῦμεν τῇ γνώμῃ τῶν συναλλαττόντων, ὥς
ὅταν συμφωνῶσι μὴ ἀπαιτηθῆναι τὴν προῖκα, ἐπεὶ
εὐρίσκεται ἄπροικος ἡ γυνή. Αὐτ. §. 1.

Ἐὰν συμφωνήσῃ γυνὴ μὴ ἀπαιτηθῆναι τὸ ἥμι-
συ τῆς προικὸς καὶ ποινὴν ἐπερωτήσῃ, οὐ δύναται

καὶ τῇ παραγραφῇ χρήσασθαι καὶ τὴν ποινὴν ἀπαι-
τεῖσαι, ἀλλὰ τῷ ἐνὶ ἀρκεῖται. Αὐτ. §. 4.

(8) 14. Ταχύτερον τοῦ ὠρισμένου δυνατόν συμφω-
νεῖν ἀποδοθῆναι τὴν προῖκα, οὐ μὴν βραδύτερον, ὥσπερ
οὔτε τὸ μὴδ' ὅλως ἀποδοθῆναι. Αὐτ. 15. 14. 16.

(9) 15. Πρὸ τῶν γάμων συνεφώνησα, ὥστε τῇ
προθεσίμῃ ἢ δίδοταί μοι ἢ προίξ, τῇ αὐτῇ κάμει ἀ-
ποδοθῆναι· εἰ μὲν ταχύτερον τοῦ νομίμου χρόνου δοθῇ
μοι ἢ προίξ, τυχὸν ἢ διατετιμημένῃ εἴσω δύο μη-
νῶν, ἔρρωται τὸ σύμφωνον, καὶ μετὰ λύσιν τοῦ γά-
μου εἴσω τῶν δύο μηνῶν ἀποδίδωμι· εἰ δὲ βραδύτε-
ρον τοῦ νομίμου χρόνου δοθῇ μοι, οὐκ ἔρρωται τὸ
σύμφωνον· οὔτε τοσοῦτον χρόνον ἔχω πρὸς τὴν ἀπό-
δοσιν· κρείττων γὰρ ἡ αἵρεσις τῆς γυναικὸς, οὐ μὴν
χείρων διὰ τῶν τιοούτων γίνεσθαι συμφώνων δύνα-
ται. Αὐτ. 17.

(10) 17. Ὁ μέντοι πατήρ ἐπιδιδούς καλῶς συμ-
φωνεῖ εἴσω πενταετίας δοῦναι τὴν προῖκα, ἐφ' ᾧ τῇ
αὐτῇ προθεσίμῃ μετὰ λύσιν τοῦ γάμου ἀποδοθῆναι·
τότε δὲ ἔρρωται, ὅτε καὶ παρῇν ἡ θυγάτηρ τούτῳ
τῷ συμφώνῳ καὶ κληρονομεῖ τοῦ πατρὸς.

(11) 18. Ἐξωτικὸς ἐπιδιδούς ὅσα θέλει συμφωνεῖ
καὶ ἐπερωτᾷ, ἀγνοούσης τῆς γυναικὸς· μετὰ δὲ τὸ
δοῦναι χρήζει τῆς συναινέσεως αὐτῆς συμφωνῶν.
Αὐτ. 20. §. 1.

(12) 21. Πατήρ ἐπιδίδους προῖκα συνεφώνησε καὶ ἐπηρώτησε, τελευτώσης τῆς θυγατρὸς ἐπὶ πιασίῳ, ἀποδοθῆναι αὐτῷ ἢ μετὰ θάνατον αὐτοῦ τῷδε τῷ υἱῷ τῷ ὑπεζουσίῳ αὐτοῦ τὸ δέμοιρον τῆς προικῆς· ἐὰν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς ἢ γυνὴ ἐπὶ πιασί τελευτήσῃ, ἀπαιτεῖ τὸ δέμοιρον διὰ τῆς ἐπὶ τῷ συμφώνῳ ἀγωγῆς ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς· ἔοικε γὰρ τῷ ἐπερωτήσαντι· ὁμολογεῖς δίδοναι μοι, ἐὰν ἡ ναῦς ἔλθῃ ἢ μετὰ θάνατόν μου Πέτρῳ· καὶ γὰρ, ἐπερωτήσαντος, ἡ ναῦς ἔλθῃ, ὁ κληρονόμος κεχρεώσεται. Αὐτ. 23.

(13) 22. Ἐὰν συμφωνηθῇ τὴν προῖκα ἢ μέρος αὐτῆς ὀνόματι τῶν παίδων παρακρατηθῆναι, περιέχονται οἱ ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ πρὸ τῆς ἐπιδόσεως ἢ τῆς ἐπαυξήσεως τῆς προικῆς τεχθέντες. Αὐτ. 24.

(14) 23. Ὅπερ τις συμφωνεῖ περὶ τῆς ἀναδόσεως τῆς προικῆς, ἐὰν δοθῇ καὶ ἀποθάνῃ ἡ γυνὴ ἐν τῷ γάμῳ, τὸ αὐτὸ δοκεῖ συμφωνεῖν καὶ περὶ τοῦ μὴ ἀπαιτῆσαι· εἰ γὰρ συνεφώνησεν ὁ ἀνὴρ ἀποδοῦναι τὴν προῖκα, οὐ δύναται μετὰ θάνατον τῆς γυναικὸς ἀπαιτεῖν αὐτήν· ἴσως γὰρ οὐκ ἦν ἀπαιτήσας. ἔχει γὰρ ὁ πατήρ καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ παραγραφὴν. Αὐτ. 25.

(15) 24. Ἐὰν συμφωνηθῇ ἐξ ἀπαιδίας τὸν ἄνδρα κερδοῦναι τὴν προῖκα καὶ ναυαγήσῃ ἡ γυνὴ μετὰ ἐνιαυσίου παιδός, δοκεῖ προτελευτᾶν τῆς μητρὸς ὁ

ὁ παῖς, καὶ κερδαίνει ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα. Αὐτ. 26.

Ἐὰν συμφωνηθῇ τὴν προῖκα ἐξ ἀπαιδίας ἀποδοῦναι τὸν ἄνδρα, δοκεῖ συμφωνεῖσθαι, παίδων ὑπόντων, αὐτὴν παρακρατηθῆναι· ἔλκεται δὲ τὸ σύμφωνον καὶ εἰς τὴν ἐπαύξησιν, εἰ μὴ ἕτερόν τι συνέδοξεν. Αὐτ. 26. §. 2.

(16) 25. Ἐὰν γυνὴ κατὰ ἀψιμαχίαν λαβοῦσα τοὺς παῖδας ὑπαναχωρήσῃ τοῦ ἀνδρός, ὁ δὲ ὥσπερ ἀγοράζων τὴν φιλίαν αὐτῆς συμφωνήσῃ μὴ ἀπαιτῆσαι αὐτὴν τὴν προῖκα· εἴγε πρὸς αὐτὴν ὑποστρέψει, οὐκ ἔρρωται τὸ σύμφωνον. Αὐτ. 27.

(17) 26. Ἐβρώμενος πρὸ τῶν γάμων ἡ γυνὴ συμφωνεῖ τοὺς δανειστὰς αὐτῆς πληρωθῆναι ἐκ τῶν καρπῶν τοῦ προικιμαίου ἀγροῦ καὶ κατὰ τοσοῦτον ἐλαττοῦται ἡ προίξ· εἰ δὲ μετὰ τὸν γάμον συμφωνήσῃ, δωρεὰ ἐστίν, ὥς τῶν καρπῶν τῷ ἀνδρὶ ἀρμολόντων. Αὐτ. 28.

(18) 27. Καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου δυνατὴν συμφωνεῖν τὴν διατετιμημένην προῖκα γενέσθαι ἀδιατίμητον καὶ τὴν γυναικα κινδυνεύειν· εἰ δὲ βλάβῃ τοὺς ἀγροὺς ὁ ἀνὴρ, ἐνέχεται τῇ τῆς προικῆς ἀγωγῇ. Αὐτ. 29. πρ.

Ἐπιδούς ὑπὲρ γυναικὸς προῖκα τὴν ἀνάδοσιν ἐπηρώτησα, τοῦ γάμου θανάτῳ ἢ διαζυγίῳ λυομένου, καὶ γενομένου διαζυγίου ἐτελεύτησα μὴ ἀναλαβὼν αὐτήν·

ἐὰν ὁ κληρονόμος μου συναινέσῃ τῇ ἀνανεώσει τοῦ γάμου, καὶ ὥστε τὸ ποσὸν ἐν προικί μεῖναι, οὐ δύναται ἀπαιτεῖν αὐτήν. Αὐτ. § 1.

(19) 28. Ἐπαγγειλόμενος ὑπὲρ θυγατρὸς μου προίκα συνεφώνησα μὴ ἀπαιτηθῆναί με τοῦ γάμου συνεστῶτος, καὶ ὥστε μετὰ τελευτήν μου τῆς θυγατρὸς ἐν τῷ γάμῳ τελευτησάσης ἄπαιδος τὸ ἥμισυ τῆς προικὸς μεῖναι παρὰ τῷ γαμβρῷ καὶ τὸ ἥμισυ δοθῆναι τῷ υἱῷ μου· καὶ τελευτῶν ὅλην τὴν προίκα τῇ θυγατρὶ ἐληγάτευσα· καὶ τεκοῦσα ἡ θυγάτηρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ τῷ παιδί καὶ τῷ ἀδελφῷ κληρονόμοις ἤδη τοῦ γάμου διαζυγίῳ λυθέντος· τὸ ἥμισυ τῆς προικὸς ὁ ἀδελφὸς λαμβάνει, καὶ τὸ ἥμισυ ὁ ἀνὴρ ὀνόματι τοῦ παιδός· οὔτε γὰρ ἐδέχθη ὁ ἀνὴρ ἄξιων τὴν προίκα παρακρατῆσαι ἐξ ἀντιδιαστολῆς τῶν συμφωνημένων· δι' ὧν γάρ, φησίν, ἐξ ἀπαιδίας ἀναδοθῆναι τὸ ἥμισυ συνεφωνήθη. ἔδοξε συμφωνεῖσθαι μηδὲν ἀναδοθῆναι παίδων ὑπόντων· ἀντετίθετο γὰρ αὐτῷ, κατὰ τὴν ἀντιδιαστολήν μηδὲν αὐτῷ ἀρμόζειν· τὸ γὰρ σύμφωνον τὸ διδοῦν αὐτῷ μέρος, ἐὰν θανάτῳ τῆς γυναικὸς ὁ γάμος λυθῇ, δηλοῖ, μηδὲν αὐτὸν ὀφείλειν λαβεῖν, εἰ διαζύγιον γένηται. Αὐτ. 30.

(20) 29. Καλῶς συμφωνεῖται, τοῦ τελευταίου ἐνιαυτοῦ τοὺς μὲν ληφθέντας καρποὺς κερδᾶναι τὴν γυναῖκα. Αὐτ. 31.

(21) 30. Ἀγρὸν διατετιμημένον ἐπιδοῦσα γυνὴ ἐκατὸν νομισμάτων ὕστερον συνεφώνησεν, ἵνα διαζυγίου γινομένου τοσούτου ἄξιος ὁ ἀγρὸς ἀποδοθῇ· τοῦτον ὁ ἀνὴρ συναινούσης αὐτῆς διακοσίων νομισμάτων ἐπώλησεν· ἄδειαν ἔχει μετὰ τὸ διαζύγιον ὁ ἀνὴρ ἢ τὸν ἀγρὸν ἢ τὰ διακόσια νομίσματα παρασχεῖν, εἰ δὲ μὴ κατὰ συναίνεσιν τῆς γυναικὸς πέπρακε, πάντως τὸν ἀγρὸν χρεωστεῖ. Αὐτ. 33. πρ.

(22). 31. Τὰ ἐπὶ τῇ προικὶ γενόμενα σύμφωνα περὶ τῆς ἀναδόσεως ἰσχύουσιν· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ ψιλὸν πάκτον τὸ τοιοῦτον, ὅπερ περὶ τῆς ἀναδόσεως τῶν ἐπιδεδομένων γίνεται πραγμάτων. Κ. (5. 14) 1.

(23). 33. Ἐάν τις συνεφώνησε πρὸς τὸν πενθερόν, ἵνα, ἐὰν συμβῇ αὐτὸν ἐν τῷ γάμῳ τελευτῆσαι παίδων ὑπόντων, τὸ ἥμισυ τῆς προικὸς μόνον ἀποδοθῇ, ἄχρηστόν ἐστι τὸ σύμφωνον. Αὐτ. 3.

(24). 35. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἵνα τελευτῶσαν αὐτὴν κληρονομήσῃ, τὸ σύμφωνον τοῦτο ἄχρηστόν ἐστιν· οὐ δὲ γὰρ δυνατόν διὰ συμφώνου τυποῦσθαι τὰ περὶ τῆς ἡμετέρας κληρονομίας· ἐξωτικὸς γὰρ ἄνθρωπος διαθήκης χωρὶς ἕτερον οὐ δύναται κληρονομῆσαι. Αὐτ. 5.

(25) 36. Ἐὰν γένηται σύμφωνον, ἵνα προτελευτώσης τῆς γυναικὸς ἢ προῖξ ἀπομείνῃ παρὰ τῷ ἀνδρί· ἐὰν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπιδεδομένη ἐστὶν ἢ προῖξ,

ἔρρωται τὸ σύμφωνον, καὶ ἀποκλείεται ὁ πατήρ· δυνατὸν γὰρ βλάπτεσθαι ἀπὸ συμφώνων τὴν προίκα, ὅτε μόνος ὁ πατήρ μέλλει περὶ αὐτῆς ἐνάγειν. Αὐτ. 6.

(26) 37. Πατήρ ὑπὲρ θυγατρὸς προίκα ἐπιδοὺς συνεφώνησεν, ἵνα, ἐὰν ἐν τῷ γάμῳ ἡ κόρη τελευτήσῃ, τοῖς ἐγγόνοις αὐτοῦ ἡ προίξ ἀποδοθῇ· ἐκ τοῦ συμφώνου τούτου ἀκριβῆς μὲν οὐδεμία ἀγωγή δίδοται τοῖς ἐγγόνοις, οὐτιλία δὲ ἀρμόζει. Αὐτ. 7.

(27) 38. Ὁ ἀνὴρ μὴ βουλομένης τῆς γυναικὸς οὐδεμίαν ἔχει κοινωνίαν πρὸς τὰ ἐξώπροικα αὐτῆς πράγματα. Αὐτ. 8.

(28) 39. Τῆς πρὸ ταύτης διατάξεως λεγούσης τὰ μὴ ἴσα σύμφωνα ἀσθενεῖν, αὕτη ἡ διάταξις ἐρμηνεύει, ὅτι οὐκ εἰς τὸ παντελὲς ἀσθενοῦσιν, ἀλλ' εἰς τὸ περιττὸν μόνον ἀσθενεῖ τὸ ἕτερον τῶν συμφώνων· ἵνα, εἰ τυχὸν ἐγένετο σύμφωνον, ὥστε τῆς προικὸς τὸ ἥμισυ μέρος τὸν ἄνδρα κερδαίνει, τῆς δὲ προγαμιαίας δωρεᾶς τρίτον τὴν γυναῖκα λαβεῖν, δόξῃ καὶ ἐπὶ τῇ προικὶ τὸ τρίτον συμφωνηθῆναι, μὴ μέντοι καὶ ἐπὶ τῇ προγαμιαίᾳ δωρεᾷ τὸ ἥμισυ· τὸ γὰρ ἐν τῷ ἐνὶ συμφώνῳ περιττὸν ἀναιροῦμεν, οὐ τὸ ἐν τῷ ἐτέρῳ λείπον προστιθέμεν. Αὐτ. 10.

(29) 40. Ἐὰν ἡ γυνὴ γραμματεῖα ἔχουσα χρεωστών ιδίων ταῦτα δέδωκεν ἐξώπροικα τῷ ἰδίῳ ἀνδρί,

τὰς μὲν ἀγωγὰς αὐτῇ ἐχέτω· ἐξέστω δὲ τῷ ἀνδρὶ ταύτας κινεῖν ὡς προκουράτορι τῆς γυναικὸς.

(30) 41. Τὴν προίκα ἡ ἀρίθμησις, οὐχ ἡ γραφὴ τοῦ προικίου συμβολαίου ποιεῖ, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀγνοεῖς, οὕτως σε πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τῆς προικὸς δύνασθαι δεχθῆναι, ἐὰν τὴν προίκα δοθεῖσαν ἐν αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ ἀποδεικνύης· τοὔτέστι, μὴ ἐν χάρτῃ μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι ἡ προίξ ἐπεδόθῃ. Κ. (5. 15) 1.

(31) 42. Ἐὰν ἐν συνισταμένοις τοῖς γάμοις ὁ ἀνὴρ ὡς δωρούμενος τῇ γυναικὶ τινα προσέθηκε τῇ προικὶ καὶ ἐτελεύτησεν ἐφησυχάσας τῇ δωρεᾷ, ἐνάγονται οἱ κληροῖομοι ἀναγκαζόμενοι παρασχεῖν, ἅπερ ὁ ἀνὴρ ἐδωρήσατο· ἴσχυσε γὰρ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀνδρὸς ἡ δωρεά.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ.

Περὶ ἀγροῦ προικιμαίου ἐκποιήσεως.

(1) 1. Ἐσθ' ὅτε ὁ ἀδιατίμητος προικιμαῖος ἀγρὸς ἐκποιεῖται, ὡς ὅταν τοῦ ἀνδρὸς μὴ ἀσφαλιζομένου τὴν περὶ τῆς ἐλπιζομένης ζημίας ἀσφάλειαν, ὁ γείτων κελευσθῇ νεμηθῆναι καὶ δεσπόσαι· ἡ γὰρ τοιαύτη ἐκποίησης τῶν ἀναγκαίων ἐστὶ. Π. (23. 5) 1. πρ.

(2) 3. Τότε ὁ ἀγρὸς οὐκ ἐκποιεῖται, ὅτε ἡ τῆς προι-

κὸς ἀγωγὴ ἀρμόζει ἢ μέλλει ἀρμόζειν τῇ γυναικί.
Αὐτ. 3. § 1.

(3) 4. Οὐτε ὁ ἀνὴρ οὐτε ὁ μνηστὴρ δύνανται τὸν ἀδιατίμητον ἀγρὸν ἐκποιεῖν ἢ ὑποτίθεσθαι. Αὐτ. 4.

(4) 5. Οὐτε τὰς δουλείας αὐτοῦ παραχωρεῖ, οὐτε ἄλλας ἐπιτίθησιν αὐτῷ. Αὐτ. 5.

(5) 12. Καὶ μετὰ λύσιν τοῦ γάμου μένει προικιμαῖος ὁ ἀγρός· οὐτε κατὰ γνώμην τοῦ πενθεροῦ ὁ ἀγρὸς ἐκποιεῖται. Αὐτ. 12.

(f) 13. Καὶ τὸ πολιτικόν, καὶ τὸ ἀγροικικὸν προικιμαῖον οἶκημα λέγεται· ἡ γὰρ κώλυσις ἐπὶ παντός ἐστι κτίσματος. Αὐτ. 13. πρ.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ.

Περὶ τοῦ τὰ ἀκίνητα τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς μὴτε ὑποτίθεσθαι, μὴτε ὅλως ἐκποιεῖσθαι παρὰ τοῦ ἀνδρός, μὴτε συναινούσης τῆς γυναικός, πλὴν εἰ μὴ μετὰ ταῦτα τὸ ἱκανὸν αὐτῇ γένηται, τὰ αὐτὰ δὲ κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῆς προικός. Ἰδὲ Νεαράν 61, κεφ. 1. πρ. § 1—4.

Βιβλίον Τριακοδτὸν.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ δωρεῶν μεταξὺ ἀνδρός καὶ γυναικός.

(1) 1. Μεταξὺ ἀνδρός καὶ γυναικός οὐκ ἔρρωται δωρεὰ διὰ τὸν ἔρωτα. Π. (24. 1) 1.

(2) 2. Καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς διαζυγίου πρόφασιν ἐκ τοῦ μὴ δωρεῖσθαι. Αὐτ. 2.

(3) Καὶ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι τὸν εὔπορον ἄπορον καὶ τὸν ἄπορον εὔπορον. Αὐτ. 3 πρ.

Καὶ οἱ συνυπεξούσιοι τῶν γεγαμημένων κωλύονται δωρεῖσθαι καὶ οἱ ὑπεξούσιοι τοῖς ὑπεξουσίοις . . . καὶ ὁ ὑπεξουσίός μου υἱὸς ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ πεκουλίου καλῶς δωρεῖται τῇ γυναικί μου. Αὐτ. § 2—5.

Οὐτε ἡ γυνὴ δωρεῖται τῷ ἀνδρί, οὐτε ὁ πενθερὸς τῷ γαμβρῷ, οὐτε τοῖς ὑπεξουσίοις αὐτῶν ἢ τοῖς ἔχουσιν αὐτοὺς ὑπεξουσίους· εἰ δὲ μὴ ἐστὶν ὁ πενθερὸς συνυπεξούσιος τῷ ἀνδρί ἢ μὴ ἔχει αὐτὸν ὑπεξούσιον, οὐ κωλύεται δωρεῖσθαι τῷ πενθερῷ καὶ τοῖς ὑπεξουσίοις αὐτοῦ καὶ τῷ ὑπεξούσιον αὐτὸν ἔχοντι. Αὐτ. §. 6.

Ἡ πενθερὰ τῇ νόμφῃ, καὶ ἡ νόμφη τῇ πενθερᾷ δωρεῖται, οὐ γὰρ ὕπεστι λόγος ὑπεξουσιότητος Αὐτ. §. 7.

Τὰ κεκωλυμένα πρόσωπα οὐτε διὰ παρενθέτου δύνανται δωρεῖσθαι Αὐτ. §. 9.

Ἰδίῳ δικαίῳ ἄκυρός ἐστιν ἡ κατὰ δωρεὰν μεταξὺ τῶν συναινούντων γενομένη παράδοσις ἢ ἐπερώτησις, ἢ χρέους ἐλευθερία ἥτοι ἀποχή. Αὐτ. 10.

(4) 5. §. 8. Διὰ ταφὴν ἀλλήλοις δύνανται δω-

ρεῖσθαι· καὶ ἐὰν θάψῃ ἐν τῷ τόπῳ ὁ τὴν δωρεὰν δεξάμενος εἰς ταφὴν, ἀνιερωμένον αὐτὸν ποιεῖ· κανονικῶς γὰρ τότε ἡ δωρεὰ ἐμποδίζεται, ὅτε ὁ διδοὺς ἀπορώτερος καὶ ὁ λαμβάνων εὐπωρότερος γίνεται· ἐνταῦθα δὲ οὗ γίνεται ὁ θάψας ἐν τῷ δωρηθέντι τόπῳ εὐπωρότερος, κἂν ἔμελλεν ἕτερον ἀγοράζειν· πρὶν ἢ δὲ θάψῃ, τοῦ δωρησαμένου μένει, κἂν ἐκποιηθῇ παρὰ τοῦ λαβόντος τὴν δωρεάν· εἰ καὶ πολύτιμον κενοτάφιον δωρήσωμαι τῇ γαμετῇ, ἔρρωται, μεθ' οὗ μέντοι θάψῃ ἐν αὐτῷ· εἰ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ γυνὴ ἐν αὐτῷ ταφῇ, γίνεται εἰς ταφὴν ἀνιερωμένος.

§. 9. Καὶ ἐπὶ τῷ προσχαγεῖν τῷ Θεῷ καλῶς δωροῦμαι τῇ γυναικί μου ἢ τόπον . . . ἢ ναόν.

§. 16. Ἐὰν ὁ δωρούμενος οὐδὲν οἴκοθεν δαπανᾷ ἢ δαπανᾷ μὲν, ὁ δὲ λαμβάνων οὐ γίνεται πλουσιώτερος, ἔρρωται ἡ δωρεά.

§. 17. Ἐὰν ἡ γυνὴ τὰ δωρηθέντα αὐτῇ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς δαπανήσῃ περὶ συνηθείας προκοπῆς συγγενούς αὐτῆς.

(5) 9. Καλῶς ἀλλήλοις αἰτίᾳ θανάτου δωροῦνται. Αὐτ. 9. §. 2.

(6) 10. Εἰς καιρὸν γὰρ ἀναφέρεται, ἐν ᾧ ὁ γάμος παύεται. Αὐτ. 10.

(7) 11. Διαζυγίου γενομένου, ἡ θανάτου αἰτίᾳ δωρεὰ οὐκ ἔρρωται. Αὐτ. 11. §. 10.

Καὶ τῷ θανάτῳ τοῦ δωρησαμένου γίνεται τοῦ λαβόντος, ἐν δὲ τῷ μεταξύ τοῦ δωρησαμένου ἐστί.

Πᾶσα δὲ δωρεὰ θανάτου αἰτίᾳ μεταξύ τῶν συνουκούντων ἔρρωται, κἂν μὴ τοιαύτῃ διαθέσει γένηται, ὥστε μετὰ τὸ τελευτῆσαι τὸν δωρησάμενον γενέσθαι τὸ πρᾶγμα τοῦ ἄλλου.

(8) 13. Καὶ εἰ θανάτῳ λυθῇ ὁ γάμος.

(9) 14. Καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου τὸ ἀρκούν πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ καυθέντος αὐτῆς οἴκου. Αὐτ. 14.

(10) 25. Αἱ μεταξύ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἐρρωμέναι δωρεαί, τυχὸν αἱ θανάτου καὶ διαζυγίου αἰτίᾳ, προβαίνουσι καὶ μεταξύ πενθεροῦ καὶ νύμφης. Αὐτ. 26. §. 1.

(11) 26. Αἱ πρὸ τοῦ γάμου δωρεαὶ ἰσχύουσι, κἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ γαμηθῶσι. Αὐτ. 27.

(12) 30. §. 27. Ἐὰν ἦττω τῶν δώδεκα ἐνιαυτῶν ἀγαγόμενός τις δωρήσῃται αὐτῇ . . . εἰμὲν προῖν ἢ μνηστεία, μένει καὶ ὡς πρὸς μνηστὴν ἡ δωρεὰ ἔρρωται· εἰ δὲ μὴ προῖν μνηστεία, ἄκυρος ἡ δωρεά· οὐ γὰρ ὡς πρὸς ἐξωτικὴν, ἀλλ' ὡς πρὸς γαμετὴν ἐγένετο.

§ 2. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ δωρησάμενος τῇ γυναικὶ τελευτήσῃ ἐφησυχάσας τῇ δωρεᾷ, βεβαιοῦται ὡς δωρεὰ καὶ παρ' οὐδενὸς ἀνχτρέπεται.

(13) 38. Τὰ τῷ ἀνδρὶ παρὰ τῆς γυναικὸς δωρούμενα ἔρρωται, εἰ ἡ γυνὴ δωρήσῃται τῷ ἀνδρὶ διὰ τὸ τυχεῖν αὐτὸν ἀξίας.

(14) 39. ἡ προκοπῆς.

(15) 40. ἡ λαβεῖν ἀξίαν ἱππέως ἢ στρατεῖαν ἢ χάριν θέας. Αὐτ. 40.

(16) 50. Οὐ καλῶς ὁ πενθερὸς δωρεῖται τῇ νύμφῃ ἢ τῷ γαμβρῷ θανάτου αἰτίᾳ· καὶ γὰρ ὁ πενθερὸς ἀποθάνῃ, μένει τὸ συνοικέσιον, καὶ ἀδιάφορον, εἶτε τὸν υἱὸν εἴτε τὴν θυγατέρα ἀπόκληρον ἐποίησε· διαζυγίου δὲ χάριν καλῶς δωρεῖται. Αὐτ. 53.

(17) 64. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ δωρησάμετος τελευτήσῃ ἐφησυχάσας τῇ δωρεᾷ, βεβαιοῦται· ἡ δωρεά· ὅθεν εἰ ὁ δημόσιος ὡς ἀκληρονόμητον διαδέξῃται τὸν ἄνδρα, οὐ δύναται τὰς δωρεὰς ἀνατρέπειν, Κ (5. 16) 1.

Βιβλίον Τριακοδτὸν πρῶτον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ τούτων, οἵτινες ἰδίου ἢ ἀλλοτρίου
δικαίου εἰσι.

(1) 3. Καὶ ὅτι ἰδιὸν ἐστὶ μόνοις Ρωμαίοις τοὺς ἐξ ἐννόμων γάμων παῖδας αὐτῶν ἔχειν αὐτοὺς ὑπεξουσίους. Π. (1. 6) 3.

(2) 5. Καὶ οἱ ἐξ ἀρρένων ἔκγονοι ἡμῶν καὶ οἱ ἐφεξῆς ὑπεξοῦσι· ἡμῶν εἰσι. Αὐτ. 5.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ τῆς ὀφειλομένης τοῖς γονεῦσιν ὑποταγῆς.

(1) 7. Καὶ ὅτι ἡ θυγάτηρ οὐ μόνον τιμᾷ τὸν πατέρα ἀναγκάζεται, ἀλλὰ καὶ τρέφειν Π. (37. 15) 5.

(2) 10. Καὶ ὅτι τὸν υἱὸν οὐ δύναται ἀρνεῖσθαι ὁ πατήρ, τοῦτο μὲν διὰ τὸ δόγμα, τοῦτο δὲ διὰ τὴν ποινὴν καὶ διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς μερίζονα ὄντα τῶν τριῶν ἐτῶν.

(3) 12. Καὶ περὶ τῶν ἀποκρυπτόντων ὑπεξούσιον ἢ ὑπεξουσίαν· καὶ περὶ τοῦ ἐὰν μήτηρ κατέχῃ τοὺς παῖδας βοθηεῖται Π. (43. 30) 1 πρ. § 3. Οὐ δύναται ὁ πατήρ ἀπαιτεῖν τὸν γαμβρὸν παραστῆσαι τὴν αὐτοῦ θυγατέρα.

(4) 13. Τὸ δὲ ἐναντίον ὁ γαμβρὸς ἐνάγει τῷ πατρί, ἵνα ἀγάγῃ τὴν διαζευχθεῖσαν αὐτῷ.

(5) 14. Καὶ περὶ τοῦ ἔλκοντος τὸν ὑπεξούσιον υἱόν. Καὶ ὅτι καὶ ἡ μήτηρ ἔσθ' ὅτε προτιμᾶται τοῦ πατρὸς ἔχειν τὸν παῖδα, μηδὲν βλαπτομένης τῆς ὑπεξουσιότητος. Αὐτ. §. 4.

Καὶ εἰ παρέλθωσι τὴν ἄνηβον ἡλικίαν οἱ παῖδες, πῶς ὀφείλουσι παρατιθέσθαι ἐλευθέρᾳ καὶ σεμνῇ οἰκοδεσποίνῃ. Αὐτ. 4.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Περὶ αὐτεξουσιότητος παίδων.

(1) 2. Οὐ γυμνὴ συναίνεσις τοῦ πατρὸς ἐλευθεροῦ

τῆς ὑπεξουσιότητος τὸν παῖδα, ἀλλὰ νόμιμος πρᾶξις.

(2). 4. "Αδειαν ἐχέτωσαν οἱ ἀνιόντες πάντες τοὺς ἐξ ἄρρενογονίας ὑπεξουσίους αὐτεξουσίους ποιεῖν. Κ. (8. 48) 2. 4. 5.

ΤΙΤΛΟΣ Δ.

Ποίοις τρόποις τὸ ὑπεξούσιον διαλύεται.

(1) 1. Διαλύει τὴν ὑπεξουσιότητα τοῦ παιδὸς καὶ ὁ περιορισμὸς τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ εἰ ὁ ὑπεξούσιος γένηται ἢ ἑπαρχος, ἢ στρατηγός, ἢ ἐπίσκοπος ἢ πατρίκιος παρευθὺ τῆς τοῦ πατρὸς ὑπεξουσιότητος ἀπαλλάττεται. Εἰς. (1. 12) §. 4. Ἰδὲ καὶ Νεαρὰν 81. κεφ. 1.

Διαλύει τῆς ὑπεξουσιότητος καὶ τὸ προσελθεῖν τοὺς γονεῖς τῷ ἁρμοδίῳ δικαστῇ ἢ ἄρχοντι καὶ εἰπεῖν, τόνδε ἢ τοὺς δε ποιῶ αὐτεξουσίους καὶ τῆς ἐμῆς ἀφήμι χεῖρός. Εἰς. (1. 12) §. 6.

Καὶ ὅταν τυχὸν τὸν ἐμὸν ὑπεξούσιον εἰς υἱοθεσίαν παράσχω τῷ πρὸς πατρός ἢ πρὸς μητρός πάππῳ· μετατίθεται γὰρ εἰς τὸν πάππον, συναينوῦντος δηλαδὴ τοῦ παιδὸς. Αὐτ. §. 8.

ΤΙΤΛΟΣ Ε.

Ἡ διάταξις ἡ . . . διὰ τῆς ἐπίσκοπῆς ἐλευθεροῦσα τοὺς παῖδας τῆς ὑπεξουσιότητος.

(1) 1. Θεσπίζομεν ὅτι οἱ ἐπίσκοποι ἅμα τῇ χει-

ροτονίᾳ καὶ τὴν αὐτεξουσιότητα προσγίνεσθαι. Νε. 4. 16.

Λύει τὴν ὑπεξουσιότητα διαγωγὴ ἰδιογνωμονοῦσα τοῦ υἱοῦ ἐν ταῖς ὁψεσι τοῦ πατρὸς μηδὲν λέγοντος.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ.

Περὶ τῶν διαγινωσκομένων καὶ ἀνατρεφομένων παιδῶν ἀπὸ γονέων.

(1) 1. Ἐπιτέτραπται τοίνυν τῇ γυναικὶ νομιζούσῃ ἔγκυον αὐτὴν καὶ τῷ ἔχοντι αὐτὴν ὑπεξουσίαν καὶ τῷ παρ' αὐτῶν ἐνταλθέντι παραγγέλλειν εἴσω λ'. ἡμερῶν ἀριθμουμένων ἀπὸ τοῦ διαζυγίου, αὐτῷ τῷ ἀνδρὶ ἢ τῷ ἔχοντι αὐτὸν ὑπεξούσιον ἢ τῷ οἴκῳ . . . ὅτι ἔγκυός ἐστιν ἐξ αὐτοῦ· λοιπὸν ἐν αὐτῷ ἐστιν ἢ πέμψαι φύλακας ἢ ἀντιπαραγγεῖλαι, ὥς οὐκ ἐστιν ἐξ αὐτοῦ ἔγκυος· τοῦτο δὲ καὶ ἄλλος ὀνόματι αὐτοῦ δύναται ποιεῖν. Ταῦτα δὲ μὴ ποιῶν ἀναγκάζεται τὸ τελεθὲν ἐπιγινώσκειν· καὶ μὴ ἐπιγινώσκων ἐξτραγοδίως σωφρονίζεται. II. (25. 3) 1. §. 1 καὶ 3

Συναπτάς τὰς λ'. ἡμέρας μετὰ τὸ διαζύγιον ψηφίζομεν.

Εἰ δὲ καὶ ἡ γυνὴ παραλίπη τι τῶν εἰρημένων τῷ νόμῳ, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ πατήρ τρέφειν τὸ τικτόμενον, εἰ μὴ δειχθῇ υἷς αὐτοῦ, καὶ τῷ τικτομένῳ πρόκριμα οὐ γίνεται, οὔτε περὶ τὰ δίκαια τοῦ υἱοῦ οὔτε περὶ τὴν ἀποτροφὴν.

Εἰ δὲ διαγινώσκων ὁ δικαστὴς περὶ τοῦ, εἰ ἐξ αὐτοῦ ἐγκυμονεῖ, ἀποφαίνεται ἐξ αὐτοῦ ἐγκυμονεῖν, γίνεται γνήσιος ἥτοι ὑπεζούσιος.

(2) 3. Τὸ νόμιμον δόγμα περὶ τῶν μετὰ διζύγιον τικτομένων εἰσηγησάτω τὰ εἰρημένα· εἰ δὲ τεθῇ ἐν τῷ γάμῳ ἢ μετὰ θάνατον μὲν τοῦ πατρὸς, περιόντος δὲ τοῦ πάππου τοῦ μέλλοντος αὐτὸν ἔχειν ὑπεζούσιον. εἰ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐτέχθη, ἢ καὶ ἀμφιβάλλεται, πότερον ἐν τῷ γάμῳ ἢ μετὰ ταῦτα ἐτέχθη ἢ καὶ εἰ γέγονεν ἡ τεκοῦσα γαμετή. Π. (25. 3) 3. §. 4.

(3) 5. Ὁ δικαστὴς γινώσκει τοὺς παῖδας ἐκ τῶν γονέων καὶ τοὺς γονεῖς ἐκ τῶν παίδων δι' ἀπορίαν καὶ ἀσθένειαν τρέφεσθαι, εἴτε αὐτεζούσιοί εἰσιν οἱ παῖδες, εἴτε ὑπεζούσιοι. Π. (26. 3) 5. πρ. §. 1—2.

Καὶ ὁ πορνογενὴς τρέφει τὴν μητέρα καὶ ἡ μήτηρ αὐτόν. Αὐτ. §. 4.

Καὶ ὁ κατὰ μητέρα πάππος ἀποτρέφει καὶ ὁ πατήρ τὴν νόμιμον θυγατέρα. Αὐτ. §. 5.

Τὸν πενόμενον παῖδα καὶ μὴ δυνάμενον κάμνειν, τρέφειν ὁ πατήρ ἀναγκάζεται. Αὐτ. §. 7.

Οὐ μόνον τρέφειν ὁ γονεὺς ἀναγκάζεται τὸν παῖδα, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ βάρη χορηγεῖν αὐτῷ, ἐσθλὰ καὶ οἶκῃσιν. Αὐτ. §. 12.

Καὶ ὁ αὐτεζούσιος ἀνηθὸς πενόμενον τὸν πατέρα ἀναγκάζεται τρέφειν· ἄτοπον γάρ ἐστιν, ἐν εὐπορίᾳ

ὄντος τοῦ παιδός, πένεσθαι τὸν πατέρα καὶ δεῖσθαι τῶν ἀναγκαίων. Αὐτ. §. 13.

Ἡ μήτηρ ἀναγκάως ἀποθρέψασα τὴν θυγατέρα καὶ συμμέτρως καλῶς ἀπαιτεῖ τὸν πατέρα· οὐ μὴν ἐὰν σχέσει μητρικῇ ἐδαπάνησε, καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀπετρέφετο. Αὐτ. §. 14.

(4) 8. Τὰ βάρη τῶν ἐξ ἄρρενογονίας ὑπέχουμεν ἐκγόνων, οὐ μὴν καὶ τῶν ἀπὸ θυγατέρων· αὗται γὰρ οὐχ ἡμῖν, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑπεζουσίους τίκτουσιν· εἰ δὲ μὴ περιέειν οἱ πατέρες αὐτῶν ἢ πένονται, τὰ βάρη αὐτῶν ὑπέχουμεν. Π. (25. 3) 8.

(5) 11. Ὁ ἀρμόδιος δὲ δικαστὴς κελεύσει τὸν πατέρα τρέφεσθαι παρὰ τοῦ παιδός, ἐὰν ἔχῃ ἱκανὴν οὐσίαν εἰς τὸ ἀποθρέψαι τὸν πατέρα. Κ. (5. 25) 2.

(6) 13. Κάκεῖνο δὲ διατυπῶσαι συνείδομεν, ἵνα, εἴποτε τὸν μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς γάμον λυθῇ· ναι συμβαίῃ, οἱ ἐκ τοῦ γάμου γεννηθέντες παῖδες μηδενὶ τρόπῳ βλαβῶσιν ἐκ τῆς διαζεύξεως τοῦ γάμου, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν γονέων κληρονομίαν καλείσθωσαν ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας ἀναμφισβητήτως ἀποτρεφόμενοι. Ὅπερ δὲ περὶ τοῦ τρέφεσθαι τὸν πατέρα καὶ τοὺς παῖδας διωρίσαμεν πενομένους, τοῦτο δὴ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων προσώπων ἐκατέρας φύσεως κρατεῖν κελεύομεν.

Καὶ περὶ τοῦ μὴ βλάπτεσθαι τοὺς παῖδας ἐκ τῆς

διαζεύξεως τῶν γονέων· καὶ πότε ἀνάγονται παρὰ τῆς μητρός, τοῦ πατρὸς χορηγοῦντος τὰς τροφάς, καὶ πότε παρὰ τῷ πατρί· καὶ εἰ συμβῇ τὸν πατέρα ἄπορον εἶναι, τὴν δὲ μητέρα εὐπορον· καὶ περὶ παίδων ἀπορούντων καὶ μητρὸς πενομένης, καὶ περὶ πάντων ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἐκτέρας φύσεως πλουτούντων ἢ καὶ πενομένων.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ.

Περὶ τοῦ θεωρεῖσθαι τὴν γαστέρα τῆς ἐγκυμονούσης καὶ παραφυλάττεσθαι.

(1) 1. Ἐὰν μετὰ τὸ διαζύγιον ὁ ἀνὴρ λέγῃ τὴν γαμετὴν ἐγκυμονεῖν, αὐτὴ δὲ ἀρνῆται, ἐπιλέγεται ὁ ἄρχων τρεῖς μαῖας δοκίμους τὴν τέχνην καὶ τὴν πίστιν, καὶ θεωροῦσι, καὶ ἐὰν αἱ τρεῖς εἴτε καὶ αἱ δύο εἴπωσιν αὐτὴν ἐγκυμονεῖν, δέχεται φύλακα, ὥσανεὶ αὐτὴ τοῦτο ἤτησεν· εἰ δὲ αἱ τρεῖς εἴτε αἱ δύο εἴπωσιν αὐτὴν μὴ ἐγκυμονεῖν, οὐ δέχεται φύλακα καὶ ὁ ἀνὴρ εἰς ὕβριν αὐτῆς καὶ ἀτιμίαν δοκεῖ τοῦτο πεποιηκέναι. Π. (25. 4) 1. πρ.

Ἐὰν τοῦ ἀνδρὸς τελευτήσαντος ἡ γυνὴ φησὶν ἐγκυμονεῖν, ὀφείλει δεύτερον τοῦ μηνὸς παραγγέλλειν, οἷς διαφέρει, ἢ προκουράτορσιν αὐτῶν, ἵνα, εἰ βούλονται, πέμψωσι τὰς ὀφειλούσας ἐπιδεῖν τὴν γαστέρα· πέμπονται δὲ πέντε γυναῖκες ἐλεύθεραι, καὶ ἅμα πᾶσαι ἐφορῶσι, καὶ οὔτε μία τούτων ἀκούσης

τῆς γυναικὸς ἄπτεται τῆς γαστρὸς αὐτῆς· τίττει δὲ ἐν οἴκῳ σεμνῆς γυναικὸς ἐπιλεγομένη παρὰ τοῦ ἄρχοντος πρὸ λ'. τοῦ νομίζειν τίττειν στελλέτω τὴν παραγγελίαν ἢ γυνή· μὴ ἐχέτω δὲ τὸ κουβούκλειον, ἐν ᾧ τίττει, πολλὰς εἰσόδους, ἀλλὰ μίαν· τὰς δὲ λοιπὰς σανίσιν ἐκάτερον ἀποφράττειν μέρος· καὶ πρὸ τοῦ κουβουκλείου τρεῖς ἐλεύθεροι καὶ τρεῖς ἐλεύθεραι καὶ δύο στρατιῶται φυλάττουσιν. Αὐτ. §. 10.

Ἐάν τι παραλειφθῇ τῶν εἰρημένων δι' ἀγροικότητος, οὐ βλάπτεται τὸ παιδίον. Αὐτ. 2. §. 1.

Βιβλίον τριακοστὸν δεύτερον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ τῶν ἐκ νόθων γενομένων γνησίων καὶ παλλακῶν καὶ νόθων παιδων

(1) 1. Καὶ ὅτι ἡ ποίησις τῶν προικῶν γνησίους ποιεῖ οὐ μόνον τοὺς τεχθέντας παῖδας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιτικτομένους. Κ. (5. 27) 10.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ νόθων.

(1). 4. 1) Ἐν τελεί. Εἰ δὲ γνησίων ὑπόντων, καταλείπει καὶ νόθους, ἐξ ἀδιαθέτου μὲν οὐδὲν αὐτοῖς ὑπάρχειν, ἀποτρέφεσθαι δὲ μόνον παρὰ τῶν γνησίων κατὰ τὸ πρέπον καὶ πρὸς τὸ τῆς οὐσίας μέτρον. Νε. 89. κεφ. 12. §. 2—6.

Καὶ αὐτοὶ δὲ (οἱ φυσικοὶ παῖδες) ἦτοι οἱ νόθοι τοὺς γονεῖς ἀμειβέσθωσαν εἰς τε διαδοχὰς καὶ ἀποτροφάς, καθάπερ ἐπὶ τῶν αὐτῶν νενομοθετήκαμεν. Νε. 89. κεφ. 13.

Οἱ δ' ἐξ ἀρπαγῆς γενόμενοι ἢ ἐκ συγγενείας, ἢ μοναζουσῶν, ἢ καὶ ἐκ παρανόμων γάμων, τοῦτέστι τετάρτων, οὔτε νόθοι ἢ φυσικοὶ λέγονται ἢ τραφή-
σονται, ἢ μετουσίαν ὅλως σχῶσιν ἀπὸ τοῦ παρόν-
τος. Αὐτ. κεφ. 15.

Βιβλίον Τριακοστὸν τρίτον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ υἱοθεσιῶν.

(1). 12. Καὶ ὅτι μετὰ διανοώσεως ἢ παρὰ βασι-
λέως υἱοθεσία πράττεται, τυχὸν ἵνα μὴ ἔστιν ὁ λαμβάνων ἥτις τῶν ξ. ἐτών· ὁ γὰρ τοιοῦτος μᾶλλον ὀφείλει παιδοποιεῖν, εἰ μὴ διὰ νόσον ἐμποδίζεται, ἢ ἔστιν ἑτέρα εὐλογος αἰτία· τυχὸν γὰρ συγγενὴς ἔστιν τοῦ υἱοθετουμένου. Οὔτε πολλοὺς χωρὶς αἰτίας υἱοθετεῖται τις, οὔτε ἀλλότριον ἀπελευθέρον, οὔτε ὁ ἥτων τὸν μείζονα. Π. (1.7) 15. §. 2. Αὐτ. §. 3.

(2) 13. Ὁ ἐπίτροπος ἢ κουράτωρ, εἰ μὴ ἔστιν ἐξ ἐνιαυτῶν ὁ ἐπιτροπευθεὶς, οὐχ υἱοθετεῖται αὐτόν, οὔτε ὁ κηδεμὼν τὸν κηδεμονευόμενον. Αὐτ. 17. πρ.

Οὐδεὶς υἱοθετεῖσθαι τὸν ἄνηγον δύναται, εἰ μὴ

συγγενὴς αὐτοῦ ἢ χρηστὴν ἔχων πρὸς αὐτὸν διάθε-
σιν· ἵνα μὴ ἔχωσιν ἄδειαν οἱ ἐπίτροποι λύειν τὰς ἐ-
πιτροπὰς καὶ τὰς παρὰ τῶν γονέων γενομένας ὑπο-
καταστάσεις, υἱοθετοῦντες τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐπιτρο-
πευομένους. Αὐτ. §. 1.

Ζητεῖται δὲ τὰ περὶ τῆς οὐσίας τοῦ ἀνήρου καὶ τοῦ θέλοντος αὐτὸν υἱοθετήσασθαι, μήποτε οὐ συμ-
φέρῃ, καὶ τὰ περὶ τῶν τρόπων τοῦ υἱοθετουμένου καὶ τῆς ἡλικίας, μήποτε ὀφείλει μᾶλλον παιδοποιῆσαι καὶ εἰ ἔχει παῖδας· ἵνα μὴ μειωθῇ ἡ ἐλπίς αὐτῶν τῆς διαδοχῆς, ἢ ὁ ἄνηθος εὗρεθῇ λαμβάνων, ἥτις ἡπερ ἔστιν ἄξιος. Αὐτ. §. 2 καὶ 3.

(3) 17. Καὶ ὅτι καὶ θήλειαι υἱοθετοῦνται. Αὐτ. 21.

(4). 18. Καὶ ὅτι προαποθνήσκοντος τοῦ εἰς θέσιν λαβόντος καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ ἀνήρου, ἀναγκάζονται οἱ κληρονόμοι καὶ τὰ τοῦ παιδὸς ἀπροσπόριστα ἀποκαταστήσαι, καὶ τὸ τρίτον τῶν πραγμάτων τοῦ εἰς θέσιν λαβόντος. Αὐτ. 22. πρ.

(5) 19. Καὶ ὅτι ὁ αὐτεξούσιος εἰς θέσιν λαμβανόμενος οἷς γίνεται ἐξ ἀρρεναγονίας συγγενὴς, τοῖς αὐτοῖς καὶ ἐκ θηλυγονίας· ὥσπερ καὶ τοῦναντίον οὐ γίνεται· ὅθεν ἡ γυνὴ μου οὐκ ἔστι μήτηρ αὐτοῦ, οὐδὲ ἡ μήτηρ μου μάμμη αὐτοῦ· κωλύεται μέντοι τοῦ πρὸς αὐτὰς γάμου· τῆς θυγατρὸς μου δὲ ἀδελφὸς γίνεται, ἐπειδὴ τῆς φαμιλίας μου ἔστι. Αὐτ. 23.

(6). 20. Καὶ ὅτι οὐτε ἀπὼν τις οὐτε διχονοῶν υἱοθετεῖται. Αὐτ. 24.

(7). 22. Καὶ ὅτι ὁ υἱοθετηθεὶς παρὰ τοῦ αὐτεξουσίου μου υἱοῦ οὐκ ἔστι μου ἔγγονος. Αὐτ. 25.

(8). 23. Καὶ ὁ ἀπὸ θετοῦ τεχθεὶς θετοῦ τάξιν ἐπέχει Αὐτ. 27.

(9) 25. Καὶ ὁ ἀλαλὸς δίδωσι τὸν υἱὸν εἰς υἱοθεσίαν, εἴπερ τὴν οἰκείαν γνώμην ἄλλως φανερωταὶ δύναται. Αὐτ. 29.

(10). 26. Καὶ ὅτι ὁ μὴ ἔχων γάμετὴν υἱοθετεῖται. Αὐτ. 30.

(11) 28. Ὁ δὲ υἱοθετηθεὶς ἄνηθος ἔσθ' ὅτε μετὰ τὴν ἡβὴν καλῶς μετὰ διαγνώσεως ἐπιζητεῖ αὐτεξούσιος γενέσθαι. Αὐτ. 32. πρ.

(12) 29. Καὶ ὅτι ὁ ἄνηθος μετὰ τὴν ἡβὴν δεικνὺς μὴ λυσιτελεῖν αὐτῷ τὴν θέσιν, αὐτεξούσιος γίνεται καὶ τὴν πρῶην λαμβάνει κατάστασιν. Αὐτ. 33.

(13) 30. Καὶ ὅτι ἀνυπόστατόν ἐστιν υἱοθετεῖν τινα ἄχρι τριετίας ἢ ἔκτοτε δοῦναί σοι αὐτὸν εἰς υἱοθεσίαν. Αὐτ. 24.

(14) 33. Καὶ ὁ μὴ ἔχων υἱὸν υἱοθετεῖ τὸν ἔγγονον. Αὐτ. 37. πρ.

Καὶ ὅτι ἐὰν αὐτεξούσιον ποιήσω ἢ παράσχω εἰς θέσιν τὸν θετόν μου υἱόν, οὐ δύναμαι πάλιν αὐτὸν υἱοθετεῖσθαι. Αὐτ. §. 1.

(15). 35. Καί. . . ἐὰν λάβω αὐτεξούσιον καὶ ἔχη παῖδας πῶς γίνονται ἔγγονοί μου· εἰ δὲ ὑπεξούσιον, μένουσι παρὰ τῷ φυσικῷ πάππῳ ὑπεξούσιοι. Αὐτ. 40.

Καὶ ὅτι ὁ σπάδων διὰ τῆς θέσεως κτᾶται ὑπεξούσιον κληρονόμον. Αὐτ. § 2.

37. Καὶ ὅτι ὁ ἐπταέτης δίδεται εἰς θέσιν.

(16) 39. Ἐὰν ἔχων ἔγγονον υἱοθετήσωμαι ἕτερον εἰς τάξιν ἐγγόνου, πῶς οὐ γίνονται μετὰ τὸν θάνατόν μου ἀλλήλοις ὅμαιμοι, εἰ μὴ ἄρα ρητῶς ἀπὸ τοῦδε τοῦ υἱοῦ τὸν ἔγγονον υἱοθετησάμην. Αὐτ. 44.

(17) 40. Καὶ ὅτι τὰ βάρη τοῦ υἱοθετηθέντος πρὸς τὸν υἱοθετήσαντα μετέρχεται. Αὐτ. 45.

(18) 41. Καὶ πῶς παρὰ τῷ ἄρχοντι τὸν ἄνηθον παρόντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ δύναται τις υἱοθετεῖν. Κ. (8. 47) 2.

(19) 43. Ἡ υἱοθεσία οὐ διὰ ταβελλίωνος γίνεται, ἀλλὰ διὰ νομίμου πράξεως παρὰ ἄρχοντος. Αὐτ. 4.

(20) 44. Ἡ γυνὴ οὐ δύναται υἱοθετεῖσθαι, ἥτις οὐδὲ ὑπεξουσίου ἔχει τοὺς παῖδας· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς παραμυθίαν τῶν ἀπολλυμένων παίδων βούλεται λαβεῖν, δίδομεν αὐτῇ τοῦτο ποιεῖν, ὥσανεὶ ἐξ αὐτῆς τεχθέντα αὐτόν.

Καὶ ὅτι ἡ γυνὴ εἰς παραμυθίαν τῶν ἀπολλυμένων παίδων δύναται υἱοθετήσασθαι. Αὐτ. 5.

(21) 45. Ἡ υἱοθεσία τῶν αὐτεξουσίων οὐκ ἄλλως

γίνεται ἢ ἐνταῦθα, ἢ ἐν ἐπαρχίᾳ, εἰ μὴ κατὰ βασιλικὴν ἀντιγραφὴν γένηται ἡ θέσις. Αὐτ. 6.

(22) 48. Καὶ ὅτι, εἰ ἐξωτικῷ δοθῇ εἰς θέσιν, φυλάττεται τὰ δίκαια τοῦ φυσικοῦ πατρὸς πάντα ἀμείωτα, ὥστε αὐτὸν δύνασθαι καὶ τὴν περὶ διαθήκης μέμψιν κινεῖν καὶ πᾶσαν διαδοχὴν ἐξ ἀδιαθέτου ἔχειν· εἰ δὲ πάππῳ πρὸς μητρὸς ἢ πρὸς πατρός, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ αὐτεξούσιος ἦν, τότε πάντα τὰ δίκαια μεταφέρονται· εἰ μὴ ἄρα αὐτεξούσιος γένηται ὑπ' αὐτόν· πάλιν γὰρ εἰς τὸν φυσικὸν πατέρα ὑποστρέφει. Αὐτ. 10. πρ.

Ἐπὶ δὲ ἐξωτικοῦ εἰς ἐν θέμα ἰσχύει· ἐὰν γὰρ ἀδιάθετος τελευτήσῃ ὁ λαβὼν αὐτόν, μήπω αὐτεξούσιος γενόμενος ὑπ' αὐτοῦ, κληρονομεῖ αὐτόν. Αὐτ. §. 1.

(23) 50. Δεῖ τὸν λαμβάνοντα εἰς υἰοθεσίαν εἶναι μείζονα τοῦ λαμβανομένου· ἐπειδὴ πρὸς μίμησιν τῆς φύσεως ἐπινενόηται, ἡ δὲ φύσις πρεσβύτερον οἶδε τοῦ υἱοῦ τὸν πατέρα· νομίζεται γὰρ τέρας εἶναι καὶ τῆς φύσεως ἀλλότριον τὸ λέγειν, μείζονα εἶναι τὸν παῖδα τοῦ πατρός· ταῦτα δὲ καὶ ἐπὶ ὑπεξουσίων καὶ αὐτεξουσίων προβαίνει· δεῖ δὲ καὶ προηγεῖσθαι τὸν πατέρα ὀκτωκαίδεκα ἐνιαυτούς· ἡ γὰρ τοιαύτη ἡλικία ἐφηβότης λέγεται τελεία, ὅτε καὶ οἱ βραδέως

ἡβῶντες ἡβῶσι, τοῦ σχήματος πάντως συντρέχοντος. Εἰς. (1. 11) 4.

(24) 51 . . . (ἐκ τῶν εὐνούχων) ὁ μὲν καστράτος καὶ ὁ θλιβίας οὐ λαμβάνουσιν εἰς θέσιν οὔτε αὐτεξούσιον παρὰ βασιλέως, οὔτε αὐτεξούσιον παρὰ Ἀρχοντος· οἷς γὰρ ἡ φύσις ἡρνήσατο τὸ παιδοποιεῖν, τούτοις καὶ ὁ νόμος κατὰ πόδα βαδίζων τῆς φύσεως· ὁ δὲ σπάδων (ἐπειδὴ τοῦτον ἐλπίς εἰκὸς τοῦ πάθους ἀπαλλαγέντα δύνασθαι παιδοποιεῖν) εἰς θέσιν λήψεται καὶ αὐτεξούσιον (εἰσποίησις) καὶ ὑπεξούσιον (υἰοθεσία).

(25) 52 . . . Ἡ γυνὴ εἰκότως οὐ λήψεται εἰς θέσιν τινά, εἰ μὴ ἄρα ἐκ φιλοτιμίας βασιλέως πρὸς παραμυθίαν τῶν τελευτησάντων αὐτῆς παίδων βουλευθῇ λαβεῖν· ὥστε οὖν ἡ μὴ ἔχουσα παῖδας γυνὴ οὐδὲ διὰ βασιλέως ἀντιγραφῆς εἰς θέσιν λήψεται τινα.

(26) 53. Πρὸς ταῖς εἰρημέναις διαφοραῖς ἐστὶ καὶ αὕτη· ἐὰν εἰς υἰοθεσίαν λάβω τινὰ ἔχοντα υἱὸν ὑπεξούσιον, ἔπεται αὐτῷ ὁ παῖς, καὶ ὁ μὲν ἔσται παρ' ἐμοὶ ἐν τάξει υἱοῦ, ὁ δὲ ἐν τάξει ἐγγόνου· εἰ δὲ ὑπεξούσιον, ἔξ οὔ γέγονεν υἱός, λάβω εἰς θέσιν, αὐτὸς μόνος παραγενήσεται, τὸν δὲ ἴδιον υἱὸν ἐᾷ παρὰ τῷ φυσικῷ πάππῳ, καὶ ὁ λογισμὸς ὁῦλος, ἐπειδὴ ὑπεξούσιος ὢν ὑπεξούσιον ἔχειν οὐκ ἡδύνατο. Αὐτ. §. 11.

Βιβλίον Τριακοστὸν ἑβδομον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ ἐπιτρόπων καὶ κουρατόρων.

(1) 2. Ἐπιτροπή ἐστὶν δίκαιόν τι καὶ ἐξουσία κατὰ ἐλευθέρας κεφαλῆς διδομένη καὶ πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῆς ἐπινουμένη ἢ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς ἢ διὰ τὸ τῆς εὐπραγίας ἄηθες ἐπιτετραμμένη.

Βιβλίον τριακοστὸν ὄγδοον.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Περὶ ἐπιτρόπων καὶ κουρατόρων.

(1). 4 Περαιοῦται δὲ (ἡ ἐπιτροπή) οὐ μόνον τῇ ἡβῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐπιτρόπου ἢ τοῦ ἀνήβου.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΘ.

Πότε οἱ ἐπίτροποι ἢ κουράτορες παύονται.

1. Ἐὰν ἀνήβος ἐπιτρόπους ἔχῃ καὶ κουράτορας διὰ τῆς ἡβῆς, οὐ μόνον τῶν ἐπιτρόπων, ἀλλὰ καὶ τῶν κουρατόρων ἀπαλλάσσεται· καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἡβην ἐτέρους ὀφείλει λαβεῖν κουράτορας ὁ ἀφῆλιξ. Βασιλικὰ Ζέπου σελ. 3163 καὶ ἑ.

2. Ἡ ἐπιτροπή ἀπὸ μόνης τῆς τοῦ ἀνήβου βουλήσεως οὐδέποτε παύεται.

Βιβλίον τεσσαρακοστὸν πρῶτον.

ΤΙΤΛΟΣ Δ.

Περὶ τῶν κληρονόμων καὶ τοῦ Φαλκιδίου.

(1). 3. Θεσπίζομεν, εἰ μὲν ὑπεξουσίῳ ὄντι τῷ σὺν ἀδελφῷ ὁ πατήρ ἐδωρήσατο τὴν πᾶσαν αὐτοῦ περιουσίαν, ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη δωρεὰ ἐν τῷ διαιροῦντι τῇ φαιμίλῃ τὸν κλῆρον δικαστηρίῳ χρεῖαν ἔχει βεβαιωθῆναι, ὁ αὐτὸς δικαστὴς ὁ τὴν δωρεὰν βεβαιῶν ἀφορίζει σοι τὸ γ'. μέρος τῶν ἐξ ἀδιαθέτου· εἰ δὲ αὐτεξουσίῳ ὄντι αὐτῷ ἐδωρήσατο αὐτῷ πάντα τὰ προσόντα αὐτῷ πράγματα ἢ μὲν δωρεὰ νόμῳ συνέστηκε, λοιπὸν δὲ κατὰ μίμησιν τῆς κατὰ διαθήκης μέμφεως κινουντί σοι τὴν κατὰ τῶν δωρεῶν ἀγωγὴν ὁ ἄρχων βοηθήσει. Κ. (3. 29) 2.

(2). 4. Πατήρ τις ἔχων παῖδας ἕνα ἐξ αὐτῶν υἱοτεξούσιον ποιησάμενος τούτῳ σχεδὸν ἅπασαν τὴν οὐσίαν ἐδωρήσατο ἢ καὶ ἐξωτικῷ τινι πάντα σχεδὸν αὐτοῦ τὰ πράγματα ἐδωρήσατο καὶ τετελεύτηκεν ἀδιάθετος. Τὸ οὖν ζητούμενον, εἰ δύνανται οἱ παῖδες κατὰ τῶν ἀμέτρων κινεῖν τὴν μέμφιν· αἱ γὰρ διατάξεις αἱ προλαβοῦσαι . . . ὑποτίθενται τὸν πατέρα διατιθέμενον καὶ ὄνομα ψιλὸν ἀπὸ διαθήκης καταλιπόντα τοῖς παισὶ· λέγει οὖν ἡ διάταξις οὕτως· τὰ μὲν ἐν ταῖς δεήσεσιν ἐντεθέντα ῥεσκριπτα περὶ

ἐκείνων τῶν πατέρων ἐπισημαίνεται, οἵτινες διαθέμενοι ἐν τῇ ἰδίᾳ ζωῇ τὴν ἑαυτῶν ὑπόστασιν ἀμέτροις δωρεαῖς δαπανήσαντες μάταιον ὄνομα κληρονομίας τοῖς ἰδίοις παισὶ καταλελοίπασι· πλὴν καὶ εἰς τοὺς ἀδιαθέτους τελευτήσαντας ὁ αὐτὸς λόγος τῆς δικαιοσύνης ἐκτείνει. Αὐτ. 3.

(3). 5. Δύο τις ἔχων παῖδας αὐτεξουσίους πᾶσαν αὐτοῖς ἐδωρήσατο τὴν οὐσίαν, μετὰ ταῦτα ἕτερον ἔσχε παῖδα καὶ ἐτελεύτησε καὶ δέεται αὐτὸς ὁ πατήρ ἀνατραπῆναι πάσας τὰς δωρεάς, διὰ τὸ τοὺς μετὰ ταῦτα τεχθέντας παῖδας ἢ ἐγγόνους ἀποστερηθῆναι τῆς αὐτοῦ περιουσίας· ἢ τοῖνυν διάταξις κелеύει τὰς μὲν δωρεὰς ἐρρῶσθαι, μέρος δὲ ἀποσπᾶσθαι ἐξ αὐτῶν τὸ ὀφειλόμενον καταλειφθῆναι τῷ παιδὶ καὶ ποιῆσαι αὐτῷ τὸ τρίτον τῶν ἐξ ἀδιαθέτου. Αὐτ. 4.

(4). 6. Ἄνθρωπος τις ἔχων υἱὸν αὐτεξούσιον καὶ θυγατέρα καὶ πολλὰ τῷ παιδὶ δωρησάμενος, προικίσας δὲ καὶ τὴν θυγατέρα καὶ τελευτῶν διεῖλε τὴν οὐσίαν μεταξὺ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς· ἢ θυγάτηρ διαβάλλει τὰς δωρεάς· λέγει οὖν ἢ διάταξις· εἰ ἢ προῖξ καὶ τὰ ἐν διαθήκῃ καταλειφθέντα σοι ποιούσι τὸ τρίτον τῆς ἐξ ἀδιαθέτου, καλῶς ζητεῖ ἀνατρέψαι τὴν δωρεὰν κατὰ τὴν μίμησιν τῆς κατὰ διαθήκης μέμφεως, εἰ μὴ τὸ καταλελειμμένον σοι παρ' αὐτοῦ

μετὰ τῆς δοθείσης σοι προικὸς ἄρκει πρὸς τὸ τρίτον ἢ ἐπέγνως τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν ἢ πενταετία παρέδραμε καὶ μείζων εἴ τῶν εἴκοσι πέντε ἐτῶν.

(5) 7. Καὶ κατὰ μητρῶν δωρεῶν χώρει τῇ μέμφει, εἰ μὴ καὶ ἡ θυγάτηρ ἔλαβε τὸ ἀναλογοῦν εἰς τρίτον. Αὐτ. 7.

(6) 9. Ἡ μέμφις ἢ κατὰ δωρεῶν ἔοικε τῇ μέμφει τῇ κατὰ διαθηκῶν. Αὐτ. 9.

(7) 40. Ὅτε μήτηρ τὴν οὐσίαν πᾶσαν ὑπὲρ προικὸς ἰδίας ἐκδῶ, δύνανται κατὰ μίμησιν τῆς περὶ διαθήκης μέμφεως οἱ παῖδες αὐτῆς ἐπὶ ἀνατροπῇ τῆς ἀμέτρου προικὸς κινεῖν τὴν μέμφιν τὴν κατὰ τῶν ἀμέτρων δωρεῶν. Κ. (3. 30) μον.

ΤΙΤΛΟΣ Ε.

Περὶ τῶν εἰς παῖδας ἀμέτρων δωρεῶν.
(Neaorà 92. κεφ. α).

(1) 1. Θεσπίζομεν, ὥστε, εἴτις δωρεὰν ἀμέτρον εἰς τινα ἢ τινας τῶν παίδων ποιήσαιο, ἀνάγκην ἔχειν ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου τοσοῦτο ἐκάστω τῶν παίδων φυλάττειν τὸ ἐκ τοῦ νόμου μέρος, ὅσον ἦν πρὶν τὴν δωρεὰν ὁ πατήρ εἰς τὸν παῖδα ἢ τοὺς παῖδας τοὺς ταύτῃ τετιμημένους ποιήσαιο· οὕτω γὰρ οὐδὲν ἐπὶ ταῖς δωρεαῖς ἐγκαλέσουσιν, ἔχοντες μὲν ἐπὶ πάσῃ τῇ οὐσίᾳ τοῦ πατρὸς τὸ ἀπὸ τῶν νόμων, κατὰ τοσοῦτον δὲ ἀὑξανομένου τούτου τοῦ μέρους,

καθ' ὅσον καὶ τὰ πράγματα εἶχε τοῦ πατρός, πρὶν ταῖς δωρεαῖς ἐξαντληθείη. Οὐ δυναμένων τῶν ταῖς δωρεαῖς τετιμημένων παίδων φάσκειν, ἀρκεῖσθαι μὲν ταῖς ἀμέτροις ταύταις δωρεαῖς, δοκεῖν δὲ ἀφίστασθαι τοῦ πατρῶου κλήρου· ἀλλ' οὐκ ἀναγκαζομένων μὲν, εἰ ἀρκοῦνται ταῖς δωρεαῖς, καταδέχεσθαι τὸν κλῆρον, ἀνάγκην δὲ ἐχόντων πᾶσι τρόποις ἐπανισθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς τὸ ἐντεῦθεν διαφέρειν, καθ' ὅσον εἰρήκαμεν μέτρον, ὥστε μὴ ἔλαττον αὐτοὺς ἔχειν τὸ ἐκ τῶν νόμων αὐτοῖς ὀφειλόμενον διὰ τὴν γενομένην ἐπὶ ταῖς δωρεαῖς ἀμετρίαν, ὅπου γε ἔξεστι τῷ πατρὶ μέτρια φρονήσαντι περὶ τὴν πᾶσαν γονήν, καὶ τοῖς παρ' αὐτοῦ μᾶλλον ἀγαπωμένοις χαρίσασθαι τι πλεόν, καὶ μὴ τοὺς λοιποὺς παῖδας διὰ τῆς εἰς ἐκείνους γενομένης ἀμετρίας βλάψαι, καὶ τὸν ἡμέτερον παραβῆναι σκοπόν· καὶ τοῦτο ἐγένετο μὲν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ἐνθυμίον· ἀναβαλλόμενοι δὲ αὐτὸ πρῶην καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πειρώμενοι ψυχῶν, ἐπειδὴ ὑπὲρ ἐωρῶμεν αὐτοὺς εἰς τὰς τοιαύτας προσπαθείας ἐξολισθαίνοντάς τε καὶ καταφερομένους, διὰ τοῦτο νῦν προσθήκην ἐκείνῳ τῷ νόμῳ ταύτην ποιούμεθα. Ταῦτα μέντοι φαμέν περὶ παίδων κεχαρισμένων ὄντων αὐτοῖς, οὐ μὴν περὶ τῶν ἀγνωμόνων καὶ οἷς ὁ πατὴρ δικαίαν τε καὶ νόμιμον ἀχαριστίαν ἐπάγει. εἰ γὰρ τοῦτο οὕτως ἔχον φανείη, καὶ ἀποδειχθείησαν αἱ τῆς ἀχαριστίας αἰτίαι, ἔστω

τὰ τῶν νόμων τῶν ἐπὶ τοῖς ἀχαρίστοις κειμένων κύρια, οὐδὲν ἐκ τῆς ἡμῶν νομοθεσίας ἐλαττούμενα.

Βιβλίον Τεσδαρακοστὸν Πέμπτον.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας τῶν συγγενῶν.

(1). 16 § 12. Ὁ δὲ τῇ ἑκατοστῇ ὀγδοηκοστῇ δευτέρᾳ τικτόμενος ἐν τῷ νομίμῳ χρόνῳ τίκεται. II. (38. 16) 3. §. 12.

Σχ. Ὡς τοῦ ἐβδόμου μηνὸς ἐπιλαβόμενος· οὕτω γὰρ ἐν τῷ ιβ'. διγ. ε'. τίτ. τοῦ α. 'βιβλίου φησίν, ὅτι ὁ ἐν τῷ ζ. μηνὶ τικτόμενος νόμιμος υἱὸς ἐστίν, ἀλλ' ἐνδέχεται τὰς ρββ'. ἡμέρας μὴ ἄψασθαι τοῦ ζ. μηνός, μήτε τὸν στ. πληρῶσαι· ἀπὸ γὰρ τῆς πρώτης τοῦ Μαρτίου ἕως πληρώσεως τοῦ Αὐγούστου ρββ'. εἰσιν· ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι κατὰ Ἱπποκράτην, ὅστις ὁ παρὼν νόμος ἠκολούθησεν, λ. ἡμερῶν πεπληρωμένων ἐστὶ μὴν τῆς σελήνης.

(2) 38. Ὅσακις μήτηρ κληρονομῇσει υἱὸν ἴδιον ἢ θυγατέρα ἐξ ἀδιαθέτου, εἰ μὲν μὴ δευτερογαμήσει μετὰ τὴν τοῦ παιδὸς τελευτήν, μενέτω τέλειον ἔχουσα τὸ εἰς αὐτὴν περιελθὼν κέρδος· ἐὰν δὲ δευτερογαμήσῃ, τὰ μὲν ἔξωθεν εἰς τὸν υἱὸν περιελθόντα πράγματα ἐχέτω, ὅσα δὲ ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας εἰς τὸν υἱὸν

ἦλθον, τούτων τὴν χρῆσιν ἐχέτω, τὴν δὲ δεσποτεῖαν φυλαττέτω τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ταῖς ἀδελφαῖς τοῦ τελευτήσαντος παιδός· τοῦτο γὰρ κρατεῖ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων, ἅπερ ἐκέρδανε παρὰ τοῦ πρώτου ἀνδρός ἢ δευτερογαμήσασα γυνή. Κ. (6. 56) 5.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Περὶ βαθμῶν συγγενῶν καὶ ἀγχιστῶν καὶ τῶν ὀνομασιῶν αὐτῶν.

(1). 2. Οἱ ἀγχιστεῖς πρὸς ἀλλήλους τάξιν ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἐπέχουσιν· ὅθεν ἀθεμίτως ἀλλήλοις πρὸς γάμον συνάπτονται. Π. (38. 10) 1. § 7.

Οὔτε συγγενής, οὔτε ἀγχιστεύς ἐστὶν ὁ τεχθεὶς ἀπὸ κεκωλυμένων γάμων. Αὐτ. §. 8.

(2). 4. Τῇ τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης προσηγορία καὶ οἱ μνηστῆρες δηλοῦνται καὶ οἱ γονεῖς αὐτῶν πενθεροὶ λέγονται. Αὐτ. 6. §. 1.

(3). 5. Καὶ ὁ ἀπὸ πορνείας τεχθεὶς πρόγονός ἐστι τῶν μετὰ ταῦτα ἀγαγομένων τὴν αὐτοῦ μητέρα. Αὐτ. 7.

(4). 6. Ἐξ αὐτῆς τῆς μνηστείας ἄρχεται τὸ ὄνομα τοῦ πενθεροῦ καὶ τῆς πενθερᾶς, καὶ τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης. Αὐτ. 8.

(5). 7. Οἱ ἕως τοῦ τρισπάππου καὶ τρισεγγόνου ἰδιοκοῖς ὀνόμασι δηλοῦνται, οἱ δὲ πορρώτεροι μὴ ἔχοντες

ἰδικὴν προσηγορίαν πρόγονοι καὶ ἀπόγονοι καλοῦνται. Αὐτ. 10. §. 7.

Βιβλίον Τεόδορακοῦτον ἕκτον.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

Περὶ καταστάσεως προσώπων.

(1) 6. Τὸ κακῶς συντεθῆναι τὰ συμβόλαια οὐ βλάπτει τὴν τῶν παίδων κατάστασιν. Π. (1. 5.) 8.

(2). 8. Ὁ ἐρμαφρόδιτος ἐκ τῆς ἐπικρατούσης φύσεως διακρίνεται. Αὐτ. 10.

(3) 9. Νόμιμος υἱός ἐστὶν ὁ ἐξ ἐννόμου γάμου καὶ ἐν τῷ ἐβδόμῳ μηνὶ τικτόμενος. Αὐτ. 12.

Σχ. Καὶ ἐν τῷ ζ.' μηνὶ τέλειον ἤρρεσεν εἶναι τὸν τικτόμενον τοκετόν, τοῦτο τοῦ σοφωτάτου φήσαντος Ἰπποκράτους· διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐπταμηνιαῖον τικτόμενον βρέφος νόμιμόν ἐστι τῷ πατρὶ, μόνον εἰ ἐξ ἐννόμων συνελήφθη γάμων.

(4) 11. Οὐκ εἰσι παῖδες οἱ παρὰ τὴν φύσιν τικτόμενοι τεράστιοι· οἷς δὲ περισσεύουσι μέλη, παῖδες εἰσίν. Αὐτ. 14.

(5) 15. Ὁ μὲν ἐξ ἐννόμου γάμου τικτόμενος ἐπεταί τῷ πατρὶ, ὁ δὲ πορνογέννητος τῇ μητρί. Αὐτ. 15.

(5) 18. Πορνογέννητός ἐστὶν ὁ μὴ δυνάμενος δεῖξαι τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἢ δυνάμενος μὲν, τοιοῦτον δὲ ὃν ἔχειν οὐκ ἔξεστιν. Αὐτ. 23.

Βιβλίον πεντηκοστὸν τέταρτον.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΕ.

Περὶ Προξενητικῶν.

(1) 4. Ἡ διάταξις βούλεται τὸν προξενουῦντα γάμον μάλιστα μὲν μηδὲν λαμβάνειν· εἰ δὲ ὅλως ἀνέχεται λαβεῖν, εἰ μὲν μηδὲν συνεφώνησε περὶ τούτου, μηδὲν ὅλως λαμβάνειν· εἰ δὲ καὶ συνεφώνησε, μὴ ὑπὲρ τὴν εἰκοστὴν μοῖραν τῆς προικὸς καὶ τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς ἐπιζητεῖν, εἰ μὴ προῖξ ἄχρι διακοσίων λιτρῶν ἐστὶ χρυσίου· ἔλαττον δέ, εἰ βούλεται, λαβεῖν ἐπιτρέπει αὐτῷ· εἰ δὲ καὶ ὅσης δήποτε ποσότητος ἡ προῖξ ἐστὶ, περαιτέρω τῶν δέκα λιτρῶν τοῦ χρυσίου οὐκ ἐπιτρέπει τῷ προξενητῇ λαμβάνειν, οὐδὲ εἰ τελεία ἐστὶν ἡ προῖξ ἢ ἡ πρὸ γάμου δωρεά· εἰ δὲ παρὰ ταῦτά τις συμφωνήσῃ, μὴ ἀπαιτεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ καταβληθὲν ἀναδιδόσθω, εἴτε χρήματα ἔλαβεν, εἴτε πράγματα, ἢ ἀνεδόθη αὐτῷ ὁμολογία χρέους, ἢ ὅλως ἔλαβέ τι κινητὸν, ἢ ἀκίνητον, ἢ αὐτοκίνητον· κινουμένων τῶν ἀγωγῶν οὐ μόνον κατὰ τοῦ λαβόντος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν αὐτοῦ κληρονόμων, καὶ οὐ μόνον παρὰ τοῦ δεδωκότος, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ κληρονόμων, ὠρισμένου ι'. χρυσίου λιτρῶν ἐπιτιμίου τοῖς παρὰ ταῦτα πράττειν ἐπιχειροῦσιν. Κ. (5. 1) 6.

Βιβλίον πεντηκοστὸν ἑβδόμου.

ΤΙΤΛΟΣ Β.

Περὶ δορυκτῆτων πεκουλίων.

(1) 10. Στρατιωτικὸν πεκούλιον ἐστὶ τὸ δωρούμενον ἀπὸ γονέων ἢ συγγενῶν τοῖς οὖσιν ἐν στρατείᾳ καὶ ὅπερ αὐτὸς ὁ ὑπεξούσιος ἐν τῇ στρατείᾳ κτήσεται. Π. (49. 17) 4. πρ. 1. 2.

(2) 11. Οὔτε μένοντος ὑπεξουσίου τοῦ στρατιώτου, οὔτε αὐτεξουσίου γινομένου, οὔτε εἰς θέσιν παρὰ τοῦ πατρὸς δεδομένου, δύναται ὁ πατήρ ἀφαιρεῖσθαι τὸ στρατιωτικὸν πεκούλιον. Αὐτ. 12.

(3). 23. Ὁ ὑπεξούσιος οὐ δύναται πωλεῖν ἢ κινεῖν παρὰ γνώμην πατρὸς, εἰ μὴ μόνον τὸ στρατιωτικὸν πεκούλιον. Κ. (12. 36) 2.

Βιβλίον ἐξηκοστὸν.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΘ.

(1). 39. §. 2. Ἐνθα δὲ καὶ φύσει καὶ νόμῳ μειωμένον ἀμαρτάνει, ὁμοίως ἢ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ τιμωρεῖται· εἰ δὲ τῷ νόμῳ μόνῳ κεκώλυται, συγγινώσκειται ἢ ποινῇ.

Ὁ ἀθέμιτος γάμος οὐ βεβαιοῦται· καὶ διὰ τοῦτο ἐὰν πρὸ κατηγορίας λυθῇ, συγχωρεῖται ἡ ποινὴ αὐτοῦ.

Ἐπὶ τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ γενομένου ἀθεμίτου γάμου δίδωσι συγγνώμην φύσις καὶ ἡλικία καὶ ἡ ἐπανόρθω-

σις τοῦ ἀμαρτηθέντος καὶ μάλιστα. εἰ μήπω τις αὐτῶν κατηγόρησε.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΒ.

Περὶ . . . ἀναξίων.

(1) 13. Ἐὰν ἐπὶ μοιχείᾳ γυναικὸς καταδικασθεὶς ἀγάγωμαι αὐτήν, εἰ μὴ αὕτη κατεδικάσθη, οὔτε ὁ γάμος ἔρρωται· ἀλλ' εἰ καὶ κληρονόμον αὐτὴν γράψω, ἢ αὐτὴ ἐμέ, δημεύεται ἡ κληρονομία. Π. (34. 9) 13.

ΤΙΤΛΟΣ ΝΗ.

Περὶ ἄρπαγος παρθένων, ἢ χηρῶν
ἔτι γε μὴν καὶ καθιερωμένων.

(1) 1 . . . μὴ ἐξέστω δὲ τῇ γυναικὶ αὐτὸν τὸν ἀρπάσαντα ἄνδρα λέγειν, μηδὲ τοὺς γονεῖς αὐτῆς τοῦτο αὐτῇ κελεύειν. Κ. (9. 13) § 1. Ν. μον.

(2) 4. Μὴ γαμείσθω ἡ ἀρπαγεῖσα τῷ ἀρπάζοντι αὐτήν· ἀλλὰ καὶ εἰ συναινέσουσι τῷ τριούτῳ συνοικεσίῳ οἱ γονεῖς αὐτῆς, περιορίζονται. Νε. 143. πρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Νεαράι.

Σχετικαὶ διατάξεις ληφθεῖσαι ἐκ τῶν Νεαρῶν καὶ ἀνταποκρινόμεναι ταῖς ἐν τῷ κειμένῳ παραπομπαῖς.

§ 1. Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Νεαράι διατάξεις.

Νεαρά 2.

Περὶ τοῦ μὴ ἐπιλέγεσθαι τὰς δευτερογαμούσας γυναῖκας καὶ περὶ ἄλλων κεφαλαίων.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Συνείδομεν τοίνυν μὴ συγκεχυμένον τοῦτο τὸ περὶ τῶν ἐπιλογῶν καὶ ἀδιάκριτον καταλιπεῖν, ἀλλὰ τοιαύτην δοῦναι τῷ πράγματι τάξιν, ὥστε τῆς μητρὸς ἅπαξ εἰς δευτέρους γάμους ἐλθούσης κέρδος εὐθὺς ἀπάντων τῶν παίδων τὴν δεσποτείαν τῆς προγαμιαίας γίνεσθαι δωρεᾶς καὶ μηδεμίαν ἄδειαν εἶναι τῇ μητρὶ τοὺς μὲν τῶν παίδων ἐπιλέγεσθαι, τοὺς δὲ ἀτιμάζειν, διότι πάντας ὁμοῦ τοῖς δευτέροις ὕβρισε γάμοις. Ὡστε καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἡ δεσποτεία τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ὅλη πρὸς τὴν παιδα παραγενήσεται, τῆς σχέσεως παρὰ τῇ μητρὶ μέχρι περὶ ἐστι φυλαττομένης. Καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν διάταξιν, εἰ μὲν ἡ μήτηρ προαπέλθοι, τῇ παιδί τῆς ὅλης προγαμιαίας δωρεᾶς ἀρμοζούσης, εἰ δὲ ἡ παῖς, μένει παρὰ τῇ μητρὶ τὸ ἐκ τοῦ τῆς ἀπαιδίας συμφώνου κέρδος, τὸ δὲ λοιπὸν εἶναι τῆς παιδός, καὶ τελευτῶσαν τοῦτο παραπέμπειν εἰς τοὺς αὐτῆς κληρονόμους, εἴ τινας ἐκ τοῦ νόμου καλοῦντο.

Κ ε φ α λ α ι ο ν β'.

Τὸ δὲ γινόμενον μὲν ἀεὶ, ῥητῶν δὲ οὕτω νόμῳ δω-

ρισμένον, τοῦτο εἰς καλὴν παραύξησίν τε καὶ παρεν-
θήκην δίδομεν τούτῳ τῷ νόμῳ. Εἰ γὰρ οὐ παιδὶ τυ-
χόν, ἀλλὰ τινι τῶν ἔξωθεν ἢ μήτηρ ἔτι δευτέρων
ἄπειρος οὖσα γάμων μοῖραν τινα τῆς προγαμιαίας
δωρεᾶς, ἥτις πρᾶγμα ἐξ αὐτῆς ἢ καὶ πᾶσαν δωρή-
σεται, ἢ κατ' ἄλλον τυχόν ἐκποιήσῃ τρόπον, εἴτα
ὑστερον εἰς ἀνδρὸς φοιτήσῃ δευτέρου, πρόδηλον, ὡς
τῷ ἐπιγινομένῳ δευτέρῳ γάμῳ τῷ τῆς ἐκποιήσεως
ἀνατραπήσεται, καὶ οὐδὲ αὐτὸ πᾶσι τρόποις, ἀλλ'
ἐν μετεώρῳ καὶ τὰ τῆς ἐκποιήσεως καὶ τὰ τῆς ἀνα-
τροπῆς μενεῖ· εἰ μὲν γὰρ μέναιεν περιόντες οἱ παῖ-
δες, ἀνατραπήσεται καθ' ἅπαξ τὸ γινόμενον, τοῦ
νόμου τὴν δεσποτείαν τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς εἰς τοὺς
παῖδας ἄγοντος, καὶ οὐδὲν ἐπιστρεφομένου τῆς γυ-
ναικός, εἴτις πράξειεν ἐπὶ βλάβῃ τῶν παίδων· εἰ δὲ
προτελευτήσαιεν ἅπαντες τῆς μητρός, μένειν τὸ
συνάλλαγμα βέβαιον, οὐκ εἰς δλόκληρον, ἀλλὰ κατὰ
τοῦτο δὴ τὸ ἐξ ἀπαιδίας σύμφωνον, ὅπερ ἡμεῖς εἰση-
γησάμεθα πρῶτοι καὶ νενομοθετήκαμεν ἑναγχος τὸν
περὶ τούτου γράψαντες νόμον. Καὶ κατὰ τινα μὲν
μοῖραν ἔσται τὸ συνάλλαγμα βέβαιον, κατὰ τινα δὲ
ἄκυρον ἀποφανθήσεται, τοῦτέστι κατὰ μὲν τὸ μένον
παρὰ τῇ μητρὶ προφάσει τοῦ ἐξ ἀπαιδίας συμφώνου
κρατήσῃ, κατὰ δὲ τὸ παραπεμπόμενον εἰς τοὺς τοῦ
παιδὸς διαδόχους ἄκυρον ἔσται, ὡς, εἴγε ἡ μήτηρ

μόνη τῷ παιδὶ διάδοχος εὐρεθείη, τὸ πᾶν αὐθις κύριον
ἔσται.

§. 1. Ἐπειδὴ δὲ αἱ κατὰ τῶν δευτερογαμούντων
ποιναὶ κοιναὶ καὶ ἀνδρός εἰσι καὶ γυναικός, καὶ ὁ μὲν
ἐντῇ προικὶ πρὸς δευτέρους ἐλθὼν γάμους κινδυνεύσει,
ἡ δὲ ἐπὶ τῇ πρὸ γάμων ἥτοι διὰ τοὺς γάμους δωρεᾶ,
καὶ ὀνόμος οὗτος ἐφ' ἑκατέρου κείσθω προσώπου, καὶ
ταῦτα καὶ περὶ τῆς ἐπιλογῆς καὶ περὶ τῆς ἐκποιή-
σεως καὶ περὶ τοῦ κέρδους νενομοθετήσθω.

Κ ε φ α λ α ι ο ν ε'.

Ἡ μηδοτιοῦν (προῖκα) ἐπιδούσα μηδοτοῦν (προ-
γαμιαίαν δωρεάν) λαμβανέτω, ἡ δὲ ἔλαττον ἥπερ
ὠμολόγησε δοῦσα τσοῦτον ἀπολαμβάνετω μόνον,
ὅσον ἐπέδωκε. Καὶ ἔστω καὶ αὕτη καλὴ τῷ παρόντι
νόμῳ προσαύξησις, πολλὰ τῶν ἀεὶ μὲν ἀμφισβητου-
μένων, μόλις δὲ νῦν εἰς νομοθεσίαν καταχθέντων
διακρίναντι.

Νεαρὰ 12.

Περὶ ἀθεμιτογαμιών.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Ἰδὲ Κώδ. Κληρον. Δικ. σελ. 303.

Κ ε φ α λ α ι ο ν β'.

Ἰδὲ Κώδ. Κληρον. Δικ. σελ. 304.

Νεαρά 19.

Περὶ τῶν πρὸ τῶν προικῶν συμβολαίων
τικτομένων παιδων.

Π ρ ο ο ῖ μ ι ο ν .

Ἦλθεν εἰς ἡμᾶς ἀμφισβήτησιν ματαίαν τισὶν ἐμπεσεῖν, εἰ τὰ νομοθετηθέντα παρ' ἡμῶν περὶ τῶν παίδων τῶν γενομένων πρὸ τῆς τῶν προικῶν ποιήσεως, ὕστερον τῶν προικῶν γενομένων, οὐκ εἰς τοῦπίσω φέρεται ἐπὶ τῶν μὴ ψήφῳ ἢ διαλύσει τιμημένων ζητήσεων, καίτοι γε ἡμῶν ὅτε κατὰ μέρος ἐτίθεμεν τοὺς νόμους, ῥητῶς κατὰ τὴν πρώτην διάταξιν τὴν ταῦτα νομοθετοῦσαν μνησθέντων, ὡς εἴτε περίεισιν αὐτοῖς οἱ πατέρες, εἴτε ἐτελεύτησαν, οὕτω μέντοι τὰ κατὰ τὰς τοιαύτας ζητήσεις ἢ ψήφοις ἢ διαλύσεσιν ἔλαβον πέρας, πάντως οὕτω κρίνεσθαι, ὡς ὁ ἡμέτερος λέγει νόμος· ὃν ἀναπληροῦντες καὶ δεύτερον τεθεῖκαμεν νόμον τὰ αὐτὰ κρατεῖν θεσπίζοντες, καὶ εἰ μὴ μετὰ τὰ προικῶα γίνωνται παῖδες, ἢ γενόμενοι τελευτήσουσιν, οὐδὲν ἦττον καὶ τοὺς πρὸ τῶν προικῶν τεχθέντας γνησίους εἶναι καὶ ἐπὶ ταύτης ὁμοίως τῆς δευτέρας ἡμῶν διατάξεως προστεθείκαμεν, χρῆναι τὴν αὐτὴν νομοθεσίαν καὶ εἰς πρεσβυτέρους ἀναφέρεσθαι χρόνους, ἐξαίρουμένων ἐκείνων τῶν ὑποθέσεων, ὅσας ἢ δικαστικὴ ψήφος ἢ

διάλυσις ἔκρινεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τινες μετὰ τούτους ἡμῶν τοὺς σαφεῖς νόμους τολμηρᾷ διανοίᾳ τὴν ἡμετέραν ἐθάρρησαν παρερμηνεῦσαι νομοθεσίαν, καὶ τρίτην ἡναγκάστημεν θεῖναι διάταξιν, δι' ἧς παρεκελευσάμεθα, κἂν εἰ νομίμην ἐσχηκώς τις γαμετὴν καὶ γνησίους ἐκ ταύτης παῖδας, εἴτα ταύτης τελευτήσεως, ἢ τοῦ συνοικεσίου repudio διαλυθέντος, ἔσχε παῖδας ἐκ τινος, πρὸς ἣν ὁ γάμος οὐκ ἀπηγόρευται, μετὰ δὲ τὸ τούτους τεχθῆναι προικῶα συνέταξε πρὸς ταύτην συμβόλαια, γνησίους καὶ τοὺς οὕτως αὐτῷ γινομένους παῖδας ὑπάρχειν. Ἀλλὰ κατὰ ταύτην ἡμῶν τὴν διάταξιν οὐ προστεθείκαμεν ῥητῶς, κρατεῖν τὴν τούτων νομοθεσίαν καὶ ἐπὶ ἐκείνοις, ὧν οἱ πατέρες ἔτι περίεισιν, ἢ ἐτελεύτησαν μὲν, τὰ δὲ τῆς φιλονεικίας οὐδὲ δικαστικὴ ψήφος, οὐδὲ φιλικὴ κατέλυσε σύμβασιν· ἐντεῦθεν τινες ὑπέλαβον ἡμᾶς μηδαμῶς ἐθέλειν τὰ ταῖς μνημονευθείσαις περιεχόμενα νομοθεσίαις περὶ τῶν πρὸ τῆς ποιήσεως τῶν προικῶν τεχθέντων παίδων κρατεῖν καὶ ἐπ' ἐκείνοις τοῖς ἤδη πρὸ τῆς τοιαύτης νομοθεσίας τεχθεῖσι, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ τὸ περὶ τούτου μέρος, τὸ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ διατάξει κείμενον ἀφαιρεθῆναι παρ' ἡμῶν ἐν τῇ τοῦ κώδικος συνθήκῃ. Ὅπερ ἀτόπως ὑπώπτευσαν· δικαιοτάτα γὰρ τῆς τε πρώτης καὶ δευτέρας τοῦτο ἀφειλόμεθα διατάξεως καὶ τῇ

τρίτῃ οὐ προστεθείκαμεν· εἰ μὲν γὰρ ταῖς κατὰ μέ-
ρος τεθείσαις νομοθεσίαις ἀναγκάζον ἦν ἴσως τὴν
τοιαύτην παραλαμβάνειν εἰς τοῦπίσω τῆς νομοθεσίας
ἀναφοράν, εἰ δὲ τῷ παντὶ συναθροίσματι τῶν νόμων
κατὰ τὸν ἐπώνυμον ἡμῶν κώδικα εἰκότως περιαιρε-
θῆναι τὰ τοιαῦτα προστάξαμεν, ὥστε μὴ πλῆθος πε-
ριττὸν τοῖς βιβλίοις ἐγγραφῆναι. Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης
διατάξεως οὐ προσεθήκαμεν περὶ τῶν χρόνων, ὡς ἄ-
πασι φανερώτατον ὄν χρῆναι τὰ προστεθέντα δι' ἐρ-
μηνείας ἐπ' ἐκείνων κρατεῖν, ἐφ' ὧν καὶ τοὺς ἐρμη-
νευθεῖσι νόμοις γίνεται χώρα.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Ἐπειδὴ δὲ ὅλως ἐφάνησάν τινες καὶ περὶ τῶν
οὕτω φανερῶν ἀμφισβητεῖν ἐγχειροῦντες ἤτοι πλα-
νώμενοι, καὶ τόνδε προστίθεμεν τὸν νόμον, θεσπίζον-
τες τὴν ἐν ταῖς εἰρημέναις τρισὶ διατάξεσι γινομέ-
νην παρ' ἡμῶν νομοθεσίαν κρατεῖν, ἐφ' ὧν καὶ ρη-
τῶς τῷ πρώτῳ τεθέντι παρ' ἡμῶν νόμῳ προσεγρά-
ψαμεν, τοῦτέστιν εἴτε περιεῖναι συμβαίνει τοὺς τῶν
τοιούτων παιδῶν πατέρας, εἴτε καὶ τελευτῆσαι,
οὕτω δὲ τὰ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἢ ψήφῳ ἢ
διαλύσει πέραις λαβεῖν, ὥστε κατὰ τοῦτο τὰς τοι-
αύτας ὑποθέσεις ὑπὸ τοὺς παρ' ἡμῶν θεθέντας ἄγε-
σθαι νόμους· ἐξαιρουμένων ἐκείνων τῶν ὑποθέσεων,

ῥοσαι περ ἐφθίσαν πρὶν τοὺς παρ' ἡμῶν τεθῆναι νό-
μους ἢ ψήφῳ δικαστῶν ἢ διαλύσει κριθῆναι.

Νεαρὰ 22.

Περὶ τῶν δευτερογαμούντων.

Προοίμιον.

Πολλοὶ μὲν ἤδη καὶ παικίλοι τέθινται νόμοι παρ'
ἡμῶν, καὶ ἐκάστῳ μέρει τῶν πρότερον ἡμῖν νομοθε-
τηθέντων μὲν ἢ διαταχθέντων, δοξάντων δὲ ἡμῖν
ἔχειν οὐκ ὀρθῶς, τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω διδόντες ὁδόν,
καὶ ὑφηγούμενοι τοῖς ὑπηκόοις ὃν προσίκει διαζῆν
τρόπον, τὸ δὲ δὴ νῦν τοῦτο τὸ παρ' ἡμῖν γινόμενον
νόμος τίς ἐστι κοινός, τῷ πάντων καιριωτάτῳ τῶν
πραγμάτων τὴν προσήκουσαν τάξιν ἐπιτιθείς. Εἰ γὰρ
ὁ γάμος οὕτως ἐστὶ σεμνός, ὡς τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει
δοκεῖν ἀθανάσιαν ἐπιτεχνητὴν εἰσηγεῖσθαι, καὶ ἐκ
τῆς παιδοποιίας ἀνανεούμενα τὰ γένη μένει διηνεκῇ,
τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας καθ' ὅσον ἐστὶ δυνατόν
τῇ καθ' ἡμᾶς τὸ ἀθάνατον χαριζομένης φύσει· εἰκό-
τως ἡμῖν περισπούδαστα τὰ περὶ τῶν γάμων ἐστί.
Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῶν νομοθετηθέντων οὐ πᾶσι προ-
σῆκει οὔτε ἀνθρώποις, οὔτε πράγμασιν, οὔτε καιροῖς,
τὸ δὲ περὶ τῶν γάμων σπούδασμα πάσης ἐστίν, ὡς
εἰπεῖν, τῆς ἀνθρωπίνης γονῆς· ἐξ οὗ καὶ ἀνανεοῦται
μόνου, καὶ πλείονος τῶν ἄλλων φροντίδος καθέστηκεν

ἄξιον. Ἡ μὲν οὖν παλαιότης οὐ σφόδρα τὰ περὶ τῶν προτέρων ἢ τῶν δευτέρων περιεργάζετο γάμων, ἀλλ' ἐξῆν καὶ τοῖς πατράσι καὶ ταῖς μητράσιν εἰς πλείους ἀφικνεῖσθαι γάμους, καὶ κέρδους οὐδενὸς ἀφαιρεῖσθαι, καὶ τὸ πρᾶγμα ἦν ἐν ἀπλότῃ συγκεχυμένον. Ἐκ δὲ τῶν τοῦ μείζονος Θεοδοσίου χρόνων πλείων φροντὶς γέγονε τῆς περὶ ταῦτα τεχνολογίας, ἕως περιελθοῦσα διὰ τῶν ἐφεξῆς βασιλέων εἰς Λέοντα τὸν τῆς εὐσεβοῦς μνήμης ἀφίκετο ἄνδρα γενναίως τε καὶ ἀνδρικῶς καὶ τὰ περὶ τούτων κατὰ τὸ πλεῖστον νομοθετήσαντα· ἡμεῖς δὲ γε ἐν τῇ τῶν διατάξεων συνθήκῃ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ τούτων διωρίσαμεν, φήθημεν δὲ χρῆναι νῦν βουλαῖς τελειοτέrais τὸ πρᾶγμα κατασκευάμενοι, καὶ τινα ἐπανορθῶσαι οὐ τῶν ἄλλων μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν παρ' ἡμῶν αὐτῶν νομοθετηθέντων· οὐ γὰρ ἐρυθριῶμεν, εἴ τι κάλλιον, καὶ ὧν αὐτοὶ πρότερον εἴπομεν, προσεξεύρομεν, τοῦτο νομοθετεῖν καὶ τὴν προσήκουσαν τοῖς πρότερον δευτέραν ἐπιτιθέναι διόρθωσιν οἰκοθεν, ἀλλὰ μὴ παρ' ἐτέρων ἀναμένειν ἐπανορθωθῆναι τὸν νόμον.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Δύο τοίνυν ταῦτα προειρήσθω τοῦδε τοῦ νόμου. Καὶ πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ πάντα μὲν, ὅποσα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν νενομοθέτηται εἴτε παρ' ἡμῶν, εἴτε παρὰ

τῶν πρὸ ἡμῶν, ταῦτα κρατεῖν ἕκαστον κατὰ τοὺς οἰκείους χρόνους, οὐκ ἔχοντα οὐδένα ἐκ τοῦ παρόντος νόμου καινισμόν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν οἰκείων θεμάτων κρατοῦντα καὶ πολιτευόμενα, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἐκβάσεις ἐκ τῶν ἤδη τεθέντων ἀναμένοντα νόμων καὶ οὐδὲν κοινωνοῦντα τῷ παρόντι νόμῳ· τὸν δὲ παρόντα νόμον ἐκ τοῦ νῦν κρατεῖν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐσομένοις θέμασι, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα γάμων, εἴτε προτέρων, εἴτε τῶν ἐφεξῆς, ἐπὶ τε τῶν ὕστερον ἐσομένων εἴτε γαμικῶν κερδῶν, εἴτε διαδοχῶν ἐκ τῶν παίδων· καὶ γὰρ τὸ μὲν προειληφὲς ἅπαν τοῖς ἤδη γεγραμμένοις καταλιμπάνομεν νόμοις, τὸ δὲ μέλλον διὰ τοῦ παρόντος ἀσφαλιζόμεθα νόμου, ὥστε εἴτε πρῶτοι εἴτε δευτεροὶ γεγόνασιν γάμοι, εἴτε τοῖς γονεῦσι διαδοχαὶ τῶν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου παίδων, εἴτε κέρῃ ἐκ προικῶν ἢ προγαμιαίων δωρεῶν ἢ ἐξ ἄλλης αἰτίας, εἴτε ὄντων ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου παίδων εἴτε καὶ μὴ, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ταῦτα παραφυλαττέσθω κατὰ τοὺς ἑαυτῶν ἕκαστα χρόνους· καὶ ἀπολαυέτωσαν οἷτε ἄνδρες, αἷτε γυναῖκες τῆς ἔμπροσθεν νομοθεσίας, εἴτε πρὸς δευτέρους ἔλθοιεν γάμους εἴτε καὶ μέχρι τῶν πρώτων ἔστησαν, εἴτε διεδέξαντο τοὺς παῖδας, εἴτε τι τῶν πάντων ἔπραξαν τοῖς πρότεροις ἀκολουθοῦντες νόμοις· τοὺς γὰρ ἐκεῖνοις πιστεύσαντας καὶ οὕτως συμβαλόντας οὐκ ἂν τις

αἰτιάζαιτο διὰ τί μὴ καὶ τὸ μέλλον ἠπίσταντο, καὶ τῷ φαινομένῳ μὲν καὶ τῷ πολιτευομένῳ παντάπασιν ἠπίσταντο, τὸ δὲ οὐπω γενόμενον ἐδεδίδεσαν. Ὡστε ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα μενέτω τὴν ἑαυτῶν φυλάττοντα τάξιν, ὃ δὲ ἐφεξῆς χρόνος ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα τιχτομένοις θέμασιν ἐν ἐνὶ πάντα τῷδε τῷ νόμῳ κείμενά τε καὶ συνηθροισμένα θεασάσθω, ὅποσα περὶ τῶν ἐσομένων ὡς εἴρηται γάμων προσήκει κρατεῖν. Ἐν μὲν οὖν τοῦτο προειρήσθω τοῦ νόμου.

Κ ε φ α λ α ι ο ν β'.

Δεύτερον δ' ἐκεῖνο, ὥστε ἅπαντα, ὅποσα ἐκ τῆς νῦν ἡμέρας ὁ διαθέμενος διατάττοι περὶ τῶν τοιούτων, εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ καθεστήκοι, ταῦτα κρατεῖν· νομοθετεῖτω μὲν γὰρ ἕκαστος ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ τὰ εἰκότα καὶ ἔστω νόμος ἢ τούτου βουλή, καθάπερ καὶ ὁ παλαιότατος ἡμῶν τῶν νόμων καὶ πρῶτος σχεδὸν τὴν πολιτείαν Ῥωμαίοις διατάξας φησὶ (φαμὲν δὲ τὸν δυοδεκάδελτον) κατὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ πατριον γλῶτταν οὕτωςί που λέγων (uti legassi quisque de re sua, ita jus esto)· οὐδενὸς δυναμένου παρὰ τὴν ἐκείνου γνώμην, οὐδ' ἂν εἰ θεῖον πράττοι τύπον, οὐδ' ἂν εἴτι τῶν πάντων, ἑτερόν τι παραδιατυποῦν ἐπὶ τοῖς ἄλλοτρίοις. Εἰ δὲ μηδὲν ὁ διαθέμενος εἴποι ἢ διατυπώσκειν, ὅπερ μὴ τοῖς ἡδὴ κειμένοις καὶ κρατοῦσι

προκατείληπται νόμοις, μήτε τι παρὰ τοὺς καθόλου νόμους διατάττοι, τηνικαῦτα ὅδε ἡμῖν ὁ νόμος κείσθω, πάντα καθ' ὅσον ἀνθρώπῳ δυνατὸν περιλαμβάων καὶ διαβάκινων ἐν βραχεὶ καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς πρώτοις ἐπανορθούμενος γάμοις καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς δευτέροις, καὶ τὰ ἐπὶ ταῖς διαδοχαῖς καὶ ταῖς λύσεσι τῶν γάμων, εἴτε ἐκ θανάτων εἴτε ἐκ διαζεύξεως καὶ τὰ πρὸ τοῦ πενθίμου χρόνου, καὶ μετ' ἐκεῖνον, καὶ μίαν τινὰ συνέχειαν ποιούμενος παντὸς δὴ τούτου τοῦ συγγράμματος, καὶ νομοθεσίαν πάλαι μὲν ἀρξαμένην, ἐκ πέντε δὲ μάλιστα καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν συχνότερόν τε κινήθε'σεν, καὶ κατὰ μέρος ἀθροισθεῖσάν τε ἅμα καὶ τῷ κατὰ μικρὸν συνδεῖσθαι τε πρὸς ἑαυτὴν καὶ συγκολλᾶσθαι συγγεθεῖσαν ἐν πλείστοις, καὶ τινος ἀεὶ δεομένην ἐπανορθώσεως καθαρὰν τε καὶ σύμφωνον ἑαυτῇ πανταίως ἀποφαίνων.

Κ ε φ α λ α ι ο ν γ'.

Γάμον μὲν οὖν διάθεσις ἀμοιβαία ποιεῖ, τῆς τῶν προικῶν γε οὐκ ἐπιδεομένη προσθήκης· ἐπειδὰν δὲ ἅπαξ συνέλθοι, εἴτε ἐπὶ ψιλῇ γαμικῇ διαθέσει, εἴτε καὶ ἐπιδόσει προικῆς καὶ τῆς διὰ τὸν γάμον δωρεᾶς, δεῖ τῷ πράγματι πάντως ἀκολουθῆσαι καὶ λύσιν αὐθις ἢ ἀνεύθυνον, ἢ μετὰ παινίς, ἐπειδὴ τῶν ἐν ἀνθρώποις παρὰ κολουθούντων τὸ δεθὲν ἅπαν λυτόν, τὸ

δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπροίκων συμβολαίων διαλυομένων καὶ ποινήν ἴσως ἀκολουθεῖν, τοῦτο ἡμεῖς ἐξεύρομεν πρῶτοι.

Κ ε φ á λ α ι ο ν δ'.

Διαλύονται δ' ἐν ζωῇ τῶν συμβαλλόντων γάμοι, οἱ μὲν συναινοῦντος ἑκατέρου μέρους (ὕπερ ὧν οὐδὲν ἐνταῦθα διαλεκτέον, τῶν συμφώνων τὸ πρᾶγμα καθάπερ ἂν ἑκτέρῳ δόξειε διοικουμένων), οἱ δὲ κατὰ πρόφασιν εὖλογον, οἱ δὲ καὶ bona gratia καλοῦνται, οἱ δὲ αἰτίας ἀπάσης χωρίς, οἱ δὲ καὶ μετὰ αἰτίας εὐλόγου.

Κ ε φ á λ α ι ο ν ε'.

Κατὰ μὲν οὖν πρόφασιν ἄμεμπτον, ὅταν ἄσκησιν ἄτερον ἔλῃται τῶν μερῶν, πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβαῖνον ὁδόν, καὶ τὸν ἐν ἀγνεΐᾳ βίον αἰρούμενον· τῆνικαῦτα γὰρ νόμος καὶ ἄλλος ἡμέτερος λέγει, παρῥησίαν εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ πρὸς τὰ καλλίω μεθισταμένοις διαλύειν τὸ συνοικέσιον, καὶ ἀναχωρεῖν μετὰ τινος βραχείας ὑπολειπομένης τῇ καταλειμμένῃ παραμυθίας, ὅπερ γὰρ ἂν συμφωνήσειαν οἱ συμβάλλοντες ἀπὸ τελευτῆς γενέσθαι κέρδος, τοῦτο ἔχειν δεῖ τὸν καταλειμμένον παρὰ θατέρου, εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ καθεστήκοι, διότι καὶ οὗτος, τό γε ἐπὶ τῇ συνοικίᾳ, δοκεῖ τελευτᾶν, ἐτέραν ἂν ἐτέρας βίου πορείαν ἐλόμενος.

Κ ε φ á λ α ι ο ν λθ'.

Τὰς δὲ δὴ προίκας, ἃς ἂν λάβοιεν οἱ συνοικοῦντες, οὐ δώτουνσι προχείρως ταῖς γυναιξὶ συνεστῶτων ἔτι τῶν συνοικεσίων, πλὴν ἐξ αἰτιῶν, ἃς ὁ νόμος ἡρίθμησεν. Ἐπεὶ τοιγε εἴτι τοιοῦτο πράξαιεν, μίμησις ὧρεᾶς τὸ γενόμενον αὐτόθεν εἶναι δοκεῖ, καὶ εἰ τελευτήσειεν ἡ γυνή, καὶ ἀναλήφονται τὰς προίκας οἱ δεδωκότες αὐτὰς ἄωρος ταῖς γυναιξὶν ἄνδρες παρὰ τῶν κληρονόμων τῶν γυναικῶν μετὰ τῶν ἐν μέσῳ καρπῶν, αὐτοὶ τε καὶ κληρονόμοι αὐτῶν καὶ ἔξουσιν εἰς κέρδος κατὰ τὸ συμφωνημένον· καὶ εἰ πρὸς δευτέρους ἀφίκοιντο γάμους οἱ ἄνδρες, φυλάξουσιν ἀνεκποίητα ταῦτα τοῖς παισίν, τοῦτο δὲ τὸ καθ' ὅλου διατεταγμένον· εἰ μὲντοι μὴ τύχοιεν λαβόντες οἱ συνοικοῦντες τὰς προίκας ἔτι συνεστῶτος τοῦ συνοικεσίου, καὶ μετὰ τελευτῆς αὐτὰς τῶν γαμετῶν κατὰ τὸν νόμον ἐκ τῶν ἐκείνων λήφονται κληρονόμων, καθάπερ ἡ γραφὴ βούλεται τοῦ προικῶου.

Νεαρὰ 39.

Κ ε φ á λ α ι ο ν α'.

Ἰδὲ Κώδ. κληρον. Δικ. Παράρτημα 319.

Κ ε φ á λ α ι ο ν β'.

Δεύτερον δ' ἐκεῖνο τὸ περὶ τῶν γυναικῶν τῶν μετὰ τοὺς προτέρους γάμους πρὸς δεύτερον ἐπαχθαι-

σῶν συναιρέσιον, καὶ πρὶν τὸν ἐνιαυτὸν ἐξήκειν ὃν δὴ πένθιμον οἱ νόμοι καλοῦσιν· ἅς ἐτιμωροῦντο διατάξεις τρεῖς τῶν πρὸ ἡμῶν αὐτοκρατόρων, καὶ ἡμεῖς ἔναγχος τὸν περὶ τούτου γράψαντες νόμον μετὰ τινων ἐπανορθώσεων καὶ τὰ περὶ αὐτῶν νομοθετηθέντα ἐν βραχείᾳ τινὶ μοίρᾳ τῆς ἡμῶν αὐτῶν νομοθεσίας προσηγάμεθα, ἀλλ' ἀναιδέστατόν τι νῦν ἀπῆντησεν, ὅπερ ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις συμβῆναι χρόνοις οὐκ ἔβουλόμεθα, ὥστε ἡμῖν εἰκότως ἐδοξεν ἐπανορθώσεως ἄξιον καθεστάναι· γυνὴ γὰρ εἰς ἄνδρὸς ἐλθοῦσα, τοῦτον ἀπέβαλεν, ὡς ἔοικε, καὶ ἔτι περιόντος αὐτοῦ τὸ μὴ σωφρονεῖν ἐννοοῦσα· οὐπω γὰρ ἐξήκοντος τοῦ ἔτους κατὰ τὸν ἐνδέκατον μῆνα περαιούμενον ἔτεκεν, ὥστε οὐκ εἶναι δυνατόν εἰπεῖν, ὡς ἐκ τοῦ τελευτήσαντος γένοιτο τὸ βρέφος· οὐ γὰρ ἂν εἰς τοσοῦτον ἡ κύησις ἐξετάθη χρόνον· καὶ ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἐν ἔστι τῶν ἐπιτιμίων τῶν τοὺς ἁώρους γάμους πραττόντων, τὸ τὴν γαμετὴν ἐκπίπτειν εὐθὺς τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς τῆς παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιδομένης, ὥστε καὶ αὐτίκα ταύτην ἀπολλύναι, καὶ μηδὲ τὴν χρῆσιν ἔχειν, εἰκότως οἱ παῖδες οἱ τῷ θαυμαστῷ τῆς μητρὸς τοκετῷ περιυθρισμένοι τὴν γοῦν προγαμιαίαν τοῦ πατρὸς ἡξίουσαν λαβεῖν δωρεάν, καὶ μὴ κερδαίνειν ὀφείλειν τὴν γυναῖκα παρὰ τοῦ ἀνδρός, ὃν οὕτω θᾶπτον ἡτίμασεν· ἡ δὲ (ἀλλὰ πῶς εἰπώμεν τὰ παρ' αὐτῆς

ἐρυθριῶμεν) οὐκ ἀξίαν ἔλεγεν ἑαυτὴν εἶναι τῆς ἐκπτώσεως, διότι τὸν νόμον ἡπίστατο περὶ νομίμων διαλεγόμενον γάμων, ἑαυτῇ δὲ οὐ γενέσθαι γάμον παρὰ τὸν πρότερον, ἀλλὰ τὸν τοκετὸν τοῦτον εἶναι φυσικῆς ἐπιθυμίας πάρεργον. Ἄλλ' ὅτι μὲν αὕτῃ καὶ μυρίοις ἑτέροις ὑπόκειται σωφρονισμοῖς ἐξαμαρτοῦσα (stuprum) τῶν ἀνωμολογημένων ἐστί, καὶ τῶν γε ποιῶν ἐκείνων αὕτην οὐκ ἀφίεμεν, τέως δὲ (φειδόμεθα γὰρ τῶν τοῦ τελευτήσαντος παίδων) ἐπάγομεν ἐκπτώσιν αὐτῇ τῆς πρὸ τῶν γάμων δωρεᾶς καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος, ἣν ἐπὶ τῶν νομίμοις προσιουσῶν εἴσω τοῦ πενθίμου χρόνου γάμοις ἔταξεν ὁ νόμος· εἰ γὰρ ἐκείνας ὁ νόμος ἀτιμωρήτους οὐ καταλείλοιπε, καίτοι γε νόμιμον γάμον πραξάσας, διότι τυχὸν ὑπώπτεισε μὴ τις προὔπῃν ὑποψία πονηρὰ πρὸς τὸν δεύτερον γήμαντα, διόπερ καὶ θᾶπτον εἰς τὸν γάμον ἔσπευσε, πῶς οὐκ ἐνταῦθα, ὅπου τὸ πρᾶγμα μὴ καθ' ὑποψίαν ἐστὶ μόνην, ἀλλ' αὐτόθεν ἔλεγχος ἀκριβὴς καὶ ἀπαραλόγιστος ἐδόθη τῷ πλημμελήματι, ὁ πάντων οὗτος ἀσεβέστατος τοκετός, ἀνεύθυνον αὐτῇ καταλείψομεν; Ὡστε θεσπίζομεν εἴτι τοιοῦτο συμβαίῃ, καὶ πρὸ τοῦ πενθίμου χρόνου τέχοι γυνὴ πρὸς τῷ πέρατι τοῦ ἔτους, ὥστε ἀναμφισβήτητον εἶναι τὸ μὴ τὴν γονὴν ἐκ τοῦ προτέρου καθεστάναι συναικείου, παντοίως αὐτὴν στερεῖσθαι τῆς προγαμιαίας

δωρεᾶς καὶ κατὰ δεσποτείαν καὶ κατὰ χρῆσιν, ὑποκειμένην καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐπιτιμίαις, ὡς ἂν εἰ δευτέροις ἔτυχε πρὸ τοῦ πενθίμου χρόνου νομίμοις ὁμιλήσασα γάμοις· αἷ γάρ ποτε πλεῖον ἐχέτω σωφροσύνης ἀσέλγεια, ἀλλ' ὑποκείσθω μὲν καὶ αὐτῇ ταῖς αὐταῖς ποιναῖς, κινδυνεύτω δὲ καὶ περὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπὸ τοῦ stuprou γραφῆς, ὅπως ἂν μηδὲ γάμων ἁώρων ἐπιθυμήσῃ, μηδὲ τοὺς νομίμους γάμους μερίζονι κακῶ σοφίζοιτο.

Νεαρά 61.

Περὶ τοῦ τὰ ἀκίνητα τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς μήτε ὑποτίθεσθαι, μήτε ὅλως ἐκποιεῖσθαι παρὰ τοῦ ἀνδρός, μήτε συναινούσης τῆς γυναικός, πλὴν εἰ μὴ μετὰ ταῦτα τὸ ἱκανὸν γένηται αὐτῇ, τὰ αὐτὰ δὲ κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῆς προικός.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Καὶ θεσπίζομεν εἴ τις συγγράψῃ προγαμιαίαν ἡγουν τὴν διὰ γάμον δωρεάν, οὕτω γὰρ αὐτὴν χρῆναι μᾶλλον καλεῖσθαι νενομοθετήκαμεν, εἴτε αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοῦτο ποιῶν, εἴτε καὶ ἐτέρου γραφοντος, ἢ πατρός, ἢ μητρός, ἢ συγγενῶν, ἢ καὶ ξένων τυχόν, εἴ τις τοίνυν τοιοῦτό τι ποιήσῃ καὶ γράψῃ δωρεάν, ἐν ᾗ καὶ τι τῶν ἀκινήτων ἐστίν, ἀπαγορεύομεν αὐτῷ ἢ ὑποτίθεσθαι τὸ λοι-

πὸν τὸ πρᾶγμα τὸ κκταγεγραμμένον εἰς προγαμιαίαν δωρεάν, ἢ καὶ ἐκποιεῖν ὅλως· τὸ γὰρ ἅπαξ τοῖς δεσμοῖς τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἔνοχον γενόμενον οὐκ ἂν εἴη προσῆκον ἐκποιεῖσθαι, ὥστε τὴν γυναικὰ ἀποβαίνοντος τυχόν τοῦ κέρδους, ὅπερ αὐτῇ προσάγει τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, δυσχεραίνειν, οὐκ εὐρίσκουσιν τὸ πρᾶγμα ἐν τῇ τοῦ ἀνδρός περιουσίᾳ, ἀλλ' ἢ ἐκποιηθὲν ἄλλοις ἢ ὑποτεθέν, καὶ δυνατοῖς ἴσως προσώποις ὡς ἐκείνῃ διὰ τὰς τοιαύτας αἰτίας ἢ παντοίως ἄβατον εἶναι τὴν ἐκδίκησιν, ἢ δύσκολον καὶ δικαστηρίου δευμένην, ἐξόν αὐτόθεν ἑαυτῇ βοηθῆσαι § 1. Ὡστε τοῦτο φυλαττέσθω, καὶ ὁ μετὰ ταῦτα συμβάλλων ἴστω, ὡς, εἴτε ὦν ἦν, εἴτε ὑποθήκην ἔχοι, οὐδὲν τούτων ὄφελος ἔξει παντελῶς, ἀλλ' ἐν ἴσῳ τοῖς ἀγράφοις τε καὶ ἀρβήτοις ἔσται τὰ ἐπιτούτῳ γεγραμμένα ἢ συμπεφωνημένα, καὶ φυλαττέσθω τῇ γυναικὶ τὸ κέρδος· οὐδὲ γὰρ ἔδοξαν ἡμῖν ἀπὸ τρόπου πεποιηκέναι τινὲς τῶν ἡμετέρων δικαστῶν, εἴπερ καὶ αὐτὴν τὴν in rem ταῖς γυναιξὶ μετὰ τὴν τοῦ γάμου διάλυσιν ἐπὶ τῆς προγαμιαίας δώκασι δωρεᾶς· ὅπερ ὀρθῶς ἐγχειρισθέν, εἴτα ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα δικαζόντων ὑπὸ περιττοτέρως δῆθεν τινὲς ἀκριβείας παρεώραται. Καὶ μὴ τινὰς ὁδοὺς ἐξευρισκέτωσαν οἱ τὰς τεχνασμένως λαμβάνοντες ὑποθήκας, τῷ παρασκευάζειν τὰς γυναικὰς συναινεῖν καὶ

οὕτω τῶν οἰκείων ἐκπίπτειν δικαίων· συναίνεσις γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἢ εἰς ὑποθήκην ἢ εἰς ὦνήν, ἢ εἰς ἄλλην ἐκποίησιν γεγραμμένη τὸν λαμβάνοντα παντελῶς οὐκ ἂν ὠνήσειεν, εἰ προσάπαξ τὰ τῆς συναίνεσεως γένοιτο, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν intercessionων ἐγράψαμεν, τὸ δεῖν διετοῦς ὕστερον χρόνου παριόντος αὐθις ἐτέραν ὁμολογίαν γράφειν, βεβαιούσαν τὴν συναίνεσιν, καὶ τότε κύριον εἶναι τὸ γινόμενον, οὕτω κἀνταῦθα γενέσθω §. 2. Καὶ εἰ συναίνεσειεν ἡ γυνὴ κατὰ τὸ τῶν intercessionων σχῆμα, ἔστω παντελῶς ἄζήμιος, εἰ μὴ καὶ δευτέραν καθάπερ εἰπόντες ἔφθημεν, ποιήσαιτο συναίνεσιν· πολλὰ γὰρ ἂν ἐκ πρώτης εὐθὺς ἀκοῆς ἀμαρτηθείη, τῆς γυναικὸς ἢ δέει τοῦ συνοικοῦντος ἢ ἀπάταις βραδίως ὑπαγομένης καὶ τῶν οἰκείων ἀμελοῦσης δικαίων, κατασχεπτομένη δὲ ἐν πλείονι χρόνῳ τὴν ὑπόθεσιν γένοιτο ἂν ἐαυτῆς ἀσφαλεστέρα.

§. 3. Πλὴν οὐδὲ τοῦτο ἀπλῶς δίδομεν, ἀλλὰ τὴν νικαῦτα τὴν γυναῖκα ὑπὸ τὴν ἐκ τῆς δευτέρας συναίνεσεως ἄγομεν ζημίαν, ἥνικα ἐστὶν ἕτερα πράγματα, ἐξ ὧν δυνατὸν αὐτῇ τὸ ἱκανὸν γενέσθαι τοῦ περιεχομένου τῇ προγαμιαίᾳ δωρεᾷ πράγματος ἢ πραγμάτων ἀκινήτων ὑφ' ἐτέρου κατεχομένων διὰ τὸν τῆς ἐκποίησεως ἢ ὑποθήκης τρόπον· ἐπεὶ τοι γέ, εἰ μὴδὲν ἕτερον περιλείποιτο, οὐδὲ οὕτω βλάβην ὑ-

πομεῖναι τὴν γυναῖκα συγχωροῦμεν, ἀλλὰ καὶ εἰ δὶς, καὶ εἰ πολλάκις συναίνεσεις, τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν τῆς intercessionος φερέσθω λόγον, καὶ ἔστω πανταχόθεν ταύτῃ τὸ κέρδος ἐν ἀσφαλεῖ κείμενον, εἰ φανείη μὴδὲν ὑπολειμμένον ἕτερον ἄρκοῦν πρὸς τὴν τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ποσότητα.

Καὶ ταῦτα φαμέν οὐ μόνον κηδόμενοι τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῷ μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν τῶν ταῦτα ποιούντων, εἴγε ἐκ πολλῶν καὶ σχεδὸν τῶν πλειόνων θεμάτων τοῖς κοινοῖς παισὶ τὰ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς φυλάττεται πράγματα καὶ αὐθις ταῦτα μένειν παρὰ τῆς οὐσίας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς ἐκείνου διαδοχῆς ἐκ ταύτης τῆς παρατηρήσεως ὥστε συμφέροντα τὸν νόμον τῇ τε γυναικί, τῷ τε ἀνδρὶ καὶ τούτους τοὺς λογισμοὺς καθεστάναι καὶ πολλῷ μᾶλλον ταῦτα ἐπὶ τῆς προικὸς κρατεῖν, εἴπερ τινὰ τῆς προικὸς ἢ ἐκποιήσειεν ἢ ὑπόθοιτο· ἤδη γὰρ τὰ τοιαῦτα ἱκανῶς περιείργασται καὶ νενομοθέτηται.

§. 4. Ἄλλ' οὐδὲ αὐτῶν τῶν συμβαλλόντων καθάπαξ ἀμελοῦμεν· εἰ γὰρ καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις ἐνοχλὴν ὅσον πρὸς τὰς γυναῖκας ἄρρητόν τε καὶ ἄγραφον εἶναι βουλόμεθα, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς ἀνδρας ἐπὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῶν πράγμασιν ἐνέχεσθαι θεσπίζομεν προφάσει τῆς ἐκποιήσεως ἢ τῆς ὑποθήκης, ταῖς μὲν γυναιξὶ φυλάττοντες τὸ ἐπ' αὐτοῖς

τοῖς ἀκινήτοις πράγμασιν τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἀκαινοτόμητον, ἐκείνοις δὲ τὸ ἀρμόζον δίκαιον ἐκ τῶν συμβολαίων, ὅσον ἐπὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῶν πράγμασι, πάντων τῶν τῇ προικὶ δεδομένων ἤδη παρ' ἡμῶν προνομίων ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν μενόντων ἰσχύος, ὅταν ἡ γυνὴ κινοίη· τοῖς γὰρ ἄλλοις ἅπασι πλὴν τῆς γυναικὸς τὸ τοιοῦτο προνόμιον οὐδὲ ἐξ ἀρχῆς δεδώκαμεν, οὐδὲ νῦν δίδομεν.

Νεαρά 68.

Ὡστε τὴν διάταξιν τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως τὴν ἐπὶ ταῖς διαδοχαῖς τῶν γαμικῶν κερδῶν τὰ ἐξ ἀπαιδίας εἰσάγουσαν κέρδη κρατεῖν ἐν τοῖς μετὰ τὴν διάταξιν συμμείνασι φάκταις, ἐπὶ δὲ τοῖς πρὸ αὐτῆς τὴν Λέοντος διάταξιν χώραν ἔχειν.

Προοίμιον.

Ἰσμεν τὴν Λέοντος τοῦ τῆς εὐσεβοῦς μνήμης διάταξιν τὴν γεγραμμένην ὑπὲρ τῶν εἰς δευτέρους ἀφικνουμένων γάμους εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν, καὶ τὸ ἐκ τοῦ γάμου κέρδος τοῖς ἐξ ἐκείνου τοῦ γάμου παισὶν ὁσίως φυλάττουσαν καὶ μόνης τῆς χρήσεως τὸν κερδάναντα κύριον ἀποτελοῦσαν, τὴν δεσποτείαν δὲ ἐκείνοις τηροῦσαν, ὡς εἶγε οἱ παῖδες καὶ ἑγγονοὶ τελευτήσαιεν, οὐκ ὄντος τὸ λοιπὸν οὐδενὸς τοῦ δι' ὃν ὁ τοῖς δευτέροις ὁμιλήσας γάμοις τῆς δεσποτείας

ἐστέρηται, μένειν βουλομένην ἀναφαίρετόν τε καὶ ὁλόκληρον παρὰ τῷ κερδάναντι καὶ τὴν ἐκ τῆς Κεφ. Α'. δεσποτείας ὠφέλειαν.

Κεφάλαιον α'.

Ταύτην ἡμεῖς ἐπηνωρθώσαμεν, ἄλλα τε διατυπώσαντες καὶ βουλόμενοι τοὺς κληρονόμους τῶν τελευτησάντων παίδων ἢ ἐγγόνων, εἴτε γονεῖς εἴεν, εἴτε ἑτεροὶ τινες, ἔχειν ἐκεῖθεν τινὰ βοήθειαν, μόνου τοῦ ἀπὸ τελευτῆς ἐξ ἀπαιδίας συμφώνου μένοντος καὶ κατὰ δεσποτείαν παρὰ τῷ κερδάναντι, τῷ λοιποῦ δὲ ἐπὶ τοὺς κληρονόμους τῶν τελευτησάντων παίδων ἢ ἐγγόνων ἰόντος, κατ' οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν τοῦ τῆς χρήσεως λόγου καινισθέντος. §. 1. Ταῦτα τοίνυν καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον κρατεῖν βουλόμεθα, πλὴν εἰ μὴ ἔτυχον οἱ παῖδες πρὶν ἢ τεθῆναι τὴν ἡμετέραν διάταξιν τετελευτηκότες· ἐπειδὴ γὰρ ἔφθη τὸ κέρδος ὁλόκληρον ἤδη προσγενόμενον τῷ τοῖς δευτέροις ὁμιλήσαντι γάμοις, τῶν παίδων πρὸ τοῦ νόμου τελευτησάντων, οὐκ ἂν ὁ ἡμέτερος νόμος ἐκεῖνα περιεργάζοιτο, ἅπερ ὁ προλαβὼν νόμος Λέοντος τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ πεποίηκεν ἐξουσίαν, ὥστε οὐ μόνον παίδων ἢ ἐγγόνων οὐχ ὑπόντων ἀσφαλῶς ἐξουσιν, ἅπερ ἐκέρδανον, ἀλλ' ἤδη καὶ εἴτι τούτων παρ' ἑτέροις ἐστὶ κατὰ τὸν δεσπό-

ταις πρέποντα τρόπον ἐκδικήσουσι. §.2. Ταῦτα τοίνυν νόμῳ βραχεῖ περιστείλαντες τὰς τοιαύτας ἀμφοσθητήσεις ἀναιροῦμεν, ἵνα μὴ διηνεκῶς ὑπὸ τῶν αἰτούντων ἐνοχλούμεθα, ἀλλὰ νόμῳ ταῦτα ἐναποθέμενοι κοινῷ τῶν τοιούτων ἀπαλλαγείημεν ὅχλων, τὸ πρὸ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας σχῆμα φυλάττεσθαι βουλόμενοι τῷ πρὸ ταύτης εὐεργετημένῳ.

Νεαρὰ 74.

Περὶ τῶν παίδων, πῶς χρὴ νοεῖσθαι αὐτοὺς γνησίους ἢ νόθους καὶ περὶ ἀπροίκων συνοικεσίων.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Εἴ τις οὖν οὐκ ἔχων παῖδας νομίμους νόθους δὲ μόνον, αὐτοὺς μὲν γνησίους ποιήσασθαι βούλεται, τὴν γυναῖκα δὲ ἢ οὐκ ἔχει παντελῶς ἢ οὐκ ἀναμάρτητον, ἢ οὐ φαινομένην ἔχει ἢ κατὰ τι νόμιμον πρὸς τὸ συνοικέσιον ἐμποδιζομένην, δίδομεν αὐτῷ παρῶρησίαν ξένην τινὴ καὶ νῦν ἐξηυρημένην παρ' ἡμῶν δδῶ πρὸς γνησίους ἀγαγεῖν τοὺς νόθους, δηλαδὴ γνησίων ἐπὶ τῶν τοιούτων θεμάτων οὐκ ὄντων. ὥσπερ γὰρ ἐστὶ τις τοῖς πρὸ ἡμῶν ἐξηυρημένος τρόπος ὃς τοὺς ἀπελευθέρους εἰς εὐγενεῖαν ἄγει προκαθαίρων μὲν αὐτοὺς ἐτέρᾳ τινὶ πράξει, καὶ διδούς αὐτοῖς τὸ τῶν χρυσῶν δα-

κτυλίων δίκαιον, ὕστερον δὲ εἰς αὐτὴν ἐπανάγων τὴν φύσιν, τὴν δοῦλον τε καὶ ἐλευθέρον ἐξ ἀρχῆς μὴ διακρίνασκαν, ἀλλ' ἐλευθέραν τὴν ἀνθρώπου ποιησχυμένην γονήν, οὕτω δὲ καὶ ἡμεῖς τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ἐπινόομεν τῷ πράγματι· καὶ ἐξέστω τῷ πατρὶ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν ἡμῶν εἰρημένων τρόπων, ἢ καὶ εἴ τις ἕτερος ἀπαντήσῃ τοιοῦτος (πολλὰ δέ, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες, τὰ τῆς φύσεως καινουργήματα), ἐξέστω τοίνυν, καθάπερ ἔφαμεν, τῷ πατρὶ, εἴπερ γνησίας οὐκ εὐποροίη γονῆς, τοὺς παῖδας ἀποκαταστῆσαι τῇ φύσει καὶ τῇ ἄνωθεν εὐγενείᾳ, εἴγε ἐξ ἐλευθέρων αὐτῷ γένοιοντο, καὶ γνησίους τὸ λοιπὸν καὶ ὑπεξουσίους σχεῖν. Οὐ γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὅταν ἡ φύσις διεθεσμοθέτῃ τοῖς ἀνθρώποις μόνῃ, πρὶν τοὺς γραπτοὺς εἰσφοιτῆσαι νόμους, ἦν τις διαφορὰ νόθου τε καὶ γνησίου, ἀλλὰ τοῖς πρώτοις γονεῦσιν οἱ πρῶτοι παῖδες ἅμα τῇ προόδῳ γεγόνασιν γνήσιοι, καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων ἡ μὲν φύσις ἐλευθέρους ἅπαντας, οἱ πόλεμοι δὲ τὴν δουλείαν ἐξεῦρον, οὕτω κίνταῦθα ἡ μὲν φύσις γνησίας προήγαγε τὰς γονάς, ἡ δὲ εἰς ἐπιθυμίαν ἐκτροπὴ τὸ νόθον αὐτὰς προσανεμάξατο· ὥστε ὁμοίων τῶν παθῶν γενομένων δεῖ καὶ τὴν θεραπείαν ἐκ τῶν ἴσων ἐξευρεθῆναι, τὴν μὲν παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν, τὴν δὲ ὑφ' ἡμῶν.

Κ ε φ α λ α ι ο ν ε'.

. . . Εἴπερ ἡ γυνὴ δεῖξαι δυνηθείη τρόποις νομίμοις, ὅτι κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα ὁ ἀνὴρ ἔλαβε ταύτην οἷοι ἐπὶ τῷ γνησίαν γυναῖκα ἔχειν καὶ παίδων γνησίων μητέρα, μηκέτι παντελῶς ἄδειαν αὐτῷ καθεστάναι ταύτην παρὰ τὴν τοῦ νόμου τάξιν ἐξωθεῖν τῆς οἰκίας, ἀλλ' ἔχειν γνησίαν καὶ τοὺς παῖδας γνησίους αὐτῷ καθεστάναι καὶ ἐκείνην μὲν, εἴπερ ἄπροικος εἴη, τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς λαμβάνουσιν.

Νεαρά 84.

Περὶ αὐτεξουσιότητος. Ἡ διάταξις ἡ διὰ τῶν ἀξιωμάτων καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἐλευθεροῦσα τοὺς παῖδας τῆς ὑπεξουσιότητος.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

§. 1. Ἐν γένει δὲ καθάπερ εἴρηται νομοθετοῦμεν, ὥστε πᾶν ἀξίωμα καὶ ἀρχὴν πᾶσαν βουλῆς ἐλευθεροῦν δυναμένης, ταύτην καὶ αὐτεξουσιότητος γέρας τοῖς τετιμημένοις παρέχειν.

Κ ε φ α λ α ι ο ν γ'.

Πρόδηλόν δε, ὡς οὐκ ἔστιν ὅς ἀγνοεῖ, πρό γε ἀπάντων τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις ἅμα τῇ χειροτονίᾳ καὶ τὴν αὐτεξουσιότητα προσγίνεσθαι. Οἱ γὰρ

πάντων ὄντες πνευματικοὶ πατέρες, πῶς ἂν ὑπὸ τὴν ἐτέρων ἐξουσίαν τελοῖεν; ἀλλὰ προσήκει καὶ αὐτοὺς τῆς τοιαύτης ἀπολαύειν τιμῆς, καὶ τούτων ἐκ τῆςδε ἡμῶν τῆς νομοθεσίας καρποῦσθαι.

Νεαρά 89.

Περὶ τῶν νόθων.

Ἰδὲ Κώδ. Κληρον. Δικ. Παράρτημα σελ 319. ε'.

Νεαρά 90.

Περὶ μαρτύρων.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Θεσπίζομεν δὲ καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς μεγάλης ταύτης καὶ εὐδαίμονος πόλεως, ἔνθα πλείστη καθέστηκε θεὸς δὲ ἡγείσθω τοῦ λόγου πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν εὐπορία, εὐυπολήπτους δεῖν εἶναι τοὺς μάρτυρας καὶ ἡ κρείττους τῆς τοιαύτης διαβολῆς διὰ τὸ τῆς ἀξίας, ἡ στρατείας, ἡ εὐπορίας, ἡ ἐπιτηδεύσεως ἀναμφισβήτητον, ἡ εἴπερ οὐ τοιοῦτοι καθεστᾶσιν, ὑφ' ἐτέρων γοῦν ὅτι καθεστᾶσιν ἀξιόπιστοι μαρτυρούμενοι, καὶ μὴ τινὰς ἐπιδιφρίους, μηδὲ χαμερπεῖς μηδὲ παντοίως ἀσήμους ἐπὶ μαρτυρίαν ἰέναι, ἀλλ' ὥστε εἴπερ ἀμφισβητηθείη τὰ κατ' αὐτούς, δύνασθαι ῥαδίως ἀποδείκνυναι τὸν τῶν μαρτυρησάντων βίον, ὡς ἀμεμπτός τε καὶ ἐπεικὴς εἴη. Εἰ δὲ ἀγνωστοί

τινες εἶεν καὶ πανταχόθεν ἀφανεῖς, καὶ τι φανεῖν ὅλως περὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀληθῶν διαφθεῖραι σπεύδοντες, δύνασθαι καὶ βασάνοις αὐτοὺς ὑποκεῖσθαι, καὶ τοὺς δικαστάς, εἰ μὲν ἄρχοντες εἶεν, αὐτοὺς τοῦτο πράττειν, εἰ δὲ ἕτεροι παρὰ τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔχοντας, ἐνταῦθα μὲν παραλαμβάνειν τὸν ὑπουργοῦντα τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ πραίτῳ τῶν δέμων, κατὰ χώραν δὲ τὸν τῶν τόπων ἐκδικῶν, καὶ δι' αὐτῶν προσάγειν αὐτοῖς τὴν ἐκ τῶν βασάνων πεῖρην, ὅπως ἂν ταύτῃ γοῦν μηδὲν κατακρύψαιεν τῶν ἀληθῶν, ἥ καὶ ἄλοῦεν διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ χρημάτων τὴν μαρτυρίαν ποιούμενοι, ἥ καὶ ἄλλως περὶ αὐτὴν κακουργοῦντες.

Κ ε φ α λ α ι ο ν β . '

Εἰ δὲ καὶ ἤδη μηδεμίαν ἐπὶ χρέεσιν ἐγγράφοις ἀγράφων καταβολῶν ἀπόδειξιν διὰ μαρτύρων δέχεσθαι νενομοθετήκαμεν, πλὴν εἰ μὴ κατὰ τὴν ἐκεῖσε ῥηθεῖσαν παρατήρησιν, ἣν δὴ καὶ κρατεῖν βουλόμεσθ, ἀλλ' οὖν καὶ νῦν τοῦτο ἀνανεούμεσθ· εἰ γὰρ ἐγγραφον εἶη τὸ χρέος, καὶ ἀγράφου καταβολῆς προτείνοντο παρὰ τῶν δικαζομένων ἢ διὰ τῶν μαρτύρων ἀπόδειξις, τότε δεκτὴν αὐτὴν παρὰ δικασταῖς εἶναι, ἡνίκα ἐπ' αὐτῷ παραλαμβάνοντο μάρτυρες, ἐφ' ᾧ τῇ γεννησομένη καταβολῇ ἢ τῇ μνήμῃ τοῦ γεγενῆσθαι τινα καταβολὴν ἤδη καὶ τοῦτο ὁμολογεῖσθαι παρὰ

τοῦ τὰ χρήματα λαβόντος μαρτυρήσαιεν ἄνδρες ἀξιόπιστοι καθεστῶτες, ἥ καὶ ἐν ἐκμαρτύριοις ἴσως ποιήσαιεν φανερόν· τὰς δὲ ματαίαις ταύτας καὶ ἐκ τοῦ παρήκοντος γινομένης μαρτυρίας μηδενὶ παντάπασιν λόγῳ κρατεῖν, καὶ τοιαύτας τινὰς ἀναπλάττειν μαρτυρίας, ὥς δι' ἄλλην τινὰ χρεῖαν παρατυχῶν ἀκρῦσαι τοῦδε λέγοντος εἰληφέναι παρὰ τοῦδε χρυσίον, ἥ ὀφείλειεν τῷδε· αὐτὰ γὰρ σαφῶς ἡμῖν ὑποπτοὶ καθεστᾶσι καὶ οὐδενὸς ἄξιαι λόγου, ὁπότε καὶ τι τοιοῦτον ἐν τῷ δικάζειν εὐρομεν, ὥς, καίτοι πολλῶν χρημάτων λεγομένων καταβεβλήσθαι, ταβουλάριοι δύο μόνοι τοῦτο ἔφασαν ἀκηκοέναι, μάρτυρος παρόντος οὐδενός, καίτοι τοῦ χρέους ἐγγράφου τυγχάνοντος καὶ τοῦ κατατιθεμένου δῆθεν γράφειν ἐπισταμένου καὶ δυναμένου δι' οἰκείων γραμμάτων ταῦτα φανερὰ καταστῆσαι, ὅπερ ἐξ ἐκείνου μισήσαντες ἀφορίην τοῦ παρόντος εἰλήφαμεν νόμου. Καὶ αὖθις παρήχθη τις ἕτερος τὸ εἶδος ἰσοικῶς τῷ συκοφαντούμενῳ καὶ ἐπὶ μαρτύρων δῆθεν καὶ ἐπὶ ταβουλαρίων κατετίθετο καθ' ἑαυτοῦ χρέη, καὶ ὁ μὲν μισθοῦ τοῦτο πράξας ἀπῆλθεν, ἕτερος δὲ εἰσεπράχθη τὸ χρέος, τὸ παρ' ἐτέρου τινὸς ὥς παρ' αὐτοῦ δῆθεν ὁμολογηθέν· καὶ τοῦτο ὕστερον οὐ διέλαθε, τοῦ θεοῦ τὰ τοιαῦτα μέγχε παντὸς οὐ συγχωροῦντος κατακρύπτεσθαι.

Κεφάλαιον η'.

Ἐπειδὴ δὲ ἐθήκαμεν νόμον, ὥστε καὶ ἐπὶ χρηματικῶν δικῶν ἄκοντας μαρτυρεῖν, ἐκείνων οὐκ ἀναγκαζομένων τὴν μαρτυρίαν νέμειν, ὅσοι μεσῖται γεγόνασιν αὐτοῖς, καὶ τινες ἀποχρῶνται τούτῳ καὶ μαρτυρίαν οὐ βούλονται νέμειν, θεσπίζομεν, εἴπερ ἑκάτερον μέρος συναινοίῃ τὸν μεσίτην αὐτῶν γενόμενον μαρτυρῆσαι καὶ ἀρκεσθῆσθαι τοῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις, ἀναγκάζεσθαι αὐτὸν καὶ ἄκοντα τὴν μαρτυρίαν νέμειν· τοῦ κωλύματος, διόπερ αὐτὸν ἄκοντα μαρτυρεῖν ὁ πρότερος ἡμῶν οὐκ ἡβούλετο νόμος, διὰ τῆς συναινέσεως ἑκατέρων τῶν μερῶν ἀνηρημέου.

Νεαρά 91.

Ὡστε ἀπαιτήσεως οὔσης προικὸς πρώτης τε καὶ δευτέρας, ὡς τοῦ ἀνδρὸς δευτερογαμήσαντος, προτιμᾶσθαι τὴν προτέραν γυναῖκα ἢ τοὺς ἐκ τοῦ προτέρου γάμου παῖδας· καὶ ὥστε, εἰ βουληθείσης τῆς γυναικὸς ἦται τοῦ καταγράψαντος ὑπὲρ αὐτῆς τὴν προῖκα δοῦναι τῷ ἀνδρὶ τὰ καταγραφέντα ἀναβάλλεται ὁ ἀνὴρ ὑποδεξασθαι, λυθέντος τοῦ γάμου ἀπατεῖσθαι αὐτὸν τὴν ὑπ' αὐτοῦ καταγραφεῖσαν προγαμιαίαν δωρεάν, μὴ ὑποδεξάμενον δὲ προῖκα μηδὲ προγαμιαίαν δωρεάν διδόναι.

Κεφάλαιον α'.

... ὥσπερ γὰρ εἰ δύο δημόσια ὀφλήματα ἦν, ἀνάγκη τὸ πρεσβύτερον κυριώτερον τοῦ μεταγενεστέρου καθεστάναι, οὕτω κἀνταῦθα τὰ προνόμια ἀνάγκη τῇ πρώτῃ προικὶ δοθῆναι προτέρα, οὕτω τε τῇ δευτέρᾳ, καὶ προῖκα μὴ προκρίνειν προικί, μηδὲ ὑποθήκην ὑποθήκῃ, ἀλλὰ τὸ πρεσβύτερον καὶ χρόνῳ πλέον μένειν τὴν οἰκείαν ἔχον ἰσχύν τε καὶ προνομίαν.

Νεαρά 97.

Περὶ ἰσότητος προικὸς τε καὶ τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς· ἔχει δὲ καὶ ἄλλα κεφάλαια.

Προοίμιον.

Ἐπειδὴ τὰ πολλὰ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ζητήσεων ὀρώμεν περὶ τε τὰς πρώτας ἡμῶν γενέσεις, τοὔτεστι γάμους τε καὶ παιδοποιίας, κινούμενα περὶ τε τὰ τελευταῖα, ὅποσον δὴ τι τὸ τῶν βουλήσεων τε καὶ διαθηκῶν ἐστίν, ἔννοια γέγονεν ἡμῖν ἑναγχος πολυπραγμονῆσαι καὶ μαθεῖν, τί δήποτε βουλόμενος ἡμῖν ὁ παλαιὸς νόμος ἐπὶ τῶν τῆς προικὸς συμβολαίων τὸ μὲν μέτρον τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς γάμοις συμφώνων ἴσον εἶναι τοῖς τε ἄρρεσι ταῖς τε θηλείαις βούλεται καὶ τὴν ἰσότητα ταλαντεύει τῶν ἀλλήλοις συμβαλλόντων, καὶ οὐχὶ τῷ μὲν τυχόν τὴν ἡ-

μίσειαν δίδωσι ἐπερωτᾶν μοῖραν, θάτερω δὲ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην, ἀλλ' ἐκ μέσης ἐλκύσας ἰσόρροπον ἑκατέρωθεν ἀπαιτεῖ γενέσθαι τὸ σύμφωνον, ἢ τὴν ἡμίσειαν φάμεν ἐφ' ἑκατέρω τάττων, ἢ τὴν τρίτην, ἢ τὴν τετάρτην, ὅποσον ἂν οἱ συμβάλλοντες βουλευθεῖεν, τοῦτο δὲ οὐ πολλῷ πρότερον ἐπεζητήσε, τὸ καὶ αὐτῶν τῶν διδομένων ἴσον εἶναι τὸ μέτρον, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐφίησιν ἐν χιλίοις τυχὸν ἢ δισχιλίους χρυσοῦς ποιήσασθαι τὴν ἐπίδοσιν ἢ ἐφ' ὅποσιν ἂν βουλευθεῖεν, τοῖς δὲ οὐ τοσοῦτον, ἀλλ' ἐπ' ἑλαττον, ὥσπερ τοῖς ἰσότητος ἐν ῥηματίοις μόνοις καὶ γράμμασι φιλοῖς, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἐπιζητουμένης.

Κ ε φ α λ α ι ο ν α'.

Τοῦτο τοίνυν πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπανορθοῦμεν, ὥστε ἴσα τὰ ἐν ταῖς προξίν εἶναι καὶ ταῖς περὶ τὸν γάμον δωρεαῖς τὰ τε τῶν ἐπιδεδομένων, τὰ τε τῶν ἐπερωτήσεων σύμφωνα, καὶ τοσοῦτον μὲν ποσὸν καταγράψειν τὸν ἄνδρα, ὅποσον καὶ τὴν γυναῖκα, τοσοῦτον δὲ καὶ τὸ κέρδος ἐπερωτᾶν, καὶ ἐκ τοσούτου μέρους, ἐξ ὁπόσου βουλευθεῖεν, ἰσομεροῦς μέντοι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ὁ τῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἰσότητος φυλαχθεῖη λόγος, εἴπερ ἐμπορικῶς ἀλλήλους περιγράφοιεν, καὶ δοκοῖεν μὲν ἴσα ποιεῖσθαι τὰ ἐπερωτήματα, ταῖς δὲ ἀληθείαις ἄνισα μένοι τὰ ἀπο-

τελέσματα, μὴ πρότερον τῆς ποσότητος τῶν ἐπιδεδομένων τῆς αὐτῆς καθεστώσης, ἢ καταγέλαστος ἂν εἴη πανταχόθεν ὁ νόμος, εἰ ὁ μὲν γράψει δισχιλίους χρυσοῦς, ἢ δὲ γυνὴ τυχὸν ἐξαχιχιλίους εἰς προῖκα ἐπιδόη, καὶ ἐπερωτήσαιεν ἀλλήλους τὸ τέταρτον τοῦ γραφέντος εἰς κέρδος βχλεῖν, εἴτα ἀποθάντος τοῦ κέρδους ἢ μὲν οὐδὲν ἕτερον κερδανεῖ, πλὴν ἢ πεντακοσίους χρυσοῦς ἐκ τοῦ τετάρτου, ὁ δὲ χιλίους πεντακοσίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ τετάρτου, καὶ ὥς ἐν αἰνίγματι πολλῷ φαίνοιτο τὸ τέταρτον θατέρου μεῖζον· ἐκ γὰρ ὑπόλλου δῖθεν ἰσότητος ἄτοπος ἀνισότης αὐτόθεν ἀποτελεσθήσεται. Τὰ μὲν οὖν ἔμπερσθεν τεθειμένα προικῶα καθ' ὃν συμπεφώνηται τρόπον ἐχέτω· καὶ γὰρ τὸ γενόμενον ἀγένητον μένειν τῶν οὐκ ἐγχωρούντων ἐστί· τοῦ δὲ λοιποῦ ἐν πάσῃ τῇ ὑπηκόῳ θεσπίζομεν ἴσας μὲν εἶναι τὰς ἐπιδόσεις, ἴσα δὲ τὰ μέτρα τῶν κερδῶν συμφωνεῖσθαι, ἵνα διὰ πάντων δικαιοσύνην τε καὶ ἰσότητα τιμήσωμεν· εἰ γὰρ τις μᾶλλον θατέρου πλουτοίη, ἕξεστιν αὐτῷ δι' ἑτέρου τρόπου νομίμου καὶ ἐγνωσμένου τοῖς ἡμετέροις νόμοις φιλανθρωπεύεσθαι περὶ τὸν ἕτερον, ἀλλ' οὐ διὰ τῆς ἀνισότητος ὑποδυομένης ἰσότητα τὸ κέρδος μεῖζον θατέρω περιποιεῖν. Καὶ ὁ μὲν περὶ τούτου νόμος οὕτω πως ἐχέτω, τὴν ἑαυτοῦ δικαιοσύνην ἅπασιν ἐνδεικνύμενος.

Κεφάλαιον β'.

Πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο θεσπίζομεν διὰ τὸ μὴ τινα γίνεσθαι περιγραφὴν, εἴπερ ἐπαυξῆσαι βουληθείη τὴν προῖκα ἢ τὴν διὰ τὸν γάμον δωρεάν, μὴ ἐξεῖναι τῷ μὲν τοῦτο ποιεῖν, τῷ δὲ ἐπὶ τῶν προτέρων μένειν, ἀλλ' ἐκάτερον ποιεῖσθαι πάντως τὴν ἐπαύξησιν, καὶ μὴ ἐν αἰρέσει, καθὰ πρότερον, ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ τὸ πρᾶγμα καθεστάναι, πάντως μέντοι ποσότητος ἴσης, τοῦτο, ὅπερ καὶ ἡ τοῦ ἡμετέρου λέγει πατὴρ διάταξις.

Κεφάλαιον ε'.

Ἐπειδὴ δὲ ἤδη νόμον ἐγράψαμεν, ὥστε τὸν πατέρα ἅπαξ ἐπιδόντα προῖκα ὑπὲρ θυγατρὸς ὑπεξουσίας, ἢ αὐτεξουσίας μὲν, τὴν δὲ ἐπανάδοσιν εἰς ἑαυτὸν πεποιηκότα, ἐζητήθη παρὰ τισιν, εἰ προσῆκόν ἐστι, τελευτήσαντος τοῦ γαμβροῦ καὶ ἐπανελθούσης εἰς τὸν πατέρα τῆς παρ' αὐτοῦ δεδομένης προικός, ταύτην τὸν πατέρα τὸν ἅπαξ ἐπιδεδοκότα δύνασθαι εἰς δευτέρους ἀφικνουμένης τῆς παιδὸς γάμους ἐλαττοῦν, ἢ τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἐνθυμούμενον ὡς ἅπαξ ἐκπεποιήται τῆς αὐτοῦ περιουσίας, ἀλλ' αὐτῷ τῷ μέτρῳ αὐτῇ γαμουμένη πάλιν διδόναι, ὥσπερ ἂν εἰ μὴδὲν ἔτυχε χηρεύσασα; τοῦτο γὰρ νῦν ἡμῖν προσηγγέσθη, ὅτι τριάκοντα χρυσίου λιτρῶν πατήρ τις ἐπέ-

δωκε προῖκα, εἴτα τῆς θυγατρὸς χηρευθείσης καὶ δευτέροις ὁμιλησάσης γάμοις οὐκ ἔτι τὰς τριάκοντα ταύτας ἐπιδέδωκεν, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα μόνον, ἐπειδὴ περ ἔτυχεν ἡ γυνὴ κερδάνασα τὸ ἥμισυ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς μέρος ἐν πεντεκαίδεκα χρυσίου λίτραις ὄν, καὶ ὁ πατήρ οὐκ ἔτι ἐκ τῶν ἑαυτοῦ τὰς τριάκοντα ἐπιδέδωκε λίτρης, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα μὲν αὐτός, πεντεκαίδεκα δὲ ἐκ τοῦ κέρδους τῆς γυναικὸς· οὐ δίκαιον τοίνυν ἡγησάμεθα τοῦτο καθεστάναι· ἀλλ' ὁμοίως ἐν τῇ διανομῇ ἔχειν μὲν αὐτὴν ἐξίρετον τὸ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς κέρδος, ἐκ δὲ τῶν πατρῶων τὰς πεντεκαίδεκα λαβεῖν τὰς λειπομένας, ὡς σπεύσαντος τοῦ πατρὸς ἀδικῆσαι τὴν θυγατέρα· τί γὰρ ἂν ἔπραξεν, εἰ μὴ συνέβη δευτέροις αὐτὴν ὁμιλῆσαι γάμοις, ἀλλὰ μεῖναι τὸν αὐτοῦ γαμβρὸν περιόντα; ἢ πῶς ἔμελλεν ἐλαττοῦν τὴν προῖκα τὴν ἤδη παρ' αὐτοῦ δεδομένην, ἢ τὸ ἴδιον αὐτῆς κέρδος οἰκειοῦσθαι καὶ εἰς προῖκα τοῦ δευτέρου ἀνδρὸς ἄγειν; καίτοι δέον αὐτὴν ἐν παραφέρνοις ταῦτα ἔχειν, καὶ ἴσως διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εὐπορωτέρῳ συνοικεῖν ἀνδρὶ, οὐ μόνον τριάκοντα λιτρῶν κυρίαν γινομένην, τῶν πεντεκαίδεκα τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, καὶ τῶν πεντεκαίδεκα τῆς παρὰ τῶν τοῦ πατρὸς ἐπιδιδομένων, ἀλλὰ πέντε καὶ τεσσαράκοντα, τοῦ μὲν ἐν παραφέρνοις αὐτῇ καθε-

στῶτος, τοῦ παρὰ τῆς τύχης αὐτῇ δεδομένου κέρ-
δους, τοῦ δὲ ἐκ φιλοτιμίας πατρῶας ἐπιδεδωμένου
καὶ μένοντος ἀκεραίου. Ταῦτα δὲ νομοθετοῦμεν, εἴ-
περ καὶ ἡ τοῦ πατρὸς περιουσία μείνοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ
σχήματος, ἐφ' οὗπερ πρότερον ἦν· εἰ γὰρ τυχερά
τις περιστάσις ἐλαττώσειεν αὐτῷ τὴν οὐσίαν, ὥστε
μηδὲ βουλομένῳ γενέσθαι δυνατὸν ἰσόμετρον τῇ προ-
τέρᾳ δοῦναι πάλιν προῖκα, καὶ ἀποδεικνύοιτο σαφῶς
τὰ τῆς τυχερᾶς ἐλαττώσεως τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς,
τηνικαῦτα μὴ πλεῖον ἀναγκάζεσθαι διδόναι δις τὴν
θυγατέρα ζευγνύντα, εἰ μὴ καθ' ὅσον ἡ τῆς περιου-
σίας αὐτοῦ δύνανται δύνამις, ἀλλὰ τὸ μὲν κέρδος τῆς
προτέρας προγαμιαίας δωρεᾶς ἔχειν ἀκέραιον, τοσαύ-
την δὲ λαμβάνειν παρὰ τοῦ πατρὸς κατὰ δευτέραν
τάξιν προῖκα, ὁπόσῃν ἂν τὸ τῆς οὐσίας αὐτοῦ μέτρον
ὑπογράψει· πρόδηλον γάρ, ὡς τοῦτο τὸ κέρδος (τὸ ἐκ
τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς φαιμέν, οὗπερ μόνῃν αὐτῷ
τὴν χρῆσιν δίδουμεν) ἐκ πάσης ἀνάγκης τελευτῶν
ἀποκαταστήσει τῇ παιδί, τῇ καὶ τῆς δεσποτέας τῆς
προγαμιαίας δωρεᾶς κυρία πᾶσι τρόποις γινομένη.

Νεαρά 98.

Ἰδὲ Κώδ. Κληρον. Δικ. Παράρτημα σελ. 330.

Νεαρά 100.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐπὶ τῇ προικί ἀναγνυρίας.

Κεφάλαιον α'.

Εἰ μὲν οὖν ἐνιαυτοὺς δύο μόνους συνοικήσειε τις
τῇ γαμετῇ ἢ καὶ τούτων τῶν χρόνων ἐλάττω, καὶ
μὴ λάβῃ τὴν προῖκα, μηδὲν ἐκ τῆς σιγῆς ὁ ἀνὴρ
ἀδικεῖσθω, μηδὲ οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀνδρός, κἂν εἰ σι-
γήσειεν ἐκεῖνος, ἀλλ' εἴσω ἐτέρου ἐνιαυτοῦ τὰ τῆς
μέμφεως κινεῖσθω· τὸ γὰρ βραχὺ τοῦ συνοικεσίου
πρὸς ταύτην ἡμᾶς τὴν νομοθεσίαν καλεῖ· εἰ δὲ εἰς
πλείονα τῆς διετίας χρόνον, ἐλάττονα δὲ δεκαετίας
τὸ συνοικεσίον ἐκταθείη, δίδομεν τῷ ἀνδρὶ μέμφεσθαι
καὶ λέγειν, οὐκ εἰς κεκομίσθαι αὐτῷ τὴν προῖκα εἰς
μέρος ἢ εἰς ὁλόκληρον, καὶ εἰ τοῦτο ποιήσεις, παρα-
τίμπεσθαι τὴν μέμψιν, ἅπαξ τοῦ ἀνδρός μεμψαμέ-
νου καὶ τῆς γυναικὸς ὅτι δέδωκεν οὐκ ἀποδειξάσης.

§. 1. Εἰ δὲ μὴ τῶν δέκα ἐνιαυτῶν εἴσω μέμψηται,
τῇ σιωπῇ τοῦ ἀνδρός ἀναιροῦμεν τὴν μέμψιν, οὐδὲ
αὐτῷ μετὰ τὴν διετίαν τοῦτο πράττειν συγχωροῦν-
τες, οὐδὲ τὴν ἐνιαυτὸν διδόντες ἔτι τοῖς αὐτοῦ κληρο-
νόμοις· καὶ ἔστω καὶ τοῦτο οὐχ ἡμετέρα κατὰ τι-
νων ποινή, ἀλλὰ ἀπραγμοσύνης τῶν ὑπηκόων ἐπι-
μέλεια· ὃ γὰρ ἔξεστιν ἐπὶ μακρὸν οὕτω χρόνον (τὸν
τῆς δεκαετίας φαιμέν) προθεῖναι τὴν μέμψιν, εἰ τὸ
σιγᾶν ἔλοιτο, πρόδηλός ἐστι βουλόμενος, κἂν εἰ μὴ λά-
βῃ τὴν προῖκα, ταύτην πάντως τοὺς αὐτοῦ κληρονό-
μους δίδοναι. Τῶν αὐτῶν κρατούντων, καὶ εἰ ῥεπου-

δίῳ διαλυθῆναι συμβαίη τὸν γάμον· μηδὲν διαφορο-
μένων ἡμῶν, εἴτε ἡ γυνὴ ὡς τὴν προῖκα ἐπενεγκα-
μένη καταγράψειεν, εἴτε πατήρ, εἴτε ἕτερός τις ὑπὲρ
αὐτῆς, τοῦ χρόνου ἐπὶ παντὸς θέματος τοιούτου,
καθάπερ εἰπόντες ἔφθημεν, τὰ οἰκεῖα δεικνύντος ἀπο-
τελέσματα, καὶ ἡ διδόντος ἢ ἀναιροῦντος τὴν μέμ-
ψιν· διαμαρτυρίαν δὲ φαμέν οὐ τὴν ἐν ῥήμασι υἰόνην
(πολλάκις γὰρ ἦτις ὀργὴ ἢ ἄλλη παρεμπεσοῦσα πρό-
φασις τοιαῦτα τινὰ τὸν ἄνδρα παρασκευάζει λέγειν)
ἢ καὶ ὁ μὲν εἶπεν οὐδέν, μάρτυρες δὲ ἐωνημένοι
ταῦτα καταψεύδονται) ἀλλὰ δεῖ τὴν ἐκμαρτυρίαν ἐν
γράμμασιν εἶναι· εἰ δὲ καὶ ἐν δικαστηρίῳ τυχὸν
ποιήσασθαι τις αὐτὴν βουληθείη, δεῖ πάντως γνω-
σθῆναι τῇ γυναικὶ ἢ τῷ τὴν προῖκα ὅλως ἐπιδοῦναι
καταγράψαντι· ἐπεὶ τοι γε οὐδέν ἐστι τὸ κωλύον τὸν
ἄνδρα αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τοῦτο πράττει καὶ μέμ-
ψασθαι δέηεν, καὶ τὸ μὲν μέρος τῆς γυναικὸς τὸ
πραττόμενον ἀγνοεῖν, παρουσίαν δὲ ἑαυτοῦ θέσθαι
κατὰ μηδένα δύνασθαι τρόπον, τῷ γε καὶ ὅτι μέμψις
αὐτῷ γέγονεν ἀγνοοῦντι.

Κ ε φ α λ α ι ο ν β'.

Συνελθόντα τοίνυν εἰπεῖν, εἴσω μὲν διετίας τοῦ
γάμου διαλυθέντος εἴτε θανάτῳ, εἴτε ῥεπουδίῳ καὶ
αὐτῷ τῷ ἀνδρὶ τὰ περὶ τῆς ἀναργυρίας ἔξεστι μέμ-

ψεσθαι καὶ τῷ γε αὐτοῦ κληρονόμῳ εἴσω ἑτέρου ἐνιαυ-
τοῦ· εἰ δὲ ὑπὲρ διετίαν ἄχρι δέκα ἐνιαυτῶν ὁ γάμος
ἐκταθείη, τῷ ἀνδρὶ δίδομεν τὴν μέμψιν καὶ τῷ γε
αὐτοῦ κληρονόμῳ μηνῶν εἴσω τριῶν· εἰ δὲ παραδρά-
μοι ἢ δεκαετία, τότε οὐδὲ τῷ ἀνδρὶ οὐδὲ κληρονό-
μοις αὐτοῦ τὰ τῆς μέμψεως ἔσται, τοῦ χρόνου προς-
άπαξ ἐξαρκούντος τῇ γυναικί.

Εἰ μὲν οὖν ἀφῆλιξ ἢ ὁ ἀνὴρ, καὶ μὴ μέμψηται,
τοσοῦτον εἰς ἀποκατάστασιν αὐτῷ δίδομεν χρόνον, ὥ-
στε μὴ ὑπερβῆναι δωδεκαετίαν ἐκ τοῦ καιροῦ τῶν
γάμων· ἴσμεν γὰρ τοὺς σφόδρα τάχιστα συναλλάτ-
τοντας γάμον οὐκ ἐλάττους τῶν πεντεκαίδεκα ἐνιαυ-
τῶν πρὸς τοῦτο ἰόντας, ὥστε καὶ ὑπερβήσεται τὸν
πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἐνιαυτόν, καὶ ἔσται δυνατὸς
εἴσω τοῦ εἰκοστοῦ ἐβδόμου μέμψασθαι τῇ τῆς προικὸς
ἀναργυρίᾳ· τελευτήσαντος δ' αὐτοῦ εἴσω τοῦ ῥηθέν-
τος χρόνου, τοὺς κληρονόμους ἔχειν τὸν ἐνιαυτὸν εἰς
τὴν μέμψιν.

§. 1. Εἰ δὲ ἀφῆλικες εἶεν οἱ τοῦ μὴ μεμψαμένου
κληρονόμοι, εἴτε τελείου εἴτε ἀτελοῦς, πενταετίαν ἐ-
χέτωσαν μόνην εἰς τὸ κινῆσαι τὴν μέμψιν ἐπὶ τῇ
ἀναργυρίᾳ ἀρκούντος τοῦ χρόνου, καὶ μὴ ἀναμέ-
νοντος τὴν διεξοδὸν ἀπάντων τῶν ἐλαττόνων χρό-
νων, ὅπερ ἡμᾶς πρὸς τὸν παρόντα νόμον ἐκίνησε·
τῆς γὰρ γυναικὸς συνοικησάσης τεσσαρεσκαίδεκατον

ἐνιαυτὸν μετὰ εἰκοστὸν ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ πατρός, ἀποχρώμενος τῇ ἀφηλικότητι ἐκίνει τις κατὰ τῆς μητρὸς τὸν τῆς ἀναργυρίας ἀντιτιθεὶς λόγον μετὰ τέταρτον καὶ τριακοστὸν τοῦ συνοικεσίου χρόνον, ὅπερ ἡμεῖς δικάζοντες ἐθεραπεύσαμεν· καὶ διὰ ταύτας τὰς περιστάσεις καὶ τὸν τῶν ἀφηλίκων χρόνον εἰς τὴν πενταετίαν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὠρίσαμεν νόμου, ἐκείνου δηλαδὴ τὴν ἀναργυρίαν ἀντιτιθέντος, ὅς οὐ γεγραμμένος εἶη τὴν προῖκα ὑποδέχεσθαι, καὶ κατὰ τοὺς οἰκείους χρόνους, εἴτε τέλειος εἶη εἴτε ἀτελής, τοῦ πράγματος κρινομένου. Κρατοῦντος δὲ τοῦ νόμου ἐπὶ τῶν ὕστερον ἐσομένων γάμων ἐπὶ γὰρ τῶν συνεστῶτων, εἰ μὲν ὑπόλοιπός ἐστιν ἡ δεκαετία ἢ οὐκ ἐλάττων διετίας, τοῦτον ἐχέτω τὸν χρόνον ἐπὶ τῇ ἀναργυρίᾳ, ἣτις αὐτῷ καὶ τὴν παραπομπὴν δίδωσιν, εἰ δὲ ἢ ἐλάττων αὐτῷ τῆς διετίας ὑπολείπεται χρόνος, ἢ καὶ ἐξῆλκεν ὁ σύμπας τῆς δεκαετίας καιρὸς, τηνικαῦτα αὐτοῖς μὲν διετίαν δίδομεν εἰς τὸ μέμψασθαι τῇ ἀναργυρίᾳ· τοῖς δὲ αὐτῶν κληρονόμοις μετὰ διάλυσιν τοῦ γάμου εἶσω τῆς τριμήνου, ἵνα διὰ πάντων αὐτοῖς τὸ δίκαιον φυλάξωμεν.

Νεαρά. 115.

... γ. Ἀιτίαι τοῖς γονεῦσι τῆς κατὰ τῶν παίδων εὐλόγου ἀχαριστίας· δ. Ἀιτίαι τοῖς παισὶ τῆς κατὰ τῶν παίδων εὐλόγου ἀχαριστίας.

Ἰδὲ Κώδικα Κληρονομικοῦ δικαίου σελ. 295

Νεαρά 117.

Περὶ λύσεως γάμου.

Κεφάλαιον ζ'.

Κακεῖνο δὲ διατυπῶσαι συνείδομεν, ἵνα εἴποτε τὸν μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς γάμον λυθῆναι συμβαίῃ, οἱ ἐκ τοῦ τοιούτου γάμου γεννηθέντες παῖδες μὴδενὶ τρόπῳ βλαβῶσιν ἐκ τῆς διαζεύσεως τοῦ γάμου, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν γονέων κληρονομίαν καλεῖσθωσαν, ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας ἀναμφισβητήτως ἀποτρεφόμενοι· καὶ εἰ μὲν ὁ πατὴρ τὴν πρόφασιν τῆς διαζεύσεως παρέσχε καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ δεύτερον οὐκ ἤλθε γάμον, παρὰ τῇ μητρὶ τρέφεσθαι, τὰς δαπάνας τοῦ γάμου, καὶ τῇ μητρὶ τρέφεσθαι, τὰς δαπάνας τοῦ πατρὸς παρέχοντος, εἰ δὲ παρ' αἰτίαν τῆς μητρὸς δέικνυται λελύσθαι τὸν γάμον, τότε παρὰ τῷ πατρὶ καὶ οἰκείτωσαν οἱ παῖδες καὶ τρεφέσθωσαν. Εἰ δὲ συμβῇ τὸν πατέρα ἄπορον εἶναι, τὴν δὲ μητέρα εὐπορον, παρ' αὐτῇ πενομένους τοὺς παῖδας μένειν καὶ παρ' αὐτοῖς τρέφεσθαι παρακχευόμεθα· ὃν γὰρ τρόπον οἱ παῖδες εὐποροῦντες ἀναγκάζονται τὴν μητέρα δεομένην τρέφειν, οὕτω δίκαιον κρίνομεν καὶ παρὰ τῆς μητρὸς εὐπορούσης τοὺς παῖδας ἀποτρέφεσθαι. Ὅπερ δὲ περὶ τοῦ τρέφεσθαι τὴν μητέρα καὶ τοὺς παῖδας διωρίσαμεν πενομένους, τοῦτο δὴ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων προσώπων ἐκατέρας φύσεως κρατεῖν κελεύομεν.

Κεφάλαιον η'.

Ἐπειδὴ δὲ πολλὰς ἐν τοῖς παλαιοῖς καὶ ἡμετέροις εὔρομεν νόμοις αἰτίας ἐξ ὧν εὐχερῶς αἱ τῶν γάμων διαλύσεις γίνονται, τούτου ἕνεκα συνειδόμεν ἐκ τούτων περιελεῖν τινὰς, αἵπερ ἡμῖν ἀνάξιαί πρὸς τὸ διαλύειν γάμους ἐφάνησαν, καὶ ταύτας μόνον δνομαστὶ τῷ παρόντι ἐντάξαι νόμῳ, ὑπὲρ ὧν εὐλόγως δύναται εἶτε ἄνθρωπος εἶτε γυνὴ ῥεπουδίον πέμπειν. Τὰς τοίνυν αἰτίας ἐξ ὧν ὁ ἄνθρωπος ῥεπουδίον ἀκινδύνως στέλλειν δύναται καὶ τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς ἀποκερδαίνειν, (φυλαττομένης τῆς ἐπ' αὐτῇ δεσποτείας τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισίν, ἢ παίδων οὐκ ὄντων ἀπολαύειν αὐτὸν καὶ τῆς δεσποτείας), ταύτας εἶναι διατυποῦμεν.

§. 1. Εἰ κατὰ τῆς Βασιλείας βουλευομένοις τισὶ σύννοιδεν ἢ γυνὴ καὶ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ μὴ φανερώσει· εἰ δὲ ὁ ἄνθρωπος τοῦτο παρὰ τῆς γυναικὸς ἐπαγγελθὲν σιωπήσει, ἐξέστω τῇ γυναικὶ δι' οἰομένη ποτε προσώπου τοῦτο προσαγγέλλειν τῇ βασιλείᾳ, ὥστε τὸν ἄνδρα μηδεμίαν ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ῥεπουδίου εὐρεῖν πρόφασιν.

§. 2. Εἰ περὶ μοιχείας ὁ ἄνθρωπος νομίσῃ δύνασθαι τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ἐλεγχθῆναι, προσίκει τὸν ἄνδρα πρότερον ἐγγράφεισθαι τὴν γυναῖκα ἢ καὶ τὸν μοιχόν, καὶ εἴπερ ἡ τοιαύτη κατηγορία ἀληθὴς ἀ-

ποδειχθῇ, τὴν καὶ τα ῥεπουδίου πεμπομένου ἔχειν τὸν ἄνδρα πρὸς τῇ πρὸ γάμου δωρεᾷ καὶ τὴν προῖκα καὶ πρὸς τούτοις, εἰ παῖδας μὴ ἔχοι, τοσοῦτον λαμβάνειν ἐκ τῆς ἄλλης τῆς γυναικὸς περιουσίας, ὅσον τῆς προικὸς τὸ τρίτον μέρος εἶναι γινώσκεται, ὥστε τῇ αὐτοῦ δεσποτείᾳ καὶ τὴν προῖκα καὶ τὴν παρ' ἡμῖν ὀρισθεῖσαν ποινὴν προσκυροῦσθαι· εἰ γὰρ παῖδας ἔχοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ συνοικεσίου, κελεύομεν καὶ τὴν προῖκα κατὰ τοὺς περὶ τούτου νόμους, καὶ τὴν ἄλλην τῆς γυναικὸς περιουσίαν τοῖς παισὶ φυλάττεσθαι καὶ οὕτω τὸν μοιχὸν νομίμως ἐλεγχόμενον ἅμα τῇ γυναικὶ τιμωρεῖσθαι. Καὶ εἰ μὲν ὁ μοιχὸς ἔχοι γυναῖκα, λαμβάνειν αὐτὴν τὴν τε ἰδίαν προῖκα καὶ τὴν διὰ τοὺς γάμους δωρεάν, ὥστε οἱ παῖδες ἔχοιεν, μόνῃς τὴν γυναῖκα τῆς χρήσεως ἀπολαύειν τῆς δωρεᾶς, τῆς δεσποτείας κατὰ τοὺς νόμους τοῖς παισὶ φυλαττομένης· τὴν δὲ ἄλλην τοῦ ἀνδρὸς περιουσίαν τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἐξ ἡμετέρως φιλοτιμίας δωρούμεθα· παίδων δὲ μὴ ὑπόντων τῆς μὲν προγαμιαίας δωρεᾶς τὴν δεσποτείαν τῇ γυναικὶ διαφέρειν θεσπίζομεν, τὴν δὲ ἄλλην τοῦ ἀνδρὸς πᾶσαν περιουσίαν τῷ φίσκῳ κατὰ τοὺς παλαιούς προσκυροῦσθαι νόμους.

§. 3. Ἐὰν οἰωδύ ποτε τρόπῳ ἢ γυνὴ τῇ ζωῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβουλεύῃ, ἢ ἄλλοις τοῦτο ποιῶσι συνειδυῖα, τῷ ἀνδρὶ μὴ φανερώσῃ.

§. 4. Ἐὰν ἀνδράσι, μὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρός, ἐξωτικοῖς συμποσιάζῃ ἢ συλλούηται.

§. 5. Ἐὰν μὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρός ἔξω τοῦ οἴκου μένῃ, εἰ μὴ τῆ γε τυχὸν παρὰ τοῖς ἰδίῳις γονεῦσιν.

§. 6. Ἐὰν ἱππικοῖς ἢ θεάτροις ἢ κυνηγίοις παραγίνηται ἐπὶ τῷ θεωρεῖσθαι, ἀγνοοῦντος ἢ καὶ κωλύοντος τοῦ ἀνδρός.

§. 7. Εἰ μέντοι γε συμβῇ τινα δίχα μιᾶς τῶν προειρημένων αἰτιῶν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν τοῦ ἰδίου οἴκου ἐξωθήσασθαι, ὥστε ἐκείνην μὴ ἔχουσιν γονεῖς, πρὸς οὓς δύναται μεῖναι, ἐξ ἀνάγκης ἔξω τὴν νύκτα διάγειν, κελεύμεν, μηδεμίαν εἶναι τῷ ἀνδρὶ ἄδειαν διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ῥεπουδίον πέμπειν τῇ γυναικί, διότι περ αὐτὸς τούτου αἴτιος γίνεται.

Κ ε φ α λ α ι ο ν θ'.

Τὰς δὲ αἰτίας, ὑπὲρ ὧν εὐλόγως δύναται τῷ ἀνδρὶ παρὰ τῆς γυναικὸς πέμπεσθαι ῥεπουδίον, καὶ ἐξ ὧν δύναται τὴν τε προῖκα λαμβάνειν καὶ τὴν διὰ τοὺς γάμους ἀπαιτεῖν δωρεάν, ὁμοίως τοῖς παισὶ φυλαχθησομένης τῆς ἐπὶ τῇ δωρεᾷ δεσποτείας, ἢ παίδων μὴ ὑπόντων ἔχειν καὶ τὴν ταύτης δεσποτείαν, ταύτας εἶναι μόνον διατυποῦμεν.

§. 1. Ἐὰν κατὰ τῆς Βασιλείας ἢ αὐτὸς βουλεύσῃται τι ἢ τοῦτο τις βουλομένοις συνειδῶς μὴ φα-

νερῶσῃ τῇ βασιλείᾳ ἢ δι' ἑαυτοῦ, ἢ δι' οἰουδήποτε προσώπου.

§. 2. Ἡ ἐὰν οἰωδῇποτε τρόπῳ ὁ ἀνὴρ ἐπιβουλεύσῃ τῇ ζῳῇ τῆς γυναικὸς, ἢ ἄλλων τοῦτο βουλομένων εἰδῶς μὴ φανερῶσῃ τῇ γυναικί, καὶ σπουδάσῃ κατὰ τοὺς νόμους ἐκδικῆσαι.

§. 3. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ τῇ τῆς γυναικὸς σωφροσύνῃ ἐπιβουλεύων ἄλλοις ταύτην εἰς τὸ μοιχευθῆναι ἐπιχειρήσῃ προδοῦναι.

§. 4. Ἡ ἐὰν ὁ ἀνὴρ περὶ μοιχείας ἐγγράψῃται τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μοιχείαν μὴ ἀποδείξῃ, ἐξεῖναι τῇ γυναικί βουλομένη καὶ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας ῥεπουδίον πέμπειν τῷ ἀνδρὶ, καὶ ἀπολαμβάνειν μὲν τὴν ἰδίαν προῖκα, κομίζεσθαι δὲ καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης συκοφαντίας, εἰ παῖδας μὴ ἔχοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ συνοικεσίου, τοσοῦτον κατὰ δεσποτείαν λαμβάνειν τὴν γυναῖκα ἐκ τῆς ἄλλης τοῦ ἀνδρός περιουσίας, ὅσον τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς τὸ τρίτον μέρος εἶναι γινώσκεται· εἰ γὰρ παῖδας ἔχοι, κελεύμεν πᾶσαν τὴν τοῦ ἀνδρός περιουσίαν τοῖς παισὶ φυλάττεσθαι, βεβαίων μενόντων τῶν περὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς τῶν τοῖς ἄλλοις περιεχομένων νόμοις, οὕτω μέντοι γε, ὥστε καὶ διὰ τὴν ἐπαχθεῖσαν τῆς μοιχείας κατηγορίαν καὶ μὴ ἀποδειχθεῖσαν κακείναις τὸν ἄνδρα ταῖς τιμωρίαις ὑποβληθῆναι, ἅς

ἔμελλεν ὑπομένειν ἢ γυνή, εἴπερ ἂν ἡ τοιαύτη ἀπεδείχθη κατηγορία.

§. 5. Ἐὰν δ' ἄνθρωπος ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, καθ' ὃν μετὰ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς συνοικεῖ, περιφρονῶν αὐτῆς, μεθ' ἑτέρας εὐρίσκηται ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ μένων, ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν διάγων ἐν ἑτέρῳ οἴκῳ μετὰ ἄλλης γυναικὸς συνεχῶς μένων ἐλέγχεται, καὶ ἅπαξ καὶ δις ἐκκληθεὶς ἢ διὰ τῶν ἑαυτοῦ γονέων, ἢ διὰ τῶν τῆς γυναικὸς, ἢ δι' ἑτέρων τινῶν ἀξιόπιστων προσώπων, τῆς τοιαύτης ἀσελγείας μὴ ἀπόσχηται, ἐξεῖναι τῇ γυναικὶ καὶ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας διαλύειν τὸν γάμον, καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν δεδομένην προῖκα καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ὕβρεως τρίτον μέρος τῆς διατιμίσσεως, ἣν ἡ προγαμιαία ποιεῖ δωρεά, ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ περιουσίας λαμβάνειν, οὕτω μέντοι γε, ὥστε εἰ παῖδας ἔχοι, τῆς χρήσεως μόνης ἀπολαύειν τὴν γυναικα τῶν πραγμάτων, ἅπερ ἐκ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς καὶ τῆς ποινῆς τοῦ τρίτου μέρους τῆς τοῦ ἀνδρὸς περιουσίας λάβοι, τῆς δεσποτείας τοῖς κοινοῖς παισὶ φυλαττομένοις· εἰ γὰρ παῖδας μὴ ἔχοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ συνοικεσίου, ἔχειν αὐτὴν τῶν τοιούτων πραγμάτων καὶ τὴν δεσποτείαν κελεύομεν.

Κεφάλαιον ι'.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπὸ συναινέσεώς τινες μέχρι τοῦ

παρόντος τοὺς πρὸς ἀλλήλους διέλυσον γάμους, τοῦτο τοῦ λοιποῦ γίνεσθαι οὐδένι συγχωροῦμεν τρόπῳ, εἰ μήτινες τυχὼν σωφροσύνης ἐπιθυμία τοῦτο ποιήσουσι.

Κεφάλαιον ιβ'.

Ταῖς δὲ εἰρημέναις αἰτίαις συνείδομεν καὶ ταύτας ὀνομαστὶ προσθεῖναι, ἐξ ὧν τοὺς γάμους δίχα ποινῆς ἔξεστι διαλύειν, τοὔτεστι τὴν τε περὶ τῶν μὴ δυναμένων ἐξ ἀρχῆς τοῦ γάμου μίγνυσθαι ταῖς ἑαυτῶν γαμεταῖς καὶ τὰ παρὰ τῆς φύσεως ἀνδράσι δεδομένα πράττειν, καὶ πρὸς γε τὴν περὶ τῶν ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ εὐλαβῆ βίον καὶ τὴν ἐν μοναστηρίοις οἰκησιν ἐπιλεγομένων ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν καὶ τὴν περὶ τῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐπὶ τινα χρόνον διακρατουμένων προσώπων· ἐπὶ τούτοις γὰρ τοῖς τρισὶ θέμασι τὰ περὶ αὐτῶν τοῖς προτέροις ἡμῶν νόμοις περιεχόμενα βέβαια εἶναι θεσπίζομεν. Τὰς εἰρημένας τοίνυν ἀπάσας αἰτίας, τὰς τῷ παρόντι ἡμῶν νόμῳ περιεχομένας, μόνας ἀρκεῖν κελεύομεν πρὸς τὴν διάλυσιν τῶν νομίμων συνοικεσίων· τὰς δὲ λοιπὰς ἀπάσας ἀργεῖν παρὰ κελεύομεθα, καὶ μηδεμίαν ἄλλην αἰτίαν, πλην τῶν ὀνομαστὶ ἐγκειμένων τούτῳ τῷ νόμῳ, δύνασθαι διαλύειν νόμιμον γάμον, εἴτε ἡμετέροις εἴτε παλαιότεροις περιέχεται νόμοις.

Πεῖρα (49. 5) Ἀρμ. (4. 15) 10. Ἐὰν ἐν τῷ

καιρῷ τοῦ γάμου διαπεπαρθενευμένην εὖρη ἦν ὡς παρθένον ταύτην ἡγάγετο καὶ δείξῃ τοῦτο παραυτίκα δι' ἐναργοῦς ἀποδείξεως διαλύεσθαι καὶ τοῦτον τὸν γάμον ἔλεγεν ὁ Πατρίκιος.

Νεαρά 123.

Κεφάλαιον λθ'.

Μνηστείας δὲ μεταξύ τινων κατὰ τὸν νόμον γινομένης, εἴτε ὁ μνηστήρ εἰς μοναστήριον εἰσελθῇ, ἀναλαμβανέτω τὰ ὑπὲρ τῆς μνηστείας ἀρραβώνων ὀνόματι δεδομένα, εἴτε ἡ μνηστὴ τὸν μοναχικὸν βίον ἐπιλέξῃται, ἐκεῖνα μόνον ἀποδιδότω ἅτινα ὁμοίως ἀρραβώνων ὀνόματι ἔλαβε, τῆς ποινῆς ἐκατέρω μέρει συγχωρουμένης.

§. 2. Αὐτοκράτορος Λέοντος Αὐγούστου Νεαραὶ διατάξεις ἢ αἱ τῶν νόμων ἐπανορθωτικαὶ καθάρσεις.

Νεαρά 18.

Περὶ τοῦ ἀπαιτεῖσθαι τὸ γαμικὸν πρόστιμον.

Τὴν τοῦ κρείττονος ἐκλογὴν ἐν πᾶσι καὶ πράγμασι καὶ λόγοις ποιεῖσθαι οὐ νεμεσητόν, καὶ τότε μὴ πρὸς τοὺςπραγματευομένους ἢ λέγοντας, πρὸς δὲ τὴν τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων κατάστασιν ἢ ἔπεσθαι, ἢ τὴν ἐγκλίσιν προτιμᾶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἂ τῇ συνηθείᾳ ἤρσεν, ἐν ταῖς τῶν μνηστειῶν ἀθετήσεσιν ἐπικεῖσθαι προστιμήματα τοῖς ὁρμῶσι πρὸς τὴν ἀθέ-

τησιν καὶ ταῦτα εἰς νόμου καθιστῶμεν τιμήν. Οἶμαι γὰρ τοῦ ἐπὶ ταῖς τοιαύταις πράξεσι κειμένου νόμου μὴ χεῖρον ἔχειν τὸ δεδογμένον τῇ συνηθείᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἄμεινον ἀναφέρειν τὰ πράγματα· τοῦ γὰρ νόμου ἐν μόνῃ τῇ τοῦ ἀρραβῶνος ἀπωλείᾳ ἢ διπλῇ ἀποδόσει κολάζοντος τὴν προπέτειαν, αὕτη ῥητὴν τινα καὶ συμπεφωνημένην βούλεται γίνεσθαι τὴν ἐπὶ τῇ ἀναρμοστίᾳ τῆς μνηστείας ζημίαν· καὶ δοκεῖ μοι, ὥσπερ εἶπον, τοῦτο πλεῖον ἔχειν ἰσχὺν εἰς τὸ μὴ ὡς ἔτυχε πεττεῦεσθαι τὰ μνηστεύματα· ἡ μὲν γὰρ τοῦ ἀρραβῶνος ἀπώλεια, ὥσπερ ἐπὶ τῷ δόντι, εἴτα μὴ στέργοντι τὴν μνηστείαν, ὠρίσται, καὶ ἡ διπλὴ δὲ ἀπότισις, ἣν ὁ τὸν ἀρραβῶνα λαβὼν, εἴτα μὴ ἐπιμένων οἷς ὠμολόγησεν, ὑπέχει ζημίαν, τάχα διὰ τὸ κουφότερον προπετέστερον δίδωσι τοῖς βουλομένοις εἰς τὴν ἀθέτησιν ὁρμᾶν τῶν ὁμολογιῶν. Ὑπὸ δὲ τῆς συμφωνίας ῥητῆς εἰσπράξεως βαρυτέραν ἀπαντῶσαν αὐτῷ τὴν ζημίαν ὀρῶν ὁ ἀβέβαιος, πάντως ὀκνηρότερος πρὸς τὸ διασπᾶσαι τὴν μνηστείαν γενήσεται. Ὅπερ καὶ ἡμεῖς ὀρῶντες τοῖς γαμηλίοις συναλλάγμασι μᾶλλον συμφέρειν, εἰς νομίμην διάταξιν τὸ ἀπὸ συνηθείας πραττόμενον καθιστῶμεν. Ἐκ μὲν γὰρ τῆς τοῦ ἀρραβῶνος ἀπωλείας ῥαδίας ὀρῶ τῶν μνηστειῶν τὰς ἀντροπὰς, ἐκ δὲ τῆς τοῦ προστίμου καταβολῆς οὐκ ἔτι· τὸ γὰρ βαρύτερον τῆς ζημίας (βα-

726 Κώδ. Οἰκογ. Βυζ. Δικαίου Βιβλ. Α'.

ρύτερον δὲ πάντως τοῦ ἁρράβωνος τὸ πρόστιμον) καὶ ἄκοντα ἐπέχον τὸ τῆς γνώμης παλίμβολον στέργειν ἀναγκάσει τὰ περὶ τῶν μνηστευσάντων προδεδογμένα. Οὕτως οὖν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν κελεύσματι νόμου τὸ ἀπὸ τῆς συνηθείας βεβαιωθὲν καὶ κρατεῖτω καὶ δαιτιάτω, καθάπερ ἄχρι τοῦ παρόντος, καὶ προστίμου εἰσπράξει ὁ τὴν μνηστείαν ἀνχτρέπων ζημιούσθω.

Νεαρὰ 20.

Περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν τὸν ἄνδρα, ὥσπερ τὴν γυναῖκα, εἰς τὰ παρὰ τοῦ ὑποβόλου ἐκ προτελευτῆς θατέρου μέρους.

Τοῖς πάλοι περὶ συμφώνων γαμηλίων διορίζουσι νόμοις τὸ ἴσον ἀνδρὶ τε καὶ γυναικὶ ἔντε τῇ ἐξ ἀρχῆς τοῦ γάμου συστάσει δεδομένου ἀπονέμειν καὶ ἐν τῇ διαλύσει, ἣν θάνατος ἐπάγων ἐνὶ τῶν προσώπων ποιεῖ, οὐκ οἶδα τί παθόντες οἱ μετὰ ταῦτα νομοθετεῖν προηρημένοι ἀνίστοις διατάξεις τούτους ὑπέβαλον· οἱ μὲν γὰρ ἀρχαιότεροι νόμοι αὐτίκα καὶ ἐν τῇ τοῦ γάμου συστάσει ἴσους εἶναι τὰς συνεισφοράς, τὴν τε γυναικείαν καὶ τὴν ἀνδρώαν, διέταξαν, καὶ θατέρῳ τὸν βίον λιπόντος, ἀτεκνίας μεσιτευούσης καὶ συμφώνου μὴ παρόντος ἐν ᾧ τι περὶ κέρδους ὑποσημαίνεται, ἐπίσης ἐκάστῳ ἀναστρέφεισθαι τὰ οἰκεῖα, συμφώνου δὲ προελθόντος, ὥστε ὁποτέρου μέρους ἐξ ἀνθρώπων ἀπιόντος τὸ ὑπολειφθὲν ἐπὶ τῇ τῶν ἰδίων

ἀνακομίσει καὶ ἑτερόν τι κερδαίνειν, ὁμοίως ἐπ' ἀμφὶν τηρεῖσθαι τοῦ κέρδους τὸ ἴσον· καὶ ἄνδρὸς μὲν προαποφθαρέντος ἀνεκομίζετο ἡ γυνὴ τὴν προῖκα, καὶ τοῦ καλουμένου ὑποβόλου εἴτε τι μέρος, εἴτε τὸ ὅλον, εἰ οὕτω συμπεφώνητο, γυναικὸς δὲ τῷ θανάτῳ προσυναντώσης τῷ ἀνδρὶ τὸ ὑπόβολον συνετηρεῖτο, καὶ κέρδος αὐτῷ ἡκολούθει εἴθ' ὅλη ἡ προῖξ, εἴτε μέρος αὐτῆς, ὡς τὰ συμφωνηθέντα αὐτοῖς ἐβούλετο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῖς ἀρχαιοτέροις δόξαντα τοῖς μεταγενεστέροις ἀπήρесе· τοιγαροῦν καὶ ἀντινομοθετοῦσιν, οὐκ ὁρθῶς ποιοῦντες, καὶ αὐτίκα καὶ ἐν τῇ τοῦ γάμου συνόδῳ ἀνίστους ὀρίζουσι προέρχεσθαι τὰς συνεισφοράς, καὶ εἶναι μὲν ἐπὶ πλεον τὴν προῖκα, ὑπ' ἑλαττον δὲ τὸ ὑπόβολον, καὶ τούτου κυρίαν καθίστασθαι τὴν γαμετὴν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἣ συνήρμωσε τὸν γάμον, καὶ ὡς εἰκὸς γυνὴ δευτέραν ὁμιλίαν ἀνδρός· καὶ τοῦ γάμου δὲ θανάτῳ διασπασθέντος, ἀνίστως δαιτιῶντες, τῇ μὲν τῷ κέρδει παραμυθοῦνται τὸ ἄλγος, τῷ δὲ ἐπὶ τῇ ἀποβολῇ τῆς γυναικὸς τῇ ζημίᾳ τῶν ἰδίων πραγμάτων τὸ ἄλγος ἐπαύξουσι· κελεύουσι γὰρ τὴν γυναῖκα ἐπιβιοῦσαν μετὰ τῆς ἰδίας προικὸς καὶ τὸ σύμπαν ὑπόβολον κομίζεσθαι, καὶ πρὸς τούτοις ἐκ τῆς λοιπῆς τοῦ ἀνδρός ὑποστάσεως κληρονομεῖν τοσοῦτον, ὅσον τῆς τε προικὸς καὶ τοῦ ὑποβόλου εἰς ἐν συγκεφαλαιουμένων ἀριθ-

μεῖται τὸ τέταρτον, προφθανύσης δὲ τὸν γαμέτην τῆς γυναικός, τοὺς ἐκείνης κληρονόμους κερδαίνειν σὺν τῇ προικί τὸ ὑπόβολον, τὸν δὲ ἄνδρα μηδὲν ἔχειν ἕτερον, ἀλλ' ἢ ὅσον τῆς τε προικὸς καὶ τοῦ ὑποδόλου τὸ τεταρτημόριον, καὶ προβαίνειν οὕτω τὸ πρᾶγμα, ἂν τε παρῇ σύμφωνον, ἂν τε μηδὲν ὥσι τοιοῦτον συντεθεικότες. Ταῦτα μὲν πῶς οὐκ ἄδικα; πῶς δ' ἂντὶ τοῦ νόμος εἶναι οὐκ ἐσχάτη παρανομία ἐστίν; ἃ μὲν γὰρ προαποφθαρέντος τοῦ ἀνδρὸς ἡ γυνὴ λαμβάνει, ἴσως ἔχει τινὰ λόγον· ἃ δὲ ταύτης προκαταλυούσης τὸν βίον εἰς τοὺς κληρονόμους ἔρχεται, πῶς οὐ παντελῶς ἐκδικά τε καὶ ἄθεσμα; Διὰ τοῦτο λίαν πρεπόντως καὶ σοφῶς συνειδὼν ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀείμνηστος, καὶ ὁ μετ' ἐκείνων τῆς οἰκείας ἀναβλαστῆσας ὁσφύος ἐδικαίωσε τοῖς μὲν ἀρχαίοις νόμοις τὴν τιμὴν ἀνασώσασθαι, τοὺς δὲ φαύλως ἀντιθεσπίζοντας ἐξοστρακισθῆναι τοῦ πολιτεύματος. Ἀλλὰ γὰρ φιλόνηκον ἡ συνήθεια καὶ πολλάκις τῇ μακροῦ ὁμιλίᾳ ὥς πῆξιν λαβὼν ἐν ταῖς ἀνθρώπων γνώμαις ἄτοπον δόγμα, καὶ μάλιστα ὅσοις μὴ ὀρθῶ κριτηρίῳ ἐπιμέλεια τόδε συνορᾶν, οὐκ ἐθέλει βραδίως ἐκμοχλεύεσθαι, τὴν φθάσαν πρόληψιν, καὶ ἄτοπος ἦ, ἀγαπώντων καὶ μὴ βουλομένων ἀκολουθεῖν τοῖς ἀμείνοσιν, ὥς καὶ νῦν ἡ τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς ἡμῶν διάταξις, ὥς τοὺς πάλαι νόμους τῶν γαμικῶν συμφώνων τὴν κατάστα-

σιν ἀναφέρουσα, οὐκ ἔπεισε τῆς ἀτόπου μεθεῖναι διατάξεως, ἀλλ' ὦν κατεψηφίσατο ἐξοστρακισμόν, τούτοις ἔτι καὶ νῦν πολιτεύονται. Τί οὖν ἡμεῖς φαμέν; ἔπειδὴ περ ἄπαξ κρατεῖν ἔδοξε μὴ ἐξ ἴσου τὰς ἐν τῇ συστάσει τῶν γάμων γίνεσθαι συντελείας, ἀλλ' εἶναι τοῦ ὑποδόλου ἐπιπλέον τὴν προῖκα, τοῦτο ἔστω πολιτευόμενον. Τοῦ θανάτου δὲ φέροντος λύσιν τῷ γάμῳ, εἰ μὲν ὁ ἀνὴρ ἄτεκνος ἀπίοι, καὶ σύμφωνον μὴ παρείη, ἀνακομιζέτω ἡ γυνὴ τὴν τε προῖκα καὶ τὸ ὑπόβολον καὶ μηδὲν ἔτι πλέον, εἰ δὲ τὴν γυναῖκα ὁ θάνατος διασπάσῃ, τῆς μὲν οἱ κληρονόμοι τὴν προῖκα λαμβανέτωσαν, τῷ ἀνδρὶ δὲ μὴ γενέσθω τῶν ἰδίων ἡ στέρησις, μηδὲ τὰ ἐκείνου ἕτεροι, ἀλλ' αὐτὸς ἐχέτω. Πῶς γὰρ οὐκ ἄδικον, τοὺς μὲν ἀλλοτρίους ἐκ τῶν ἐκείνου πραγμάτων κερδαίνειν, αὐτὸν δὲ πρὸς τῇ ἀποστερήσει τῆς συζύγου καὶ τῶν οἰκείων ἥτοι τοῦ ὑποδόλου ἀποστερεῖσθαι;

Νεαρὰ 21.

Περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὴν ἐπαγγελίαν τῆς προικὸς ἢ ἐκ πατροφῆς ἢ ἐκ μητροφῆς περιουσίας.

Ὡς περ ἐπὶ τῶν πλαστίγγων ὁρῶμεν, ὅταν οὐδὲ κατὰ βραχὺ τυγχάνωσιν ἑτεροῦ ῥεπέεις, τότε πρὸς τὴν τῶν σταθμωμένων διάκρισιν ἐπιτηδείους οὐσας πα-

ραλαμβάνεσθαι, οὕτω καὶ νόμον, ὅτε μηδὲ βραχὺ παρατρέπει τὸ δίκαιον, τότε πρὸς διαίτησιν τῶν πραγμάτων ὄντα προέρχεται ἄξιον· αἱ μὲν γὰρ τὸ ἴσον, ὁ δὲ τὸ δίκαιον ἀρρεπὲς ὀφείλουσι διασώζειν. Τί τοῦτο ἔφη; ἐν τοῖς κώδιξι διάταξις ἀνυγέγραπται, ἢ τοὺς πρὸς γάμον συνάπτοντας τέκνα γονέας τὰς ὑποσχέσεις, ὅσαι προικὸς ἢ πρὸ γάμου δωρεᾶς ἐκτελεῖν ἀπαιτοῦσα, οὐκ οἷδ' ὄντινα τρόπον φύρει τὸ δίκαιον. Βούλεται γὰρ κατεσχημένον παιδίον προῖκα ἢ πρὸ γάμου δωρεὰν τὸν πατέρα, ἀδιορίστως μὲν ταύτην πεποιημένον, πᾶσαν ἐκ τῶν οἰκείων πληροῦν τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ ἐκ τῆς αὐτοῦ μόνης περιουσίας ὅλην αὐτὴν καταβάλλεσθαι, διορισάμενον δὲ καὶ οὕτως εἰπόντα, ὡς ἔκτε τῶν ἐμῶν καὶ τῶν τοῦ παιδὸς τὰ ὑποσχεθέντα παρέξω, ἀπορίας μὲν αὐτὸν κατεχούσης μηδὲν ἐκεῖνον εἰς τὴν ὑπόσχεσιν συντελεῖν, τοῦ δὲ παιδὸς μόνην τὴν ὑπαρξίν ἐκπληροῦν, ἃ ὑπέσχετο κοινῇ συμπληρώσειν ὁ γονεὺς, εὐπόρου τοῦ πατρὸς ὄντος τὸ ἀνάπαλιν γίνεσθαι, μόνου αὐτοῦ ἐκ τῶν οἰκείων ἃ ὑπέσχετο πληροῦντος, καὶ τοῦ παιδὸς οὐ κοινωνοῦντος. καὶ μὴ μόνος, ἀλλὰ σὺν τῷ παιδί τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληρώσειν ἐπηγγέιλαιτο, οὐκ ἄξιον οἴεται τὸν παῖδα παρέχειν, διὰ τὸ μὴ καὶ αὐτὸν ὑποσχέσθαι. Τοῦτο οὖν ἡμῖν παρατροπή τις εἶναι τοῦ δικαίου νενομίσται· οὔτε γάρ, ὅποια ἂν καὶ περισχε-

θῇ ὁ γονεὺς ἀπορία, μόνον τὸν παῖδα καταβάλλειν τὰ ὑποσχημένα ἐκ τῶν οἰκείων δικαιοσύνη νόμου, οὔτε πάλιν οὔσης εὐπορίας ἔξω δεῖ τὸν παῖδα παντελῶς εἶναι τῆς συνεισφορᾶς, χορηγουμένης ἐκ τῶν τοῦ γονέως τῆς ὅλης ὑποσχέσεως. Διὸ καὶ θεσπίζομεν, κατὰ τοὺς τοῦ γονέως λόγους, οὕτω προβαίνειν καὶ τὴν τῶν λόγων ἐκπλήρωσιν, καὶ μόνον μὲν ἀπαιτεῖσθαι τὴν ὑπόσχεσιν, ἐπειδὴ μόνος ὑπόσχηται παρασχεῖν, σὺν τῷ παιδί δέ, ἐπειδὴ ἐκεῖνῳ εἴτε δι' ἴσου τῶν μερῶν λαμβανομένων, ὅτε μὴ καὶ ταῦτα προσδιορισθῇ, εἴτε ἀνίσως, ὅτε μὴ ἀπροσδιόριστα ἢ τὰ τὴν ὑπόσχεσιν μέρη ἀποπληροῖ. Τοῦτο γὰρ οὔτε δικαίου παρατροπή καὶ πρὸς γε τοῖς παισὶ τὸ συμφέρον ὁρᾷ· ὅπερ ἢ ἐν τοῖς κώδιξιν ἐκτεθειμένη διάταξις οὐ ποιεῖται περὶ πολλοῦ· πῶς; πολλάκις τὴν ζημίαν ὑφορώμενος ὁ γονεὺς καὶ μένων ἐκεῖνον τὸν χρόνον εἰς τὸ τὰ γαμήλια συναλλάγματα προελθεῖν, ὅς τὸν παῖδα κύριον τοῦ ὑποσχέσθαι ποιεῖ, ἀπόλλυσι τῷ παιδί τὸ λυσιτελές, ἴν' οὖν πρὸς ἀμφοτέρους δεξιῶς τὸ γινόμενον ἔχη, καὶ μήτε τὸ συμφέρον παρακρίνοιτο, μήτε τὸ συμφέρον τοῖς παισὶ παραβλάπτοιτο, τὸ μὲν τοῦ κώδικος ἀργεῖτω δόγμα, τοῦτο δὲ πολιτευέσθω καὶ ὑπὲρ τῆς συνηθείας γνωριζόμενον· ἥδη γὰρ προτετίμηται τῆς ἐν τοῖς κώδιξιν ὑπ' αὐτοῦ διατάξεως καὶ πρὸ δόγματος νόμου πολιτευόμενον.

Νεαρά 22.

Περὶ τοῦ μὴ δευτερογαμήσασθαι γυναῖκα λαμβάνειν παιδὸς μοῖραν κατὰ δεσποτείαν, ὁμοίως καὶ πατέρα.

Ὡς περ καὶ ἐπ' ἄλλων πλείστων, οὐδενὸς ἀτόπου συμβαίνοντος οὐδὲ τοῖς πράγμασι βλάβης, εἴξαμεν τῇ συνηθείᾳ, μᾶλλον δὲ προνόμιον αὐτῇ νόμου παρέσχομεν, ἥδη τοῦ πλήθους οἰκείως πρὸς αὐτὴν ἔχοντος καὶ ταύτης ἀποσπᾶσθαι οὐκ ἀνεχομένου, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς δωρεᾶς, ἣν παίδων οὖσα μήτηρ γυνὴ λαμβάνει, καὶ μὴ δευτέροις γάμοις ἀναγομένη τὴν νυμφικὴν συμφύρει κοίτην, ποιεῖν ἐγνώκαμεν. Ἀρχαιότερου γὰρ νόμου τὴν τοιαύτην δωρεὰν ὀρίζομένου, ὡς δοθέντος τοῦ ὑποβόλου εἰς χρῆσιν τῇ γυναικὶ μοῖραν παιδὸς ἑνὸς ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὑποβόλου κατὰ δεσποτείαν ἰδίαν μετὰ τῆς ἄλλης χρήσεως τὴν γυναῖκα λαμβάνειν, εἴτα δὴ μεταγενεστέρου νόμου πάλιν ταύτην δὴ τὴν ἑνὸς παιδὸς μοῖραν οὐκ ἐκ τοῦ ὑποβόλου τῆς γυναικὸς τὸ κέρδος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἀνδρῶν περιουσίαν ταύτην χωρεῖν· τούτων γὰρ ὑπὸ τῶν νόμων διατεταγμένων, ἡ συνηθεία μηδενὶ τῶν νόμων ὀρθῶς ἐπομένη, ἀλλ' ἐν μέρει μὲν τούτῳ, ἐν μέρει δὲ ἐκείνῳ, οὕτε ἐκ μόνου τοῦ ὑποβόλου τὴν παιδικὴν μοῖραν ἀξιού διδόναι τῇ γυναικί,

οὔτε τῆς ἑξῶ κειμένης τοῦ ὑποβόλου ἄλλως ὑπάρξεως τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ὁμοῦ πάσης αὐτοῦ τῆς περιουσίας ἐκείνην ἀνταλλαξαμένη τὴν μοῖραν χαρίζεται. Ταύτην οὖν τὴν συνηθείαν, ἐπεὶ περ οὐ λυπηρὰν ὄρωμεν τοῖς πράγμασιν, ὥς περ ἐπ' ἄλλων ἐδικαιώσαμεν, νόμου τιμῶμεν ἀξιῶματι, καὶ ἔστω γε ἀπὸ τοῦ νῦν νόμου ἰσχύν, ἀλλ' οὐ συνηθείας κεκτημένη. Εἰ μὲν τοι γε μόνῳ τῷ ὑποβόλῳ ἡ τοῦ ἀνδρός ἀριθμεῖται ὑπόστασις πᾶσα, μετὰ τῶν παίδων τούτου συνδιακειμένη ἡ μήτηρ τὴν μὲν διαφέρουσιν αὐτῇ μοῖραν εἰς δόκληρον ἀπολήψεται δεσποτείαν, τοῦ δ' ἄλλου τὴν χρῆσιν ἔξει· εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ πρὸς σύστασιν τοῦ ὑποβόλου ἡ περιουσία, τὴν μοῖραν ἡ γυνὴ λήψεται οὐ κατὰ τὴν εὐρισκομένην τοῦ μειωθέντος ὑποβόλου ποσότητα, ἀλλὰ τοσοῦτον ἔχουσιν, ὅσον ἂν ἔσχεν, εἰ μηδὲν ἡλαττωμένον, ἀλλὰ πλήρες ὃν τὸ ὑπόβολον ἐγνωρίζετο.

Τοιαύτης οὖν διδομένης τῇ γυναικὶ μερίδος τὰ περιλειπόμενα ἔστω τῶν παίδων, εἰ δὲ μηδὲν ὑπολείποιτο, ὡς κληῖρον τὴν ἀκληρίαν ἀποίσονται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ γυναικός.

Ὁ ἀνὴρ δὲ ἅπαις μὲν ὢν (καθάπερ ἐν ἄλλοις διώρθωται καὶ διατέτακται) οὐδὲν οὔτε λήψεται, οὔτε ζημιωθήσεται, παίδων δὲ πατὴρ γεγονώς, καὶ μὴ δευτέροις γάμοις τὸν πρὸς τὴν γυναῖκα πόθον μαράνας,

καὶ αὐτὸς λήψεται μοῖραν παιδὸς τεκνοτροφίας τε καὶ τῆς διασσεωσμένης αὐτῷ πρὸς τὸν πρῶτον γάμον καὶ αἰδοῦς καὶ τιμῆς.

Νεαρά 24.

Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν τὰ τέκνα τὰ φυσικὰ τὰ θετά.

Πολλοὶ τὸν πρεσβύτερον χρόνον ἀποσεμνύνοντες, βούλονται πρεσβεῖα νέμειν αὐτῷ τῆς τῶν πραγμάτων τάξεώς τε καὶ καταστάσεως· ἐγὼ δὲ οἶδα μὲν αὐτὸν τοῦ νεωτέρου χρόνου κρατεῖν ἐν πλείστοις, οὐ μὴν ἄλλ' ἐλαττούμενον ἐν τισι καθορῶ. Ὄντων δὲ οὐκ ὀλίγων, ἐν οἷς ὑπὸ τοῦ νεωτέρου παρευδοκιμεῖται χρόνου, μάλιστα ἐν τῷ μέρει τῶν υἱοθεσιῶν τοῦτο πάσχων ὁρᾶται, ἃς παντάπασι μὴ κατὰ πρόποντα κόσμον ποιεῖ, ἄνευ τελετῆς θείας καὶ ἱερῶν ᾧδῶν ταύτας ποιούμενος, ἀλλ' ἀπλῶς τοῖς βουλομένοις υἱοθετεῖσθαι μόνον διδόντος τοῦ νόμου· ἐξ οὗ συμβαίνει πολλάκις τὴν ἀδελφὴν κλῆσιν εἰς γαμικὸν μετὰπίπτειν σχῆμα, καὶ ἡ τέως ἐκ θυγατρὸς οὖσα κόρη εἰς τὴν νυμφικὴν μετετίθετο, ἢ υἱὸς ἀντὶ τοῦ εἶναι τοῦ γαμβρὸς ἐγνωρίζετο, γαμικαῖς ὁμιλίαις ἄρμολογμένων τοῦ τε φύσει παιδός, καὶ ὃν ἡ υἱοθεσία εἰς τὴν τῶν παίδων ἔσται τάξιν, οὐδὲν ὑπολογιζομένης τῆς πράξεως, διὰ τὸ μὴ τελετῆς ἱερᾶς μεσολαβούσης ἐκεῖθεν

τινα κώλυσιν ἅπαντ' ἀντὶ τὸ γαμικὸν συνοικέσιον. Ἀλλὰ πάλαι μὲν κατὰ λόγον μὴ υἱοθετουμένων προσηύχοντα, εἰ καὶ ὁ γάμος ἔχει ἢ τὸ ἄδοξόν, ὅμως οὐχὶ καὶ παρανομίας ἀνέχεται, νῦν δὲ κατὰ θεσμὰ γινόμενης καὶ πρόποντα καὶ δίκαια τῆς υἱοθετήσεως καὶ διὰ τελετῆς ἱερᾶς τῶν μὲν εἰς γονέων τάξιν καθισταμένων, τῶν δὲ εἰς τὰ τῶν παίδων, οὐκ ἔτι περιλείπεται λόγος εἰς γάμον συνάπτεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν τοῖς υἱοποιησάμενοις παισὶ τοὺς εἰσποιητοὺς παῖδας. Τοιγαροῦν καὶ θεσπίζομεν μηδαμῶς ἐξεῖναι τοὺς οὕτως ὑποβεβηκότας τὸ τῶν ἀδελφῶν ὄνομα πρὸς τὸ τῆς συζυγίας ἀντὶ τῆς ἀδελφότητος μεθαρμολέσθαι.

Νεαρά 25.

Περὶ λύσεως ὑπεξουσιότητος καὶ ἀναδόσεως προικός.

Ἐπεὶ τοῖς ἀρχαιοτέροις τῶν Αὐτοκρατόρων περὶ λύσεως ὑπεξουσιῶν νενομοθέτηται, καλὰ γε ὄντα καὶ ἄξια καινοτομίας ἀνώτερα συντηρεῖσθαι, οὐκ οἶδ' ὅπως οὐκ ἔτυχεν τῆς προσηκούσης αἰδοῦς, ἀλλ' ὁρᾶται, εἰ καὶ μὴ παντὶ μέρει, ἀλλ' οὖν ἀτιμαζόμενα. Οὐκ ὁρθῶς· δούλοις μὲν γὰρ ἐλευθερίας ἡξιωμένοις μὴ καλὰ παρὰ ὀριζόντων ἀναφαίρετον εἶναι τὸ δώρημα, ἀλλ' εἰ γνώμη πονηρίας ἀλοίη τις μὴ τῶν ἀπηγορευμένων αἰτιῶν, ἢ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἀξίωμα ἰσχυρὸν

ἔχει πρὸς σχῆμα δουλείας μεταποιεῖν, πάλιν εἰς τῶν δούλων τὴν χώραν ἄγεσθαι, ἀκούουσιν εὐλαβῶς καὶ τιμῶσι τὸ νομοθέτημα, παῖδας δὲ ἀπ᾽ τῆς γονέων ἀπολελυμένους ἐξουσίας ἐπιτρεπόντων τῷ αὐτεξουσίῳ τῆς γνώμης διὰ παντὸς ἀποχρῆσθαι, οὐχ ὁμοίως ἔδοξεν ἀκούειν, οὐδ' ὥς ἀθετήσεως κρείττω θεσπιζόντων στέργειν τὸ δόγμα, ἀλλ' ὁρᾶται σήμερον, οὐδενὶ λόγῳ (οὐδὲ γὰρ νόμῳ κεκαινοπονημένῳ ἰθέτηται) τὸ κῦρος ἀφηρημένον· ἔδοξε γάρ τις τῶν κρίνειν λυχόντων (καὶ θαυμάζω πῶς ἔδοξε) μὴ τοὺς καταστάντας αὐτεξουσίους τῶν παίδων ἀπλῶς ἔχειν, ἣν ἔλαβον ἐξουσίαν, ἀλλ' εἰ μὴ παίδων ὀφθεῖεν πατέρες, ἀποχειροτονεῖσθαι τὸ αὐτεξούσιον καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν τοῦ γονέως ἐπιτροπὴν καθίστασθαι· οὐ τοσοῦτον δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ κἂν σποράς ἑαυτοῦ ἀνθήσασάν τις ἴδοι γονήν, θάνατος δ' αὐτὴν ἐπεῖδε δριμεῖ ὀφθαλμῷ καὶ εἰς ἀπαιδίαν περιέστησεν, ἀποβάλλειν μετὰ τῶν παίδων καὶ τῆς γνώμης τὸ αὐτεξούσιον, καὶ μήτε γράφειν διαθήκας, μήτε διοικεῖν ὥς ἂν δοκῇ τὰ παρὰ τῶν γονέων δεδορημένα συγκεχωρῆσθαι· τοῦτο τις εἰς δόξαν ἔλθῃν καὶ ῥαδίως παραδεχθὲν τοῖς ὕστερον μέγρι τοῦ νῦν ὁρᾶται πολιτευόμενον, τῆς παλαιᾶς ἀτιμαζομένης νομοθεσίας. Ἀνανεούμενοι οὖν τὴν πάλαι περὶ τούτου κυριότητα τῶν νόμων, οὐδένα θεσπίζομεν τῶν περὶ προικὸς ἀναδόσεως διαλαμβά-

νόντων ἀθετούμενον, ἀπρακτον εἶναι· τί οὖν ἐκεῖνοι φασίν; ἀπαιδίας περιστοιχίζούσης τὸν παῖδα, τὴν μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς ἤκουσαν αὐτῷ δωρεὰν ἀναστρέφεισθαι πρὸς τὸν δεδωκότα, μηκέτι δὲ ἀκχείνην ἢ τῷ παιδί πρόσεστιν ἢ παρὰ τῆς μητρὸς δεδομένη ἢ παρὰ τινος τῶν ἔξω, εἰ μὴ ἄρα οὕτω παρὰ τῶν διδόντων συμπεφώνηται, ὥστε αὐτὴν ἀναστρέφεισθαι, ἀλλὰ καὶ ἅ τοις παισὶν οἱ πατέρες διδόασιν ἅμα τῷ ἀφείσθαι τῆς ἐξουσίας, καὶ ταῦτα τοῖς λαβοῦσιν ἀναφέρεται μένειν παρακελεύονται καὶ συνίστασθαι ἐπ' αὐτοῖς διαθήκας, εἰ μὴ συμφώνου κώλυμα παρῇ ἐν τῷ δωρεῖσθαι τὸν πατέρα γεγεννημένον. Τούτοις οὖν καὶ ἡμεῖς ὁμογνωμονοῦντες εἰδέναι πάντας παρεγγυώμεθα, ὥς εἰ παῖς πρὸς αὐτεξουσιότητα ἀφειμένος ἄτεκνος ὢν διάθηται, ἐκεῖνα μόνα λήψονται οἱ γονεῖς, ἃ παρὰ τὸν νόμον δηλαδὴ τὸν φαλκίδιον εἰς αὐτοὺς ἔρχεται, ἣν περ μὴ σύμφωνον φθάσει προγεγονός, ὥσπερ ἔμπροσθεν εἴρηται, οἱ δὲ λοιποὶ συγγενεῖς οὐδὲν παντελῶς, εἰ καὶ ἀδιαθέτως καλοῖντο ὥς τὰ περὶ τῆς ἀναδόσεως καταπεφρονηκότες. Καὶ τοῦτο δὲ ἄξιον ἐπισημῆνασθαι ὥς μόνῳ ἄρρени προσώπῳ ὑπεξούσιος χρηματίζει ὁ παῖς· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις τρόποις καὶ οὗτος ἐδείκνυ τὸν παῖδα αὐτεξούσιον, εἴγε καὶ ὁ τὴν ἐπιτροπὴν ἐγχειρισμένος (εἴτε πατὴρ εἴη, εἴτε προπάτωρ) τὸ ἀπόλυτον αὐτῷ οἰκείῳ

στόματι ἔδωρεῖτο, ἡμεῖς καὶ τοῦτο προσεπισυνάπτομεν, ὡς εἰ πρὸς διαγωγὴν ἰδιογνωμονοῦσαν ὀφθείη μόνον ὁ παῖς καταστάς (ἂν τε γλώσσῃ τοῦτο ὁμολογῇται, οὗ ὑπ' ἐξουσίαν ἐτέλει εἴτε γλῶσσα μὲν οὐ παρέσχε τοῦτο· ἄλλως γὰρ γνώμη σιωπῶσα καὶ ἰδίως ρυθμιζομένῳ τῷ παιδί οὐκ ἐναντιομένη, ἀλλὰ παραχωρήσασα καθ' ἑαυτὸν διάγειν), καὶ ἡ γαμικῆς ὁμιλίας ἕξω, εἶναι αὐτῷ κεκυρωμένον τὸ αὐτεξούσιον. Εἰ γὰρ δοῦλοι ἅπαξ ἀφειμένοι ζυγοῦ, μὴ πονηροὶ ὀφθέντες, οὐχὶ πάλιν ἔλκειν αὐτὸν ἀναγκάζονται, πῶς οὐκ ἄτοπον, ἀπολελυμένους τοὺς παῖδας πάλιν ἄγειν ὑπὸ ζυγόν, καὶ μὴ μετεῖναι αὐτοῖς ἀδίου ἐλευθερίας, ἥς ὥσπερ ἔφην καὶ δοῦλοι ἀπολαύουσι;

Νεαρά 31.

Περὶ τοῦ τὸν ἄνδρα χωρίζεσθαι τῆς ἑαυτοῦ γυναικός, ὅταν δι' ἀπέχθειαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἀμβλῶσκουσα φωραθῇ.

Ὁ πλάσας ἄνθρωπον ἀπὸ γῆς ἐξ οἰκείων μελῶν βοηθὸν αὐτῷ συνάπτει, τὴν πλευρὰν εἰς γυναικα διαπλάσας, ἵνα τὴν ἑαυτῆς ἐπισταμένη τῆς πλάσεως αἰτίαν καὶ ἐντεῦθεν παιδεύηται, οἷόν τι νύμφη τὸ πρὸς τὸν ὁμόζυγον εὖνουν, καὶ σώζῃ αὐτῷ τὸ φίλτρον ἀνόθευτον. Ἡ μὲν οὕτω φρονοῦσα καὶ γνώμην οἰκείαν τῷ ἀνδρὶ τηροῦσα βοηθός τε ἐστὶν ἀληθῶς

καὶ τὴν τοῦ πλάσαντος οὐ ψευδομένη ὑπόσχεσιν, ἥ δ' ἐναντίον φρόνημα κτησαμένη οὐκ ἔτι οὔτε τοῦτο γνωρίζεται, (οὔτε σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς ἢ μέλος ἐκείνου καθίσταται, καὶ ἡ συνάφεια πρὸς ἐν ἀγαγεῖν ἔσπυσε. Διὰ τοῦτο περὶ γυναικὸς δύο κειμένων νόμων, ἡ δι' ἀπέχθειαν τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα τῷ ἐκείνου τῆς σπορᾶς καρπῷ λυμαίνεται ἀμβλῶσκουσα, καὶ πρὸς βίου φῶς οὐκ ἄγουσα τὴν γονὴν ἐκοῦσα, καὶ τοῦ μὲν χωρίζεσθαι τὸν ἀδικῶμενον κελεύοις, τοῦ δὲ οὐκ ἐπιτρέποντος, ἡμεῖς ὡς λυσιτελεστέρω κατὰ πολὺ προστιθέμενοι τῷ χωρίζοντι, ἐκείνῳ τὸ κῦρος προσνέμομεν. Ἄτοπον γὰρ μοι φαίνεται καὶ παντελῶς ἄδικον, τὴν οὕτω προφανῶς τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα δυσμένειαν ἐπανηρημένην, δι' ὧν τῷ ἐκείνου λωδοῖται σπέρματι (ἀφίημι γὰρ ὅτι καὶ τῆς κοινῆς ἐπίβουλος φύσεως), συγκατοιχίζειν αὐτῷ· εἰ γὰρ τοὺς εἰς τι ἕτερον ἔργον βλάβην ποιούμενους ὡς ἐχθροὺς ἀποτρεπέμεθα, πῶς ἂν τὴν εἰς τὸ πάντων ἀναγκαιότατον καὶ τιμιώτατον τῆς παιδοποιίας ἔργον ἂν οὐ τὴν ζημίαν φέρουσιν ὡς οἰκείαν ἕξει ὁ ζημιούμενος παρ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἀποπέμψεται ὡς ἐπίβουλον καὶ πολεμίαν; τί γὰρ ἂν ἐνχαργέστερον σημεῖον ἐπιζητήσῃ ἔτι, ὥστε ἰδεῖν ὅτι δύσνους ἢ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ, πῶς δ' οὐχὶ φανερόν, ὅτι ἐν τῷ κατ' ἐκείνου φρονεῖν τῆς πρὸς τὸ ζῆν παρόδου ἀποστρεῖ τὴν γονήν; Ὡς περ οὖν εἴρη-

ται, ὁ διῖστων αὐτοὺς κρατεῖτω νόμος, καὶ ἄδειαν ὁ
γαμέτης ἐχέτω χωρίζεσθαι τῆς ἐπὶ τοιούτῳ τολμη-
ματι πεφωραμένης γυναικός· Εἰ γὰρ καὶ μόνον ἕξω
μείνασιν τῆς οἰκίας ἢ συμποσίου μετασχούσιν προ-
σώποις, οἷς οὐ νενόμισται, τῆς γαμικῆς συναφείας ὁ
νόμος αὐτὴν διῖστω (καίτοι γε ἐνταῦθα οὐχ οὕτω πε-
ριφανὲς ὁράται μαρτύριον τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα δυσμε-
νείας, συνενεχθῆναι τοῦτο αὐτῇ τοιοῦτον εἰκὸς καὶ
μηδενὸς ἀδικήματος τῷ γάμῳ συμβαίνοντος), τίνα λό-
γον ἔξει, τὴν εἰς τοσοῦτον μὲν ἐλάσασαν μίσους, οὐ-
τω δὲ ἄδικον καὶ περὶ τὸν ἄνδρα καὶ περὶ τὴν φύσιν
μὴ διαzeugνύειν, εἰ τοῦτο δοκεῖ τῷ ἀνδρί, ἀλλ' ἐπι-
τρέπειν σύνοικον ἔχειν, ἢ ἐφεδρεύει τῇ ἐκείνου ζωῇ;

Νεαρά 72.

Περὶ τοῦ κυροῦσθαι τὰ σύμφωνα τὰ ἄνευ προ-
στίμου γεγεννημένα.

Τῷ προστάσσοντι νομίμῳ ψηφίσματι ἀπὸ φιλοῦ
συμφώνου μὴ τίχτεσθαι ἀγωγὴν, ἀλλὰ μόνην παρα-
γραφὴν, ἐπίους ὁρῶμεν προσπαίοντας· ἀξιοῦντες γὰρ ἅ-
παν σύμφωνον ἀπροστίμητον ψιλὸν ὑπάρχειν, καὶ τε
γραφῇ συντεθειμένον ἢ, καὶ τε τῶν συμφωνούντων
ιδιόχειρος ἐνέργεια τὸν θεῖον σταυρὸν ἐν τάξει τοῖς
γράμμασι, καὶ τε τῆς θεαρχικῆς τριάδος αἰ κλή-
σεις προσκείμενοι, εἰ μὴ καὶ προστιμῆματος ζημίᾳ

ἐκφέροιτο, εἰς τὸ ἀσύστατον τὸ συμφωνηθὲν ἀπορ-
ρίπτουσι, κακῶς εἰδότες καὶ κάκιστα τὴν ἰδίαν κρί-
σιν κυροῦντες, οἳ γε πολλῆς τῶν θείων ἐπίπροσθεν
τὰ κοινὰ καὶ ἀνθρώπινα τιμῆς ἀξιοῦσι· τί γὰρ τοσοῦ-
τον, κατὰ γε τὴν ὄντως ἀνθρώπῳ ἀρμόζουσαν κρίσιν,
ἢ τοῦ προστίμου ζημίᾳ παρέχει τοῖς συμπεφωνημέ-
νοις ἀξίωμα, ὅποσον θεῖος ἐν αὐτοῖς ὁρῶμενος τύπος,
καὶ κληῖσις τῆς μακαρίας θεϊότητος; Θεσπίζομεν οὖν
ἐν παντὶ συμφώνῳ, ἐν ᾧ ἂν τὸ ἐκ τῶν θείων τούτων
συναντιλήψων ἐχέγγυον πρὸς τὴν ἀξιοπιστίαν προσῇ,
τὴν ἰσχὺν παρεῖναι κραταίαν τε καὶ ἄλυτον, καὶ μη-
δεὶς λόγος προστιμῆσεως συγγέγραπται.

Νεαρά 74.

Περὶ τοῦ μὴ τελεῖσθαι τὰς εὐλογίας, πρὶν ἂν ὁ
νόμιμος τοῦ γάμου συμφθᾷ καιρός.

Ἐπειδὴ ἐν τοῖς περὶ γάμων τῇ τε ἱερᾷ καὶ μεγά-
λῃ ἔκτῃ συνόδῳ ἐντελλομένοις καὶ ἐν τῷ 98 κανόνι,
τοῖς τῷ πολιτικῷ νόμῳ δοκοῦσιν, ὑπεναντιότης δοκεῖ
ἀναφαίνεσθαι (ἢ μὲν γὰρ ἀπαγορεύει παντελῶς τὴν
μεμνηστευμένην ἔτι τοῦ μνηστῆρος ἐν ἀνθρώποις ὄν-
τος, πρὸς γαμικὴν ὁμιλίαν ἐτέρῳ συνάπτεσθαι, μοι-
χείας τὸ πρᾶγμα ὀρίζουσα, ὁ δὲ πολιτικὸς νόμος οὐκ
ἀξιοῖ τὴν τοιαύτην διάλυσιν οὔτε τοῦ μεγάλου ἐγ-
κλήματος, ἀλλ' ἐπὶ μόνῃ τῇ τῶν ἀρραβώνων κα

742 Κώδ. Οἰκογ. Βυζ. Δικαίου Βιβλ. Α'.

τῶν προστιμήσεων ποινῇ τὴν ἐνοχὴν περιγράφει, εἰ
πρωῖαίτερον τοῦ γαμηλίου καιροῦ ἢ ἐπ' αὐτῆς νενο-
μισμένη τελεσθῆσεται εὐλογία), ἐπεὶ οὖν τὸ καίριον
τῆς ἐναντιότητος ἀκριβὲς λόγος ἐντεῦθεν ὀρθῶς (τὸ γὰρ
μετὰ τὴν εὐλογίαν διίστασθαι, τοῦτο ἂν εἴη μνη-
στείας ἀληθῆς λύσις), θεσπίζομεν μὴ τελεῖσθαι τὰς
εὐλογίας, πρὶν ἂν ὁ νόμιμος τοῦ γάμου συμφθάσῃ
καιρὸς, ὅς ἐπὶ μὲν ἀνδρῶν πεντεκαίδεκατον περιμένει
ἔτος, ἐπὶ δὲ γυναικῶν τῷ τρισκαίδεκάτῳ συμπεριγρά-
φεται. Οὕτω γὰρ καὶ τὰ τῆς εὐλογίας κατὰ λόγον ἔ-
ξει, καὶ ἡ τῶν συνελθόντων διάλυσις τελείου γάμου
τυγχάνουσα οὐκ ἐναντιουμένης τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ παρὰ
τοῦ πολιτικοῦ νόμου τεύζεται κρίσεως.

Νεαρὰ 89.

Περὶ τοῦ τὰ συνοικέσια ἄνευ τῆς ἱερᾶς
εὐλογίας μὴ ἐρρῶσθαι.

Ὡς περ τὰ τῆς υἰοθετήσεως πράγματα πρὸς τὸ
ἀδιάφορον διακείμενα παρῆδεν ἡ ἀρχαιότης, ἣν χω-
ρὶς εὐχῶν καὶ τελετῆς ἱερᾶς τελεῖσθαι νομίζουσα οὐ-
δὲν ἐδόκει ὀλιγωρεῖν, οὕτως ἔοικε καὶ τὴν ἀκριβῆ
τῶν συνοικεσίων παρεωρακέναι κατὰστασιν καὶ δίχα
τῆς νενομισμένης εὐλογίας αὐτὰ συγχωρεῖν. Ἀλλὰ
τοῖς μὲν ἀρχαίοις ἴσως ἂν πρόφασίς τις εὐρεθεῖη
προαιρέσεως, ἡμῖν δὲ θεῖα χάριτι πρὸς κοσμιωτέραν

πολλῶ καὶ ἱερωτέραν ἐπίδοσιν τοῦ βίου καθεστηκότων
πραγμάτων οὐδ' ἕτερον ἄξιον τῶν εἰρημένων παρο-
φθῆναι. Τοιγαροῦν καθάπερ ἐπὶ τέκνων εἰσποιήσεως
ἱεραῖς ἐπικλήσεσι τὴν εἰσποίησιν προβαίνειν διωρισά-
μεθα, οὕτω δὲ καὶ τὰ συνοικέσια τῇ μαρτυρίᾳ τῆς
ἱερᾶς εὐλογίας ἐρρῶσθαι κελεύομεν, ὥς ἔνθα γε μὴ
ὀρθῶς τοῖς συνοικεῖν βουλομένοις τοιαύτη διαιτῶσα
ἀρμογή, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ρηθῆσεται συνοικέσιον, οὐδ'
ἐπιτεύζεται τῶν τοιούτου δικαίων ἡ τοιαύτη συμ-
βίωσις· μεταξὺ γὰρ ἀγαμίας καὶ γάμου οὐκ ἔστιν εὐ-
ρεῖν ἀκατηγόρητον τὸ γινόμενον· ἐστὶ σοι γαμικῆς
πολιτείας ἔφεσις; ἀνάγκη τὰ τοῦ γάμου τηρεῖν· ἀλλ'
ἀπαρέσκει τοῦ γάμου τὰ πράγματα; διοικεῖτω σε
ἀγαμία, καὶ μήτε γάμον κιβδηλεύσης, μήτε ψεῦδος
τὴν ἀγαμίαν ὑποχορίζοι σοι.

Νεαρὰ 93.

Περὶ τοῦ λύεσθαι τὴν μνηστείαν τῷ τὴν με-
μνηστευμένην προσυνδιαφθαρεῖσαν ἑτέρῳ
ἐλέγχεσθαι.

Ἐπειδὴ τοῖς ἀρχαίοις τὰ περὶ μνηστείας διορισα-
μένοις οὐκ οἷδ' ὅντινα τρόπον οὐκ εἰς τὸ ἀκριβὲς ἔχει
τὰ διωρισμένα, εἴτε μὴ βουληθέντων συμπεριλαβεῖν
καὶ τοῦτο, περὶ οὗ νῦν μέλλομεν θεσπίζειν, ἐν τοῖς
περὶ μνηστείας διαλύσεως, ἢ μὴ γεγεννημένης περι-

πετείας τοιαύτης, ὅποια νῦν ἐν τῷ παρόντι φανεῖσα τοῦ νόμου τὴν ἐκθεσιν ἀπαιτεῖ, ἡμεῖς καὶ τούτῳ τῷ μέρει τὸ λεῖπον ἀναπληροῦντες ἐν τῷ ἀκριθεῖ τὰ περὶ μνηστείας καθίσταμεν. Ἡ μὲν οὖν ἀρχαία διάταξις λύει τὴν μνηστείαν διαφόροις αἰτίαις, φημὶ δὲ τῷ ἑτεροδόξῳ τοῦ σεβάσματος, καὶ εἰ φρένες εἶεν μανιῶνιῶδαι πάθει περιπετεῖς, ἔτι δὲ καὶ ἄλλαις τισί· τούτων γὰρ ὁποτέρου αἰτίαν ἔχοντας τοῦ ἐνδὲς τῶν συνελθόντων εἰς τὴν μνηστείαν μέρους, κελεύει τὴν ἐνότητά ρήγνυσθαι, ὃ δὲ νῦν παρ' ἡμῶν ἐπισκέψεως ἡξίωται, ἢ μὴ γεγεννημένον, ὥσπερ ἔφημεν, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ἢ μὴ ἂν οἰηθέντων ἔσεσθαι, ἢ διὰ ποίαν ἄλλην αἰτίαν οὐ τέθεται μετὰ τῶν μνήμης ἡξιωμένων. Ἔστι δὲ τοιοῦτον· μεμνηστευμένη ἔλεγχον δίδωσι, προσελθούσης ἤδη τῆς μνηστείας ἄλλοτρίων σπερμάτων ὑποκλόπιος οὔσα, τὴν νυμφικὴν ὑποκρινομένη καθαρότητα.

Τὸ μὲν οὖν τοῖς ἀρχαίοις νόμοις ἀπερίληπτον τοῦτο ἐστὶ, ἡμεῖς δὲ τὸ ἐνδεὲς προστιθέντες ψηφίζομεθα, μὴ μόνον τῷ κατὰ πίστιν ἑτέρῳ, μηδὲ τῇ τῶν φρενῶν ἐκστάσει, ἢ ταῖς ἄλλαις αἰτίαις, ἀλλὰ καὶ τούτῳ, εἰ μηδὲν ἔλαττον, εἰ μὴ μᾶλλον, ἐναντιούμενῳ τῇ συνοικεσίᾳ διαζεύγνυσθαι οὐς ἡ δοκοῦσα, μὴ οὔσα δὲ συνῆψε μνηστεία· ποῦ γὰρ μνηστεία ἀληθής, ἔνθα τὸ ταύτης ἀληθὲς οὐχ ὁρᾶται; ποῦ δὲ γαμικὴ

ὁμόνοια; ποῦ δὲ στοργὴ καθαρὰ καὶ νυμφικὴ, ἔνθα πορνικὸν ἄγος καὶ διάστασος ἀφορμὴ, καὶ μίσους ὑπόθεσις καὶ ἀλλοτριότης; πάντα γὰρ ταῦτά ἐστιν ἐν τῇ τῶν νόθων καὶ ἀλλοτρίων σπερμάτων ὑποδοχῇ, οὐ μὴν οὐδὲ λόγον ἔχει, τὴν ἑτέρου σπορὰν ἑαυτῷ ὑποβάλλεσθαι ἕτερον· οὐδὲ γε ἄξιον, τὸν μὲν γὰρ γαμέτην ἐλπίδι καθαρᾶς ἀπολαύσεως τῆς ἐκ τῆς τῶν καθαρῶν παραγινομένης γάμων ἦν ὑπέλαβεν νύμφην εἰσοικίσασθαι, τὴν δὲ κατορχησαμένην τῶν γαμηλίων θεσμῶν καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς εὐφροσύνης δεῖξασαν τέφραν αὐτῷ ἐκ τοῦ ἑτέρῳ συνδιαφθαρῆναι μετὰ τοῦ πορνικοῦ ἀγωγίμου γνωρίζεσθαι σύνοικον.

Νεαρὰ 109.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μνηστείαν ἐνδοθεν τῶν ἐπτὰ ἐτῶν, μήτε ἱερολογίαν ἐνδοθεν τοῦ τεσσαρεσκαίδεκαετοῦς χρόνου καὶ τοῦ τρισκαίδεκάτου ἐπὶ γυναικῶν.

... Θεσπίζομεν μηδαμῶς συνίστασθαι μνηστείαν ἐπὶ χρόνοις ἐλάττωσι τῶν ἐπτὰ, μήτε μὴν ἱεροτελεστείαις βεβαιοῦσθαι τὴν μνηστείαν τοῦ τρισκαίδεκατου ἔτους ἐνδεούσης τῆς νύμφης, τοῦ δὲ νυμφίου τὸν τεσσαρεσκαίδεκατον μὴ διαμετροῦντος.

Νεαρὰ 111.

Περὶ τοῦ γυναικὸς εἰς μανίαν περιπεσοῦσης μὴ κατ' ἐπιβουλὴν τοῦ οἰκείου ἀνδρός, μή-

746 Κώδ. Οἰκογ. Βυζ. Δικαίου Βιβλ. Α'.

Νεαρά 112.

τε μὴν συνειδότος αὐτοῦ τὴν κακουργίαν, εἰ παρ' ἄλλων τινῶν ἢ μανία κεκακούργηται, μέχρι τρίτου ἔτους διαμένειν τὸν γάμον ἄλυτον, καὶ εἰ ἔτι τὰ τῆς μανίας λυπεῖ, τέμνεσθαι τὴν συνάφειαν καὶ μνηστεύεσθαι τὸν ἄνδρα οὖν ἀδεία, ἣν ἂν ἐληται.

... Διὰ τοῦτο θεσπίζομεν, ὥς, εἴποτε μετὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ γάμου πρὸς μανίαν ἢ γυνὴ περιπέσοι, μέχρι τρίτου ἔτους φέρειν τὴν δυστυχίαν τὸν ἄνδρα καὶ τῆς κατηφείας ἀπολαύειν, καὶ εἴ γε μὴ ἐν χρόνῳ τοσοῦτῳ λύσις εἴη τοῦ κακοῦ, μηδὲ πρὸς τὰς οἰκείας ἐπανελθοὶ φρένας ἢ τὴν μανίαν νοσοῦσα, τῆνικαῦτα διασπᾶσθαι τὴν κοινωνίαν καὶ τῆς ἀνυποΐστου συμφορᾶς ἐλευθεροῦσθαι τὸν ἄνδρα· τοσοῦτον προσδιορίζομένου τοῦ θεσπίσματος, ὥστε δι' ἐρεῦνης τὴν μανίαν καὶ ἐξετάσεως γίνεσθαι, μὴ ποτε κατ' ἐπιβουλήν ὥφθη συστᾶσα ἢ αὐτοῦ γε τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῶν ἐκείνῳ κατ' οἰκειότητα συναπτομένων ἢ τινων ἐτέρων, ὥς εἴγε τι τοιοῦτο φωραθείη, εἰ ἐκ κακουργίας τοῦ ἀνδρός, τοῦτον ὀρίζομεν τιμωρίαν τῆς ἰδίας ὑποσχεῖν κακίας τὸν εἰς τὸν μονήρην βίον μετασχηματισμόν, καὶ ἄκοντος αὐτοῦ μοναστηρίῳ περιοριζομένου καὶ τῇ ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων ὑποβαλλομένου τῆς ψυχῆς θεραπείᾳ. . .

Περὶ τοῦ εἰ μετὰ τὴν γαμήλιον κοινωνίαν εἰς μανίαν ὁ μνηστήρ περιπέσοι, ἐφ' ὅλοις ἔτεσι πέντε διατελεῖν τὸν γάμον ἄλυτον, τούτων δὲ παρελασάντων καὶ τῆς μανίας τῆς ἐπισχέσεως ἔτι προσμενούσης τὴν ἀρμοζυγίαν ἀφαρμόζεσθαι.

Τοιγαροῦν θεσπίζομεν ἡμεῖς περὶ τῆς μετὰ τὸν γάμον ἐπελθούσης μανίας ὅλως τὴν σύγκρισιν ἀναδέχεται, ὥστε ἐφ' ὅλοις ἔτεσι πέντε τοὺς συναπτομένους μὴ διαζεύγνυσθαι· καὶ γὰρ ὥσπερ τὸ μὴ διὰ βίου θεραπευομένης τῆς μανίας ἄλυτον εἶναι τὸν γάμον βίαιον ὥφθη, οὕτω καὶ ἡ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ ἀναμονὴ καὶ προσκαρτέρησις ἀναγκαία ἐστίν· εἰ δὲ μετὰ τὴν τοῦ τοσοῦτου χρόνου περίοδον μὴ γένηται τις ἀπαλλαγὴ τῆς δυστυχίας, μηδὲ πρὸς ἀνασωφρόνησιν ὁ μεμηνὼς κατασταίη, τῆνικαῦτα διατέμνεσθαι τὴν γαμήλιον κοινωνίαν, μηδεμιᾶς μηδετέρῳ μέρει προσγινομένης καινοτομίας. Καὶ ταῦτα μὲν διορίζομεν οὐ πρὸς διαβολὴν τῶν πρὸ ἡμῶν νομοθετησάντων, ἀλλ' εἰς ἀποπλήρωσιν τῆς περὶ τὸ ὑπῆκοον ὀφειλομένης ἡμῖν προνοίας. Ἡ δὲ γε κατ' αὐτὴν ἐπιγνωσθεῖσα τὴν τοῦ γάμου ἡμέραν μανία οὐδὲν ὑπεναντιούμενον ἔχει πρὸς τὴν αὐτίκα διάλυσιν, εἰ καὶ

προσῆλθεν ἡ νενομισμένη αὐτοῖς ἱερολογία, ἀλλ' ὁμοίως τῇ πρὸ τῆς μνηστείας ἐγνωσμένη πρὸς τὸ ἀκοινωνήτον καταστήσεται καὶ ἀνάρμοστον. Ἴσως μὲν οὖν τισι δόξει τὸ μετὰ τὴν ἱερολογίαν διαζεύγνυσθαι κρίσεως ὁρθῆς ἀπολείπεσθαι, ὡς δέον, ἐπεὶ τῆς συναρμοστικῆς τελετῆς ἐν σῶμα γεγονάσι, μὴ διατέμνειν αὐτούς, ἀλλ' ἡνωμένους ἔαν, καὶ μάλιστα γε κυριωτέρου μέλους καὶ κεφαλῆς ὑπάρχοντος τοῦ ἀνδρός· οὐδὲ γὰρ ἐν σώματι τὰ τῶν μελῶν κυριώτερα ὑπὸ τινος κατεσχημένα πάθους ἐκκόπτεται. Ἄλλ' οὗτος ὁ λόγος δοκῶν ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως ἴστασθαι, ἀγνοεῖν ἔοικε τῆς ἱερολογίας τὸ βούλημα· ἡ μὲν γὰρ τὰ κάλλιστα τῇ μνηστείᾳ χαρίζεσθαι διανοουμένη σωφροσύνη ἀβρόχῳ τινὶ δεσμῷ φίλτρου συνοδεύουσα ἀμφοτέρους, γένους διαδοχὴν καὶ εἴ τι ἕτερον ἡδύνει τὸν γάμον, τελεῖται· μανία δὲ πῶς ἂν τῷ σκοπῷ συνδράμοι τῆς τοιαύτης τελετῆς; ποῦ γὰρ σωφροσύνης τὸ καθαρὸν, μὴ τοῦ νοῦ γινώσκοντος ἑαυτόν, ἀλλ' ἄγνοιαν ἐλαεινὴν δυστυχοῦντος; γένους δὲ πόθεν ἡ διαδοχή; φρικτὸν θέαμα καὶ μόνον ἰδεῖν τῇ ἀθλίᾳ μνηστῇ τὸν ἀθλιώτερον μνηστῆρα τῆς μανίας παρασκευαζούσης, μὴ ὅτι γε συνελθεῖν αὐτῷ πρὸς ὁμιλίαν προτρεπομένης· ποῖω δ' ἂν φίλτρου δεσμῷ συνδεθεῖεν, τοῦ πάθους ὅλον ἀποθηριῶντος τὸν ἄνθρωπον, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἄνθρωπον ἐπιγινώσκεισθαι διατιθέν-

τος; Εἰ δ' ἄρα ποτὲ καὶ γονὴν ἐξ οὗτω γάμου δυστυχοῦς ὄψεται ἥλιος, πῶς οὐ κοινῇ βλάβῃ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ ἡ τοιαύτη γονή; διότι συνεξομοιοῦν οἶδεν ἡ φύσις τοῖς πράγμασιν ὡς ἐπὶ πολὺ τοὺς καρπούς. Ἐμοὶ μὲν οὖν καὶ διὰ ταῦτα δίκαιον ἐλογίσθη καὶ εὐλογον, καὶ οὔτε πρὸς ἀθέτησιν τῆς συναπτηρίου εὐλογίας, οὔτε πρὸς ἄλλο τι ἐγκλημα, τὸ θεσπίσαι τὴν τοῦ γάμου μετὰ τὴν τῆς μανίας λῆψιν διάλυσιν. Εἰ δέ τις αἰτίας οὐκ ἀπολύει τὸ θέσπισμα, οὗτος καθ' ἑαυτὸν ἐπιστήσας, καὶ τὴν ἐκ τοῦ μεμνηνότες γάμου κατανόησας ὠφέλειαν, εἴσεται τὴν οἰκείαν κρίσιν, ὁποίας τιμῆς ἄξια καθέστηκεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐγκύκλιοι Πατριαρχικαί,¹ Βεζυρκαὶ καὶ Ὑπουργικαί, Τόμοι Συνοδικοὶ² καὶ Ἀποδείξεις Ποτριαρχικαί.³

Ληφθέντα ἐξ εἰδικῆς Συλλογῆς τοῦ Μ. Καραδοκυροῦ.

Α'. Περὶ Μνηστείας.

1ον Ἐγκύκλιος Πατρ. τῆς 12 Ἰουλίου 1868.

Ταῦτα τοίνυν γενικῶς καταργοῦντες καὶ ἐξαλεί-

(1) Ἐπιστολαὶ ὑπογεγραμμέναι ὑπὸ Πατριάρχῃου καὶ Συνόδου.

(2) Τόμος Συνοδικός ἐστιν ἀπόφασις γενικὴ δύο